

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X KADENCJA**

Warszawa, dnia 4 sierpnia 2020 r.

Druk nr 178

**MINISTER
DO SPRAW UNII EUROPEJSKIEJ
Konrad Szymański**

**Pan
Tomasz GRODZKI
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z realizacją zobowiązań wynikających z ustawy z dnia 8 października 2010 r. o współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 213, poz. 1395), w załączeniu przekazuję przygotowaną w trybie art. 3 ust. 1 ustawy *Informację dla Sejmu i Senatu RP o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w pracach Unii Europejskiej w okresie styczeń – czerwiec 2020 r. (przewodnictwo Chorwacji w Radzie Unii Europejskiej)*.

Jednocześnie informuję, że ww. dokument został przyjęty przez Komitet do Spraw Europejskich w dniu 29 lipca 2020 r.

Łączę wyrazy poważania,

(-) Konrad Szymański
Sekretarz Stanu

KANCELARIA PREZESA RADY MINISTRÓW

INFORMACJA DLA SEJMU I SENATU RP O UDZIALE RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ W PRACACH UNII EUROPEJSKIEJ W OKRESIE STYCZEŃ – CZERWIEC 2020 R.

/PRZEWODNICTWO CHORWACJI W RADZIE UNII EUROPEJSKIEJ/

Dokument przygotowany w związku
z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 8 października
2010 r. o współpracy Rady Ministrów z Sejmem
i Senatem w sprawach związanych
z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej
w Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 213, poz. 1395)

Spis treści

WPROWADZENIE	4
I. PREZYDENCJA CHORWACKA I JEJ ZNACZENIE DLA INTERESÓW POLSKI W UE.....	5
1.1 KLUCZOWE DZIAŁANIA UE W ZWIĄZKU Z PANDEMIA COVID-19.....	8
1.1.1 Działania o charakterze budżetowym	8
1.1.2 Działania o charakterze pozabudżetowym	12
1.2 WYJŚCIE WIELKIEJ BRYTANII Z UE I PRZEBIEG NEGOCJACJI WS. NOWYCH RELACJI.....	16
II. AKTYWNOŚĆ POLSKI W PRIORYTETOWYCH DLA PREZYDENCJI CHORWACKIEJ OBSZARACH FUNKCJONOWANIA UE	17
2.1 EUROPA, KTÓRA SIĘ ROZWIJA.....	17
2.1.1 Zrównoważony rozwój regionalny	17
2.1.1.1 Polityka regionalna, spójności i konwergencji.....	17
2.1.1.2 Unia Gospodarcza i Walutowa.....	17
2.1.1.3 Unia rynków kapitałowych.....	19
2.1.1.4 Semestr Europejski	21
2.1.2 Ochrona środowiska i walka ze zmianami klimatu.....	21
2.1.2.1 Polityka klimatyczna UE.....	21
2.1.2.2 Bioróżnorodność, leśnictwo, ochrona środowiska morskiego.....	23
2.1.2.3 Turystyka	23
2.1.3 Wzmacnianie konkurencyjności i umiejętności	24
2.1.3.1 Rynek wewnętrzny	24
2.1.3.2 Polityka przemysłowa UE.....	25
2.1.3.3 Polityka rolna	26
2.1.3.4 Innowacje i wzmocnienie bazy naukowej (w tym badania i rozwój, edukacja, umiejętności)	27
2.1.4 Wymiar społeczny UE.....	30
2.1.4.1 Implementacja Europejskiego Filaru Praw Socjalnych.....	30
2.1.4.2 Wyzwania demograficzne.....	31
2.1.4.3 Równe traktowanie kobiet i mężczyzn.....	31
2.1.4.4 Polityka młodzieżowa	32
2.1.4.5 Zdrowie.....	32
2.2 EUROPA, KTÓRA ŁĄCZY.....	34
2.2.1 Jednolity europejski obszar transportu.....	34
2.2.1.1 Rozwój sieci transportowych i dostępność połączeń w UE.....	34
2.2.1.3 Cyfryzacja i innowacje w transporcie.....	35
2.2.2 Wysokiej jakości i bezpieczna infrastruktura danych	35
2.2.2.1 Cyfryzacja gospodarki, ustanowienie Jednolitego Rynku Cyfrowego, rozwój sieci telekomunikacyjnych	35
2.2.2.2 Sztuczna inteligencja	36
2.2.3 Zintegrowany rynek energetyczny	36
2.2.3.1 Budowa Unii Energetycznej	36
2.2.3.2 Bezpieczeństwo energetyczne.....	37
2.2.4 Wzmacnianie wymiaru ludzkiego konektywności	38
2.2.4.1 Mobilność w obszarze edukacji, młodzieży, nauki, kultury i sportu.....	38
2.2.4.2 Promocja dziedzictwa kulturowego UE	39

2.3	EUROPA, KTÓRA CHRONI	39
2.3.1	Wzmacnianie bezpieczeństwa wewnętrznego.....	39
2.3.1.1	Bezpieczeństwo wewnętrzne	39
2.3.1.2	Wymiar sprawiedliwości.....	41
2.3.1.3	Strategiczne wytyczne w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości	42
2.3.1.4	Ochrona interesów finansowych UE i państw członkowskich, walka z korupcją, unikaniem opodatkowania i oszustwami.....	44
2.3.1.5	Wzmacnianie Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności	47
2.3.2	Kompleksowa i zrównoważona polityka migracyjna.....	48
2.3.2.1	Kompleksowe podejście do polityki migracyjnej	48
2.3.2.2	Zarządzanie granicami zewnętrznymi UE	51
2.3.3	Ochrona wolności i demokracji	51
2.3.3.1	Funkcjonowanie strefy Schengen	51
2.3.3.2	Praworzędność.....	52
2.3.3.3	Ochrona danych osobowych i prywatności.....	53
2.3.4	Wzmacnianie odporności na zagrożenia hybrydowe, w tym cybernetyczne	54
2.3.4.1	Zagrożenia hybrydowe	54
2.3.4.2	Cyberbezpieczeństwo	54
2.4	EUROPA, KTÓRA MA WPŁYW	55
2.4.1	UE jako wiodący międzynarodowy podmiot	55
2.4.1.1	Rola UE w nowym, geopolitycznym porządku światowym, w tym relacje transatlantyckie	55
2.4.1.2	Polityka sąsiedztwa UE.....	56
2.4.1.3	Otwarta, oparta na zasadach polityka handlowa UE	58
2.4.1.4	UE jako światowy lider w walce ze zmianami klimatu.....	63
2.4.1.5	Pomoc rozwojowa	63
2.4.1.6	Wartości podstawowe w działaniach zewnętrznych UE	64
2.4.2	Proces rozszerzenia	65
2.4.3	Polityka bezpieczeństwa (aspekty zewnętrzne)	67
2.4.3.1	Wspólna Polityka Bezpieczeństwa i Obrony, zapobieganie konfliktom międzynarodowym, przemysł obronny.....	67
2.4.3.2	Współpraca i komplementarność UE-NATO w zakresie bezpieczeństwa i obrony	75
2.5	INNE KLUCZOWE KWESTIE PODCZAS PREZYDENCJI CHORWACKIEJ	75
2.5.1	Budżet UE	75
2.5.2	Negocjacje ws. Wieloletnich Ram Finansowych 2021-2027	77
III.	POZOSTAŁE OBSZARY FUNKCJONOWANIA UE.....	79
3.1	POLITYKA RYBOŁÓWSTWA.....	79
3.2	POLITYKA TRANSPORTOWA	79
3.3	OCHRONA KONSUMENTÓW.....	82
3.4	OCHRONA ŚRODOWISKA.....	83
3.5	SPORT	83
3.6	KWESTIE INSTYTUCJONALNE UE I PRZYSZŁOŚĆ UE	84
IV.	LISTA ZAŁĄCZNIKÓW.....	87

Wprowadzenie

Niniejsza Informacja jest trzydziestym trzecim półrocznym sprawozdaniem Rady Ministrów dla Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z udziału Rzeczypospolitej Polskiej w pracach Unii Europejskiej w okresach kolejnych prezydencji. Została opracowana w związku z realizacją postanowień art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 8 października 2010 roku o współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 213, poz. 1395), na mocy którego Rada Ministrów ma obowiązek poinformować Sejm i Senat – nie rzadziej niż raz na sześć miesięcy – o udziale Polski w pracach Unii Europejskiej. W dokumencie, przygotowanym wspólnie przez wszystkie ministerstwa i urzędy centralne, podsumowano działania realizowane przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej w okresie prezydencji chorwackiej.

Pierwszy rozdział Informacji podsumowuje w syntetyczny sposób przebieg i dokonania prezydencji chorwackiej przez pryzmat jej priorytetów oraz kwestii kluczowych z punktu widzenia Polski. Rozdział ten opisuje także najważniejsze działania UE w związku z pandemią COVID-19 oraz wyjściem Wielkiej Brytanii z UE. Rozdział drugi dotyczy aktywności Polski w priorytetowych dla prezydencji chorwackiej obszarach. Rozdział trzeci podsumowuje działalność Rządu w obszarach nieujętych w poprzednich rozdziałach.

Dokument koncentruje się na elementach współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem, które są kluczowe z perspektywy politycznego, społecznego i gospodarczego interesu Polski w Unii Europejskiej. W Informacji zwrócono szczególną uwagę na postulaty i inicjatywy, które miały na celu realizację polskich interesów, przede wszystkim w odniesieniu do projektów o najpoważniejszych długofalowych konsekwencjach, zarówno w zakresie pozytywnych bodźców oddziałujących na rozwój wielu obszarów, jak i elementów niosących ze sobą potencjalne zagrożenia.

W załącznikach zamieszczono informacje o transferach finansowych pomiędzy Polską a Unią Europejską, o wykorzystaniu środków z funduszy strukturalnych i funduszu spójności, a także wykazy stanowisk do aktów prawnych i dokumentów poza legislacyjnych Unii Europejskiej, przygotowanych przez Rząd zgodnie z ustawą z 8 października 2010 roku o współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej, przekazanych do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w drugiej połowie 2019 roku. Podstawą przygotowania planu prac nad projektami ustaw wykonujących prawo Unii Europejskiej (zamieszczonego w załączniku nr 5.3) jest ust. 1a art. 125a Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej.

I. Prezydencja chorwacka i jej znaczenie dla interesów Polski w UE

Chorwacja sprawowała prezydencję w Radzie UE w I półroczu 2020 r., po raz pierwszy, w ramach trójki Rumunia-Finlandia-Chorwacja. Decydującym czynnikiem wpływającym na prezydencję Chorwacji był kryzys związany z pandemią COVID-19 i jej wpływ na sytuację społeczno-gospodarczą oraz funkcjonowanie instytucji UE.

W dn. 27 grudnia 2019 r. Chorwacja opublikowała program prezydencji, którego mottem jest „Silna Europa w trudnym świecie”. Chorwacja określiła 4 obszary, które miały dla niej charakter priorytetów strategicznych: Europy, która rozwija; Europy, która łączy; Europy, która chroni; Europy, która ma wpływ. Z uwagi na pandemię COVID-19 Chorwacja tylko w ograniczonym stopniu była w stanie realizować przyjęty program, a cele i priorytety w nim określone uległy modyfikacji i przeorientowaniu.

W trakcie prezydencji Chorwacji kontynuowane były negocjacje Wieloletnich Ram Finansowych (WRF) 2021-27, za które odpowiada Przewodniczący Rady Europejskiej. W dn. 27 maja 2020 r. Komisja Europejska (KE) przedstawiła nowy pakiet propozycji dot. WRF i Funduszu Odbudowy (*Next Generation EU*), który ma stanowić odpowiedź UE na wyzwania wynikające ze skutków gospodarczych i społecznych pandemii COVID-19. Polska, pozostając jednym z kluczowych państw członkowskich kształtujących kierunek debaty na temat budżetu UE, postulowała odpowiedni poziom ambicji WRF, z istotną rolą polityk spójności i rolnej. Komunikując swoje oczekiwania partnerom unijnym Polska, jako jedno z pierwszych państw członkowskich, przedstawiła w dniu 8 maja 2020 r. non paper zawierający szereg postulatów dotyczących WRF oraz powiązanego z nimi planowanego Europejskiego Instrumentu na rzecz Odbudowy.

Realizacja priorytetów prezydencji

1. Europa, która się rozwija

Prezydencja chorwacka podkreślała, że kluczowe dla zachowania konkurencyjności UE są takie obszary jak pogłębianie wspólnego rynku, postępy w cyfryzacji gospodarki, inwestycje w badania i rozwój, nieustanny rozwój umiejętności na rynku pracy. Jednocześnie prezydencja akcentowała, że rozwój UE musi pozostać w zgodzie z polityką klimatyczną oraz środowiskową, w szczególności z Porozumieniem Paryskim. Polska popierała stanowisko prezydencji chorwackiej dot. pogłębiania i znoszenia barier na Wspólnym Rynku, który jest źródłem siły UE i może być motorem gospodarczym odbudowy. Dążąc do ukierunkowania dyskusji nad raportem KE z marca 2020 r. na temat zidentyfikowanych barier i utrudnień na rynku unijnym Polska opublikowała w styczniu 2020 r. Czarną Księgę barier na rynku wewnętrznym.

Dodatkowo, Polska aktywnie uczestniczyła w dyskusji nad opublikowanymi przez KE w marcu 2020 r. Nową Strategią Przemysłową oraz Strategią na Rzecz Małych i Średnich Przedsiębiorstw. Głównym celem tych dokumentów jest zapewnienie konkurencyjności przemysłu europejskiego w obliczu zarówno transformacji cyfrowej, jak i klimatycznej oraz zmian w otoczeniu międzynarodowym. Ponadto, w kontekście COVID-19, istotne jest zapewnienie autonomii gospodarczej Europy poprzez bezpieczeństwo produkcji i dostaw krytycznych surowców, materiałów i sprzętu medycznego, optymalnie w oparciu o produkcję przemysłu europejskiego, przy zachowaniu otwartości gospodarki i większej dywersyfikacji dostawców. Polska jest otwarta na dyskusję nad założeniami nowej polityki przemysłowej UE, ale niezmiennie podkreśla, że jakkolwiek zmiana polityki konkurencji nie może doprowadzić do dekonstrukcji Wspólnego Rynku. Polska opowiada się za zwiększeniem autonomii strategicznej UE, z zastrzeżeniem, że stanowisko UE powinno być wyważone, ponieważ gospodarka unijna jest gospodarką eksportową, a wolny handel w relacji z państwami trzecimi, jak i w wymiarze wewnątrzunijnym, jest źródłem siły i konkurencyjności UE.

Polska poparła także potrzebę zapewnienia solidnego i odpornego systemu żywnościowego, gwarantującego bezpieczeństwo żywnościowe, przy zachowaniu zrównoważonego rozwoju środowiska, i pozytywnie odniosła się do opublikowanych przez KE w maju 2020 r. strategii stanowiących element Europejskiego Zielonego Ładu: „Od pola do stołu” (Farm-to-Fork) oraz na rzecz

różnorodności biologicznej do roku 2030. Podobnie Polska docenia inicjatywę w zakresie stworzenia spójnego podejścia do gospodarki o obiegu zamkniętym, a przyjęty przez KE w marcu 2020 r. Nowy Plan Działań GOZ jest krokiem w dobrą stronę.

W zakresie polityki klimatycznej, której kluczowym elementem jest europejskie prawo klimatyczne, Polska podkreślała, że zgadza się z jej celami, ale zaznacza konieczność wiarygodności i transparentności przy prezentowaniu jej kosztów, ponieważ tylko polityka oparta na realistycznych prognozach ma szansę na realizację. W kontekście kryzysu wynikającego z pandemii COVID-19 Polska zauważała, że realizacja polityki klimatycznej może zagrażać biedniejszym regionom, które w nieproporcjonalnie wysoki sposób zostaną obciążone jej kosztami. Ponadto Polska zaznaczała, że konkluzje Rady Europejskiej z grudnia 2019 r., które wyznaczyły cel osiągnięcia przez UE neutralności klimatycznej w 2050 r., jednocześnie zwolniły Polskę z osiągnięcia już w 2050 r. tego celu, powinny znaleźć odzwierciedlenie w legislacji UE niezbędnej do wdrożenia celu unijnego.

W obszarze polityki społecznej, Polska docenia wysiłki prezydencji na rzecz dalszych prac nad porozumieniem w sprawie zmiany rozporządzenia 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Ze względu na usztywnione stanowisko Parlamentu Europejskiego oraz sytuację epidemiczną, negocjacje te nie zostały zakończone. Najbardziej problematycznym obszarem, z punktu widzenia interesów Polski, jest rozdział projektu rozporządzenia dotyczący ustawodawstwa właściwego, którego postanowienia mogą niekorzystnie oddziaływać na te sektory, w przypadku których znaczna część operacji jest często wykonywana w innych państwach członkowskich oraz przyczynić się do zwiększenia skali obciążeń polskich instytucji ubezpieczeniowych.

2. Europa, która łączy

W ramach tego priorytetu prezydencja chorwacka zamierzała promować eliminację różnic w poziomie konektywności w UE (tzw. *connectivity gap*) w wymiarach transportowym, cyfrowym oraz energetycznym. Z uwagi na pandemię COVID-19 większość pierwotnie planowanych przez prezydencję działań nie została zrealizowana, a ich kierunek został zmieniony na koordynację na poziomie unijnym wprowadzanych ograniczeń w przemieszczaniu się, a następnie procesu ich rozluźniania. Niemniej Polska w aktywny sposób uczestniczyła w rozmowach z Komisją Europejską dot. rewizji transeuropejskiej sieci transportowej (sieć TEN-T); celem priorytetowym dla Polski jest m.in. włączenie Centralnego Portu Komunikacyjnego (CPK) oraz korytarza drogowego Via Carpatia do sieci bazowej TEN-T. Ponadto, Polska podejmowała działania w trakcie prac legislacyjnych nad tymi projektami, w których prezydencja chorwacka poczyniła postępy: rozporządzenia w sprawie elektronicznych informacji dotyczących transportu towarowego (eFTI), rozporządzenia dotyczącego praw i obowiązków pasażerów w ruchu kolejowym, dyrektywy w sprawie pobierania opłat za użytkowanie niektórych typów infrastruktury przez pojazdy ciężarowe (Eurowinieta) czy też rozporządzenia w sprawie usprawnienia środków na rzecz poczynienia postępów w realizacji transeuropejskiej sieci transportowej – Smart TEN-T.

3. Europa, która chroni

Polska pozytywnie oceniła kierunek działań obrany przez prezydencję chorwacką, który miał na celu zwiększenie bezpieczeństwa w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym oraz zachowanie integralności strefy Schengen. PL podzielała priorytety prezydencji chorwackiej w obszarze sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, deklarując wolę współpracy przy ich realizacji. Z uwagi na pandemię COVID-19 realizacja części z nich została odsunięta w czasie, bądź zostały zrealizowane jedynie częściowo.

Polska podkreślała, że zależy jej na kompleksowym podejściu do kwestii migracji i na działaniach UE skierowanych na zbudowanie nowego systemu azylowego, który umożliwi trwałe odzyskanie kontroli nad przepływami migracyjnymi do UE oraz zagwarantuje bezpieczeństwo granic zewnętrznych. W odniesieniu do zapowiadanego przez KE nowego Paktu ws. Migracji i Azylu, Polska prezentowała gotowość poparcia rozwiązań opartych na zasadzie dobrowolności oraz szerokim katalogu środków wsparcia i podkreślała brak zgody na wprowadzenie automatycznego mechanizmu relokacji. Przesunięcie w czasie publikacji Paktu, a tym samym brak skonkretyzowanych propozycji zmian w

obszarze polityki migracyjnej, zaowocowały kontynuacją debaty na szczeblu politycznym w ww. obszarze. Wyrazem zaangażowania Polski w prowadzoną dyskusję stał się m.in. wspólny list PL, CZ, SK, HU, EE, LV i SI do KE z 4 czerwca 2020 r., wskazujący na preferowany przez Polskę kierunek zmian i rozwiązań w obszarze migracji. Polska negatywnie odnosi się także do włączenia przepisów dotyczących polityki azylowej do oceny mechanizmu ewaluacji funkcjonowania strefy Schengen.

Polska aktywnie uczestniczyła w prowadzonych negocjacjach dot. wypracowania strategicznych wytycznych UE dot. wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. Polska największy nacisk położyła na kwestię zgodności ww. wytycznych z Konkluzjami Rady Europejskiej z czerwca 2018 r., w szczególności w odniesieniu do zachowania równowagi między solidarnością a odpowiedzialnością.

Polska wspierała również rozwój prac nad zmianami w unijnym mechanizmie ochrony ludności, w szczególności w kontekście poprawy skuteczności jego działania. Obszar ten stał się szczególnie istotny w związku z trwającą pandemią.

4. Europa, która ma wpływ

Najważniejszym celem prezydencji chorwackiej w tym obszarze była kontynuacja wiarygodnego oraz skutecznego procesu rozszerzenia UE na Bałkanach Zachodnich (BZ). Chorwacja mogła w tym zakresie liczyć na aktywne wsparcie Polski, która popiera rozszerzenie UE w tym kierunku. Ogłoszony w lutym 2020 r. komunikat Komisji Europejskiej ws. zmienionej metodologii rozszerzenia umożliwił przełamanie dotychczasowego impasu i przyjęcie decyzji ws. otwarcia negocjacji akcesyjnych z Albanią i Macedonią Północną podczas marcowego posiedzenia Rady Europejskiej. W następstwie tej decyzji KE opracowuje obecnie ramy negocjacyjne dla obu tych państw w oparciu o zmienioną metodologię. Do sukcesów prezydencji chorwackiej należy zaliczyć fakt, że 6 maja 2020 r., w formie wideokonferencji, odbył się szczyt UE-BZ, na którym przywódcy UE potwierdzili europejską perspektywę BZ.

Prezydencja chorwacka w przyjętym programie wspominała także o potrzebie wzmocnienia polityki sąsiedztwa UE w krajach Partnerstwa Wschodniego (PW). Polska z zadowoleniem przyjęła publikację w marcu 2020 r. przez Komisję Europejską komunikatu w sprawie PW określającego długoterminowe cele polityczne Partnerstwa po roku 2020 oraz organizację szczytu UE-PW w czerwcu 2020 r., w formule wideokonferencji. Działania te pozwoliły zachować komunikację polityczną na najwyższym szczeblu, określić środki mające na celu wzmocnienie odporności, wspieranie zrównoważonego rozwoju i zapewnienie wymiernych rezultatów dla społeczeństw państw PW oraz potwierdzić strategiczne znaczenie Partnerstwa dla UE.

1.1 Kluczowe działania UE w związku z pandemią COVID-19

1.1.1 Działania o charakterze budżetowym

W reakcji na bezprecedensową skalę wpływu pandemii COVID-10 na gospodarkę, działania UE w trakcie prezydencji chorwackiej były nakierowane na: z jednej strony, uelastyczenie zasad wydatkowania wcześniej zaprogramowanych środków w ramach obecnej perspektywy finansowej; z drugiej strony, na uzgodnienie nowych środków finansowych i instrumentów, które pchną UE na ścieżkę odbudowy i wzrostu.

Do najważniejszych inicjatyw, których celem było uelastyczenie wydatkowania zaprogramowanych wcześniej środków należy zaliczyć:

- **Modyfikacja polityki spójności**

KE, uwzględniając kierunkowe stanowisko Polski, zaproponowała zmiany do obowiązujących ram prawnych polityki spójności, których celem było jej uelastyczenie i umożliwienie szybszego i lepszego wykorzystywania jej środków na działania antykrzysowe. W związku z tym 13 marca 2020 r. KE przedstawiła inicjatywę *Coronavirus Response Investment Initiative* (CRII), która zakłada, że w 2020 r. wykorzystanych zostanie łącznie 37 mld euro z polityki spójności na cele związane z walką z Covid-19, z czego 7,4 mld euro przez Polskę. Środki nie stanowiły dodatkowego czy nowego wsparcia finansowego, rozwiązanie CRII stanowiło jednak okazję do wykorzystania zaliczek, które w normalnym trybie byłyby zwrócone do budżetu UE. Wsparcie przeznaczone jest dla sektorów najbardziej dotkniętych przez pandemię – ochronę zdrowia, MŚP i rynek pracy. Zmiany weszły w życie w dn. 1 kwietnia 2020 r.

2 kwietnia 2020 r. Komisja Europejska przedstawiła kolejną inicjatywę *Coronavirus Response Investment Initiative plus* (CRII plus), która ponownie nie zawierała propozycji nowych środków, ale tym razem wprowadzała rozwiązania uelastyczniające wdrażanie już alokowanych. Zmiany weszły w życie w dn. 24 kwietnia 2020 r.

28 maja 2020 r. Komisja Europejska przedstawiła inicjatywę React EU (jako element Europejskiego Instrumentu Odbudowy), która przewiduje dodatkowe środki dla państw członkowskich w wys. 55 mld euro na lata 2020-2022 na walkę ze skutkami kryzysu wywołanego przez pandemię COVID-19 oraz przygotowanie długookresowej transformacji w kierunku zielonej, cyfrowej i bardziej odpornej na zagrożenia Europy. Ponadto KE zaprezentowała kolejne propozycje zmian w obszarze polityki spójności na lata 2021-2027, które obejmują w szczególności:

- a) zmianę projektu rozporządzenia ogólnego – m.in. zwiększenie możliwości transferów między Europejskim Funduszem Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskim Funduszem Społecznym + (EFS+) i Funduszem Spójności (FS) do 10% początkowej alokacji oraz obniżenie progów dla projektów fazowanych z perspektywy 2014-2020 z 10 mln euro na 5 mln euro;
- b) zmianę projektu rozporządzenia ws. EFRR i FS – m.in. rozszerzenie zakresu wsparcia EFRR o kulturę i turystykę oraz wsparcie przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji;
- c) zmianę projektu rozporządzenia ws. EFS+ – m.in. zwiększenie koncentracji tematycznej środków EFS+ w zakresie zatrudnienia osób młodych oraz likwidacja zarządzanego centralnie komponentu Zdrowie EFS+;
- d) zmianę projektu rozporządzenia ws. Funduszu Sprawiedliwej Transformacji - zwiększenie budżetu Funduszu do 40 mld euro oraz zwiększenie limitu alokacji na państwo członkowskie do 8 mld euro.

Rada UE przyjęła proponowane zmiany w zakresie inicjatyw CRII i CRII Plus bez uwag, a obecnie toczą się prace mające na celu wypracowanie stanowiska Rady w zakresie pozostałych inicjatyw. Rząd RP bardzo aktywnie uczestniczy w tych pracach i lobbuje na rzecz realizacji polskich postulatów negocjacyjnych zarówno w kontaktach bilateralnych z państwami członkowskimi, w tym w ramach współpracy Grupy Wyszehradzkiej, jak i w kontaktach z Parlamentem Europejskim.

- **Poluzowanie reżimu pomocy publicznej**

Na podstawie komunikatu dot. *Tymczasowych ram środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19*, przyjętego 19 marca 2020 r., KE w sytuacji kryzysowej zezwoliła na udzielanie szczególnej pomocy publicznej tworząc tymczasowe ramy prawne ws. pomocy publicznej w celu wsparcia gospodarki w związku z wybuchem COVID-19. W kolejnych tygodniach KE rozszerzyła katalog kategorii i form dopuszczalnej pomocy. Większość wątpliwości i postulatów Polski została uwzględniona. Dotychczas Polska notyfikowała albo prenotyfikowała kilkanaście programów pomocowych, wobec których KE wydała pozytywną decyzję, co przekłada się na kilkadziesiąt instrumentów pomocowych wprowadzonych w ramach kolejnych tarcz ochrony gospodarki.

UE przyjęła w kwietniu również pakiet udostępniający nowe instrumenty na walkę z negatywnymi efektami pandemii COVID-19. Pakiet składa się ze wzmocnienia funduszu gwarancyjnego EBI, nowego instrumentu wspierającego rynek pracy (SURE) oraz wzmocnienia mechanizmu ESM o łącznej wielkości 540 mld EUR. Wobec kryzysu państwa członkowskie zgodziły się również na wykorzystanie niemal w pełni całej dostępnej elastyczności na rzecz wzmocnienia Instrumentu Wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych (ESI) w wysokości 2,7 mld EUR. Dodatkowo poszerzono katalog możliwych interwencji Funduszu Solidarności UE, aby mógł być wykorzystany na sektor zdrowia (dostępne środki w ramach Funduszu to 800 mln EUR w 2020).

- **Działania Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI)**

W ramach odpowiedzi na kryzys wywołany pandemią COVID, EBI w marcu 2020 r. zaproponował pakiet 40 mld euro wsparcia dla przedsiębiorstw. Pakiet obejmuje m.in. kredyty pomostowe oraz gwarancje na wsparcie płynności i kapitału obrotowego MŚP i spółek o średniej kapitalizacji. EBI i EFI (Europejski Fundusz Inwestycyjny, w ramach Grupy EBI) działają poprzez pośredników - banki i instytucje finansowe i we współpracy z krajowymi bankami rozwoju (np. BGK). Bank działa poprzez m.in. dedykowane systemy gwarancji dla banków oparte na istniejących programach do natychmiastowego wdrożenia, linie płynności dla banków w celu zapewnienia dodatkowego wsparcia kapitału obrotowego dla MŚP i spółek o średniej kapitalizacji, oraz programy zakupów papierów wartościowych zabezpieczonych aktywami (ABS), aby umożliwić bankom prywatnym przeniesienie ryzyka związanego z portfelami kredytów dla MŚP. EBI planuje również powołać fundusz gwarancyjny o wartości 25 mld EUR, który pozwoli Grupie EBI na zwiększenie wsparcia dla MŚP i spółek o średniej kapitalizacji o dodatkowe 200 mld EUR. Fundusz może opierać się na już istniejących programach gwarancyjnych Grupy EBI, ma być wspierany przez kontrgwarancje państw członkowskich i wdrażany przez Grupę EBI we współpracy z krajowymi bankami promocyjnymi i instytucjami finansowymi.

Polska od początku prac wspierała powstanie Funduszu, traktując go przede wszystkim jako instrument solidarnościowy.

- **Instrument SURE**

Celem instrumentu jest ochrona miejsc pracy w państwach UE. Instrument ma stanowić wsparcie finansowe dla budżetów krajowych w związku z nagłym wzrostem wydatków publicznych, ponoszonych od 1 lutego 2020 r., na zwalczanie skutków pandemii COVID-19, w zakresie finansowania programów skróconego czasu pracy lub podobnych działań, w szczególności dla samozatrudnionych, jak również w celu finansowania niektórych środków ochrony zdrowia, w szczególności w miejscu pracy. Instrument SURE ma mieć charakter pożyczek dla państw członkowskich udzielanych przez Komisję Europejską. Wielkość instrumentu wynosi 100 mld EUR.

Instrument ma charakter tymczasowy (do 31 grudnia 2022 r.), jest otwarty na udział wszystkich państw UE i może zapewnić korzystne warunki finansowania (niski koszt) krajowych działań na rzecz ochrony miejsc pracy. W pracach nad instrumentem dla Polski ważne było utrzymanie jego tymczasowego charakteru, aby nie przesądzać stałych rozwiązań. Ponadto Polska zabiegała o zapewnienie szerokiego i elastycznego zakresu kwalifikujących się wydatków, zapewnienie równego traktowania państw

członkowskich w zakresie alokacji środków oraz zapewnienie by Instrument SURE nie pogorszył możliwości pożyczkowych innego istniejącego mechanizmu tj. Instrumentu średnioterminowej pomocy finansowej dla bilansów płatniczych państw członkowskich dla państw spoza strefy euro (Instrument BoP). Postulaty Polski zostały zagwarantowane. Obecnie krokiem niezbędnym dla uruchomienia instrumentu będzie podpisanie przez wszystkie państwa członkowskie UE umów gwarancyjnych w związku z koniecznością ustanowienia kontrgwarancji w odniesieniu do ryzyka ponoszonego przez Unię w związku z emisją przez KE obligacji w imieniu UE na potrzeby sfinansowania pożyczek w ramach instrumentu SURE. Umowa gwarancyjna z KE została podpisana przez Polskę 30 czerwca 2020 r.

- ***Wsparcie Europejskiego Mechanizmu Stabilności dla państw strefy euro – Pandemic Crisis Support (PCS)***

Wsparcie EMS dla państw strefy euro ma być oparte o ostrożnościową linię kredytową *Enhanced Conditions Credit Line* (ECCL). 8 maja 2020 r. Eurogrupa uzgodniła cechy i warunki wsparcia w ramach PCS, co zostało zatwierdzone przez Radę Gubernatorów ESM 15 maja 2020 r. Na czas kryzysu linia ma być dostępna dla wszystkich państw strefy euro. Wielkość przyznanego wsparcia wyniesie 2% PKB danego państwa członkowskiego na koniec 2019 r. i może zostać przeznaczona na wsparcie krajowego finansowania bezpośrednich i pośrednich kosztów opieki zdrowotnej, leczenia i prewencji związanych z pandemią COVID-19 ponoszonych od lutego 2020 r. Polska nie jest członkiem strefy euro, tym samym nie jest również członkiem EMS. W pracach Eurogrupy i EWG w inkluzywnym formacie wyrażała poparcie dla odpowiedniego wykorzystania EMS na potrzeby obecnego kryzysu.

- ***Działania w ramach Instrumentu Wsparcia w Sytuacjach Nadzwyczajnych ESI***

Mechanizm ESI został uruchomiony przez Komisję Europejską w dn. 2 kwietnia 2020 r. z budżetem w wysokości 2,7 miliarda euro. W jego finansowaniu mogą uczestniczyć państwa członkowskie oraz podmioty prywatne. Instrument zapewnia bezpośrednie wsparcie strategiczne przede wszystkim dla sektora opieki zdrowotnej w państwach członkowskich, co pozwala reagować na sytuację nadzwyczajną związaną z COVID-19, łagodzić bezpośrednie konsekwencje pandemii i prognozować potrzeby, jakie pojawią się w związku z wyjściem z blokady i powrotem do normalnego funkcjonowania. ESI umożliwia szybkie pozyskiwanie przez KE i przekazywanie środków na rozwiązanie kwestii strategicznych, które dotyczą wszystkich państw członkowskich. ESI jest uzupełnieniem środków podejmowanych na poziomie krajowym oraz w ramach innych programów i instrumentów unijnych, w tym w ramach Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności i rescEU, JPA, inicjatywy inwestycyjnej w odpowiedzi na koronawirusa oraz europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.

Zakupy dokonywane w ramach ESI wymagają szczegółowej kontroli jakości, w tym wymiany informacji dotyczącej atestów i badań. Zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami, Polska miała otrzymać 616 tys. maseczek z pierwszej partii liczącej 1,5 mln. Dokumentacja dotycząca zakupionego towaru, którą Komisja przekazała państwom członkowskim wzbudziła zastrzeżenia. Po otrzymaniu dostawy, w dn. 12 maja 2020 r. (CIOP) dokonał testu jakości, który wykazał, że maseczki nie zapewniają odpowiedniego poziomu ochrony i nie są bezpieczne dla personelu medycznego. Minister Zdrowia niezwłocznie poinformował komisarz ds. zdrowia, która wstrzymała dystrybucję maseczek oraz zaplanowane dostawy. Polskie wyniki zostały potwierdzone badaniami w Holandii, Belgii oraz Austrii, a w ich efekcie w dn. 25 maja Komisja Europejska poinformowała, że maseczki zostaną zniszczone.

W ramach ESI uruchomione zostały mechanizmy, który ma umożliwić transport cargo w ramach państw UE i z państw trzecich; transport personelu medycznego w ramach UE i z państw trzecich oraz transport pacjentów wewnątrz UE i do państw trzecich. Finansowanie działań możliwe jest bądź na podstawie umowy grantowej podpisywanej z DG ECHO, bądź poprzez realizację działania przez wskazanego przez KE pośrednika.

Co do zasady możliwe jest finansowanie działań podjętych po 24 kwietnia 2020 r. (dotyczy wszystkich elementów). W przypadku cargo przewidywany jest okres składania wniosków 19-30.06; w przypadku pacjentów i personelu obowiązuje zasada „kto pierwszy ten lepszy” ze względu na zwykle alarmowy charakter takich działań. Polska rozpatruje obecnie możliwości działań w ramach pakietu.

Największa część funduszy w ramach ESI została przeznaczona na zabezpieczenie produkcji i dostaw szczepionek w UE poprzez wcześniejsze umowy zakupu (*Advance Purchase Agreements, APA*) z producentami szczepionek (APA będą przewidywały pokrycie przez KE kosztów wstępnych przygotowania do produkcji szczepionki).

- **Fundusz Solidarności Unii Europejskiej (FSUE)**

Finansowanie z FSUE uzupełni wysiłki dotkniętych krajów. Pokryje część ich wydatków publicznych na:

- szybkie udzielanie pomocy osobom dotkniętym poważnym zagrożeniem zdrowia publicznego spowodowanym przez COVID-19, w tym pomoc medyczna;
- ochrona społeczeństwa przed towarzyszącym mu ryzykiem; obejmuje to zapobieganie, monitorowanie lub kontrolowanie rozprzestrzeniania się chorób oraz zwalczanie poważnych zagrożeń dla zdrowia publicznego lub łagodzenie ich skutków.
- Wszystkie rodzaje pomocy publicznej (środki medyczne, sektor ochrony zdrowia i środki ochrony ludności) oraz wszelkie środki podejmowane w celu powstrzymania choroby

Fundusz Solidarności Unii Europejskiej (FSUE) sfinansuje część wydatków publicznych, obliczoną w następujący sposób:

- 2,5% całkowitej kwoty wydatków publicznych poniżej 1,5 mld EUR według cen z 2011 r. Lub 0,3 DNB plus
- 6% całkowitej kwoty wydatków publicznych powyżej tego samego progu.

Negatywny wpływ pandemii COVID-19 na gospodarkę UE wpłynął także na rewizję założeń dot. przyszłej perspektywy finansowej 2021 – 2027 i na przedstawienie przez KE propozycji nowego, ambitnego instrumentu finansowego:

- **WRF 2021-2027 i Fundusz Odbudowy – propozycja KE z dn. 27 maja 2020 r.**

Na początku maja 2020 r. Polska, jako jeden z pierwszych krajów, zaproponowała na forum UE szereg postulatów dotyczących Wieloletnich Ram Finansowych (WRF) oraz powiązanego z nimi planowanego Funduszu Odbudowy (FO). W non-paper z dnia 8 maja 2020 r. Polska wskazała, że bezprecedensowa skala kryzysu gospodarczego wymaga od UE adekwatnych działań w odpowiedniej skali, ale o charakterze tymczasowym. Polska poparła wykorzystanie zdolności pożyczkowej na poziomie europejskim, zniesienie rabatów, walkę z oszustwami podatkowymi oraz wzmocnienie źródeł własnych budżetu UE w postaci podatku cyfrowego, węglowego od produkcji spoza UE albo opłaty od korzyści z rynku wspólnotowego osiąganym przez ponadnarodowe firmy. W naszej opinii regresywny charakter systemu handlu uprawnieniami do emisji (*EU Emissions Trading System, EU ETS*) powoduje, że ETS nie może zostać włączony do źródeł własnych budżetu. Polska ponowiła także stanowisko wyrażone jeszcze w 2019 r. dot. dystrybucji środków z polityki spójności w oparciu o kryterium zamożności, utrzymaniu zmodyfikowanych, elastycznych zasad polityki spójności także na kolejną perspektywę finansowa oraz wyrównania dopłat bezpośrednich w ramach Wspólnej Polityki Rolnej (WPR). Należy uznać, że Polska należy do państw najbardziej zaangażowanych w znalezienie i uzgodnienie ambitnych rozwiązań na poziomie europejskim. Polska wskazywała również na potrzebę odpowiednich proporcji między zwrotnymi i bezzwrotnymi formami wsparcia, z wyraźną przewagą tych drugich. Warunkiem koniecznym jest również zapewnienie, że tymczasowe środki będą miały charakter dodatkowy i komplementarny, bez presji na wysokość alokacji bazowych WRF. Polska podkreślała również konieczność przeznaczenia środków zarówno na finansowanie reform, jak i inwestycji. W odniesieniu

do zakresu interwencji dokument Polski wskazywał, że powinien on zawierać szerokie spektrum działań i wykraczać poza dwie transformacje (klimatyczną i cyfrową).

W reakcji na postulaty państw członkowskich, w tym Polski, KE zaproponowała odświeżoną propozycję dot. WRF w wysokości 1 100 mld EUR (wg KE punktem wyjścia dla opracowania propozycji był projekt nego-box Przewodniczącego Michela z lutego 2020 r., jednak zmiany nie zostały przez KE wyodrębnione), a także fundusz odbudowy (*European Recovery Instrument/ERI/Next Generation EU*) w wysokości 750 mld EUR, sfinansowany z wykorzystaniem zdolności pożyczkowych UE dzięki podniesieniu pułapu zasobów własnych do poziomu 2% DNB UE.

Finansowanie funduszu odbudowy nastąpi poprzez zaciągnięcie przez KE pożyczek na rynkach finansowych i długoterminową spłatę po 2027 r. (spłaty w okresie 31-letnim przewidziane na lata 2028-2058). W odniesieniu do części grantowej spłata nastąpi poprzez system zasobów własnych UE, w tym dzięki nowym zasobom własnym (wpływowi z CBAM, z podatku od dużych firm działających na wspólnym rynku, podatku cyfrowego opartego na pracach OECD oraz systemu ETS rozszerzonego na sektory morski i lotniczy).

Proporcja grantów do pożyczek we wsparciu dla p.cz. sfinansowanym przez fundusz odbudowy wynosi ok. 66% (500 mld EUR w grantach z łącznej kwoty 750 mld EUR w grantach i pożyczkach dla p.cz.).

Zaciągnięcie pożyczek pod fundusz odbudowy (ERI) wymagać będzie jednogłośnie uchwalenia, a następnie ratyfikacji przez wszystkie p.cz. decyzji o zasobach własnych. W międzyczasie KE proponuje rozwiązanie pomostowe w postaci podniesienia o 11,5 mld EUR pułapów WRF na lata 2014-2020 (jednogłośnie decyzja p.cz. i zgoda PE, ale bez ratyfikacji w parlamentach narodowych), co ma pozwolić sfinansować najbardziej pilne wg KE wydatki: 5 mld EUR na REACT EU (czasowe wzmocnienie polityki spójności), 5 mld EUR na *Solvency Support Instrument* (wsparcie wypłacalności przedsiębiorstw) oraz 1,5 mld EUR na instrumenty działań zewnętrznych.

Główne obszary inwestycji mają realizować zieloną i cyfrową transformację; wspomina się także o budowaniu odporności UE na kryzysy oraz inwestycjach strategicznych w krytyczne łańcuchy wartości.

Polska będzie należała do głównych beneficjentów WRF i FO.

1.1.2 Działania o charakterze pozabudżetowym

Ograniczenie rozprzestrzeniania się wirusa

- **Wzmocnienie granic zewnętrznych**

W dniu 16 marca 2020 r. Komisja przyjęła komunikat do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej i Rady zatytułowany „Tymczasowe ograniczenie innych niż niezbędne podróży do UE”. W dn. 17 marca 2020 r. szefowie państw i rządów zatwierdzili podjęcie skoordynowanych działań na granicach zewnętrznych. Od tego czasu wszystkie państwa członkowskie UE (z wyjątkiem Irlandii) i państwa stowarzyszone w ramach Schengen podjęły krajowe decyzje o wprowadzeniu ograniczeń podróży. Polska, działając wyprzedzająco, w dniu 13 marca 2020 r. zamknęła granice zewnętrzne z Rosją, Białorusią i Ukrainą.

Konieczność wsparcia powrotów Polaków z zagranicy w związku z wybuchem pandemii spotkała się z szybką i zdecydowaną reakcją polskiego Rządu. W niezwykle krótkim, biorąc pod uwagę okoliczności, czasie została zainicjowana akcja „Lot do domu”, która objęła nie tylko obywateli polskich – wspomagając (do czasu zakończenia zasadniczej części operacji, tj. do 5 kwietnia 2020 r.) powrót ponad 55 tys. Polaków – ale również ponad 2000 obywateli innych państw UE i państw trzecich.

Polska, jako jedno z 19 państw (18 państw UE i Wielka Brytania), uruchomiła również wsparcie w ramach Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności. Miało ono jednak – podobnie jak w przypadku wszystkich pozostałych państw z niego korzystających - charakter uzupełniający w stosunku do działań

państw narodowych (UMOL jest uruchamiany, gdy zasoby państwa są niewystarczające lub wyczerpane i powinien być traktowany jako ostateczne narzędzie wspomagające działania krajowe).

Potwierdza to również porównanie liczby wszystkich osób, które skorzystały z mechanizmu w ramach UE, tj. ok. 66 tys., podczas gdy liczba osób – wyłącznie Polaków - które skorzystały z operacji „Lot do domu”, to ponad 55 tys. osób. Należy wskazać, że dofinansowaniu w ramach powyższego mechanizmu unijnego podlegają tylko loty repatriacyjne z krajów trzecich (a nie wewnątrz UE). W związku z tym Polska korzystała z niego głównie w sytuacjach, kiedy obywatele Polski znajdowali się w państwach trzecich, z których ich powrót do UE był niemożliwy albo bardzo utrudniony.

Komisja zwróciła się do państw członkowskich należących do strefy Schengen i państw stowarzyszonych w ramach Schengen o stosowanie ograniczeń dotyczących innych niż istotne podróży z państw trzecich na obszar UE+ do dnia 30 czerwca 2020 r.

W dn. 30 czerwca 2020 r. Rada przyjęła rekomendację dot. tymczasowych ograniczeń innych niż istotne podróży do UE i ich możliwego znoszenia. Rekomendacja zawiera listę państw trzecich, z których podróż do UE może być dozwolona. Lista opiera się na kryteriach i warunkach określonych w rekomendacji, nie ma charakteru wiążącego, jest weryfikowana i w razie potrzeby uaktualniana co dwa tygodnie. Ponadto, państwa członkowskie mogą elastycznie stosować zasadę wzajemności wobec państw trzecich znajdujących się na liście. Od 13 czerwca 2020 r. Polska zniósła kontrole graniczne na granicach wewnętrznych UE, wjeżdżający nie będą musieli odbywać obowiązkowej kwarantanny. Jednocześnie, przedłużony został okres obowiązywania zakazów w ruchu lotniczym w odniesieniu do lotów międzynarodowych do 28 lipca 2020 r. Powyższego zakazu nie stosuje się do statków powietrznych wykonujących loty międzynarodowe z lotnisk położonych na terytorium państw UE, EOG lub EFTA, z wyjątkiem Szwecji i Portugalii. Z zakazu lotów wyłączone zostały także: Czarnogóra, Gruzja, Japonia, Kanada, Albania, Korea Południowa oraz Ukraina.

- **Znoszenie obostrzeń wprowadzonych w związku z pandemią (*exit strategy*)**

W dn. 15 kwietnia 2020 r. Komisja opublikowała mapę drogową prowadzącą do zniesienia środków powstrzymujących rozprzestrzenianie się COVID-19, wskazującą na trzy kryteria oceny: kryterium epidemiologiczne), wystarczająca pojemność systemu opieki zdrowotnej oraz odpowiednie możliwości monitorowania. Zalecenia dla państw członkowskich obejmowały: rozluźnianie obostrzeń powinno odbywać się stopniowo; szerokie środki należy stopniowo zastępować środkami ukierunkowanymi; zniesienie środków powinno rozpocząć się na szczeblu lokalnym i stopniowo rozszerzać geograficznie. Komisja w dokumencie wskazała, że ponowne otwarcie granic zewnętrznych powinno nastąpić w drugim etapie; ponowne rozpoczęcie działalności gospodarczej powinno być wprowadzane stopniowo; spotkania międzyludzkie powinny być stopniowo dozwolone, zakazy masowych spotkań muszą zostać zniesione na późniejszym etapie; należy kontynuować wysiłki w zakresie komunikacji; strategia wyjścia powinna być stale monitorowana, a p.cz. powinny być przygotowane na powrót do bardziej rygorystycznych środków.

W dn. 16 kwietnia 2020 r. rozpoczął się w Polsce 4-etapowy plan łagodzenia obostrzeń.

- **Uruchomienie Zintegrowanej Odpowiedzi Politycznej na Kryzys**

Prezydencja chorwacka zdecydowała o uruchomieniu 28 stycznia 2020 r. mechanizmu IPCR (*Integrated Crisis Political Response – Zintegrowana Odpowiedź Polityczna na Kryzys*). Pierwotnie IPCR działał na niskim poziomie aktywności, w formie wymiany informacji, jednak w miarę narastania kryzysu, 2 marca prezydencja zdecydowała o uruchomieniu mechanizmu w trybie pełnoskalowym, umożliwiającym opracowywanie propozycji działań na szczeblu unijnym. Pełna aktywacja pozwoli skuteczniej identyfikować znaczne luki międzysektorowe i opracowywać projekty konkretnych unijnych działań. Narady kryzysowe, prowadzone przez prezydencję, gromadzą przedstawicieli gabinetu przewodniczącego Rady Europejskiej, Komisji Europejskiej, Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych, państw członkowskich dotkniętych epidemią i innych zaangażowanych stron.

Uczestnicy narad przygotowują, dopracowują i aktualizują propozycje działań do rozpatrzenia i ewentualnego przyjęcia przez Radę.

Zapewnienie dostaw sprzętu medycznego

- **Wspólne zamówienia (JPA – *Joint Procurement Agreement*)**

Mechanizm ma zapewnić bardziej sprawiedliwy dostęp do konkretnych medycznych środków zapobiegawczych, poprawę bezpieczeństwa dostaw oraz bardziej zbilansowane ceny dla uczestniczących w nim p.cz. W ramach umowy w sprawie wspólnych zamówień p.cz. nabywają obecnie środki ochrony indywidualnej (ŚOI), respiratory i artykuły niezbędne do przeprowadzania testów na COVID-19. W celu zaopatrzenia p.cz., zostały rozpisane przetargi na poszczególne ŚOI i sprzęty.

W dn. 1 kwietnia 2020 r. KE opublikowała wytyczne mające na celu wskazanie oraz wyjaśnienie rozwiązań prawnych dostępnych na gruncie prawa unijnego z zakresu zamówień publicznych, które pozwalają na podjęcie szybkich i elastycznych działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie kryzysowi wywołanemu epidemią COVID-19. KE podpisała umowę ramową, na podstawie której państwa członkowskie będą składały zamówienia. Polska przystąpiła do umowy o wspólnych zamówieniach na marginesie nadzwyczajnej Rady Ministrów Zdrowia, która odbyła się 6 marca 2020 r.

- **Zapasy medyczne**

W dn. 19 marca 2020 r. Komisja Europejska podjęła decyzję o utworzeniu w ramach mechanizmu rescEU strategicznych zapasów środków medycznych (tj. respiratory, maski ochronne, szczepionki, środki lecznicze, zapasy laboratoryjne), aby pomóc państwom członkowskim UE w walce z pandemią COVID-19. RescEU jest częścią Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności (UMOL). W przypadku, gdy skala sytuacji nadzwyczajnej przekracza zdolności reagowania danego p.cz., może on zwrócić się o pomoc do Komisji za pośrednictwem UMOL. Państwa zwiększające zasoby mogą uzyskać na te działania dofinansowane z budżetu UE - granty przydzielane przez Komisję. Wnioskujące p.cz. będzie zobowiązane do zamówienia, magazynowania i transportu ww. środków.

Dofinansowanie unijne zapasów medycznych rescEU obejmuje 100% kosztów związanych z zapewnieniem ich dostępności i możliwości rozmieszczenia, a także pełne finansowanie operacji służących wykorzystaniu tych zasobów w ramach UMOL. KE podkreśla, że gromadzenie rezerw w ramach rescEU nie jest procesem „konkurencyjnym” wobec wspólnych zamówień (JPA), a komplementarnym. Mechanizm nie zastępuje też przygotowań krajowych i powinien być traktowany jako rozwiązanie o charakterze awaryjnym.

Intensyfikacja badań nad metodami leczenia i szczepionkami

- **Prace nad szczepionkami**

Europejska Strategia na rzecz przyspieszenia rozwoju, produkcji i wdrażania szczepionek przeciwko COVID-19, została opublikowana przez KE w dn. 17 czerwca 2020 r. KE wskazuje na najważniejsze cele strategii: zapewnienie jakości, bezpieczeństwa i skuteczności szczepionek; zapewnienie szybkiego dostępu do szczepionek dla p.cz. i ich populacji przy jednoczesnym kierowaniu działaniami na rzecz globalnej solidarności; zapewnienie jak najwcześniejszego dostępu do niedrogiej szczepionki.

KE opiera strategię na dwóch filarach: 1) zabezpieczenie produkcji i dostaw szczepionek w UE poprzez wcześniejsze umowy zakupu (*Advance Purchase Agreements*) z producentami szczepionek (APA będą przewidywały pokrycie przez KE kosztów wstępnych przygotowania do produkcji szczepionki, finansowanie zostanie zapewnione przez unijny *Emergency Support Instrument* – ESI). APA będą gwarantowały państwom uczestniczącym prawo do zakupu dawek szczepionki po jej wprowadzeniu do obrotu; 2) dostosowania ram regulacyjnych UE do obecnej pilnej potrzeby i wykorzystania istniejącej elastyczności regulacyjnej w celu przyspieszenia rozwoju, autoryzacji i dostępności szczepionek przy jednoczesnym zachowaniu standardów jakości, bezpieczeństwa i skuteczności szczepionek.

W dn. 17 czerwca 2020 r. Polska poinformowała KE o swojej intencji przystąpienia do umowy między KE a p.cz. UE, która umożliwi rozpoczęcie prac nad konkretnymi APA z producentami szczepionek i zgłosiła swojego przedstawiciela do rady sterującej, która ma wspierać KE w tych pracach.

Wspieranie miejsc pracy, przedsiębiorstw i gospodarki (kwestie pozabudżetowe)

- **Przywracanie swobody przepływu osób i znoszenia kontroli na granicach wewnętrznych**

Pandemia koronawirusa doprowadziła do wprowadzenia bezprecedensowych środków we wszystkich państwach członkowskich UE, w tym przywrócenia kontroli na granicach wewnętrznych. W dniu 13 marca 2020 r., Polska przywróciła tymczasowo kontrolę graniczną osób przekraczających granicę państwową stanowiącą granicę wewnętrzną na okres od 15 do 24 marca 2020 r. Kolejne nowelizacje ww. rozporządzenia przedłużały okres przywrócenia ww. kontroli w związku ze stanem epidemii, wywołanym zakażeniami wirusem SARS-CoV-2.

Dzięki podjętym przez polskie władze działaniom, m.in. po wprowadzeniu ułatwień w kontroli środków transportu w ramach międzynarodowego transportu drogowego oraz skierowaniu dodatkowego personelu i zasobów na granice wewnętrzne, ruch towarowy w przejściach granicznych na granicach wewnętrznych, w tym przejściach leżących na szlakach komunikacyjnych sieci TEN-T, przebiegał płynnie. Zachowanie ciągłości ruchu towarowego we wszystkich przejściach granicznych, które taki ruch dopuszczają, Polska traktowała priorytetowo i reagowała natychmiast na wszelkie odstępstwa lub utrudnienia, likwidując je.

W dniu 16 marca 2020 r. Komisja przyjęła wytyczne dotyczące środków zarządzania granicami w celu ochrony zdrowia i zapewnienia dostępności towarów i podstawowych usług. Wytyczne te określają zasady zintegrowanego podejścia do skutecznego zarządzania granicami w celu ochrony zdrowia przy jednoczesnym zachowaniu integralności jednolitego rynku. W dn. 30 marca 2020 r. Komisja opublikowała również wytyczne dotyczące korzystania ze swobodnego przepływu pracowników podczas epidemii COVID-19 zgodnie z którymi państwa członkowskie powinny przyjąć określone środki zapewniające skoordynowane podejście na poziomie unijnym w odniesieniu do pracowników transgranicznych, delegowanych oraz sezonowych, którzy muszą przekraczać granice wewnętrzne państw w celu dotarcia do pracy.

Komunikat Komisji z dnia 13 maja 2020 r. w sprawie stopniowego i skoordynowanego podejścia do przywracania swobody przemieszczania się i zniesienia kontroli na granicach wewnętrznych jest zgodny ze ścieżką określoną przez Polskę w 4-stopniowym planie rządowym. Przyjęty przez Polskę model postępowania umożliwił realizację praw obywateli UE w sposób pozwalający na zachowanie niezbędnych standardów ochrony zdrowia publicznego w obliczu utrzymującego się zagrożenia pandemią COVID-19.

Zgodnie z zapowiedziami Komisja Europejska przedstawiła pakiet zaleceń/wytycznych dot. branży turystycznej: turystyka, transport, zakwaterowanie, vouchery, otwarcie granic, podróżowanie po Europie. 15 czerwca KE uruchomiła stronę internetową mającą prezentować sytuację w poszczególnych państwach. Strona jest niezwykle ważna dla ruchu turystycznego w Europie zarówno zorganizowanego jak i indywidualnego. Kluczowe jest teraz, aby państwa na bieżąco aktualizowały wszystkie informacje tam zawarte, aby ułatwić poruszanie się turystom po Europie.

- **Zachowanie ciągłości łańcucha dostaw i operacji transportowych**

Wpływ pandemii COVID 19 i wprowadzonych ograniczeń w przemieszczaniu się jest szczególnie odczuwalny w sektorze transportu. Należy się liczyć z długo obowiązującymi ograniczeniami i spadkiem wolumenu przewozów, szczególnie w transporcie pasażerskim. Przykładowo, spadek lotniczych przewozów pasażerskich na początku drugiego kwartału 2020 r. wyniósł 90% w porównaniu do tego samego okresu w 2019 r. W związku z powyższym Polska postulowała zmiany lub derogację od obowiązujących reguł UE w zakresie transportu, które nie przystają do obecnej rzeczywistości.

W pierwszym okresie po wybuchu pandemii COVID-19 działania UE w sektorze transportu skupiły się na zachowaniu ciągłości łańcucha dostaw i operacji transportowych w warunkach przywrócenia granic wewnętrznych na jednolitym rynku. Polska zaakceptowała oraz wdrożyła od pierwszego dnia większość zaleceń z komunikatu KE w sprawie tzw. zielonych pasów (*green lanes*). Celem komunikatu była koordynacja podejścia UE i zapewnienie płynnego ruchu towarowego. Podobnie, Polska od początku stosowała zalecenia KE z komunikatu w sprawie lotniczych operacji cargo. Na skutek powszechnego odwołania lotów pasażerskich i tym samym zmniejszenia zdolności przewozowej cargo w lotnictwie celem komunikatu była optymalizacja i ułatwienie wykonywania operacji lotniczych cargo. Polska skorzystała także z możliwości stosowania odstępstw od obowiązujących przepisów: notyfikowała m.in. KE odstępstwo od zasad czasu pracy i odpoczynku kierowców z rozporządzenia 561/2006 ws. czasu pracy i odpoczynku kierowców; podjęła także stosowne działania w reakcji na rekomendacje KE w kontekście przedłużenia ważności licencji i świadectw w transporcie.

1.2 Wyjście Wielkiej Brytanii z UE i przebieg negocjacji ws. nowych relacji

Po dopełnieniu wewnętrznych procedur ratyfikacyjnych przez obie strony Zjednoczone Królestwo przestało być członkiem Unii Europejskiej 31 stycznia 2020 r. Od 1 lutego 2020 r. w życie weszła Umowa o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa z UE i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej i rozpoczął się ustanowiony na jej podstawie okres przejściowy,

Na okres prezydencji Chorwacji przypadło uzgodnienie mandatu UE dot. negocjacji przyszłych relacji UE-Wielka Brytania. Do zakończenia prezydencji odbyły się 4 rundy negocjacyjne, przy czym tylko pierwsza w tradycyjnej formie. Wybuch pandemii COVID-19 spowolnił negocjacje – pozostałe rundy negocjacyjne zostały przeprowadzone w formie wideokonferencji. W trakcie negocjacji udało się wyjaśnić i zbliżyć stanowiska stron w odniesieniu do wielu kwestii technicznych jednak utrzymały się rozbieżności w kwestiach fundamentalnych to jest 1) struktury przyszłych relacji, 2) zobowiązań do zachowania równych warunków konkurencji, 3) rybołówstwa oraz 4) bezpieczeństwa wewnętrznego.

W dn. 15 czerwca 2020 r., zgodnie z Deklaracją Polityczną towarzyszącą Umowie o wystąpieniu, zorganizowano spotkanie wysokiego szczebla UE-Wielka Brytania celem podsumowania stanu negocjacji. Wielka Brytania potwierdziła brak woli przedłużenia okresu przejściowego, który zakończy się 31 grudnia 2020 r. Strony uzgodniły intensyfikację rozmów przez okres wakacyjny celem identyfikacji możliwych rozwiązań.

Rząd aktywnie zabiegał o zabezpieczenie interesów Polski na etapie kształtowania unijnego mandatu negocjacyjnego. Dzięki tej aktywności stanowisko negocjacyjne UE odzwierciedla polskie wrażliwości. W trakcie negocjacji Polska podkreślała potrzebę konstruktywnego podejścia nakierowanego na znalezienie porozumienia z Wielką Brytanią przy jednoczesnym zabezpieczeniu naszych kluczowych interesów.

II. Aktywność Polski w priorytetowych dla prezydencji chorwackiej obszarach funkcjonowania UE

2.1 Europa, która się rozwija

2.1.1 Zrównoważony rozwój regionalny

2.1.1.1 Polityka regionalna, spójności i konwergencji

Pierwotnie zakładanymi celami prezydencji chorwackiej w obszarze polityki spójności i regionalnej UE były kontynuacja rozpoczętych prac nad pakietem legislacyjnym na lata 2021-2027, ogłoszonym przez Komisję w 2018 r., oraz wypracowanie stanowiska Rady UE wobec przedstawionego przez Komisję w dn. 14 stycznia 2020 r. projektu rozporządzenia ws. utworzenia Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Realizacja planów w zakresie rozporządzeń polityki spójności na lata 2021 – 2027 okazała się niemożliwa z uwagi na pandemię COVID-19 i decyzję PE o zamrożeniu negocjacji międzyinstytucjonalnych do września 2020 r. Niemniej, Polska aktywnie uczestniczyła w uzgodnieniach na poziomie technicznym, które postępowały.

Udało się natomiast zaawansować prace w zakresie projektu rozporządzenia ws. FST, którego celem ma być wsparcie regionów w przewyżczeniu społeczno-gospodarczych skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej klimatycznie. Prezydencja chorwacka dążyła do uzgodnienia stanowiska Rady UE, co było trudne z uwagi na istniejące rozbieżności w stanowiskach państw członkowskich odnośnie do zakresu wsparcia Funduszu, dotyczące m.in. umożliwienia finansowania ze środków Funduszu projektów sektora gazu, za czym opowiadają się Polska, Rumunia, Bułgaria, Czechy, Cypr i Grecja. Z kolei przeciwne stanowisko zajmowały Finlandia, Francja, Hiszpania, Dania i Szwecja. Ostatecznie, przyjęty na posiedzeniu COREPER II w dniu 24 czerwca 2020 r. kompromis nie uwzględnia postulowanej przez Polskę możliwości finansowania projektów sektora gazu.

Ponadto, w trakcie prezydencji chorwackiej odbyły się dwa spotkania ministrów ds. polityki spójności w formule wideokonferencji, w których Polska aktywnie uczestniczyła. Przedmiotem wideokonferencji były zmiany do pakietów legislacyjnych polityki spójności na lata 2014-2020 oraz 2021-2027. Polska także aktywnie uczestniczyła w spotkaniach dot. polityki miejskiej (spotkania UDG - *Urban Development Group*, spotkania w ramach europejskiego dialogu oraz koordynatorów partnerstwa Agendy Miejskiej dla UE).

2.1.1.2 Unia Gospodarcza i Walutowa

Polska aktywnie uczestniczyła w dyskusji nad reformą Unii Gospodarczej i Walutowej (UGiW), która dotyczyła: zmiany Traktatu o Europejskim Mechanizmie Stabilności (EMS), wzmocnienia unii bankowej oraz instrumentu budżetowego na rzecz konwergencji i konkurencyjności dla strefy euro i państw uczestniczących w mechanizmie kursowym ERM II (*Budgetary Instrument for Convergence and Competitiveness*, BICC) i instrumentu na rzecz reform i konwergencji dla państw spoza strefy euro (*Convergence and Reform Instrument*, CRI). Instrumenty te wchodziły w skład Programu Wsparcia Reform i Inwestycji (*Reform and Investment Support Programme* - RISP). Prace w powyższym zakresie toczyły się zgodnie z przedstawionym w styczniu 2020 r. harmonogramem w okresie styczeń – marzec 2020 r., ale zostały przerwane w związku z wybuchem pandemii COVID-19.

Polska zabiegała o stabilność UGiW przy zachowaniu perspektywy i zabezpieczeniu interesów państw pozostających poza strefą euro i nieuczestniczących w unii bankowej w trakcie prac prowadzonych w ramach rozszerzonego o państwa non-euro formatu grupy *Task Force for Coordinated Action* (TFCA), grupy roboczej Eurogrupy (EWG) i Alternatyw EWG, Eurogrupy oraz w pracach legislacyjnych prowadzonych na forum Grupy Radców Finansowych.

Na posiedzeniu 9 stycznia 2020 r. Przewodniczący EWG+ przedstawił propozycję planu prac w odniesieniu do zmiany Traktatu o EMS. Plan przewidywał doprecyzowanie statusu prawnego ToR ws. *single limb* CACs oraz możliwe zmiany EMS, a także określenie ram czasowych podpisania zmienionego

Traktatu. Podpisanie zmienionego Traktatu miało mieć miejsce w pierwszych miesiącach 2020 r., po zakończeniu procedur krajowych. W następstwie zmiany Traktatu o EMS w 2020 r. planowano również aktualizację dokumentów związanych z udzielaną przez EMS pomocą. W związku z zawieszeniem prac nad reformą UGiW do podpisania zmienionego Traktatu nie doszło. Polska, chociaż nie jest sygnatariuszem Traktatu o EMS, aktywnie uczestniczyła w pracach nad jego reformą. W związku z wybuchem pandemii COVID-19 państwa członkowskie EMS podjęły decyzję o wykorzystaniu mechanizmu na potrzeby przeciwdziałania skutkom kryzysu (utworzono program Pandemic Crisis Support).

W pierwszej połowie 2020 r. prowadzone były również prace nad BICC. W dn. 13 grudnia 2019 r. podczas szczytu strefy euro zobowiązano Eurogrupę, aby przedstawiła swój wkład w zakresie umożliwienia dodatkowych wpłat do BICC przez państwa strefy euro. W kwestii potrzeby dodatkowych wpłat do instrumentu nie osiągnięto porozumienia między państwami strefy euro. Na początku roku opracowano sprawozdanie dla Eurogrupy ws. umowy międzyrządowej dot. dodatkowych wpłat do instrumentu (IGA). Sprawozdanie przedstawia m.in. zalety i wady IGA, omawia kwestię potrzeby zawarcia IGA, jej treść oraz powiązania z prawem UE. Zostało ono przyjęte przez Eurogrupę 17 lutego 2020 r. W pracach nad sprawozdaniem Polska zabiegała, aby ew. umowa międzyrządowa respektowała cele instrumentu i podstawę prawną przyjętą dla rozporządzenia w sprawie utworzenia Programu Wsparcia Reform i Inwestycji (art. 175 TFUE odnoszący się do polityki spójności) oraz była zgodna z prawem UE.

W stosunku do państw spoza strefy euro nieuczestniczących w BICC, w przyjętych w październiku 2019 r. przez Eurogrupę ustaleniach uzgodniono, że utworzony zostanie dla nich specjalny instrument (CRI) lub przyjęte zostaną stosowne uzgodnienia finansowe w przypadku państw, które nie zamierzają uczestniczyć w tworzonych instrumentach (tj. Dania i Szwecja).

W efekcie tych decyzji prowadzone były prace legislacyjne nad Programem Wsparcia Reform i Inwestycji, który miał zastąpić Program Wsparcia Reform proponowany przez KE w maju 2018 r. Elementami składowymi Programu miały być BICC, CRI oraz Instrument Wsparcia Technicznego (*Technical Support Instrument*, TSI - przeznaczony dla wszystkich państw członkowskich UE). Polska aktywnie uczestniczyła w pracach Grupy Radców Finansowych (GRF) prowadzonych w Radzie UE nad projektem rozporządzenia ws. RISP.

Polska opowiadała się za jednym rozporządzeniem ws. utworzenia Programu Wsparcia Reform i Inwestycji obejmującym trzy instrumenty: BICC, CRI i TSI. Polska nie popierała tworzenia oddzielnych przepisów dotyczących instrumentów. Taki postulat podnoszony był przez państwa Południa. W opinii Polski takie podejście nie ma uzasadnienia, ponieważ instrumenty miałyby tę samą podstawę prawną - tj. art. 175 TFUE, miały być finansowane z budżetu UE, a prace nad ww. wspólnym rozporządzeniem były już bardzo zaawansowane.

Wielkość BICC i CRI miała zostać uzgodniona w kontekście negocjacji WRF. Propozycje w tym zakresie zostały przedstawione w wersji pakietu negocjacyjnego WRF (*negobox*) z 2 grudnia 2019 r. Polska zabiegała, by w dalszych negocjacjach w ramach WRF dotyczących wysokości obu instrumentów została zachowana zaproponowana między nimi proporcja (70:30) zapewniona poprzez wprowadzenie do *negobox* zapisu usztywniającego tę relację.

W związku z pandemią COVID-19 KE przedstawiła w dn. 27 maja 2020 r. propozycję Funduszu Odbudowy dysponującego środkami w wysokości 750 mld EUR, którego istotnym elementem jest Instrument na rzecz Odbudowy i Odporności (*Recovery and Resilience Facility*, RRF). Zastępuje on dwa dotychczas procedowane narzędzia wsparcia reform i inwestycji – BICC i CRI. Utrzymany został Instrument Wsparcia Technicznego, który w nowej perspektywie finansowej ma zastąpić Program Wspierania Reform Strukturalnych. W czerwcu 2020 r. na forum Grupy Radców Finansowych rozpoczęły się pierwsze dyskusje nt. RRF i TSI. Proponowane instrumenty mają charakter tymczasowy. Obecnie nie jest jasne, czy KE powróci do prac nad wcześniej proponowanymi instrumentami po zakończeniu okresu pandemii COVID-19 i zwalczania jej skutków.

W zakresie zarządzania gospodarczego w UE KE w dniu 5 lutego 2020 r. opublikowała przegląd przepisów (tzw. sześciopak z 2011 r. obejmujący pięć rozporządzeń oraz dyrektywę Rady o wymogach dla krajowych ram budżetowych) i – wyłącznie dla państw strefy euro - dwupak z 2013 r. (dwa rozporządzenia). Komunikat KE nie zawierał konkretnych propozycji zmian, miał być punktem wyjścia do konsultacji w pierwszym półroczu 2020 r. – m.in. z rządami, opinią publiczną, parlamentami i ekspertami niezależnych rad fiskalnych – nt. ewentualnych zmian zarządzania gospodarczego. Na ich podstawie KE do końca 2020 r. przewidywała dokończenie wewnętrznych dyskusji co do ewentualnych dalszych kroków w tym obszarze. Wskutek wybuchu pandemii Rada ECOFIN odbyła jedynie wstępną dyskusję na ten temat na lutymowym posiedzeniu. Powrót do dyskusji ma nastąpić po opanowaniu pandemii.

Ponadto, w dniu 23 marca 2020 r. Rada ECOFIN oceniła, w ślad za Komisją Europejską¹, że w całej UE ma miejsce poważne spowolnienie gospodarcze wywołane pandemią². W takich okolicznościach spełnione są przesłanki skorzystania z tzw. generalnej klauzuli wyjścia umocowanej w unijnym *Pakcie Stabilności i Wzrostu*. Uruchomienie klauzuli pozwala państwom w 2020 r. na tymczasowe odejście w polityce budżetowej od zaleceń Rady UE dotyczących polityki budżetowej pod warunkiem, że odejście to nie zagraża stabilności finansów publicznych w średnim okresie. Podobne podejście jest planowane w obecnej sytuacji również w odniesieniu do stabilizującej reguły wydatkowej zawartej w ustawie o finansach publicznych. 28 maja 2020 r. Sejm przyjął projekt ustawy nowelizującej ww. ustawę która rozszerza katalog zdarzeń nadzwyczajnych wyłączających stosowanie reguły wydatkowej o stan epidemii na obszarze Polski. To uzupełnienie pozwoli na zastosowanie w Polsce analogicznego rozwiązania do wprowadzonego w UE.

2.1.1.3 Unia rynków kapitałowych

W okresie prezydencji chorwackiej, kontynuowane były prace mające na celu utworzenie unii rynków kapitałowych.

Podczas prezydencji Chorwacji kontynuowano prace nad projektem rozporządzenia w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, i zmieniającego rozporządzenie (UE) 2019/2088 – tzw. rozporządzeniem ws. taksonomii. Polska w pełni popiera cele rozporządzenia, w szczególności, wsparcie w podejmowaniu świadomych decyzji biznesowych na rzecz inwestycji w działalność zrównoważoną pod względem środowiskowym. Istotne jest jednak także uwzględnienie zróżnicowanych uwarunkowań dla rozwoju sektora energetycznego oraz jego roli w gospodarkach poszczególnych państw członkowskich. W trakcie negocjacji projektowanego rozporządzenia strona polska podkreślała, iż zależało nam na wypracowaniu takich zapisów, by nie wykluczały one gazu i energii jądrowej z uznania inwestycji jako zrównoważonej. Są to sektory, w których nakłady inwestycyjne mogą przyczynić się do zmniejszania CO₂ w atmosferze. Ponadto w odniesieniu do powiązania pomiędzy taksonomią a rozporządzeniem dot. ujawnień – opowiadaliśmy się za jak najmniejszymi obciążeniami dla państw członkowskich dot. ujawniania informacji. Polska sprzeciwiała się przyjmowaniu m.in. kryteriów w formie aktów delegowanych. Chcieliśmy zapewnienia większego udziału państw członkowskich w pracach nad kryteriami. Upatrywaliśmy bowiem ryzyka w przyjmowaniu kryteriów technicznych aktami delegowanymi i tym samym uznanie za inwestycje „niezrównoważone” inwestycje w gaz i energię jądrową.

W toku prac Polska przyłączyła się do oświadczenia Szwecji ws. zrównoważonej gospodarki leśnej oraz polityki leśnej. Przywołano zasadę traktatową, że odpowiedzialność za lasy spoczywa na państwach

¹ Komunikat Komisji Europejskiej z 20 marca 2020 r. w sprawie uruchomienia generalnej klauzuli wyjścia w ramach *Paktu Stabilności i Wzrostu* dostępny na stronie: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7102-2020-INIT/pl/pdf>

²Oświadczenie unijnych ministrów finansów z 23 marca 2020 r. o *Pakcie Stabilności i Wzrostu* w kontekście kryzysu wywołanego COVID-19 dostępne na stronie: https://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2020/03/23/statement-of-eu-ministers-of-finance-on-the-stability-and-growth-pact-in-light-of-the-covid-19-crisis/?utm_source=dsms-auto&utm_medium=email&utm_campaign=Statement+of+EU+ministers+of+finance+on+the+Stability+and+Growth+Pact+in+light+of+the+COVID-19+crisis

członkowskich oraz że wszystkie decyzje i polityki związane z lasami w UE muszą respektować zasadę pomocniczości i kompetencje państw członkowskich w tej dziedzinie.

W trakcie procedury pisemnej, dotyczącej przyjęcia stanowiska Rady w pierwszym czytaniu oraz uzasadnienia Rady w sprawie „rozporządzenia w sprawie zrównoważonych finansów - taksonomia” (2018/0178 COD), zakończonej 15 kwietnia 2020 r., Polska również wstrzymała się od głosu (podobnie jak Austria, Bułgaria i Węgry. Szwecja głosowała przeciwko przyjęciu tego stanowiska). Argumentowaliśmy, iż obecny tekst pozostawia zbyt duże pole do interpretacji w kluczowych kwestiach. Pozostawia się je do decyzji w aktach poziomu 2, które również zostaną przyjęte przy zbyt małym zaangażowaniu państw członkowskich. Negatywnie oceniliśmy fakt, że w rozporządzeniu nie ma gwarancji, że gaz ziemny zostanie uznany za działalność przejściową. Polska zwracała uwagę, że gaz ziemny jest niezbędnym paliwem pomostowym zastępującym węgiel, a jednocześnie zapewniającym dynamiczny rozwój odnawialnych źródeł energii. Co więcej, praktyczną realizacją zasady „nie pozostawiając nikogo w tyle” w Polsce są obecnie inwestycje w gaz ziemny. Bez tych inwestycji transformacja energetyczna w Polsce ulegnie znacznemu spowolnieniu, co może być potencjalnie szkodliwe dla polityki klimatycznej UE. Tekst rozporządzenia nie odzwierciedla bezpośrednio roli energii jądrowej. Energetyka jądrowa jest niezbędna do osiągnięcia neutralności klimatycznej, co potwierdzają zarówno raporty i analizy uznanych organizacji międzynarodowych, jak i przede wszystkim dokumenty Komisji Europejskiej czy ostatnia rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie COP 25. Polska oczekuje, że w świetle przyjętego kompromisu w dziedzinie energetyki jądrowej i gazu ziemnego zasada neutralności technologicznej będzie przestrzegana w pracach nad aktami delegowanymi, a taksonomia UE nie będzie wykluczała technologii niezbędnych do osiągnięcia neutralności klimatycznej. Polska zgadza się z pomysłem stworzenia ram prawnych, które zachęcałyby do finansowania zrównoważonego wzrostu. Jednak naszym zdaniem takie działania powinny być spójne z innymi działaniami podejmowanymi na poziomie Unii Europejskiej, a także zapewniać proporcjonalność.

Naszym zdaniem wprowadzenie do rozporządzenia o taksonomii dodatkowych obowiązków informacyjnych w zakresie zrównoważonego rozwoju, które są równoległe do tych przewidzianych w rozporządzeniu o ujawnianiu informacji, bez przeprowadzenia dogłębnej analizy przy przygotowywaniu wniosku legislacyjnego przez Komisję Europejską, może doprowadzić do pozyskania kapitału poza rynkiem kapitałowym. Sytuacja taka może być zatem sprzeczna z działaniami przewidzianymi w ramach Unii Rynków Kapitałowych. W związku z powyższym Polska apelowała do Komisji Europejskiej do należytego uwzględnienia, przy przyjmowaniu aktów delegowanych, zasad proporcjonalności i spójności, aby zapewnić również realizację celów Unii Rynków Kapitałowych. Wzywaliśmy również Komisję Europejską do uwzględnienia, przy sporządzaniu wniosków legislacyjnych w przyszłości, istniejącego związku między tym rozporządzeniem a rozporządzeniem w sprawie ujawniania informacji. Rozporządzenie zostało opublikowane w Dzienniku Urzędowym UE w dniu 22 czerwca 2020 r.

Prezydencja chorwacka kontynuowała także prace nad projektem rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ram na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do kontrahentów centralnych oraz zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1095/2010, (UE) nr 648/2012 i (UE) 2015/2365 tzw. rozporządzeniem *CCP recovery and resolution*. W trakcie prezydencji miały miejsce trilogi, które ze względu na konieczność pracy w trybie zdalnym zostały podzielone na negocjacje techniczne i polityczne. Kwestie techniczne zostały uzgodnione. W zakresie kwestii politycznych, nad którymi nadal trwa dyskusja Polska utrzymywała swoje dotychczasowe stanowisko, w szczególności odnoszące się do utrzymania zamkniętego katalogu narzędzi restrukturyzacji i likwidacji, rozszerzenia składu kolegium restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, podtrzymania propozycji Rady w zakresie dodatkowych kapitałów dla kontrahentów centralnych. Ponadto mając na uwadze strukturę własnościową polskiego sektora kontrahentów centralnych, Polska podkreślała konieczność rezygnacji z grupowych planów naprawy.

Polska z zadowoleniem przyjęła osiągnięcie porozumienia międzyinstytucjonalnego przez prezydencję chorwacką w styczniu 2020 r. do projektu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie europejskich dostawców usług w zakresie finansowania społecznościowego dla przedsiębiorstw oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2014/65/UE w sprawie rynków instrumentów finansowych. Polska popiera rozwiązania zawarte w tych projektach. W szczególności na poparcie zasługuje wprowadzenie kompromisowej propozycji w zakresie wysokości progu ofert crowdfundingowych na poziomie 5 mln euro, z możliwością pozostawienia przez państwa członkowskie niższej wysokości tego progu w dwuletnim okresie przejściowym. Obecnie oba projekty podlegają rewizji prawniczo-lingwistycznej.

Obejmując prezydencję w Radzie UE Chorwacja zapowiadała także, że jej celem jest uzyskanie podejścia ogólnego do projektu rozporządzenia w sprawie prawa właściwego dla skutków przelewu wiarygodności wobec osób trzecich.

Po spotkaniach grupy roboczej podczas których państwa członkowskie, w tym Polska, przedstawiły m.in. kolejne wątpliwości co do potencjalnego wpływu rozporządzenia na rynki finansowe oraz w związku z wystąpieniem pandemii COVID-19, ww. cel stał się nierealny do osiągnięcia. Podczas nieformalnego posiedzenia Rady UE ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych w dniu 4 czerwca 2020 r. nad projektem odbyła się dyskusja polityczna. Na ww. posiedzeniu przedstawione zostały trzy kwestie: nie-retroaktywności wniosku, nowacji oraz powszechnego stosowania rozporządzenia. Do dwóch z nich, tj. problemów nie-retroaktywności wniosku oraz nowacji Polska zgłosiła swoje wątpliwości na wcześniejszym etapie prac w ramach grupy roboczej, poparte następnie w pewnym zakresie przez część państw członkowskich, co przyczyniło się do ich przedstawienia na posiedzeniu Rady w dniu 4 czerwca 2020 r. Prace nad rozporządzeniem kontynuowane będą podczas prezydencji niemieckiej.

2.1.1.4 Semestr Europejski

W ramach końcowego etapu prac Semestru Europejskiego 2020 miały miejsce negocjacje opublikowanych przez Komisję Europejską 20 maja 2020 r. zapisów projektu Zaleceń dla poszczególnych państw członkowskich (tzw. *Country Specific Recommendations - CSRs*) będących wynikiem analizy działań podejmowanych przez kraje UE wynikających z Krajowych Programów Reform oraz Programów Stabilności lub Konwergencji. Aktualny projekt CSR różni się od ubiegłorocznych, co wynika z koncentracji uwagi całej UE na przeciwdziałaniu skutkom pandemii.

Projekt CSR dla Polski dotyczył: (1) stabilizacji fiskalnej (2) rynku pracy i umiejętności (3) wspierania przedsiębiorstw i pobudzania inwestycji oraz (4) poprawy klimatu inwestycyjnego m.in. poprzez zapewnienie niezależnego sądownictwa i poszanowanie zasad dialogu społecznego.

Polska aktywnie uczestniczyła w pracach nad projektem Zaleceń przekazując 25 maja 2020 r. uwagi do zapisów w ramach procedury pisemnej, a następnie zabierając głos w trakcie obrad komitetów przygotowawczych tj.: Komitetu Polityki Gospodarczej, Komitetu Ekonomiczno-Finansowego–Alternacji, Komitetu Ekonomiczno-Finansowego, komitetów EPSCO oraz Rady ECOFIN, których przedmiotem był projekt Zaleceń.

2.1.2 Ochrona środowiska i walka ze zmianami klimatu

2.1.2.1 Polityka klimatyczna UE

Priorytety prezydencji chorwackiej zdeterminowane były poprzez realizację działań wynikających z opublikowanego przez KE w grudniu 2019 r. Europejskiego Zielonego Ładu (EGD), kluczowego programu działań na najbliższe lata z perspektywą do 2050 r. Zgodnie z zapowiedzią Komisja Europejska w styczniu i marcu 2020 r. opublikowała pierwsze dokumenty, tj. *Plan inwestycyjny na rzecz Europejskiego Zielonego Ładu*, *Projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji*, *Projekt rozporządzenia PE i Rady ustanawiającego ramy na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej i zmieniające rozporządzenie 2018/1999 (Europejskie prawo o klimacie - ECL)*, *Europejską Strategię przemysłową*, *Plan dotyczący*

gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ). Z opóźnieniem wynikającym z pandemii, w maju ukazały się także *Strategia „Od pola do stołu”* oraz *Strategia na rzecz bioróżnorodności 2030*.

Ze względu na wybuch pandemii COVID-19 w okresie prezydencji chorwackiej nie osiągnięto w Radzie znaczącego postępu w pracach nad ww. projektami rozporządzeń. Prace grupy roboczej Rady UE ds. środowiska (WPE) ograniczyły się do prezentacji dokumentów i pierwszej, wstępnej wymiany stanowisk państw członkowskich. Polska jednak aktywnie uczestniczyła w pracach nad kształtem Europejskiego Prawa Klimatycznego na różnych płaszczyznach, prezentując swoje koncepcje i propozycje zmian, w tym w szczególności w zakresie uwzględnienia rzeczywistych wartości pochłaniania gazów cieplarnianych w definicji celu neutralności klimatycznej UE. Podczas wymiany poglądów, w pisemnych propozycjach oraz podejmowanych z inicjatywy Polski rozmowach z interesariuszami, wybrzmiały kluczowe kwestie związane z legislacją klimatyczną: kolektywna neutralność klimatyczna UE, zapewnienie wymaganego finansowania dla transformacji oraz redukcja ubóstwa energetycznego.

Ponadto, Polska prezentowała stanowisko do planu dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym. Celem tego planu jest przyspieszenie zmiany transformacyjnej wymaganej przez Europejski Zielony Ład, przy jednoczesnym wykorzystaniu działań w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym realizowanych od 2015 r. Polska popiera zdecydowaną większość działań wnioskowanych przez Komisję, ale ma poważne zastrzeżenia do wniosku legislacyjnego dotyczącego uzasadnienia twierdzeń środowiskowych oraz propozycji dodatkowej opłaty za niepoddane recyklingowi odpady opakowaniowe z tworzyw sztucznych. Uważamy, że propozycje te mogą stanowić nieproporcjonalne obciążenie dla mniej zamożnych państw członkowskich, a tym samym będą postrzegane jako rozwiązanie regresywne.

Zgodnie z priorytetami prezydencji chorwackiej na posiedzeniu Rady UE ds. Środowiska w dniu 5 marca 2020 r. zatwierdzono *konkluzje Rady w sprawie poprawy jakości powietrza*. Zgodnie z postulatami Polski w tekście konkluzji została uwypuklona konieczność zwiększenia dostępności środków finansowych na podejmowanie odpowiednich działań oraz dostępności czystej energii dla mieszkańców, a w szczególności osób o niskich dochodach. Wprowadzono również odniesienia do wpływu importowanych używanych pojazdów na jakość powietrza. Podczas ww. posiedzenia Rady, na wniosek Polski, omówiono również punkt dotyczący likwidacji bezpłatnych przydziałów uprawnień do emisji dla lotnictwa w ramach EU ETS, który zyskał duże poparcie państw członkowskich.

W dniu 23 czerwca 2020 r. odbyło się nieformalne spotkanie ministrów środowiska i klimatu w formule videokonferencji. Spotkanie poświęcone było przede wszystkim dyskusji na temat wkładu polityki środowiskowej i klimatycznej UE w odbudowę gospodarczą po pandemii COVID-19, skupiając się w szczególności na kwestiach gospodarki o obiegu zamkniętym oraz różnorodności biologicznej. Ministrowie zgodnie wyrazili pogląd, że obecna sytuacja stwarza niepowtarzalną okazję do dokonania znacznej zmiany i przyspieszenia procesu transformacji w celu stworzenia dla następnych pokoleń bardziej zrównoważonej, konkurencyjnej, odpornej na kolejne kryzysy i sprawiedliwej Europy. Wskazano, że priorytetem w ramach odbudowy powinny być inwestycje z silnym potencjałem tworzenia nowych miejsc pracy i rozwoju innowacji, wzmacniające konkurencyjność gospodarki i ograniczające wpływ na środowisko i klimat, podkreślając w tym szczególną rolę działań wpisujących się w gospodarkę o obiegu zamkniętym. W tym kontekście Polska zwróciła uwagę na wymiar społeczny procesu odbudowy, podkreślając, że panujący kryzys dotyka wielu sektorów i regionów, dlatego istotnym jest, aby przyszłe rozwiązania nie tworzyły dodatkowych obciążeń dla najbiedniejszych obywateli. Polska podkreśliła także, że należy pamiętać o wymiarze globalnym i wzmocnić działania na rzecz klimatu w wymiarze międzynarodowym. Wskazała na rolę wprowadzenia stosowanego na granicach UE mechanizmu korygującego związanego z emisją dwutlenku węgla (*Carbon Border Adjustment Mechanism*), jako bodźca do większego działania poza UE i narzędzia walki ze zmianami klimatu. Niektóre państwa członkowskie wróciły w dyskusji do kwestii podwyższenia celu redukcyjnego UE do roku 2030, wskazując że powinien być on wyznaczony na poziomie co najmniej 55%. Inne wskazywały, że przede wszystkim konieczne jest przygotowanie przez KE rzetelnej oceny wpływu konsekwencji zmiany celu UE do 2030 r., również na poziomie poszczególnych państw członkowskich.

Wskazywano również na konieczność szybkiego przyjęcia ambitnego Prawa Klimatycznego, które stanowić ma główny wkład w zieloną odbudowę. Przy tej okazji państwa członkowskie wyrażały rozbieżność w odniesieniu do kwestii osiągnięcia neutralności klimatycznej przez UE czy przez wszystkie państwa członkowskie, przywołując ustalenia Rady Europejskiej z grudnia 2019 r.

2.1.2.2 Bioróżnorodność, leśnictwo, ochrona środowiska morskiego

Polska aktywnie włączyła się w dyskusję na rzecz ochrony różnorodności biologicznej, w związku z publikacją w dniu 20 maja 2020 r. komunikatu KE Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030. Przywracanie przyrody do naszego życia. Stanowi ona element realizacji Europejskiego Zielonego Ładu, który odnosi się do najważniejszych problemów związanych z klimatem i środowiskiem naturalnym. Polska przygotowała i przekazała do prezydencji chorwackiej materiał zawierający szereg pytań i wątpliwości dotyczących treści dokumentu. Ich wyjaśnienie jest konieczne dla zapewnienia odpowiedniej reprezentacji priorytetów Polski na kolejnych etapach prac nad strategią.

W ramach działań realizowanych w zakresie współpracy w obszarze leśnictwa, Polska uczestniczyła w wypracowaniu unijnego stanowiska do Rezolucji Omnibus – dokumentu, który wyznacza ramy prac Sesji forum Leśnego ONZ na kolejne 4 lata. Ponadto Polska Na forum Rady UE toczyły się także przygotowania do Ósmej Konferencji Ministerialnej *Forest Europe*, przełożonej z powodu COVID-19 na rok 2021. Polska w trakcie nieformalnego spotkania dyrektorów ds. leśnictwa, organizowanym przez prezydencję chorwacką, zaprezentowała m.in. działania podejmowane przez Lasy Państwowe w związku z epidemią COVID-19 oraz kluczowe dla Polski kwestie dotyczące nowej strategii leśnej, która ma być stworzona przez KE. Delegacja PL przedstawiła także swoje uwagi na temat możliwych skutków opublikowanej Unijnej Strategii na rzecz różnorodności biologicznej 2030.

Kontynuowanie działań na rzecz poprawy i utrzymania dobrego stanu środowiska Morza Bałtyckiego jest nie tylko wymogiem formalnym, ale też celem warunkującym zrównoważone czerpanie z zasobów ekosystemu morskiego przez człowieka. Ramy formalne osiągnięcia tego celu określa dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. ustanawiająca ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (ramowa dyrektywa w sprawie strategii morskiej, dalej: RDSM) odnosząca się do zrównoważonego wykorzystywania mórz, zintegrowanego z zachowaniem ekosystemów morskich w stanie jak najmniej zmienionym.

Wdrażanie strategii morskiej w Polsce opiera się na przepisach unijnych, które mają na celu ujednoczenie podejścia do działań na rzecz poprawy stanu wód Bałtyku. Realizacja tego założenia odbywa się głównie poprzez wdrożenie strategii morskiej, będącej zbiorem typowych instrumentów ochrony środowiska ukierunkowanych na ochronę środowiska morskiego, biorących pod uwagę przykładowe wykazy presji i oddziaływań.

W trakcie prezydencji chorwackiej kontynuowano prace w grupach roboczych, działających przy Komisji Europejskiej, mających na celu wspólne wdrożenie strategii morskiej, podczas których m.in. sfinalizowano opracowanie wytycznych dla aktualizacji programów monitoringu wód morskich oraz programów działań państw członkowskich. Dodatkowo, jako sygnatariusz Konwencji Helsińskiej, Polska aktywnie uczestniczyła w pracach jej organu wykonawczego – Komisji Helsińskiej HELCOM, stanowiącej regionalny wymiar współpracy na rzecz ochrony środowiska morskiego, a tym samym zapewniającej istotny wkład w proces wdrażania europejskiej strategii morskiej.

2.1.2.3 Turystyka

Polska z zadowoleniem przyjęła działania podjęte przez prezydencję chorwacką na rzecz poprawy sytuacji w sektorze europejskiej turystyki. Ze względu na pandemię COVID-19, prezydencja przeprowadziła dyskusję nt. planów naprawczych sektora. Polska przedstawiła swoje plany dotyczące poprawy sytuacji gospodarczej w polskiej turystyce oraz zapoznała inne państwa członkowskie z przyjętą 2 marca 2020 r. ustawą, która uregulowała zasady rozwiązania lub odstąpienia od umowy o imprezę turystyczną w kontekście epidemii. Polska poparła także zaproponowane w wytycznych KE dot.

turystyki podejście przewidujące stopniowe znoszenie ograniczeń na granicach wewnętrznych, wyraziła również otwartość na dalszy dialog i współpracę.

W dn. 27 kwietnia i 20 maja 2020 r. Polska uczestniczyła w zorganizowanych przez prezydencję chorwacką spotkaniach ministrów odpowiedzialnych za turystykę. Na wideokonferencji 27 kwietnia 2020 r. Polska zaproponowała krótko- i średnioterminowe rozwiązania, które mogą pomóc przeciwdziałać skutkom kryzysu. Polska wypowiedziała się również na temat współpracy w zakresie zrównoważonego rozwoju turystyki, określając aspekty, w których taka współpraca jest potrzebna. Spotkanie 20 maja 2020 r. poświęcone było przedstawionym przez KE wytycznym w zakresie turystyki. Polska pozytywnie odniosła się do pakietu, w którym zawarto wiele cennych wskazówek i zaleceń dotyczących transportu, zakwaterowania oraz voucherów. Polska poparła również zaproponowane podejście przewidujące stopniowe znoszenie ograniczeń na granicach wewnętrznych oraz podkreśliła znaczenie współpracy między państwami członkowskimi.

2.1.3 Wzmacnianie konkurencyjności i umiejętności

2.1.3.1 Rynek wewnętrzny

Temat Jednolitego Rynku był przedmiotem debaty podczas jedynej formalnej Rady ds. Konkurencyjności, która odbyła się w trakcie prezydencji chorwackiej w dn. 27-28 lutego 2020 r. Polska od kilku lat stale monitoruje występujące i najczęściej zgłaszane przez polskich przedsiębiorców bariery na Jednolitym Rynku, a także bierze aktywny udział w debacie nt. barier, czego przykładem są takie inicjatywy, jak udział w panelu warsztatów poświęconych barierom zorganizowanym przez KE w dn. 22 stycznia 2020 r. Ponadto 16 stycznia 2020 r. Ministerstwo Rozwoju wydało opracowany wspólnie z Inicjatywą Mobilności Pracy raport, tzw. Czarną Księgę barier na rynku wewnętrznym. Księga dotyczy najczęstszych barier, z którymi spotykają się polscy przedsiębiorcy na Jednolitym Rynku Unii Europejskiej. Księga została przekazana Komisji Europejskiej oraz innym państwom członkowskim.

W dniu 10 marca 2020 r. Komisja Europejska opublikowała komunikat: Długofalowy Plan Działania na rzecz lepszego wdrażania i egzekwowania przepisów dotyczących jednolitego rynku, oraz komunikat w sprawie określenia i usuwania barier na jednolitym rynku. Działania przewidziane w obu dokumentach zostały sformułowane w sposób ogólny, docelowo jednak powinny pomóc w przeciwdziałaniu barierom na Jednolitym Rynku. W ww. komunikatach zostało zapowiedziane utworzenie SMET (*Single Market Enforcement Task-Force*) - grupy zadaniowej złożonej z przedstawicieli państw członkowskich i KE, która będzie oceniać stan zgodności prawa krajowego z przepisami dot. Jednolitego Rynku, priorytetyzować działania dot. najpilniejszych (najpoważniejszych) barier, podejmować horyzontalne zagadnienia dot. egzekwowania prawa Unii Europejskiej i monitorowania realizacji *Action Plan (Komunikat dot. planu działania)*. Pierwsze posiedzenie SMET odbyło się 7 kwietnia 2020 r. w gronie Zastępców Stałych Przedstawicieli państw członkowskich przy Unii Europejskiej w Brukseli i poświęcone było kwestiom związanym z pandemią COVID-19. Drugie posiedzenie odbyło się 9 czerwca 2020 r. i dotyczyło najbardziej problematycznych barier identyfikowanych przez każde państwo członkowskie (na dyskusje o przyszłym formacie SMET zabrakło czasu). W opinii Polski SMET powinien mieć praktyczny wymiar. Powinna to być prawdziwa grupa zadaniowa zdolna do dostarczania rozwiązań, nie tylko do omawiania problemów.

Ponadto, Polska aktywnie uczestniczyła w pracach grupy roboczej Rady UE ds. Lepszych Regulacji, w ramach której zostały przygotowane i następnie przyjęte przez Radę ds. Konkurencyjności 27 lutego 2020 r. konkluzje Rady pt. *Zapewnienie konkurencyjności oraz zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu*. W dokumencie Rada zachęca KE do uwzględnienia w zaplanowanej zasadzie *one-in-one-out* (OIOO) zarówno kosztów dostosowawczych, jak i obciążeń administracyjnych, podkreśla konieczność opracowywania oceny skutków regulacji do jak największej liczby inicjatyw KE, zwracając szczególną uwagę na wpływ projektowanych działań na małe i średnie przedsiębiorstwa, postuluje ustanowienie niezależnego sekretariatu Rady Kontroli Regulacji (RSB), pozytywnie oceniła działalność dotychczasowej Platformy REFIT.

Podczas prezydencji chorwackiej odbyło się jedno posiedzenie grupy roboczej Rady UE ds. konkurencyjności i wzrostu poświęcone projektowi rozporządzenia ustanawiającego program na rzecz jednolitego rynku, konkurencyjności przedsiębiorstw, w tym małych i średnich przedsiębiorstw oraz statystyk europejskich (*Single Market Programme, SMP*). Polska, podobnie jak większość państw członkowskich, opowiedziała się za możliwe najszerszym utrzymaniem częściowego podejścia ogólnego (*partial general approach*), które zostało przyjęte przez ministrów podczas Rady ds. Konkurencyjności w listopadzie 2018 r. W czasie prezydencji chorwackiej nie odbyły się trilogi polityczne dotyczące SMP.

W związku z pandemią COVID-19 program prezydencji chorwackiej został znacząco zmieniony. Podczas nieformalnej wideokonferencji 20 marca 2020 r. ministrowie właściwi ds. Jednolitego Rynku omówili działania mające na celu przywrócenie wstrzymanego w następstwie wybuchu pandemii ruchu towarowego i osób w niezbędnym zakresie, umożliwiającym zachowanie płynności dostaw niezbędnych środków medycznych i sprzętu medycznego. Ministrowie omawiali też środki wywozowe nakładane przez poszczególne państwa członkowskie na określone kategorie sprzętu medycznego (respiratory), środków ochrony indywidualnej czy środków leczniczych.

Przywrócenie, pogłębienie Jednolitego Rynku i wzmocnienie jego odporności (*resilience*) było przedmiotem debaty Ministrów właściwych ds. Jednolitego Rynku w trakcie nieformalnej wideokonferencji 15 maja 2020 r. Ministrowie przedstawiali koncepcje państw członkowskich na elementy składowe przyszłego planu odbudowy gospodarki UE po kryzysie i niemal jednogłośnie wyrazili przekonanie o istotnej roli Jednolitego Rynku w procesie odbudowy.

Poparcie dla tego podejścia Komisji zostało wyrażone także w trakcie nieformalnej wideokonferencji Ministrów właściwych ds. Jednolitego Rynku 12 czerwca 2020 r. i zawarte we Wspólnej Deklaracji Ministrów, która wskazuje na „przywrócenie, wzmocnienie i pogłębienie Jednolitego Rynku we wszystkich jego wymiarach jako niezbędny element konkurencyjności przemysłu”, a „wzmocnienie i przywrócenie Jednolitego Rynku będzie jednym z kryteriów sukcesu odbudowy gospodarczej w Europie”. Ponadto, Ministrowie odwołali się do konieczności niezwłocznego wdrożenia planu działań na rzecz Jednolitego Rynku opublikowanego w ramach Pakietu Marcowego (10 marca 2020 r.) i wzmocnienia odporności Jednolitego Rynku na przyszłe kryzysy.

2.1.3.2 Polityka przemysłowa UE

Dyskusja na temat polityki przemysłowej UE została wyznaczona, z jednej strony, przez realizację przez Komisję Europejską zapowiedzi dot. programu politycznego i publikację Zielonego Ładu w grudniu 2019 r., Agendy Cyfrowej w lutym 2020 r. oraz Pakietu Marcowego, obejmującego Strategię Przemysłową w marcu 2020 r., a z drugiej strony, przez wystąpienie pandemii COVID-19 w UE i konieczność opracowania Planu Odbudowy gospodarki UE po kryzysie, opublikowanego przez Komisję 27 maja 2020 r.

Europejski Zielony Ład i konieczność dokonania przez europejski przemysł transformacji niskoemisyjnej była przedmiotem dyskusji podczas posiedzenia Grupy Wysokiego Szczebla ds. konkurencyjności i wzrostu 14 lutego 2020 r., a następnie Rady ds. Konkurencyjności 27-28 lutego 2020 r. Transformacja zeroemisyjna mająca na celu redukcję emisji w przemyśle i poprawę efektywności energetycznej umożliwiających osiągnięcie przez UE celu neutralności klimatycznej w 2050 r. była kierunkiem popieranym przez zdecydowaną większość państw członkowskich. Polska wyraziła poparcie podejmowanych działań, wskazując na dokonane już w naszym kraju działania dostosowawcze oraz podkreślając jednocześnie konieczność wzięcia pod uwagę specyficznych uwarunkowań krajowych i zapewnienia sprawiedliwego wsparcia finansowego dla transformacji. Jednocześnie Polska wskazała na konieczność dopasowania narzędzi polityki gospodarczej i handlowej w Unii Europejskiej do osiągnięcia celu neutralności klimatycznej i zachowania konkurencyjności gospodarki Unii Europejskiej.

W Strategii Przemysłowej, będącej częścią Pakietu Marcowego, KE wskazała na „dwojaką transformację” – zieloną (zgodnie z celami Zielonego Ładu) i cyfrową (na podstawie Agendy Cyfrowej) – jako motor wzrostu i gwarancję długoterminowej konkurencyjności przemysłu w Europie. Stanowisko Rządu do Strategii Przemysłowej zostało przyjęte przez Komitet do Spraw Europejskich 9 czerwca 2020

r. Jest ono pozytywne co do kierunku proponowanych działań i wspierania dwojakiej transformacji umożliwiającej osiągnięcie strategicznej autonomii przez przemysł w Europie, niemniej krytycznie odnosi się do nieadekwatnego poziomu ambicji zaprezentowanego w dokumencie, braku konkretnych propozycji i planu działań, a także dezaktualizacji zapisów Strategii z uwagi na zmianę warunków w jakich funkcjonuje przemysł w Europie, spowodowaną wystąpieniem i rozprzestrzenieniem się pandemii COVID-19 w UE. Zmiana tej sytuacji polega m. in. na trudnościach związanych z płynnością finansową i dostępnością kapitału, czasowym przerwaniu tradycyjnych łańcuchów dostaw z Azji, zakłóconym funkcjonowaniem Jednolitego Rynku, dysproporcjami w pomocy publicznej udzielanej w ramach pakietów pomocowych dla gospodarek przez poszczególne państwa członkowskie, koniecznością przestawienia produkcji by zagwarantować samowystarczalność w zakresie dostaw krytycznego sprzętu medycznego oraz energii i surowców. Te zagadnienia stały się elementem Planu Odbudowy 27 maja 2020 r. i były również przedmiotem dyskusji Ministrów właściwych ds. przemysłu w trakcie nieformalnych wideokonferencji w dniach: 20 marca, 15 maja i 12 czerwca 2020 r., jak również w czasie posiedzenia Grupy Wysokiego Szczebla ds. konkurencyjności i wzrostu 8 czerwca 2020 r. W ramach wniosków z tych dyskusji zaprezentowanych we Wspólnej Deklaracji opublikowanej 12 czerwca 2020 r. Ministrowie wskazali na adekwatność celów dwojakiej transformacji jako podstawy odbudowy, konieczność wzmocnienia odporności gospodarczej UE, przy zachowaniu korzyści płynących z funkcjonowania w ramach otwartej gospodarki, podkreślili rolę IPCEI (*Important Projects of Common European Interest*) dla wzmocnienia strategicznych łańcuchów wartości oraz budowy autonomii ekosystemów przemysłowych UE, konieczność wsparcia pracowników oraz małych i średnich przedsiębiorstw w dwojakiej transformacji i dokonania przeglądu europejskiego prawa konkurencji i zasad pomocy publicznej.

2.1.3.3 Polityka rolna

Polska aktywnie uczestniczyła w pracach nad wypracowaniem stanowiska Rady do pakietu trzech projektów rozporządzeń dotyczących reformy wspólnej Polityki Rolnej (WPR) przedstawionych przez KE w czerwcu 2018 r. Pandemia COVID-19 wydłużyła tempo prac nad tymi projektami, a prezydencja skupiła aktywność na pisemnych konsultacjach dotyczących wybranych obszarów pakietu. Polska czterokrotnie przekazywała swoje uwagi i propozycje w procesie pisemnych konsultacji.

W czerwcu 2020 r. prezydencja chorwacka przedstawiła raport podsumowujący prace nad propozycjami prawnymi dotyczącymi reformy WPR. Do raportu dołączone zostały zmienione wnioski prawne. W ocenie Polski raport generalnie dobrze odzwierciedlił przebieg dyskusji w Radzie. W dyskusji nad tym dokumentem Polska wskazała obszary, które w jej ocenie wymagają dalszych prac: 1) przepisy dotyczące nowego modelu wdrażania, 2) przedstawienie przez KE wstępnej wersji planu strategicznego oraz wstępnej wersji rocznego sprawozdania z realizacji planu, 3) różne elementy związane z systemem płatności bezpośrednich, 4) przepisy dotyczące wsparcia tzw. pozostałych sektorów w ramach interwencji sektorowych.

Istotnym polem aktywności Polski w czasie prezydencji chorwackiej było zaangażowanie w dyskusję nad przepisami przejściowymi reformy WPR. Biorąc pod uwagę opóźnienie w negocjacjach reformy, wynikające w znacznej mierze z przedłużających się dyskusji nad przyszłymi Wieloletnimi Ramami Finansowymi, stało się oczywistym, że reforma nie wejdzie w życie w planowanym pierwotnie przez KE terminie, czyli od 1 stycznia 2021 r. Przedstawienie przez KE pod koniec października 2019 r. przepisów przejściowych na rok 2021 realizowało postulaty Polski, podkreślającej od początku negocjacji, że dla wdrożenia zreformowanej WPR konieczny będzie okres przejściowy. Wynik negocjacji Rady i PE (*common understanding*) wskazuje, że przepisy przejściowe oparte będą o proponowane przez Polską podejście, aby dla zobowiązań wieloletnich obowiązywała zasada: wydatkowanie nowych środków na zasadach obecnego okresu programowania (2014-2020). Okres przejściowy wynosił będzie dwa lata, co spełnia postulaty Polski.

Kolejnymi obszarami polityki rolnej, w których Polska aktywnie prezentowała stanowisko, były, ogłoszone przez KE w dniu 20 maja 2020 r. strategię „Od pola do stołu” i ws. bioróżnorodności.

Ministrowie rolnictwa, w trakcie nieformalnej wideokonferencji w dniu 8 czerwca 2020 r., po raz pierwszy odnieśli się do zaprezentowanych przez KE inicjatyw. Polska podkreśliła, że strategie zakładają bardzo ambitne cele ilościowe w zakresie redukcji stosowania pestycydów, antybiotyków, nawozów oraz zwiększenia udziału rolnictwa ekologicznego czy też przeznaczenia części użytków rolnych pod cenne przyrodniczo elementy krajobrazu. Proponowane zmiany będą wymagać wielorakich dostosowań technologicznych i organizacyjnych, w tym inwestycji w gospodarstwach rolnych, realizacji badań, zapewnienia efektywnego systemu doradztwa rolniczego i transferu nowej wiedzy. W opinii Polski wymagane ambitne działania nie mogą jednak stanowić nadmiernego, jednostronnego obciążenia rolnictwa i przemysłu spożywczego. Polska zaakcentowała także, że najważniejszym celem rolnictwa jest zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowemu społeczeństwu, zarówno w skali krajowej jak i europejskiej. Jest to również priorytet dla wspólnej polityki rolnej. Dodatkowo Polska zaznaczyła, że propozycje Komisji Europejskiej dotyczące zwiększenia budżetu zmierzają w dobrym kierunku. Dla polskiego rolnictwa oznaczają znaczący wzrost środków w stosunku do propozycji z 2018 r. Jednak nakładanie zwiększonych wymagań wobec środowiska i klimatu powoduje większe obciążenie ekonomiczne dla rolnictwa. W opinii Polski, WPR w obecnym kształcie nie jest w stanie sfinansować tych dodatkowych kosztów i wymaga dalszego wsparcia. Zwróciła również uwagę, że w zaprezentowanym budżecie WPR na 2021-2027 brakuje środków do zapewnienia konwergencji zewnętrznej dopłat bezpośrednich.

Polska, wraz z innymi państwami członkowskimi, postulowała także zaangażowanie II filara WPR w odpowiedź na sytuację kryzysową wywołaną pandemią COVID-19. Apelem takim było m.in. wspólne wystąpienie Polski i sześciu innych państw członkowskich o wykorzystanie na specjalne wsparcie wolnych środków programów rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020. W odpowiedzi KE przedstawiła w dniu 30 kwietnia 2020 r. projekt zmieniający aktualne rozporządzenie bazowe w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich. KE zaproponowała nadzwyczajny i tymczasowy instrument, który umożliwi odpowiedź na problemy z płynnością finansową zagrażającą ciągłości działalności gospodarstw rolnych oraz MŚP zajmujących się przetwarzaniem i wprowadzaniem do obrotu produktów rolnych. Postulatu Polski dot. zwiększenia środków na nowy instrument do 2% alokacji Europejskiego Funduszu Rolnego Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz przedłużenia terminu na dokonanie wypłat wsparcia w ramach nowego działania zostały spełnione. Pozwoliło to na doprowadzenie do kompromisu i przyjęcia rozporządzenia w czerwcu 2020 r.

Ponadto w trakcie nieformalnej wideokonferencji ministrów rolnictwa państw UE w dniu 25 marca 2020 r., poświęconej kryzysowi w sektorze rolno-spożywczym, wywołanym pandemią COVID-19, Polska przekazała Komisji Europejskiej szereg postulatów dotyczących rynków rolnych. Polska wystosowała też szereg pism do Komisarza UE ds. rolnictwa, Janusza Wojciechowskiego, w których wskazywała na trudną sytuację poszczególnych sektorów rolnych wywołaną pandemią COVID-19 i zwracała się z prośbą o pilną interwencję Komisji w tym zakresie. W dniu 4 maja 2020 r. Komisja Europejska opublikowała 11 rozporządzeń wprowadzających postulowane przez Polskę i inne państwa członkowskie zmiany.

2.1.3.4 Innowacje i wzmocnienie bazy naukowej (w tym badania i rozwój, edukacja, umiejętności)

W obszarze edukacji pierwsza połowa prac chorwackiej prezydencji odbyła się zgodnie z planem; prezydencja zorganizowała posiedzenie Rady UE do spraw edukacji 19 lutego 2020 r., podczas której przyjęto rezolucję poświęconą kształceniu i szkoleniu w kontekście semestru europejskiego. Dokument podkreśla, że kształcenie i szkolenie są niezbędne dla przyszłego zrównoważonego wzrostu, konkurencyjności i zatrudnienia, a rozwój kluczowych kompetencji, a także promowanie mobilności i uczenia się przez całe życie, są ważne z punktu widzenia rozwoju kapitału ludzkiego. Dla Polski w procesie negocjacji kluczowe było, aby dokument uwzględniał, że większe włączenie obszaru edukacji w semestr europejski nie może skutkować bardziej skomplikowanym procesem i zwiększeniem wymogów administracyjnych. Równie istotne było wyraźne wskazanie, że w reformach w obszarze kształcenia i szkolenia niezbędne jest uwzględnienie krajowej specyfiki, i że to państwa członkowskie są odpowiedzialne za wprowadzane reformy, a same reformy wymagają

odpowiednich ram czasowych. Podczas Rady ministrowie przeprowadzili także dyskusję na temat przepływu talentów jako siły napędowej europejskiego obszaru edukacji. Polska zaznaczyła, iż przepływ ten (*brain circulation*) powinien być zrównoważony. Przestrzenią właściwego kształtowania współpracy winna stać się inicjatywa Uniwersytetów Europejskich rozwijana przy aktywnym zaangażowaniu państw członkowskich.

Pandemia COVID-19 skomplikowała plany chorwackiej prezydencji uniemożliwiając standardowe prace Rady UE i jej ciał przygotowawczych. Ponadto, Komisja Europejska musiała zweryfikować swoje priorytety, co spowodowało przesunięcie publikacji nowych inicjatyw na drugą połowę 2020 r., w tym aktualizację europejskiego programu na rzecz umiejętności oraz publikację nowego europejskiego planu działań na rzecz edukacji cyfrowej.

Dlatego też chorwacka prezydencja skoncentrowała się przede wszystkim na sfinalizowaniu prac nad konkluzjami Rady w sprawie europejskich nauczycieli i trenerów przyszłości, które zostały zatwierdzone w procedurze pisemnej 25 maja 2020 r. Konkluzje starają się całościowo odnosić do wyzwań związanych z nauczycielami i trenerami: uwzględnia się w nich kwestię ich kształcenia, doskonalenia, rolę w środowisku szkolnym i społeczeństwie, warunki pracy, zdrowie psychiczne zwracając przy tym uwagę na różne typy kształcenia. W trakcie prac nad dokumentem Polska zwracała uwagę, że zapis dotyczący kompleksowej ramy kompetencji nauczycieli i trenerów należy do wyłącznej kompetencji państw członkowskich. Konieczne było doprecyzowanie, że odnosi się on do krajowej kompleksowej ramy kompetencji nauczycieli i trenerów, tak aby wykluczyć problemy interpretacyjne sugerujące podjęcie prac nad jedną ujednoczoną europejską ramą kompetencji. Ponadto Polska zadbała, aby nowe inicjatywy na poziomie UE, m.in. utworzenie europejskiej ramy kompetencji wspierającej rozwój i ocenę wiedzy, umiejętności i postaw w zakresie zmian klimatu i zrównoważonego rozwoju oraz utworzenie europejskiej ramy kariery dotyczącej rozwoju zawodowego nauczycieli i trenerów, miały charakter opcjonalny – uzależniony od wyników przeprowadzonych analiz oraz potrzeb państw członkowskich w tym zakresie.

Chorwacka prezydencja bardzo szybko podjęła działania, które odnosiły się do wpływu pandemii COVID-19 na funkcjonowanie systemów edukacji. Prezydencja zapewniła platformę bezpośredniej wymiany informacji pomiędzy państwami członkowskimi poprzez organizowanie wideokonferencji ministrów edukacji. Odbyły się cztery wideokonferencje – 12 marca, 14 kwietnia, 18 maja i 23 czerwca 2020 r.

Wideokonferencja z 12 marca była ukierunkowana przede wszystkim na zapoznanie się z sytuacją w poszczególnych państwach członkowskich, w szczególności w zakresie funkcjonowania szkół i uczelni oraz „przechodzenia” większości państw na tryb edukacji zdalnej. Dyskusja dotyczyła m.in. oceny, w jakim stopniu państwa są przygotowane do prowadzenia zajęć on-line i zapewnienia wirtualnego uczenia się.

Wideokonferencja z 14 kwietnia miała na celu dalszą wymianę informacji oraz dotychczasowych doświadczeń związanych z wpływem COVID-19 na systemy kształcenia. Nowym elementem dyskusji ministrów było wykorzystanie funduszy unijnych zmobilizowanych w ramach nowej inicjatywy inwestycyjnej, podjętej w reakcji na epidemię koronawirusa, na rzecz dalszego wspierania edukacji, w szczególności zdalnej.

Podczas dyskusji w ramach wideokonferencji 18 maja szczególną uwagę poświęcono stopniowemu przywracaniu funkcjonowania instytucji edukacyjnych. Powrót do bezpośredniego nauczania wymusił uwzględnienie wielu nowych kwestii związanych z odpowiednią organizacją nauki. Państwa członkowskie zwróciły uwagę na takie aspekty jak: przekazanie decyzji o otwarciu przedszkola i szkoły regionom, samorządom lub samej placówce edukacyjnej, stosowanie zasady dobrowolnego powrotu dzieci do szkoły i zapewnienie alternatywy w postaci zdalnej edukacji, określenie grupy wiekowej uczniów, dla których nauka stacjonarna jest priorytetem, stosowanie systemu zmianowego nauki, zmniejszenie liczebności klas i zapewnienie bezpieczeństwa uczniom m.in. poprzez stosowanie zasady dystansu społecznego, noszenie maseczek i dezynfekcję pomieszczeń. Drugim obszarem dyskusji były

kwestie oceny i klasyfikacji, w tym organizacja egzaminów końcowych. Wiele państw postanowiło przeprowadzić egzaminy maturalne z pewnymi zmianami, np. w zakresie terminu, formy i zakresu. Są też takie państwa, które podjęły decyzję, że ze względu na wyjątkowe okoliczności, egzaminy maturalne są odwołane lub częściowo odwołane. W zakresie szkolnictwa wyższego uczelnie podejmują elastyczne działania w zakresie procedur naboru z możliwością stosowania metod zdalnych. Konsekwencje pandemii COVID-10 mogą mieć znaczny wpływ na realizację mobilności edukacyjnej za granicą. Państwa członkowskie podniosły również kwestie międzynarodowej mobilności edukacyjnej w ramach programu Erasmus+.

Podczas wideokonferencji 23 czerwca ministrowie edukacji dyskutowali, w jaki sposób zorganizować kształcenie w roku szkolnym i akademickim 2020/21.

Efektom dyskusji ministrów podczas wideokonferencji są konkluzje Rady w sprawie przeciwdziałania kryzysowi wywołanemu przez COVID-19 w kształceniu i szkoleniu przyjęte w procedurze pisemnej 16 czerwca 2020 r. Polska pozytywnie odnosiła się do prac nad projektem konkluzji, który odpowiednio odzwierciedla dyskusje ministrów edukacji, w tym wyzwania oraz możliwe działania w obszarze edukacji w kontekście pandemii.

Ważnym elementem współpracy na poziomie unijnym ministerstw edukacji są ciągłe prace nad „Kwestionariuszem na temat wpływu COVID-19 na edukację: sytuacja w państwach członkowskich”. Od połowy marca z inicjatywy prezydencji chorwackiej monitorowana jest sytuacja w zakresie edukacji we wszystkich państwach członkowskich. Prezydencja przygotowała kwestionariusz, który zawiera szereg pytań na temat sytuacji w systemach edukacji w związku z epidemią koronawirusa oraz zastosowanych rozwiązań. Kwestionariusz jest na bieżąco aktualizowany, a zawarte w nim pytania odpowiadają na zmieniającą się sytuację w systemach edukacji w związku z rozwojem pandemii. Kwestionariusz jest skonstruowany i dostosowywany w taki sposób, aby zgromadzone w nim informacje mogły służyć jako wsparcie dla państw członkowskich, to jest umożliwiły rozważenie, czy działania podjęte przez inne państw mogłoby zostać wykorzystane na gruncie krajowym.

W obszarze innowacji prezydencja chorwacka w dużej mierze kontynuowała prace nad dokumentami związanymi z nowym programem ramowym „Horyzont Europa”, w szczególności nad Europejskim Instytutem Innowacji i Technologii (EIT). Wzorem prac w ramach poprzednich prezydencji Polska aktywnie uczestniczyła w negocjacjach Strategicznego Planu Innowacji EIT, których wynikiem było przyjęcie częściowego podejścia ogólnego podczas Rady UE ds. Konkurencyjności (luty 2020 r.) Dzięki m.in. zabiegom Polski do dokumentu wprowadzono istotne zapisy dotyczące otwartości Wspólnot Wiedzy i Innowacji, poprzez które działa EIT, wobec potencjalnych nowych partnerów, monitorowania i oceny Instytutu powiązanej z jego finansowaniem, a także utrzymania wsparcia dla krajów (i regionów) w ramach schematu *Regionalny System Innowacji* udzielanego na podstawie *Europejskiego Rankingu Innowacyjności*. Polska pozostaje gotowa do aktywnego zaangażowania się w kontynuację prac nad EIT, które w drugiej połowie 2020 r. przyjmą formę rozmów trójstronnych (trilogów).

W związku z modyfikacją programu przez prezydencję chorwacką, Polska aktywnie uczestniczyła w pracach grup w związku z wyzwaniami wywołanymi pandemią koronawirusa w ramach inicjatywy pn. *ERA vs. Corona*.

Ponadto, Polska przyjęła rolę aktywnego uczestnika dyskusji związanej z innym priorytetem prezydencji chorwackiej w obszarze badań naukowych i innowacji, którym były warunki ramowe dla współpracy, mobilności naukowców i przepływu talentów (*brain circulation*). Oprócz uwypuklenia działań w tym zakresie wdrażanych m.in. w ramach kompleksowej reformy szkolnictwa wyższego i nauki (nieformalna Rada UE ds. Konkurencyjności, luty 2019 r.), Polska włączyła się we współtworzenie flagowego dokumentu na ww. tematy będącego rezultatem prac prezydencji, tj. *Zagreb Call for Action*.

Polska bardzo aktywnie włączyła się w prace ukierunkowane na sfinalizowanie negocjacji rozporządzenia Rady ustanawiające program badawczo-szkoleniowy Europejskiej Wspólnoty Energii

Atomowej – Euratom 2021-2025. Polska zabiegała m.in. o uznanie roli badań jądrowych w dążeniu do dobrobytu społecznego, gospodarczego oraz zrównowżenia środowiskowego, a także różnorodnego wykorzystania energii jądrowej oraz uznania jej konkurencyjności oraz poprawy technologii wytwarzania i bezpieczeństwa tego typu energii. Z uwagi na istnienie diametralnych różnic między państwami członkowskimi w zakresie celów programu Euratom, opinii nt. wpływu energii jądrowej na osiągnięcie celów klimatycznych UE oraz priorytetowych i wtórnych kierunków działań badawczych z poszanowaniem krajowych miksów energetycznych, konkurencyjności sektora energetycznego i zapotrzebowania na nowe źródła energii i rozwój technologii jądrowych, prace nad uzgodnieniem stanowiska Rady wobec ww. aktu będą musiały być kontynuowane podczas prezydencji niemieckiej.

Pandemia COVID-19 wpłynęła także na zwiększenie wsparcia dla projektów badawczych, które obejmą pełne spektrum potrzeb: zrozumienie choroby, diagnostyka, szczepionki, leczenie i gotowość. W związku z tym Komisja Europejska uruchomiła nowe fundusze na badania w ramach dwóch specjalnych zaproszeń do składania wniosków. Zrealizowane zostały dwa konkursy SC1-PHE-CORONAVIRUS-2020. Pierwszy o budżecie 48,2 mln euro, drugi (termin składania wniosków upłynął 11 czerwca) o budżecie 122 mln euro.

Polska pod względem aplikowania o środki w ramach pierwszego konkursu wypadła bardzo dobrze. W sumie złożono 91 wniosków, 18 jest finansowanych, aplikowało 11 instytucji, 4 są na liście rankingowej: Centrum Badań Kosmicznych PAN, Squadron Sp. Z o.o. (drony, z Gdańska) i Polskie Centrum Pomocy Międzynarodowej w jednym projekcie HERoS – koordynacja fińska. Dodatkowo IIMCB w projekcie EXSCALATE4CoV.

W ramach drugiego konkursu złożono w sumie 454 wnioski a ostateczne wyniki powinny zostać przedstawione w sierpniu 2020 r.

2.1.4 Wymiar społeczny UE

2.1.4.1 Implementacja Europejskiego Filaru Praw Socjalnych

W zakresie nowelizacji rozporządzenia 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz rozporządzenia 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, z uwagi na kryzys związany z pandemią COVID-19 oraz brak elastyczności po stronie Parlamentu Europejskiego, prezydencja chorwacka ograniczyła się do przeprowadzenia na poziomie grupy roboczej ds. społecznych oraz COREPER I kontynuacji dyskusji na temat: prenotyfikacji, sposobu ustalania siedziby przedsiębiorstwa dla celów ustalania ustawodawstwa właściwego dla osób pracujących w dwóch lub więcej państwach UE oraz zasad wypłaty zasiłków dla pracowników transgranicznych. Polska podkreśla, że w celu osiągnięcia kompromisu potrzebne są szersze negocjacje mające na celu utrzymanie równowagi między rozdziałami dotyczącymi ustawodawstwa właściwego i świadczeń z tytułu bezrobocia. Prezydencja na podstawie komentarzy państw członkowskich zobowiązała się do przygotowania wytycznych do dalszych prac z Parlamentem Europejskim.

Prezydencja rozpoczęła pracę na projekcie decyzji Rady upoważniającej państwa członkowskie do ratyfikacji, w interesie UE, Konwencji MOP nr 190 dotyczącej eliminacji przemocy i molestowania w świecie pracy z 2019 r. Polska w ramach negocjacji dążyła do wykreślenia z projektu decyzji wszelkich przepisów o jakiegokolwiek powinności państw w zakresie ratyfikacji oraz terminu w jakim państwa członkowskie miałyby dokonać złożenia dokumentów ratyfikacyjnych. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom Polski i innych krajów członkowskich prezydencja przedłożyła kompromisową wersję projektu decyzji w której zaproponowano nowe brzmienie art. 2. Ze względu na odwołanie posiedzeń Rady EPSCO nie było możliwości przyjęcia podejścia ogólnego.

W świetle prognozowanego wzrostu liczby osób najbardziej potrzebujących wsparcia żywnościowego, jak również w zakresie wsparcia organizacji partnerskich i innych podmiotów zaangażowanych we wdrażanie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) w czasie pandemii COVID-19, Polska wyraziła poparcie dla zaproponowanych przez Komisję Europejską zmian

rozporządzenia UE nr 223/2014 w odniesieniu do wprowadzenia szczególnych środków reagowania na epidemię COVID-19. Polska pozytywnie odniosła się do możliwości uznania za kwalifikowalne wydatków ponoszonych przez państwa członkowskie w bezpośrednim związku z pandemią od dnia 1 lutego 2020 r. oraz możliwości 100% finansowania ze środków UE wydatków zadeklarowanych we wnioskach o płatność za rok obrachunkowy 2020 - 2021, udostępnienia państwom członkowskim dodatkowych środków finansowych na realizację programów w ramach funduszu FEAD, możliwości bardziej elastycznego podejścia do wykorzystania środków z pomocy technicznej i propozycji dotyczącej rozszerzenia katalogu działań i kosztów możliwych do finansowania w ramach pomocy technicznej FEAD. Pierwsze rozporządzenie zostało przyjęte w dniu 23 kwietnia 2020 r., drugie, zgodnie z którym państwa członkowskie otrzymają dodatkowe środki do dyspozycji w ramach EFS, EFRR i FEAD na lata 2020-2022, zostanie przyjęte przez Parlament Europejski prawdopodobnie we wrześniu 2020 r. Podział dodatkowych środków na poszczególne fundusze, w tym FEAD zależy będzie wyłącznie od decyzji państw członkowskich, wówczas znana będzie także kwota dodatkowych środków przeznaczonych na realizację Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020.

2.1.4.2 Wyzwania demograficzne

Kwestia wyzwań demograficznych, w kontekście przeciwdziałania negatywnym skutkom rozprzestrzeniania się COVID-19, była tematem debaty podczas nieformalnej wideokonferencji ministrów ds. zatrudniania i polityki społecznej (Rada ds. EPSCO) w dniu 5 maja 2020 r. W tym kontekście Polska podkreśliła, że obecna sytuacja pokazała znaczenie najbliższej rodziny, jakości więzi rodzinnych, posiadania rodzeństwa, umiejętności opiekuńczych nad dziećmi, ale także ograniczeń związanych z opieką instytucjonalną dzieci i seniorów w czasie pandemii oraz stworzyła nowe wyzwania i możliwości w edukacji młodego pokolenia.

Zainicjowane przez prezydentkę chorwacką prace doprowadziły do przyjęcia konkluzji Rady „Wyzwania demograficzne – dalsze działania”. W dokumencie podkreśla się między innymi wyzwania, przed którymi stają państwa członkowskie, związane ze starzeniem się społeczeństw. Wymagają one podjęcia działań na rzecz zwiększania udziału osób starszych i innych grup, w tym osób młodych, w rynku pracy, dążenia do zapewnienia równowagi między życiem rodzinnym a zawodowym, zapewnienia właściwej opieki nad osobami zależnymi a także koniecznością rozwoju poszczególnych regionów dla zahamowania w nich depopulacji i drenażu mózgow. Jednocześnie podczas prac nad konkluzjami, Polska poinformowała państwa członkowskie, że odnowę demograficzną rozumie przede wszystkim jako wzrost dzietności. To oznacza rozwój polityk zachęcających do zwiększenia urodzeń dzieci.

2.1.4.3 Równe traktowanie kobiet i mężczyzn

Podczas nieformalnej wideokonferencji EPSCO w dniu 9 czerwca 2020 r. odbyła się debata Ministrów na temat działań ochronnych państw członkowskich - w kontekście pandemii COVID-19 - w zakresie ochrony i promowania równości płci, zwłaszcza w odniesieniu do grup szczególnie wrażliwych. Polska poinformowała, że wszystkie środki wsparcia ekonomicznego, w tym dodatkowy zasiłek opiekuńczy dla rodziców, czy zwolnienia ze składek na ubezpieczenia społeczne wprowadzone przez Polskę, opierają się na zasadzie równości płci.

Polska przywiązuje szczególną uwagę do działań na rzecz równości kobiet i mężczyzn stąd też z pełnym zaangażowaniem pracowała nad projektem konkluzji dot. wpływu opieki długoterminowej na godzenie życia zawodowego z prywatnym. Niezależnie od powyższego, Polska złożyła w trybie pisemnym oświadczenie, w którym podkreśla, że wpływ opieki długoterminowej na równowagę między życiem zawodowym a prywatnym, powinien być interpretowany zgodnie z należyтым uwzględnieniem kompetencji i szczególnych okoliczności w państwach członkowskich. Jednocześnie oświadczyła, że równość kobiet i mężczyzn została zapisana w traktatach Unii Europejskiej jako podstawowe prawo. Polska zapewnia równość kobiet i mężczyzn w ramach krajowego systemu prawnego zgodnie z międzynarodowymi instrumentami praw człowieka oraz w ramach podstawowych wartości i zasad Unii Europejskiej. Z tych powodów, w miejscach, w których

Strategia Równości Płci 2020-2025 Komisji Europejskiej, do której nawiązują konkluzje, odnosi się do równości płci, Polska będzie interpretowała ją jako równość kobiet i mężczyzn. Ponadto w miejscach, w których Strategia odnosi się do pojęcia "zdrowie i prawa seksualne i reprodukcyjne", Polska będzie interpretowała je zgodnie z Programem Działań Międzynarodowej Konferencji ds. Ludności i Rozwoju z 1994 r. oraz Pekińską Platformą Działania z 1995 r. (pkt 106 k), w związku z faktem, że termin ten nie ma definicji uznanej międzynarodowo.

2.1.4.4 Polityka młodzieżowa

Priorytety chorwackiej prezydencji w obszarze młodzieży związane były z następującymi zagadnieniami: kreowanie możliwości dla młodych ludzi z obszarów wiejskich i oddalonych; zwiększenie świadomości w sektorze młodzieży poprzez informowanie i wzmacnianie zasobów; wzmocnienie unijnego dialogu młodzieżowego; kontynuacja prac nad rozporządzeniem w sprawie Europejskiego Korpusu Solidarności 2021-2027.

Z uwagi na pandemię COVID-19, dwa dokumenty, wypracowane w ramach grupy roboczej do spraw młodzieży, zostały przyjęte w procedurze pisemnej. Pierwszy z nich, konkluzje w sprawie zwiększania szans młodych ludzi w obszarach wiejskich i regionach oddalonych, kładzie nacisk na zapewnienie wszystkim młodym ludziom równych szans w kontekście rozwoju osobistego i zawodowego, niezależnie od przeszkód, w tym związanych z miejscem zamieszkania. Polska z zadowoleniem odnotowała odniesienie się w konkluzjach do potrzeb młodych osób z tak zwanej grupy NEET. Sytuacja młodych ludzi, którzy nie uczą się, nie pracują ani nie szkolą jest szczególnie trudna na terenach wiejskich i oddalonych. Dodatkowo, w trakcie negocjacji Polska wspierała propozycję związaną z promowaniem wśród młodych ludzi dodatkowych możliwości kształcenia i zatrudnienia w sektorach związanych z rolnictwem, leśnictwem, rybołówstwem czy turystyką.

Drugi z dokumentów, rezolucja na temat wyników 7. Cyklu unijnego dialogu młodzieżowego, odwołuje się do rekomendacji z Unijnych Konferencji Młodzieży w Bukareszcie, Helsinkach i Zagrzebiu oraz odzwierciedla opinie i oczekiwania młodych ludzi pozyskane w trakcie krajowych i europejskich konsultacji. Temat przewodni 7. cyklu unijnego dialogu młodzieżowego, realizowanego w ramach trio prezydencji Rumunia – Finlandia – Chorwacja, związany był z tworzeniem możliwości dla młodzieży. W rezolucji proponowane są działania w ramach wyżej wymienionych zagadnień, przy jednoczesnym poszanowaniu zasady subsydiarności oraz roli i autonomii partnerów społecznych w każdym państwie członkowskim. Dokument wskazuje na następujący ogólny priorytet tematyczny kolejnego trio prezydencji Niemcy – Portugalia – Słowenia w obszarze młodzieży: „Europa dla młodzieży - młodzież dla Europy: przestrzeń dla demokracji i uczestnictwa”.

W dn. 19 maja 2020 r. odbyła się wideokonferencja wysokiego szczebla ministrów UE do spraw młodzieży, w trakcie której odbyła się dyskusja na temat wpływu COVID-19 na sektor młodzieży i możliwych rozwiązań służących złagodzeniu negatywnych skutków pandemii. Polska w trakcie dyskusji podkreśliła, że pomimo wyzwań, polska młodzież i organizacje młodzieżowe angażują się na rzecz innych, a władze krajowe udzielają dodatkowego wsparcia organizacjom pozarządowym oraz działają na rzecz zapewnienia młodym ludziom jak najlepszego dostępu do zdalnej edukacji. Polska zaproponowała ponadto by opracowywane na poziomie unijnym i krajowym rozwiązania oparte były o zasady solidarności i odpowiedzialności, w tym uwzględniały wpływ pandemii na wykluczenie społeczne młodych ludzi. Dodatkowo, konieczna jest analiza ograniczeń związanych z mobilnością w ramach unijnych programów. Wiąże się to z dostosowaniem formatów współpracy do nowej rzeczywistości.

2.1.4.5 Zdrowie

W obszarze zdrowia Polska podtrzymywała negatywne stanowisko względem inicjatywy KE dotyczącej oceny technologii medycznych³. Negatywne stanowisko do projektu zajmują również Niemcy, Francja,

³ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie oceny technologii medycznych i zmiany dyrektywy 2011/24/UE

Bułgaria, Czechy i Hiszpania. Polska podkreśla, że pozytywnie odnosi się do dobrowolnej współpracy państw członkowskich w zakresie wspólnych ocen technologii medycznych na poziomie UE i popiera dążenia do zapewniania możliwości wykorzystania w większym stopniu niż obecnie rezultatów wspólnych prac w państwach członkowskich UE. Nie należy jednak uniemożliwiać państwom członkowskim dokonywania własnych ocen klinicznych. Stąd też, podobnie jak wiele innych państw członkowskich Polska wyraża głębokie obawy w odniesieniu do treści art. 8 zaproponowanego rozporządzenia dotyczącego obowiązkowego wykorzystania wspólnych klinicznych ocen technologii medycznych.

W opinii Polski projekt rozporządzenia nie stanowi odpowiedzi na potrzeby związane z prowadzeniem wspólnych prac nad metodologią i ujednolicaniem wykorzystywanych narzędzi, udostępnianiem danych klinicznych, a jednocześnie w bardzo dużym stopniu ingeruje w polityki refundacyjne poszczególnych państw członkowskich odbierając im uprawnienia do stanowienia w tym zakresie i podejmowania decyzji opartych o regionalne potrzeby pacjentów i finansowe możliwości danego kraju.

W związku z sytuacją związaną z COVID-19 prezydencja chorwacka przedłożyła jedynie do akceptacji COREPER I raport z postępu prac.

Z uwagi na pandemię COVID-19 i związany z nią kryzys zdrowia publicznego Polska poparła także odroczenie stosowania niektórych przepisów rozporządzenia 2017/745 w sprawie wyrobów medycznych o rok. Celem rozporządzenia 2017/745 jest zapewnienie sprawnego funkcjonowania rynku wewnętrznego w odniesieniu do wyrobów medycznych objętych tym rozporządzeniem, przyjmując jako podstawę wysoki poziom ochrony zdrowia pacjentów i użytkowników oraz biorąc pod uwagę małe i średnie przedsiębiorstwa prowadzące działalność w tym sektorze. Jednocześnie rozporządzenie ustanawia wysokie normy jakości i bezpieczeństwa dla wyrobów medycznych w odpowiedzi na powszechne obawy dotyczące bezpieczeństwa takich wyrobów. Kryzys związany z pandemią COVID-19 stworzył nadzwyczajne okoliczności, które wymagają znacznych dodatkowych zasobów oraz większej dostępności wyrobów medycznych o zasadniczym znaczeniu, czego nie można było przewidzieć w momencie przyjmowania rozporządzenia (UE) 2017/745.

Polska aktywnie uczestniczy w pracach nad Europejską Strategią Farmaceutyczną, której celem jest zwiększenie zdolności UE w zakresie zdrowia. Kryzys związany z zamknięciem niektórych chińskich fabryk produkujących substancje czynne (API) z powodu pandemii SARS-CoV-2 pokazał, jak bardzo Europa jest zależna od dostawców z Chin lub Indii. W związku z tym konieczne stało się opracowanie wspólnej strategii, która umożliwi zapobieganie kryzysom związanym z niedoborami produktów leczniczych.

W Planie Pracy KE na 2020 r. KE zapowiedziała przedstawienie Strategii w IV kwartale 2020 r. (w formie komunikatu KE). Strategia przede wszystkim ma opierać się na autonomizacji europejskiego rynku farmaceutycznego. Dodatkowo ma dotyczyć przystępności cenowej leków dla krajowych systemów opieki zdrowotnej i pacjentów, zwłaszcza na mniejszych rynkach. KE podkreśliła, że priorytetowym założeniem nowej Strategii będzie odejście od zależności Europy od dostawców z krajów trzecich oraz ustalenie zasad dla produkcji niezbędnych leków w UE.

Polska, razem z Francją, Niemcami, Belgią i Danią skierowały w dn. 9 czerwca 2020 r. do KE wspólny non paper ws. propozycji działań UE dot. dostępności krytycznych leków, wyrobów medycznych, środków ochrony osobistej i szczepionek w celu przygotowania się na potencjalne przyszłe kryzysy zdrowotne. Obejmuje on sześć kluczowych obszarów: skuteczne monitorowanie i udostępnianie danych, koordynacja dostaw, badania i innowacje, ramy regulacyjne, globalne łańcuchy wartości i dostaw, produkcja.

Polska zaangażowana jest także w prace nad Programem Unii w dziedzinie zdrowia na lata 2021-27. Celem programu jest zwiększenie zdolności UE do skutecznego reagowania na tak poważne zagrożenia zdrowotne jak pandemia COVID-19. Stąd też podjęto decyzję o przedstawieniu osobnego, dedykowanego programu *EU4 Health Programme* zamiast dotychczas planowanego komponentu

„zdrowie” w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, oraz o zwiększeniu finansowania programu do 1,7 mld euro w ramach WRF oraz dodatkowych 7,7 mld euro w ramach Europejskiej Instrumentu na Rzecz Odbudowy.

Program przewiduje nowe działania, które wypełnią luki ujawnione przez pandemię COVID-19 w zakresie rozwoju i wytwarzania produktów leczniczych, odpowiedniego zaopatrzenia w sprzęt w szpitalach i wystarczających zasobów ludzkich w dziedzinie medycyny, upowszechnienia narzędzi i usług cyfrowych umożliwiających ciągłość opieki oraz potrzebę zachowania dostępu do podstawowych towarów i usług w czasach kryzysu.

Projekt programu został opublikowany w dn. 28 maja 2020 r.. Obecnie podjęto nad nim intensywne prace biorąc pod uwagę, że powinien on zostać uruchomiony z początkiem 2021 r.

2.2 Europa, która łączy

2.2.1 Jednolity europejski obszar transportu

2.2.1.1 Rozwój sieci transportowych i dostępność połączeń w UE

Polska niezmiennie podkreśla, że UE, oprócz inwestowania w nowe technologie w transporcie, nie może pomijać rozwoju podstawowej infrastruktury, szczególnie w krajach Europy Środkowo-Wschodniej. Dlatego Polska popierała priorytet prezydencji chorwackiej „Europa, która łączy”, w ramach którego prezydencja promowała rozwój sieci transportowych, co ma się przyczynić do eliminacji różnic w poziomie dostępności połączeń w UE (tzw. *connectivity gap*). Rozwój korytarzy sieci bazowej TEN-T jest jednym z kluczowych zadań w ramach realizacji Strategii Rozwoju Transportu 2030. Przez terytorium Polski przebiegają dwa korytarze sieci bazowej: Bałtyk – Adriatyk i Morze Północne – Bałtyk. Korytarze te wraz z pozostałymi korytarzami TEN-T na terenie całej UE stanowią szkielet najważniejszych połączeń transportowych pomiędzy państwami członkowskimi i regionami.

Głównym narzędziem do realizacji przez prezydencję chorwacką powyższego priorytetu miała być organizacja konferencji *TEN-T Days* w maju 2020 r., w trakcie której KE planowała po raz pierwszy przedstawić czwartą edycję Planów Prac dla korytarzy sieci bazowej TEN-T. Plany te zostały sporządzane przez KE w celu określenia obecnego stanu infrastruktury wchodzącej w skład korytarzy, identyfikacji wąskich gardeł oraz potrzeb inwestycyjnych zapewniających osiągnięcie zakładanych parametrów technicznych. Plany Prac będą określały priorytety inwestycyjne UE w zakresie poprawy parametrów infrastruktury na najistotniejszych szlakach transportowych.

Choć, z uwagi na pandemię COVID-19, konferencja nie odbyła się, Polska w aktywny sposób uczestniczyła w rozmowach z Komisją Europejską dot. rewizji sieci TEN-T; celem priorytetowym dla Polski jest m.in. włączenie Centralnego Portu Komunikacyjnego (CPK) oraz szlaku drogowego Via Carpatia do sieci bazowej TEN-T. Projekt rewizji ma zostać opublikowany przez KE w 2021 r.

Polska zabiegała także aktywnie o rozwiązania służące terminowemu ukończeniu budowy sieci bazowej TEN-T w trakcie prac nad projektem rozporządzenia w sprawie usprawnienia środków na rzecz poczynienia postępów w realizacji transeuropejskiej sieci transportowej – Smart TEN-T. Duża liczba postulatów Polski została uwzględniona: m.in. zmiana formy prawnej dokumentu z rozporządzenia na dyrektywę, usunięcie przepisu o obowiązkowym przygotowywaniu dla promotora projektu szczegółowego opisu wniosku, rezygnacja z nałożenia obowiązku kompilowania decyzji, zezwoleń i innych dokumentów przez organ wyznaczony i zastąpienie tego zapisu propozycją polską wskazującą, że organy uczestniczące w procedurze udzielania zezwoleń powiadamiają wyznaczony organ o wydaniu odpowiednich wymaganych zezwoleń, decyzji, opinii.

Niektóre z zaproponowanych przez prezydencję chorwacką kompromisów nie były jednak zgodne ze stanowiskiem Polski i nie mogły uzyskać poparcia. W szczególności dotyczyło to rozszerzenia zakresu stosowania dyrektywy zakresu o projekty w korytarzach sieci bazowej o wartości przekraczającej 300 mln euro oraz zmiany przyjętego w podejściu ogólnym przepisu dotyczącego możliwości uzasadnionego przedłużenia terminu na wydanie decyzji autoryzującej. W związku z tym, w trakcie

przyjęcia wstępnego porozumienia międzyinstytucjonalnego do projektu na posiedzeniu COREPER I w dniu 17 czerwca 2020 r., Polska wstrzymała się od głosu i złożyła oświadczenie.

2.2.1.3 Cyfryzacja i innowacje w transporcie

Polska poparła przyjęcie w procedurze pisemnej stanowiska Rady w I czytaniu do projektu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie elektronicznych informacji dotyczących transportu towarowego (eFTI). Tekst uwzględnia uwagi zgłaszane przez Polskę, w tym zwłaszcza: wskazania, że dane powinny być dostępne we wszystkich językach urzędowych UE; ustalenia dot. dobrowolności stosowania przepisów rozporządzenia przez podmioty gospodarcze; doprecyzowania, że podmioty publiczne nie będą ponosiły dodatkowych kosztów w związku z korzystaniem z danych pochodzących z systemu. Ponadto, zbieżny ze stanowiskiem Polski jest 5 letni okres dla państw członkowskich na przygotowanie się do stosowania przepisów rozporządzenia eFTI.

2.2.2 Wysokiej jakości i bezpieczna infrastruktura danych

2.2.2.1 Cyfryzacja gospodarki, ustanowienie Jednolitego Rynku Cyfrowego, rozwój sieci telekomunikacyjnych

Polska wzięła aktywny udział w kształtowaniu konkluzji Rady UE dotyczących przyszłości sektora cyfrowego w UE, które stanowią reakcję na nową strategię polityki cyfrowej UE opublikowaną w lutym 2020 r. Uzgodniony i przyjęty tekst konkluzji spełnia merytoryczne postulaty podnoszone przez Polskę.

Dyskusja nad konkluzjami splotła się z debatą nt. wpływu sektora cyfrowego na odbudowę życia społecznego i gospodarki osłabionego wskutek pandemii COVID-19. Podczas wideokonferencji ministrów UE ds. telekomunikacji, która odbyła się 5 maja 2020 r. Polska podkreślała ogromne znaczenie sektora cyfrowego zarówno w trakcie kryzysu spowodowanego pandemią jak i w wychodzeniu z kryzysu oraz rolę aplikacji mobilnych do śledzenia kontaktów społecznych osób zainfekowanych wirusem SARS-COV-2. Polska zaakcentowała kluczowe warunki dla skutecznego i bezpiecznego wdrożenia tych aplikacji: 1) zapewnienie wysokich standardów ochrony danych osobowych poprzez zgodność z prawem UE, 2) dobrowolność i transparentność ich stosowania, 2) interoperacyjność, 3) zarządzanie przez organy właściwe do spraw zdrowia, 4) ich tymczasowość.

Polska poparła też wypracowanie i przyjęcie skoordynowanego, europejskiego podejścia w odniesieniu do aplikacji wykorzystywanych do walki z pandemią. Stanowisko Polski podzieliło większość państw członkowskich UE. W odniesieniu do korzystania z rozwiązań Google'a i Apple'a w budowaniu interoperacyjności, Polska pozytywnie odniosła się do współpracy z tymi firmami. Niektóre państwa poparły stanowisko Polski, inne podkreśliły potrzebę zapewnienia niezależności od amerykańskich firm.

Jeśli chodzi o rozwój sieci telekomunikacyjnych Polska w ramach dyskusji nt. inwestycji w nową infrastrukturę cyfrową podkreśliła: 1) potrzebę wykorzystania środków z funduszy europejskich (jak program „Cyfrowa Europa”, Instrument „Łącząc Europę” czy fundusze strukturalne) do budowy infrastruktury i wspierania innych rozwiązań cyfrowych; 2) potrzebę zrewidowania zasad pomocy publicznej w celu łatwiejszego udzielania wsparcia podczas wychodzenia z kryzysu.

W kontekście rozprzestrzeniania nieprawdziwych informacji nt. związku technologii 5G z pandemią COVID-19, Polska podkreśliła potrzebę podnoszenia świadomości społecznej w związku z 5G. Wskazała na bogate doświadczenia krajowe w tym zakresie, w tym publikacje tzw. Białej Księgi „PEM a człowiek”. Polska także poinformowała o niedawnych zmianach prawnych przeprowadzonych w Polsce, dostosowujących dopuszczalne limity pól elektromagnetycznych do poziomów rekomendowanych przez Radę Europy i KE. Wskazała na chęć podzielenia się swoimi doświadczeniami w tym obszarze.

Podczas nieformalnej wideokonferencji ministrów UE ds. telekomunikacji w dniu 5 czerwca 2020 r. Polska wskazała na konieczność inwestycji w infrastrukturę cyfrową - w tym 5G - oraz zasadność dalszego ułatwienia zasad inwestowania w infrastrukturę mobilną, rozwój kompetencji cyfrowych, w tym e-administracji. PL zaznaczyła, że konieczne jest wypracowanie praktycznych rozwiązań odnośnie

do wdrażania funduszy w obszarze cyfrowym. Należy rozważyć wprowadzenie ułatwień w ubieganiu się o fundusze, możliwość łączenia różnych źródeł finansowania i udzielania wsparcia bezpośrednio beneficjentom. Większość państw UE prezentowało stanowiska zbliżone z polskim.

2.2.2.2 Sztuczna inteligencja

W następstwie publikacji Białej Księgi KE dot. sztucznej inteligencji (AI) Polska uczestniczyła aktywnie w dyskusji nt. praktycznej realizacji zawartych w niej celów.

Podczas posiedzenia Rady ds. Konkurencyjności 27 lutego 2020 r., w trakcie lunchu roboczego Polska podkreśliła, że:

- Znakiem rozpoznawczym UE powinna być sztuczna inteligencja (AI) godna zaufania (trustworthy AI), dlatego UE powinna dążyć do tworzenia rozwiązań, w których centrum stoi człowiek (human-centric), szczególnie w wymiarze etycznym. Dlatego priorytetowa dla ram prawnych dotyczących AI jest kwestia jednolitego europejskiego podejścia do odpowiedzialności działania AI;
- Kluczowe działania, które mogą przełożyć się na rozwój sektora projektowania i produkcji systemów opartych o AI w UE, to:
 - stworzenie w UE środowiska regulacyjnego, w szczególności w obszarze harmonizacji przepisów i norm w celu budowy jak najbardziej jednolitego rynku dla rozwoju i oferowania rozwiązań opartych o AI,
 - uruchomienie mechanizmów finansowania tak, aby wspierać budowę europejskich firm AI na wszystkich etapach rozwoju innowacji - zaczynając od pomysłu na uczelni, przez badania i rozwój, inkubację, akcelerację, skalowanie aż po ekspansję zagraniczną;
 - zbudowanie interoperacyjnych rozwiązań, zwłaszcza w obszarze ekosystemu wymiany danych, przy zapewnieniu bezpieczeństwa i ochrony prywatności usług;
 - wzmacnianie centrów badawczych oraz wspieranie projektów badawczych prowadzonych w ramach inicjatyw lub porozumień współpracy transgranicznej, w szczególności centrów innowacji cyfrowych, przy zapewnieniu równowagi geograficznej, tak aby nie powstały zakłócenia równowagi polityki inwestycyjnej UE;
 - zwiększenie kompetencji i liczby specjalistów tworzących rozwiązania bazujące na AI - między innymi poprzez ukierunkowanie programów nauczania wszystkich etapów edukacji na kreowanie innowacji i praktyczne zastosowanie nowych technologii, w tym AI.

Z kolei podczas wideokonferencji ministrów UE ds. telekomunikacji, która odbyła się 5 maja 2020 r. Polska podkreśliła potrzebę zintensyfikowania prac nad wykorzystaniem danych w budowaniu rozwiązań opartych o sztuczną inteligencję.

2.2.3 Zintegrowany rynek energetyczny

2.2.3.1 Budowa Unii Energetycznej

Prezydencja chorwacka planowała kontynuować prace na rzecz wdrażania unii energetycznej. Priorytet ten ustąpił jednak miejsca debacie na temat wpływu pandemii COVID-19 na sektor energetyczny, wokół której toczyło się większość rozmów na szczeblu europejskim.

Wpływ pandemii COVID-19 na sektor energetyczny był głównym tematem nieformalnej wideokonferencji ministrów UE ds. energii 28 kwietnia 2020 r. W trakcie posiedzenia Polska przedstawiła stanowisko w oparciu o przygotowany przez Ministerstwo Klimatu non-paper pn. „Plan transformacji energetycznej i naprawy gospodarczej UE - jak zapewnić osiągnięcie naszych celów?”. Polska dokonała analizy obecnego kryzysu z perspektywy sektora energetycznego i zidentyfikowała następujące cztery obszary potrzebnej interwencji: 1) Inwestycje: zapewnienie ukończenia kluczowych projektów energetycznych będących w fazie realizacji; 2) Przemysł: wzmocnienie kluczowych sektorów

potrzebnych do osiągnięcia neutralności klimatycznej przy jednoczesnym zapewnieniu bieżącego funkcjonowania gospodarki; 3) Innowacje: zacieśnienie współpracy w celu rozwoju potrzebnych technologii oraz 4) Ludzie: solidarność z najuboższymi i najstarszymi i ich ochrona. Założenia ww. non-paper zyskały aprobatę wielu innych państw członkowskich.

Polska uczestniczyła aktywnie również w pracach nad konkluzjami Rady UE na temat reakcji sektora energetycznego na pandemię COVID-19, które po trudnej dyskusji zostały przyjęte 25 czerwca 2020 r. w procedurze pisemnej. Dzięki staraniom Polski w ostatecznym tekście konkluzji zostały odnotowane istotne dla Polski postulaty, takie jak zapewnienie swobody państw członkowskich w kształtowaniu własnego miksu energetycznego, uwypuklenie technologii offshore w ramach OZE, odniesienia do niektórych technologii (w tym zgłaszanego przez Polskę ogrzewnictwa & chłodnictwa) czy podkreślenie znaczenia sprawiedliwej transformacji szczególnie istotnej z perspektywy Polski. Tekst konkluzji odzwierciedla kompromis na szczeblu europejskim i będzie stanowił dobrą podstawę do dalszych prac nad odbudową gospodarki Unii Europejskiej.

Zwieńczeniem dyskusji na temat wpływu pandemii na sektor energetyczny pod przewodnictwem prezydencji chorwackiej była nieformalna wideokonferencja ministrów UE ds. energii 15 czerwca 2020 r., w trakcie której ministrowie przeprowadzili debatę na temat ożywienia gospodarczego i transformacji systemu energetycznego w kontekście Europejskiego Zielonego Ładu. Polska poinformowała o inauguracji Programu wsparcia zielonych inicjatyw z budżetem około 10 mld złotych, który ma za zadanie wspierać szeroki zakres rozwiązań, m.in. elektromobilność czy modernizację ciepłownictwa. Aukcyjny system wsparcia odnawialnych źródeł energii pozwolił na rozbudowę mocy przetwórczych. W przyszłości chcemy dalej rozwijać odnawialne źródła energii. Przede wszystkim dużą szansę upatrujemy we wdrożeniu morskiej energetyki wiatrowej. Polska oraz inne państwa członkowskie podniosły także kwestie realizacji inwestycji w zakresie energetyki jądrowej. Wiele państw członkowskich, w tym Polska wskazały, iż ważnym kierunkiem są prace w ramach strategii tzw. renovation wave.

Ponadto, Polska wniosła wkład do dyskusji na temat integracji sektorowej zarówno na szczeblu roboczym jak też w trakcie nieformalnej wideokonferencji Dyrektorów Generalnych ds. energii 29 maja 2020 r. Polska zaapelowała do Komisji Europejskiej o przygotowanie ram regulacyjnych, między innymi poprzez przygotowanie strategii dla technologii wodorowych, czy integracji całego sektora, a także opracowanie odpowiednich programów wsparcia. Dodatkowymi elementami prezentowanego stanowiska były m.in. ujednoclenie schematów podatkowych dla nowych technologii w energetyce; system programów pozwalających na uzyskanie dofinansowania do części prowadzonych inwestycji w zakresie integracji sektora energetycznego; wykorzystanie potencjału wodoru czy dalszą rozbudowę gazowej infrastruktury przesyłowej, która w przyszłości może być wykorzystywana w transzycie także wodoru.

2.2.3.2 Bezpieczeństwo energetyczne

W trakcie trwania prezydencji chorwackiej Polska podkreślała konieczność zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego, zwłaszcza w trakcie i po pandemii COVID-19. Dlatego Polska z zadowoleniem przyjęła fakt, że w komunikacie Komisji Europejskiej z dnia 27 maja 2020 r. w sprawie zaktualizowanych wieloletnich ram finansowych na lata 2021-2027 oraz planu na rzecz odbudowy niskoemisyjna transformacja energetyczna została wskazana jako jeden z głównych filarów strategii ożywienia gospodarki UE po COVID-19. Polska zyskała dobrą podstawę do dalszych negocjacji, a zidentyfikowane przez Komisję obszary w ramach planu odbudowy wpisują się w plany naszego kraju dotyczące m.in. zwiększenia efektywności energetycznej w sektorze budownictwa (m.in. poprzez termomodernizację budynków i wymianę źródeł ciepła); zwiększenia znaczenia sektora odnawialnych źródeł energii, rozwoju technologii czy też wsparcia dla infrastruktury gazowej i wytwarzania gazu jako paliwa przejściowego.

W tym kontekście Polska konsekwentnie dążyła w trakcie prezydencji chorwackiej do zapewnienia neutralności technologicznej w toku negocjacji Wieloletnich Ram Finansowych po 2021 (brak

wykluczeń technologii mogących przyczynić się do obniżenia emisji). Wyrazem starań Polski było m.in. opracowanie non-paper pn. *Rola gazu ziemnego w neutralnej klimatycznie Europie* przedstawiającego wspólne stanowisko Polski, Bułgarii, Czech, Estonii, Grecji, Węgier, Litwy, Rumunii i Słowacji. Uzyskanie poparcia dla non-paper wzmocniło głos Polski na forum UE. W dokumencie Polska podkreśliła, że wsparcie ze strony Unii Europejskiej dla dalszego rozwoju infrastruktury gazowej przyczyniającej się do transformacji energetycznej jest konieczne. Dodatkowo Polska zwróciła uwagę na fakt, że pandemia COVID 19 będzie miała znaczący wpływ na gospodarkę i wydatki inwestycyjne, a zmniejszenie emisyjności gospodarki powinno odbywać się przy maksymalnej efektywności kosztowej i pragmatyzmie, maksymalizując wszystkie efekty synergii w oparciu o udowodnione i dostępne rozwiązania.

Polska wraz z grupą państw pro-jądrowych podejmowała również działania na rzecz przeprowadzenia obiektywnej analizy wpływu sektora jądrowego na środowisko (w szczególności gospodarki wypalonym paliwem jądrowym), aby umożliwić objęcie energetyki jądrowej taksonomią UE.

2.2.4 Wzmacnianie wymiaru ludzkiego konektywności

2.2.4.1 Mobilność w obszarze edukacji, młodzieży, nauki, kultury i sportu

Jednym z priorytetów chorwackiej prezydencji była kontynuacja negocjacji rozporządzeń w zakresie programu Erasmus+ na lata 2021 – 2027 oraz Europejskiego Korpusu Solidarności na lata 2021-2027. Prezydencja planowała prowadzenie trilogów pomiędzy Radą UE, Parlamentem Europejskim i Komisją Europejską w celu sfinalizowania prac i zatwierdzenia rozporządzeń, tak aby możliwe było terminowe uruchomienie programów UE.

Obszarem, który pozostaje największym wyzwaniem dla uzyskania postępów w negocjacjach są kwestie zarządzania programami. Parlament Europejski ma oczekiwania dotyczące zarządzania, które są niezgodne z obowiązującymi przepisami w zakresie wdrażania programu (wbrew obowiązującemu porozumieniu międzyinstytucjonalnemu). Dla Polski kluczowe w tym kontekście jest utrzymanie dotychczasowych uprawnień państw członkowskich oraz dalsze stosowanie zasad komitologii. Komitet programu pełni ważną rolę w nadzorowaniu realizacji programu i zapewnia państwom członkowskim wpływ na jego kształt poprzez m.in. zatwierdzanie rocznych planów pracy i corocznego budżetu programu.

Prezydencja, ze względu na postawę Parlamentu Europejskiego, brak ostatecznych rozstrzygnięć dotyczących kształtu Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021-2027, a następnie kryzys związany z pandemią, nie prowadziła żadnych wiążących prac w zakresie możliwych kompromisowych rozwiązań dotyczących programu Erasmus+ na lata 2021 – 2027 oraz Europejskiego Korpusu Solidarności na lata 2021-2027.

Pandemia COVID-19 ma wpływ na możliwość realizacji mobilności w ramach obecnego programu Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności. Wyjątkowe okoliczności poważnie ograniczyły mobilności fizyczne realizowane przez beneficjentów powyższych programów i będą również wpływać na harmonogram wdrażania mobilności w nadchodzących miesiącach. Aby zaspokoić najpilniejsze potrzeby osób uczących się i młodych ludzi w okresie, gdy mobilność fizyczna jest ograniczona, Komisja Europejska wraz z państwami członkowskimi rozważają, w jaki sposób wykorzystać środki budżetowe dedykowane mobilności, które z przyczyn obiektywnych nie mogą zostać wydane, na inne zdecentralizowane działania programów.

Wzmocnienie mobilności artystów było jednym z podstawowych priorytetów działania Orkiestry Młodzieżowej UE (EUYO). Działania promujące mobilność w obszarze sportu realizowane są w ramach Działań Przygotowawczych Komisji Europejskiej. Mobilność w sporcie jest nową akcją w obszarze sportu planowaną w ramach programu Erasmus+ 2021-2027

2.2.4.2 Promocja dziedzictwa kulturowego UE

W trakcie prezydencji chorwackiej Polska brała aktywny udział w pracach Komitetu do spraw Kultury Rady UE, zgłaszając liczne postulaty do omawianego na forum Komitetu projektu konkluzji w sprawie zarządzania ryzykiem w obszarze dziedzictwa kulturowego. Celem dokumentu było stworzenie wspólnych, ponadnarodowych wytycznych ograniczających i minimalizujących negatywne skutki różnego rodzaju katastrof, jak również wzmocnienie zabezpieczeń w obszarze ochrony dziedzictwa kulturowego. Polska brała również udział w pracach nad projektem konkluzji zmieniających plan prac w dziedzinie kultury na lata 2019–2022. Procedura pisemna dla powyższych projektów konkluzji Rady zakończyła się pomyślnie w dniu 25 maja 2020.

Polska zagłosowała także za przyjęciem decyzji Rady przedłużającej umowę UE-Korea ws. współpracy audiowizualnej i koprodukcji filmowej.

W trakcie przewodnictwa Chorwacji w Radzie Unii Europejskiej miały również miejsce dwie nieformalne wideokonferencje ministrów kultury – w dniach 8 kwietnia oraz 19 maja 2020 r. Podczas nieformalnego spotkania Ministrów Kultury w dniu 8 kwietnia 2020 r. ministrowie omówili wpływ pandemii na sektor kultury, jak również działania antykrzysowe podejmowane przez państwa członkowskie oraz przeciwdziałanie negatywnym skutkom epidemii COVID-19 w obszarze kultury i przemysłach kreatywnych. W efekcie wideokonferencji powstał projekt wspólnej deklaracji Ministrów Kultury będącej wyrazem solidarności ze środowiskami twórczymi. Finalne brzmienie deklaracji uwzględnia zgłoszoną przez Polskę uwagę dot. konieczności zaangażowania funduszy strukturalnych przy wychodzeniu z kryzysu i przywracaniu stabilizacji w sektorze kultury. Deklaracja została zaakceptowana przez 26 państw członkowskich (z wyjątkiem Węgier).

Wideokonferencja Ministrów Kultury z dnia 19 maja 2020 r. poświęcona została działaniom podejmowanym przez państwa członkowskie w zakresie ograniczania negatywnych skutków pandemii COVID-19 w sektorze kultury i przemysłach kreatywnych. Podczas spotkania Polska podkreśliła konieczność uwzględnienia większego wsparcia dla inwestycji w sektorze kultury w programowanych na nową perspektywę Wieloletnich Ramach Finansowych oraz wzmocnienie koordynacji i współpracy Komisji Europejskiej w poszczególnych obszarach polityki regionalnej, zatrudnienia oraz edukacji, kultury i młodzieży.

W trakcie prezydencji chorwackiej przyjęto także konkluzję *w sprawie umiejętności korzystania z mediów w stale zmieniającym się świecie*. W dokumencie zwrócono uwagę na szybki rozwój mediów elektronicznych niosący za sobą wiele korzyści dla odbiorców, ale również wiele wyzwań dla państw i innego rodzaju organizacji. Szczególną uwagę zwraca się na rozszerzającą się dezinformację, manipulację i mowę nienawiści.

Polska aktywnie zabiegała o odpowiedni poziom finansowania kultury w ramach WRF, była jednym z sygnatariuszy listu 7 ministrów kultury (oprócz Polski list podpisany został także przez Grecję, Litwę, Łotwę, Malte, Rumunię i Słowację) do KE w sprawie zwiększenia możliwości wsparcia sektora kultury w przyszłej perspektywie finansowej UE 2021-2027.

2.3 Europa, która chroni

2.3.1 Wzmacnianie bezpieczeństwa wewnętrznego

2.3.1.1 Bezpieczeństwo wewnętrzne

Wiele działań podejmowanych w trakcie prezydencji chorwackiej było ukierunkowanych na dalsze wzmacnianie unijnej architektury bezpieczeństwa wewnętrznego, w tym wdrażanie odnowionej Strategii Bezpieczeństwa Wewnętrznego UE. Polska aktywnie uczestniczyła w tym procesie, biorąc udział w dyskusjach na temat kierunków rozwoju poszczególnych priorytetów prezydencji chorwackiej, służących między innymi zwiększeniu zdolności państw członkowskich do zapobiegania i zwalczania poważnej przestępczości oraz terroryzmu.

Wśród najważniejszych obszarów aktywności prezydencji chorwackiej w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego należy wymienić przede wszystkim dyskusje dotyczące m.in. wzmocnienia dochodzeń finansowych w obszarze zwalczania poważnej i zorganizowanej przestępczości, zwalczania przemytu migrantów w kontekście współpracy z regionem Bałkanów Zachodnich, zwalczania przestępczości narkotykowej oraz wpływu pandemii COVID-19 na bezpieczeństwo wewnętrzne. Przy aktywnym udziale Polski, dyskutowano również na temat dalszego wzmocnienia współpracy policyjno – celnej w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego UE oraz Cyklu Polityki Bezpieczeństwa UE 2018-2021. Kontynuowano również dyskusje na temat proaktywnego podejścia do innowacji w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego.

Polska brała udział w pracach wielu gremiów, w ramach których dyskutowano m.in. kwestie dotyczące zwalczania i przeciwdziałania terroryzmowi, ekstremizmowi oraz radykalizacji, np. grupa robocza ds. terroryzmu (Terrorism Working Party - TWP). Uczestnictwo w prowadzonych dyskusjach i zaangażowanie przedstawicieli Polski w prowadzone prace na poziomie Unii Europejskiej pozwala m.in. na bezpośrednią wymianę informacji na temat zagrożeń w tym obszarze oraz umożliwia wpływanie na główne kierunki współpracy państw członkowskich UE w dziedzinie przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu.

Istotnym priorytetem prezydencji chorwackiej było wzmocnienie współpracy w obszarze bezpieczeństwa z regionem Bałkanów Zachodnich. Przy aktywnym udziale Polski przyjęto konkluzje Rady w sprawie wzmocnienia współpracy z partnerami z Bałkanów Zachodnich w dziedzinie migracji i bezpieczeństwa. W odniesieniu do kwestii bezpieczeństwa dokument podkreśla wyzwania w regionie Bałkanów Zachodnich i wskazuje na potrzeby dalszego wspierania krajów tego regionu w odpowiedzi najważniejsze zagrożenia m.in. reagowanie na cyberataki i zagrożenia hybrydowe, zwiększenie zdolności do likwidowania siatek zajmujących się przemytem i handlem ludźmi oraz zwalczanie przestępczości zorganizowanej, a także terroryzmu i brutalnego ekstremizmu.

Polska angażowała się również w dyskusje dotyczące obszaru wzmocnienia śledztw finansowych w zakresie zwalczania poważnej i zorganizowanej przestępczości. W wyniku prowadzonej na poziomie UE debaty w dniu 5 czerwca 2020 r. uruchomiono w ramach Europolu Europejskie Centrum ds. Przestępczości Finansowej i Ekonomicznej (EFECC). Centrum zwiększy możliwości wsparcia udzielanego państwom członkowskim UE w obszarze zwalczania przestępczości finansowej i gospodarczej oraz będzie promować systematyczne stosowanie dochodzeń finansowych. Jednocześnie w tym obszarze, przy aktywnym udziale Polski, dyskutowano i przyjęto konkluzje Rady w sprawie usprawnienia dochodzeń finansowych w celu zwalczania poważnej i zorganizowanej przestępczości, w których podkreśla się m.in. potrzebę usprawniania współpracy, synergii działań i przepływu informacji w obszarze dochodzeń finansowych. Ponadto podkreśla się m.in., aby państwa członkowskie wraz z agencjami WSiSW nadal propagowały działania wspólnych zespołów dochodzeniowo - śledczych w celu wykrywania i eliminowania przypadków prania pieniędzy oraz prowadzenia dochodzeń dotyczących przestępczości zorganizowanej. Wskazuje się również na potrzebę zacieśniania współpracy z państwami trzecimi przy prowadzeniu dochodzeń finansowych.

Polska brała również udział w pracach nad rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającym Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego (FBW). Obecnie rozporządzenie jest przedmiotem prac w ramach trilogów; Polska nie zgłaszała dodatkowych uwag. W związku z brexitem oraz sprzeciwem państw będących płatnikami netto (do budżetu UE), pojawiły się koncepcje ograniczenia budżetu Funduszu. Propozycja zgłoszona przez przewodniczącego RE Charlesa Michela w lutym 2020 r. ograniczała pulę środków w ramach funduszy spraw wewnętrznych. Jednak w dniu 27 maja 2020 r. KE opublikowała komunikat dot. Wieloletnich Ram Finansowych i Instrumentu Odbudowy, który zawiera m. in. nowe kwoty na ww. Fundusz: Komisja, w odróżnieniu do propozycji Ch. Michela, chciałaby wzmocnić ten obszar.

Polska wzięła również udział w kolejnej fazie prac nad projektem rozporządzenia o zapobieganiu rozpowszechniania treści terrorystycznych w Internecie – negocjacjach z Parlamentem Europejskim

odbywających się w ramach trilogów i spotkań technicznych. Podczas prac Polska postulowała rozwiązania zapewniające z jednej strony skuteczność rozwiązań, z drugiej strony - sprzyjające konkurencyjności małych europejskich przedsiębiorstw. Polska popierała zwłaszcza: 1) rozwiązania wzmacniające uprawnienia właściwych organów, w którym znajduje się główny zakład lub przedstawiciel prawny dostawcy usług hostingowych; 2) uelastycznienie progu pozwalającego na uznanie dostawcy usług hostingowych za narażonego na treści terrorystyczne; 3) dostosowanie zakresu obowiązków w zakresie usuwania treści terrorystycznych do możliwości finansowych dostawcy usług hostingowych, a w szczególności - złagodzenie obowiązków w stosunku do mniejszych firm. Mając na uwadze duże znaczenie dokumentu dla obszaru bezpieczeństwa Polska będzie aktywnie uczestniczyć w dalszych pracach nad projektem.

2.3.1.2 Wymiar sprawiedliwości

Polska uczestniczyła w dyskusji w trakcie Rady ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych zorganizowanej w styczniu 2020 r. na temat planowanych działań w obszarze wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. Polska oraz inne państwa członkowskie poparła priorytety prezydencji chorwackiej w tym obszarze. W zakresie dotyczącym dalszych działań mających na celu zwiększenie skuteczności dotychczasowych instrumentów bądź ewentualnie uzupełnienie ich o dodatkowe rozwiązania, Polska wraz z innymi państwami UE wyraziła konieczność skoncentrowania się przede wszystkim na prawidłowej implementacji obowiązujących instrumentów prawa UE. Dodatkowo Polska podkreśliła potrzebę szybkiego zakończenia prac nad pakietem dot. dowodów elektronicznych oraz negocjacji na forum Rady Europy i UE-Stany Zjednoczone w tym zakresie.

W trakcie prezydencji chorwackiej Komisja Europejska kontynuowała negocjacje ze Stanami Zjednoczonymi oraz dołączyła do toczących się już negocjacji dotyczących drugiego protokołu dodatkowego do Konwencji Rady Europy o Cyberprzestępczości.

Dotychczas odbyły się cztery rundy negocjacyjne ze Stanami Zjednoczonymi, jednak brak jest istotnego postępu w pracach, w tym również chociaż wstępnych propozycji postanowień umowy. Wynika to z faktu, że negocjacje ze Stanami Zjednoczonymi są ściśle powiązane z przedłużającymi się dyskusjami na temat unijnych zasad dostępu do dowodów elektronicznych w sprawach karnych - tzw. pakietem e-evidence, tj. rozporządzeniem o europejskich nakazach dostarczenia i zabezpieczenia dowodów elektronicznych oraz dyrektywie o przedstawicielach prawnych ds. gromadzenia dowodów. Oba instrumenty oczekują na stanowisko Parlamentu Europejskiego i rozpoczęcie trilogu. Należy oczekiwać, że negocjacje ze Stanami Zjednoczonymi ulegną zintensyfikowaniu dopiero po przyjęciu ww. aktów prawnych przez PE. Każda z rund poprzedzona była spotkaniem Grupy Roboczej do spraw Współpracy w Sprawach Karnych (COPEN). W chwili obecnej obszarami, w których spodziewane są największe trudności w zakresie uzgodnienia stanowisk, są kwestie ochrony danych osobowych, zakresu przedmiotowego umowy (katalog przestępstw) i warunków odmowy udostępnienia danych elektronicznych (w tym wymóg podwójnej karalności) oraz roli i zakresu samodzielności decyzyjnej dostawców usług.

Negocjacje drugiego protokołu dodatkowego do Konwencji Rady Europy o Cyberprzestępczości są kontynuowane pomimo pandemii COVID-19 w formie telekonferencji i pisemnych stanowisk. Rada Europy przeprowadziła pisemne konsultacje na temat przepisów dotyczących nakazów zabezpieczenia dowodów, przekazywania dowodów w sytuacjach wyjątkowych, danych pochodzących z protokołu WHOIS oraz niejawnych dochodzeń online. Komisja złożyła w imieniu Unii pisemne stanowisko odnośnie do powyższych zagadnień oparte na wskazówkach wypracowanych przez Grupę Roboczą do spraw Współpracy w Sprawach Karnych (COPEN).

Polska prezentuje stanowisko, spójne z opinią Komisji Europejskiej oraz pozostałych państwami członkowskich, wskazujące, że niezwykle istotne jest możliwie szybkie zakończenie prac nad II protokołem do Konwencji budapesztańskiej. Byłby to jasny sygnał, że instrument ten wraz z I protokołem i samą konwencją stanowią podstawowy akt prawny o charakterze globalnym, mający na celu zwalczanie przestępstw komputerowych i popełnianych z wykorzystaniem tego typu technik.

Jest to szczególnie ważne z perspektywy forsowanej przez Rosję inicjatywy powstania konwencji ONZ o podobnej tematyce.

Podczas nieformalnych posiedzeń Rady ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych w kwietniu i czerwcu 2020 r. najważniejszy punkt dyskusji stanowiło zapewnienie optymalnych warunków współpracy sądowej państw członkowskich w sprawach karnych w czasie epidemii COVID-19. Podkreślano konieczność stałej komunikacji i bieżącej wymiany informacji na temat wpływu epidemii na realizację tej współpracy, zwłaszcza gdy chodzi o wykonywanie instrumentów wzajemnego uznawania, a w szczególności europejskich nakazów aresztowania. Strona polska wskazywała, że brak jest sygnałów ze strony sądów dotyczących problemów związanych z wykonywaniem Europejskiego Nakazu Aresztowania (ENA), co może potwierdzać, że decyzja ramowa w sprawie ENA stanowi adekwatny instrument prawny pozwalający na właściwą reakcję organów sądowych w czasie epidemii. Podkreślano przy tym istotną rolę Eurojustu i Europejskiej Sieci Sądowej (EJN) dla usprawnienia wymiany informacji pomiędzy organami sądowymi w czasie kryzysu epidemiologicznego.

Na nieformalnej wideokonferencji Ministrów Sprawiedliwości w czerwcu 2020 r. dyskutowano również problem wydawania obywateli państw UE do państw trzecich w drodze ekstradycji, w szczególności z powołaniem się na trudności praktyczne związane z realizacją wytycznych Trybunału Sprawiedliwości zawartych w wyroku C-182/15 Petruhin; zagadnienie to będzie dalej analizowane z udziałem ekspertów, jak i Eurojustu i EJN.

W czasie prezydencji chorwackiej przeprowadzono również dyskusję dotyczącą stosunków Prokuratury Europejskiej (EPPO) z państwami trzecimi. Należy oczekiwać, że podobna dyskusja będzie miała miejsce również w odniesieniu do relacji pomiędzy Prokuraturą Europejską, a państwami członkowskimi nie uczestniczącymi w mechanizmie wzmocnionej współpracy (takimi jak Polska).

Prezydencja chorwacka kontynuowała prace nad dwoma wnioskami z zakresu współpracy sądowej w sprawach cywilnych i handlowych, tj. projektem rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych oraz projektem rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1393/2007 dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych (doręczanie dokumentów).

Prezydencja chorwacka przyjęła prace nad przedmiotowymi wnioskami na etapie końcowym negocjacji, tj. po przyjęciu w grudniu 2019 r. przez Radę WSiSW podejściu ogólnym. Celem prezydencji chorwackiej były prace nad załącznikami do obu rozporządzeń stanowiącymi formularze i ich techniczne wykorzystanie oraz przeprowadzenie trilogu z Parlamentem Europejskim. W dniu 18 lutego 2020 r. na Radzie ECOFIN przyjęto podejście ogólne co do załączników do obu rozporządzeń stanowiących formularze.

Przez kolejne miesiące prezydencja chorwacka prowadziła negocjacje z Parlamentem. Wypracowano kompromis z Parlamentem, który wniósł uwagi do podejścia ogólnego. Wybuch pandemii miał wpływ na prowadzone negocjacje, powodując ich wydłużenie. Od momentu wybuchu pandemii posiedzenia były prowadzone wyłącznie w formie wideokonferencji. Prace nie zostały zamknięte.

2.3.1.3 Strategiczne wytyczne w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości

Agenda Strategiczna na lata 2019–2024, przyjęta przez Radę Europejską w czerwcu 2019 r., wyznaczyła priorytetowe kierunki działań UE. Prezydencja chorwacka podjęła próbę zdefiniowania Strategicznych wytycznych w obszarze wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, na których oparte będzie jej wdrożenie.⁴

⁴ Art. 68 Traktatu o funkcjonowaniu UE wskazuje, że Rada Europejska określa strategiczne wytyczne planowania prawodawczego i operacyjnego w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości.

W odniesieniu do obszaru bezpieczeństwa wewnętrznego dokument uzyskał pozytywną ocenę Polski m.in. w zakresie postulatów dotyczących wzmocnienia zintegrowanego podejścia do bezpieczeństwa, poprawy zdolności w zakresie analizy danych czy potrzeby zapewnienia odpowiedniego wsparcia przez właściwe agencje UE.

Odnośnie do kwestii dotyczących budowania zaufania pomiędzy państwami strefy Schengen, a także ochrony granic i wykorzystania nowoczesnych narzędzi IT, Polska pozytywnie oceniła Strategiczne Wytyczne. Polska zgadza się, że silne i skuteczne zarządzanie granicami zewnętrznymi jest istotnym elementem budowania wspólnego zaufania i sprawnego funkcjonowania strefy Schengen. Musimy zapewnić bezpieczną, płynną kontrolę graniczną, jak również szybki i odpowiedni dostęp do informacji pozwalający na weryfikację tożsamości i statusu osoby w czasie wjazdu do strefy Schengen - najważniejszym momencie kontroli bezpieczeństwa. Dlatego zarządzanie granicami musi być oparte na solidnej podstawie, jaką jest europejska architektura informacyjna (utworzona z wykorzystaniem nowoczesnych technologii w dziedzinie IT), która z jednej strony pomoże zwiększyć bezpieczeństwo w obszarze Schengen, z drugiej zaś zwiększy sprawność i szybkość przeprowadzanych kontroli granicznych. W celu poprawy zaufania konieczne jest także pełne wdrożenie obecnych regulacji wspierających ochronę granic, a także bezwzględne wypełnianie obowiązków w tym zakresie przez wszystkie państwa członkowskie. W tym procesie widzimy znaczącą rolę mechanizmu ewaluacji Schengen, którego skuteczność należy wzmocnić⁵. Polska podkreślała także, że bez odpowiedniego wsparcia finansowego z poziomu UE państwa członkowskie mogą napotkać trudności z realizacją ambitnych planów w obszarze zarządzania granicami oraz wykorzystywania nowoczesnych technologii.

W toku dyskusji największe kontrowersje budził punkt 14 Strategicznych Wytycznych, który odnosił się do przyszłości polityki migracyjnej. W punkcie 14 dokumentu znalazł się zapis mówiący o tym, że rozwijanie polityki migracyjnej i azylowej powinno być przeprowadzane w sposób całościowy i powinno opierać się o zasady wymienione w art. 80 TFUE. Tymczasem same zapisy Agendy Strategicznej wynikały wprost z konkluzji Rady Europejskiej z dnia 28 czerwca 2018 r. i uwzględniały konieczność wypracowania balansu między odpowiedzialnością i solidarnością.

W trakcie prac nad dokumentem Polska proponowała ambitne podejście i postulowała uwzględnienie w tekście przełomowych dla przyszłości polityki migracyjnej i jednocześnie korzystnych dla Polski konkluzji z czerwca 2018 r. Dążąc do kompromisu, Polska wykazała się elastycznością i w ramach ustaleń bilateralnych z prezydencją chorwacką zgodziła się na zapis uwzględniający w pkt. 14 przedmiotową równowagę w odniesieniu do zasad, wymienionych w art. 80 TFUE. Prezydencja chorwacka zaproponowała jednak nowe brzmienie pkt. 14, nie uwzględniając ustaleń podjętych ze stroną polską. W konsekwencji Polska, poparta przez Węgry, zablokowała jego przyjęcie na Radzie WSiSW w dniu 13 marca 2020 r.

Podczas konsultacji bilateralnych Polska konsekwentnie postulowała zawarcie w tekście bezpośredniego odwołania do konkluzji Rady Europejskiej z czerwca 2018 r. bądź uwzględnienie zapisów o konieczności wypracowania równowagi między solidarnością i odpowiedzialnością, podkreślając wagę balansu między tymi dwoma zasadami nie tylko dla reformy rozporządzenia dublińskiego, ale i dla całej reformy azylowej i przyszłej polityki migracyjnej. Polska wskazywała ponadto, że to wysoki poziom ochrony granicy zewnętrznej stanowi realizację zasady odpowiedzialności i równowagi solidarności państw UE w dziedzinie migracji, a solidarność z państwami znajdującymi się pod szczególną presją migracyjną musi uwzględniać możliwości i preferencje państw członkowskich i opierać się na zasadzie dobrowolności. Prezydencja chorwacka proponowała utrzymanie ogólnego podejścia do obszaru spraw wewnętrznych i przyszłości polityki migracyjnej, nie wyrażając woli uwzględnienia konkluzji Rady Europejskiej z czerwca 2018 r. w stopniu satysfakcjonującym dla Polski, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom państw Południa.

⁵ Wspieramy wzmocnienie mechanizmu ewaluacji Schengen, który jednak nie powinien zostać poszerzony o obszary wykraczające poza obecny zakres, w tym o kwestie azylu.

Zarówno podczas posiedzenia COREPER II w dniu 10.06.2020 r., jak i 17.06.2020 r. Polska, z uwagi na brak jasnego wskazania na balans pomiędzy odpowiedzialnością i solidarnością, sprzeciwiła się brzmieniu pkt. 14 Strategicznych Wytycznych. Proponowane przez Polskę odwołanie do konkluzji z czerwca 2018 r. nie zostało natomiast zaakceptowane przez Włochy i Grecję. Wobec braku konsensusu Strategiczne Wytyczne nie zostały poddane pod akceptację Rady Europejskiej.

2.3.1.4 Ochrona interesów finansowych UE i państw członkowskich, walka z korupcją, unikaniem opodatkowania i oszustwami

Podczas prezydencji chorwackiej kontynuowano negocjacje z Parlamentem Europejskim, dotyczące zmiany rozporządzenia 883/2013⁶ regulującego funkcjonowanie Europejskiego Urzędu ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF). Potrzeba zmiany obecnie obowiązującego rozporządzenia wynika z ustanowienia Prokuratury Europejskiej⁷ (EPPO). Kluczowe znaczenie ma zagwarantowanie, aby nowe ramy prawne określające funkcjonowanie OLAF zapewniały możliwość wywiązywania się ze spoczywających na OLAF obowiązków statutowych bez dublowania kompetencji z EPPO, a także zdolność do realizacji określonych obowiązków względem EPPO, państw członkowskich oraz instytucji, organów, urzędów i agencji Unii.

Szczególnie kontrowersyjną kwestią, uniemożliwiającą finalizację prac nad projektem rozporządzenia, pozostaje właściwość OLAF do spraw VAT. Ten aspekt spotkał się z wyraźnym sprzeciwem znacznej części delegacji w Radzie UE, a w kompromisowym projekcie prezydencji chorwackiej przyjęto ograniczenie mandatu OLAF do spraw VAT do przypadków, gdzie wartość nadużycia przekracza próg 10 mln euro, a sprawa ma charakter transgraniczny (tzn. zrównano w tym zakresie mandat OLAF do kompetencji EPPO określonych w dyrektywie PIF⁸) lub prowadzone dochodzenie toczy się na wniosek zainteresowanego państwa. Dalsze prace nad projektem będą prowadzone przez prezydencję niemiecką.

W obszarze ochrony interesów finansowych UE kontynuowano również prace nad dwoma innymi projektami aktów prawnych, tj. projektem rozporządzenia ustanawiającego program wymiany, pomocy i szkoleń w dziedzinie ochrony euro przed fałszowaniem na lata 2021–2027 (program „Perykles IV”)⁹ oraz projektem rozporządzenia PE i Rady ustanawiającego program UE w zakresie zwalczania nadużyć finansowych¹⁰.

Polska poparła kompromis w Radzie UE, poparty mandatem COREPER, na podstawie którego rozpoczęły się negocjacje z PE.

Podatki bezpośrednie

W czasie przewodnictwa prezydencji chorwackiej przedstawiciele Polski brali udział w przeprowadzonych przez prezydencję w maju 2020 r. pisemnych konsultacjach dotyczących: 1) przeglądu i zakresu stosowania Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) w państwach członkowskich; 2) odzwierciedlenia w przyszłych pracach nad projektem dyrektywy Rady w sprawie wspólnej podstawy opodatkowania osób prawnych COM (2016) 685 final (dalej: dyrektywa CCTB) prowadzonych prac na forum OECD w obszarze opodatkowania gospodarki podlegającej procesowi cyfryzacji. Do momentu zakończenia prezydencji chorwackiej nie zostały wypracowane finalne rozwiązania na forum OECD, które uzasadniałyby potrzebę przeprowadzenia jeszcze w pierwszej połowie 2020 r. merytorycznej dyskusji, jak należy i w jakim stopniu odzwierciedlić te

⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, EURATOM) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999

⁷ Rozporządzenie Rady (UE) 2017/1939 z dnia 12 października 2017 r. wdrażające wzmocnioną współpracę w zakresie ustanowienia Prokuratury Europejskiej

⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii

⁹ COM(2018) 369

¹⁰ COM(2018) 386

rozwiązania w projekcie dyrektywy, która byłaby prowadzona w ramach posiedzeń Grupy Roboczej Rady ds. Podatków Bezpośrednich. Kontynuacja prac nad projektem dyrektywy CCTB nastąpi w czasie prezydencji niemieckiej.

Podatki pośrednie

VAT

W trakcie prezydencji chorwackiej sfinalizowane zostały prace legislacyjne w przedmiocie: 1) uproszczeń dla małych i średnich przedsiębiorstw ułatwiających prowadzenie działalności transgranicznej, poprzez przyjęcie przez Radę w dniu 18 lutego 2020 r. dyrektywy (UE) 2020/285; 2) nałożenia określonych obowiązków ewidencyjno-sprawozdawczych na dostawców usług płatniczych, poprzez przyjęcie przez Radę w dniu 18 lutego 2020 r. pakietu legislacyjnego obejmującego dyrektywę (UE) 2020/284 oraz rozporządzenie (UE) 2020/283. Te dwa akty ustawodawcze mają na celu umożliwienie państwom członkowskim gromadzenie i przetwarzanie odpowiednich danych dotyczących płatności transgranicznych w celu zwalczania oszustw związanych z VAT.

Ponadto w trakcie prezydencji chorwackiej, w dniu 8 maja 2020 r. Komisja Europejska przedstawiła wnioski legislacyjne w sprawie zmiany terminu implementacji pakietu VAT e-commerce w związku z kryzysem związanym z pandemią COVID-19. Celem przedstawionego przez Komisję Europejską wniosku jest przesunięcie daty rozpoczęcia stosowania przepisów określonych w rozporządzeniu Rady (UE) 2017/2455 i dyrektywie Rady (UE) 2019/1995, wyznaczonej obecnie na dzień 1 stycznia 2021 r. Komisja Europejska zaproponowała aby termin ten przesunąć o 6 miesięcy. Nową datą rozpoczęcia stosowania tych przepisów byłby zatem dzień 1 lipca 2021 r. Pod przewodnictwem prezydencji chorwackiej kontynuowane były prace legislacyjne nad wnioskiem KE w przedmiocie reformy stawek VAT. W trakcie prowadzonych negocjacji strona polska konsekwentnie przedstawiała swoje priorytety w tym zakresie, tj. uniezależnienie prac nad dossier dotyczącym reformy stawek VAT od dyskusji nad wnioskiem w sprawie docelowego systemu VAT, w celu doprowadzenia do sprawnego przyjęcia przez Radę wniosku KE dotyczącego reformy stawek w kształcie, który umożliwi Polsce zastosowanie obniżonych stawek VAT na takie towary, jak odzież i obuwie dziecięce oraz pojazdy elektryczne.

Podatek akcyzowy

Na forum Rady w omawianym okresie pogłębiono prace w zakresie przekształcenia dyrektywy tytoniowej 2011/64/UE w sprawie struktury oraz stawek akcyzy stosowanych do wyrobów tytoniowych, a także kontynuowano konsultacje z państwami członkowskimi w zakresie projektu zmiany dyrektywy alkoholowej 92/83/EWG w sprawie harmonizacji struktury podatków akcyzowych od alkoholu i napojów alkoholowych.

Odnosnie dyrektywy Rady 2011/64/UE, w odpowiedzi na Raport ewaluacyjny, prezydencja chorwacka przedstawiła projekt konkluzji, który został poddany uzgodnieniom, a następnie jako dokument został przyjęty w dn. 2 czerwca 2020 r. W swoich konkluzjach Rada zwraca uwagę zwłaszcza na to, że obecne przepisy stały się mniej skuteczne, ponieważ nie są wystarczające lub są zbyt wąskie w stosunku do obecnych i przyszłych wyzwań związanych z wyrobami, takimi jak płyny do papierosów elektronicznych, wyroby nowatorskie oraz inne wyroby do palenia lub zawierające tytoń, które wchodzi na rynek. Konkluzje Rady odnoszą się także do konieczności uregulowania rynku suszu tytoniowego czy podwyższenia minimalnych stawek UE. Rekomendacje Rady dla KE obligują do wzięcia pod uwagę podczas prac legislacyjnych aktualnych danych oraz uwzględnienia doświadczeń państw członkowskich, o co, w związku z obecną sytuacją na świecie dotyczącą COVID-19, Polska zabiegała szczególnie.

Odnosnie do projektu zmiany dyrektywy 92/83/EWG, w momencie przejścia przewodnictwa w Radzie przez Chorwację, projekt zmiany dyrektywy zakładał uaktualnienie zasad dotyczących podatku akcyzowego na wyroby alkoholowe w celu stworzenia lepszych warunków biznesowych dla małych producentów napojów alkoholowych. W szczególności zmiany dotyczyły: (1) sposobu liczenia podatku

akcyzowego od piwa poprzez pomiar stopni Plato dla piwa słodzonego lub aromatyzowanego od produktu końcowego, (2) wprowadzenia ogólnej definicji „innych napojów fermentowanych” obejmujących swym zakresem również cydr, do których fakultatywnie będą mogły być stosowane obniżone stawki podatku akcyzowego, (3) wprowadzenia jednolitego w całej UE zaświadczenia dla małych niezależnych browarów oraz małych niezależnych producentów wina, alkoholu etylowego (małe gorzelnie), małych producentów produktów pośrednich i innych napojów fermentowanych, (4) włączenia Polski w zakres regulacji umożliwiającej stosowanie obniżonej stawki podatku akcyzowego, nie mniejszej niż 50 % podstawowej krajowej stawki podatku akcyzowego na alkohol etylowy, w odniesieniu do alkoholu etylowego produkowanego przez gorzelnie należące do producentów owoców produkujących rocznie ponad 10 hl alkoholu etylowego z owoców dostarczanych im przez gospodarstwa domowe producentów owoców; obniżoną stawkę akcyzy można stosować do 30 litrów alkoholu owocowego rocznie na gospodarstwo domowe, do jego własnego użytku (art. 22 ust. 6a); (5) umożliwienia stosowania obniżonej stawki (zwolnienia) podatku akcyzowego w odniesieniu do alkoholu etylowego (owocowego) produkowanego przez gospodarstwa domowe, w ramach limitów, do ich własnego użytku (art. 22 ust. 8) –stosowanie tego przepisu jest wyłączone w sytuacji korzystania z możliwości przewidzianej w art. 22 ust. 6, ust. 6a lub ust. 7.

W kwestii zmiany art. 22 ust. 8 dyrektywy 92/83/EWG, Polska opowiadała się za ograniczonym zakresem zwolnienia oraz unikaniem przyznawania indywidualnych derogacji państwom członkowskim, jednak ze względu na ogólną potrzebę zmiany dyrektywy ostatecznie była za przyjęciem tekstu kompromisowego.

Podczas trwania prezydencji chorwackiej uznano, że konieczne będą dalsze prace w celu rozwiązania problemów dotyczących art. 22 ust. 8 projektu dyrektywy 92/83/EWG i zaproponowano nowy tekst kompromisowy w zakresie brzmienia przedmiotowego przepisu, który zakłada, oprócz ograniczenia ilościowego w postaci 50 l rocznie produkcji takiego alkoholu, dodatkowe obowiązki sprawozdawcze z tym związane (nałożone na PC) oraz obowiązek PC w zakresie ustanowienia kar za naruszenie przepisów w tym obszarze. Polska zgodziła się na tekst kompromisowy w powyższym zakresie.

W przypadku wskazanych dyrektyw, priorytety prezydencji chorwackiej, pomimo trwającej pandemii COVID-19, zostały zrealizowane, natomiast przedstawienie ostatecznych wniosków legislacyjnych, biorąc również pod uwagę zwyczajowy kilkunastomiesięczny okres na transpozycję dyrektyw do prawodawstwa krajowego, odsunie się w czasie.

Koordinacja podatkowa

Przedstawiciele Polski uczestniczyli także aktywnie w pracach Grupy Roboczej Wysokiego Szczebla do Spraw Podatkowych, zaangażowanej w proces koordynacji polityki podatkowej oraz Grupy ds. Kodeksu Postępowania (dalej: COCG). Intensywne prace COCG na początku 2020 r. pozwoliły na zaktualizowanie w lutym 2020 r. unijnego wykazu jurysdykcji niechętnych do współpracy do celów podatkowych (tzw. lista rajów podatkowych) oraz dokonanie ewaluacji postępów podjętych przez jurysdykcje współpracujące zobowiązań do wdrożenia zasad dobrego zarządzania w kwestiach podatkowych (tzw. lista szara). Zagrożenie wywołane pandemią COVID-19 znacznie ograniczyło możliwości monitorowanych przez COCG jurysdykcji co do terminowego wywiązania się z wcześniej podjętych zobowiązań wprowadzenia oczekiwanych zmian w ich reżimach podatkowych. W celu minimalizowania negatywnych skutków pandemii na regularne prace COCG obejmujące monitorowanie i współpracę z ponad 90 jurysdykcjami, w trakcie prezydencji chorwackiej wypracowano konsensus pozwalający na realizację priorytetowych działań związanych m.in. z zaplanowaną na II półroczu 2020 r. kolejną aktualizacją unijnego wykazu.

Opodatkowanie gospodarki podlegającej procesowi cyfryzacji (*Taxation of digitalising economy*)

W trakcie prezydencji chorwackiej Polska aktywnie prezentowała stanowisko dot. opodatkowania gospodarki podlegającej procesowi cyfryzacji. Zagadnienie to było poruszane podczas Rady ECOFIN w dniu 21 stycznia 2020 r. Z powodu braku osiągnięcia jednomyślności odnośnie do wprowadzenia w ramach Unii Europejskiej tzw. rozwiązania tymczasowego w formie tzw. podatku od usług cyfrowych

(*digital services tax*) lub podatku od cyfrowych usług reklamowych (*digital advertising tax*), w zakresie wyzwań dotyczących opodatkowania gospodarki podlegającej procesowi cyfryzacji, głównym przedmiotem ww. prac była analiza propozycji rozważanych na forum Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), zwłaszcza pod kątem analizy wpływu (*Impact Assessment*) oraz analizy zgodności tych propozycji z prawem Unii Europejskiej.

Prace w ramach projektu prowadzonego na forum OECD podzielono na dwa główne obszary:

1. Filar I obejmujący regulacje dotyczące zasad określania prawa państw do nałożenia podatku na transgraniczne zyski międzynarodowych przedsiębiorstw (*nexus*), jak również metody przypisywania zysku (*profit allocation*), oraz
2. Filar II obejmujący koncepcję tzw. globalnego minimalnego podatku. W swoim założeniu, koncepcja tzw. minimalnego podatku składa się z czterech zasad, z których, kluczowe znaczenie ma zasada dotycząca opodatkowania działalności podmiotów zależnych (*income inclusion rule*), zaś w dalszej kolejności zasada dotycząca opodatkowania płatności wykonywanych do jurysdykcji, w których nie podlegają one opodatkowaniu wymaganą efektywną stawką podatkową (*undertaxed payment rule*). W ramach zasady *income inclusion rule*, odnośnie do zysków osiągniętych przez spółki zależne czy stałe zakłady (*permanent establishments*) za granicą, które nie są opodatkowane uzgodnioną efektywną stawką podatkową, państwa w których znajdują się spółki-matki miałyby możliwość nałożenia dodatkowego podatku. Zasada *undertaxed payment rule* zakłada, iż w przypadku transgranicznych płatności dokonywanych na rzecz podmiotów zależnych (np. dotyczących opłat za licencje), w przypadku gdy płatności te nie podlegają opodatkowaniu uzgodnioną efektywną stawką w jurysdykcjach, do których płyną, państwa w których takie płatności wychodzą mogłyby nałożyć na nie tzw. podatek u źródła.

Trudno przewidzieć ostateczny wynik prac na forum OECD. Analizie podlegała zgodność rozwiązań proponowanych na forum OECD z prawem Unii Europejskiej, a w szczególności kwestia, czy, aby zachować zgodność rozwiązania rozważanego na forum OECD w ramach Filaru II z przepisami traktatowymi, konieczne jest wyłączenie dla zysków pochodzących z działalności, charakteryzującej się istotną treścią ekonomiczną (*substance carve-out*). Taka klauzula powinna brać po uwagę faktyczną substancję gospodarczą, m.in. poniesione nakłady na środki trwałe oraz koszty pracownicze. Naszym zdaniem, tego rodzaju wyłączenie zapewni pełną realizację celu Filaru II, jakim jest zapewnienie efektywnego narzędzia do walki ze zjawiskiem unikania opodatkowania (i tym samym, dopełnienie innych narzędzi wypracowanych w ramach projektu BEPS), bez negatywnych konsekwencji dla obszarów, w których ryzyko wystąpienia takich zjawisk jest niewielkie.

W związku ze znaczącymi różnicami dotyczącymi stanowisk państw członkowskich odnośnie do poszczególnych kwestii, najprawdopodobniej nie będzie możliwe przedstawienie wspólnego stanowiska UE na forum OECD.

2.3.1.5 Wzmacnianie Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności

Unijny Mechanizm Ochrony Ludności (UMOL) odegrał istotną rolę we wsparciu państw unijnych i pozaunijnych dotkniętych pandemią koronawirusa. W związku z dynamicznym rozwojem COVID-19 Polska włączyła się w udzielanie pomocy humanitarnej w ramach UMOL, organizując w czerwcu 2020 r. transport pomocy medycznej dla Białorusi (dostarczono 1 mln maseczek medycznych, 4 mln maseczek ochronnych, 250 tys. litrów płynu dezynfekującego, 50 tys. sztuk fartuchów i kombinezonów, 20 tys. przyłbic oraz 30 respiratorów i 21 tys. opakowań leków).

Jednocześnie Polska dwukrotnie uruchomiła procedury UMOL do realizacji własnych lotów repatriacyjnych (w styczniu 2020 r. w związku z ewakuacją z Wuhan oraz w kwietniu 2020 r. z Marrakeszu). Obywatele polscy korzystali również z lotów repatriacyjnych organizowanych przez inne państwa członkowskie UE z różnych kierunków (402 osoby).

Polska aktywnie włączyła się również w prace nad rozwojem Mechanizmu, popierając uzupełnienie rescEU – strategicznej rezerwy zasobów ratowniczych i humanitarnych Mechanizmu o zapasy

medyczne. Zasoby rescEU mobilizowane są, gdy kryzys przekracza zdolności reagowania kraju z nim się zmagającego, a spontaniczne oferty pomocowe innych państw i zasoby utrzymywane przez te kraje w Europejskiej Puli Ochrony Ludności okażą się wsparciem niewystarczającym.

Polska poparła również przyjęcie decyzji wykonawczej dot. uznania zapasów medycznych rescEU za zasoby na wypadek katastrof o poważnym oddziaływaniu, a niskim prawdopodobieństwie wystąpienia (*high impact low probability – HILP*), celem zapewnienia pełnego finansowania ich zakupu i przechowywania przez UE.

Mając na względzie potrzebę przygotowania Mechanizmu do odpowiedzi na zróżnicowane zagrożenia, Polska zaoferowała włączenie do Europejskiej Puli Ochrony Ludności trzech modułów gaszenia pożarów lasów z ziemi z użyciem pojazdów, utworzonych przez Państwową Straż Pożarną.

Polska uczestniczyła również w działaniach przygotowawczych do ustanowienia Unijnej Sieci Wiedzy Ochrony Ludności, w ramach której współpracować mają instytucje i eksperci działający w obszarze ochrony ludności i zarządzania kryzysowego, a także aktywne w tych obszarach podmioty naukowo-badawcze, akademickie czy szkoleniowe. Przyszła Sieć pozwoli wzmocnić już istniejące w ramach Mechanizmu rozwiązania, programy i działania w zakresie szkoleń, ćwiczeń czy rozpowszechniania wiedzy. Stanowić będzie również platformę do nowych inicjatyw, wspierających tak sam Mechanizm, jak i budowanie odporności na katastrofy w państwach członkowskich.

W dniu 2 czerwca 2020 r. przekazano państwom członkowskim projekt decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej decyzję nr 1313/2013/UE w sprawie Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności. Ogólnym celem projektu jest zapewnienie Unii lepszego wsparcia w sytuacjach kryzysowych dla obywateli w Europie i poza nią. Cel ten ma być zrealizowany poprzez wzmocnienie UMOL. W uzasadnieniu podkreślono, że wzmocniony Mechanizm umożliwi lepsze przygotowanie Unii i państw członkowskich, a także skuteczne reagowanie na kryzysy, które mogą nadejść w przyszłości, zwłaszcza takie, które będą miały poważne skutki zagrażające funkcjonowaniu gospodarki i społeczeństw. Propozycja zakłada wzmocnienie funkcjonowania UMOL zarówno pod względem finansowym z Instrumentu Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy, jak również operacyjnym poprzez m.in. zwiększenie i wzmocnienie roli Centrum Koordynacji Reagowania Kryzysowego (ERCC) jako zintegrowanego ośrodka operacyjnego.

Projekt wpisuje się w proces stałego wzmacniania zarówno samego Mechanizmu, jak i wzmacniania wspólnotowej odporności na zagrożenia oraz zwiększania zdolności do zarządzania ryzykiem państw uczestniczących. W wymiarze finansowym przewidziano wsparcie UMOL w wysokości 3 466,402 mln EUR, z czego 1 278,782 mln EUR będą to środki w budżecie UE z działu 5 „Odporność, bezpieczeństwo i obrona” Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021–2027, zaś 2 187,620 mln EUR to środki pochodzące z Europejskiego Instrumentu Odbudowy.

2.3.2 Kompleksowa i zrównoważona polityka migracyjna

2.3.2.1 Kompleksowe podejście do polityki migracyjnej

Zgodnie z przedstawionymi priorytetami, działania prezydencji chorwackiej miały skupić się na pracach na rzecz rozwoju efektywnego zarządzania migracjami, kontynuacji reformy Wspólnego Europejskiego Systemu Azylowego oraz wzmocnienia zarządzania granicami zewnętrznymi UE. Z uwagi na pandemię COVID-19 wiele działań zostało wstrzymanych (w tym publikacja Nowego Paktu w sprawie migracji i azylu).

Przesunięcie w czasie publikacji Nowego Paktu w sprawie migracji i azylu, a tym samym brak skonkretyzowanych propozycji zmian w obszarze polityki migracyjnej, zaowocowały kontynuacją debaty na szczeblu politycznym w ww. obszarze. Oczekiwania wobec Paktu były podnoszone przez państwa członkowskie na posiedzeniach Rady WSISW i podczas nieformalnych wideokonferencji w Radzie.

W okresie prezydencji chorwackiej, w ramach dyskusji dot. reformy systemu azylowego pojawiły się liczne głosy i propozycje, sugerujące wyjście poza dotychczasowy kompromis, wynikający z konkluzji RE z czerwca 2018 r. (powrót do kwestii obywatelskich relokacji, powiązanie uczestnictwa w relokacjach z dostępem do funduszy, powiązanie kwestii Schengen z kwestiami azylowymi). Polska skutecznie przeciwstawiała się powyższym postulatom, czego wyrazem jest m.in. wspólny list do Komisji Europejskiej z 4 czerwca 2020 r. PL, CZ, SK, HU, EE, LV i SI wskazujący na preferowany przez PL kierunek zmian i rozwiązań w obszarze migracji.

Prezydencja chorwacka musiała dostosować swoją agendę do dynamicznej sytuacji związanej w pierwszej kolejności z kryzysem migracyjnym na południowych granicach Unii Europejskiej, a następnie z pandemią COVID-19. Prowadząc dyskusje w zakresie całościowego podejścia do migracji, koncentrowała się na kwestiach bezpieczeństwa procesów migracyjnych, w tym na ochronie granic zewnętrznych UE i wymiarze zewnętrznym, ze szczególnym uwzględnieniem walki z nielegalną migracją, przemytem ludzi i handlem ludźmi oraz efektywności systemu powrotowego. Dla Polski są to kluczowe zagadnienia, które zyskały na znaczeniu w kontekście pandemii koronawirusa i zawieszenia „de facto” oświadczenia UE- Turcja.

Polska dalej promowała podejście do solidarności wykluczające obowiązkową relokację migrantów. Stanowczy sprzeciw w tym zakresie szedł w parze z alternatywnymi propozycjami dot. wsparcia państw członkowskich narażonych na wzmożony napływ migrantów w zakresie ochrony granic zewnętrznych UE, delegowania ekspertów azylowych czy też zintensyfikowanych działań w wymiarze zewnętrznym. Polska podnosiła, że w ramach przedmiotowego wsparcia kompetencje agencji UE oraz fundusze UE muszą być w pełni wykorzystywane. Deklaracja wsparcia dla Grecji w postaci oddelegowania polskich funkcjonariuszy Straży Granicznej i Policji spotkała się z uznaniem na forum UE. Polska poparła również wspólne oświadczenie Rady UE w sprawie konieczności powrotu do pełnego funkcjonowania oświadczenia UE- Turcja.

Współpraca z państwami Bałkanów Zachodnich była kilkakrotnie dyskutowana na poziomie strategicznym. W wyniku dyskusji państwa członkowskie zgodziły się co do tego, że dotychczasowe działania w regionie, prowadzone zarówno w ramach inicjatyw dwustronnych, wielostronnych, regionalnych, jak i na szczeblu UE w oparciu o aktywność unijnych agencji oraz w związku z toczącym się procesem akcesyjnym, powinny być kontynuowane z uwzględnieniem podejścia całościowego. Kluczowe pozostaje jednak zachowanie synergii i komplementarności podejmowanych działań bez ich powielania. Odpowiedź unijna na sytuację migracyjną w regionie powinna być bardziej strategiczna, spójna i przede wszystkim lepiej skoordynowana. Niezbędne jest mapowanie i zintegrowane planowanie.

Polska tak jak inne państwa członkowskie zaznaczała, że należy w większym stopniu wzmacniać zdolność państw regionu w zakresie budowania ich systemów azylowych i migracyjnych oraz rozwijać potencjał recepcyjny tych krajów. Zgodnie z prezentowanym przez Polskę stanowiskiem Unia Europejska, w tym agencje UE, powinny wspierać państwa regionu w realizacji powrotów oraz zacieśniać współpracę ukierunkowaną na ograniczenie handlu i przemytu ludzi. Polska, tak jak wiele innych państw członkowskich, wielokrotnie wnioskowała o pilne zawarcie umów statusowych z wszystkimi państwami regionu, w tym z Macedonią Północną, której służby migracyjne wspiera aktywnie w ramach współpracy bilateralnej.

W wyniku interwencji państw południa Europy prezydencja chorwacka rozszerzyła dyskusję także o sytuację na innych, niż zachodnio-bałkański, szlakach migracyjnych. Uwzględniając wpływ pandemii COVID-19 i jej skutków społeczno-ekonomicznych na zewnętrzny wymiar polityki migracyjnej, prezydencja chorwacka zaproponowała dyskusję w tym kontekście w odniesieniu do partnerstw na rzecz migracji z państwami afrykańskimi oraz w związku ze współpracą z państwami leżącymi na Jedwabnym Szlaku.

W ramach wymiaru zewnętrznego prezydencja chorwacka podkreślała również, że legalna migracja jest ważnym elementem całościowego podejścia, a rozwój migracji zarobkowej jest szansą na

uregulowanie migracji do UE i wzmocnienie współpracy z państwami trzecimi. W tym kontekście zaznaczono, że zwłaszcza migracja cyrkulacyjna przynosi obopólne korzyści. Zwracano również uwagę na znaczenie projektów pilotażowych, które mają być rozszerzone na nowe regiony geograficzne oraz konieczność powiązania rozwoju migracji legalnej z bardziej efektywną realizacją powrotów, a także ograniczeniem nielegalnej migracji.

Polska, która może pochwalić się bogatym doświadczeniem w odniesieniu do migracji cyrkulacyjnej zaznaczała, że rozwój legalnej migracji leży w zakresie suwerennej decyzji państw członkowskich, a zachowanie przestrzeni na krajowe polityki jest kluczowe wobec różnic występujących na lokalnych rynkach pracy.

Ambicją prezydencji chorwackiej były prace mające na celu poprawę partnerskiego dialogu z państwami trzecimi w kluczowych kwestiach powiązanych z migracją poprzez systemy zachęt do bardziej efektywnej współpracy. Prezydencja chorwacka, uwzględniając wyniki dyskusji z okresu prezydencji fińskiej, zaproponowała nieformalny mechanizm COREPER umożliwiający analizę stanu współpracy państw trzecich w zakresie powrotów i readmisji oraz wypracowywanie rozwiązań w ramach innych polityk, które powinny wzmocnić kooperację w tym zakresie. W toku konsultacji Polska apelowała o zapewnienie w ramach mechanizmu przez prezydencję odpowiedniej koordynacji prac wszystkich gremiów przygotowawczych Rady ze względu na wielosektorowość – prezydencja wzięła pod uwagę oczekiwania Polski. Na posiedzeniu COREPER w dniu 24 czerwca 2020 r. zaproponowany przez prezydencję mechanizm został przyjęty przez znaczącą większość państw członkowskich.

Ponadto prezydencja chorwacka doprowadziła do przyjęcia przez Radę rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 862/2007 w sprawie statystyk Wspólnoty z zakresu migracji i ochrony międzynarodowej, które, pomimo zahamowania prac z powodu pandemii COVID-19, zostało przyjęte przez Parlament Europejski w dniu 18 czerwca 2020 r. i opublikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej pod numerem 2020/851.

W związku z pandemią COVID-19 prace prowadzone w Radzie w odniesieniu do migracji ograniczyły się do nieformalnych wideokonferencji na szczeblu przede wszystkim politycznym, umożliwiających omawianie najważniejszych kwestii oraz dyskusji w ramach Komitetu Stałych Przedstawicieli i procedur pisemnych. Koordynacja reakcji państw członkowskich i Unii Europejskiej na pandemię, monitorowanie wprowadzanych środków mających na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się koronawirusa, opracowywanie wytycznych w odniesieniu do kwestii azylu, powrotów, dyskusje nad uregulowaniem sytuacji obywateli państw trzecich, których tytuły pobytowe wygasły w okresie pandemii, a także wypracowywanie strategii mających na celu powrót do normalności leżały przede wszystkim po stronie Komisji Europejskiej. Wymiana informacji pomiędzy państwami członkowskimi UE, KE i agencjami unijnymi miała miejsce w powołanej grupie roboczej COVID-19/Corona Information Group - Home Affairs, co przyczyniło się do skutecznego minimalizowania negatywnych konsekwencji ekonomicznych i społecznych kryzysu. Polska aktywnie uczestniczyła w pracach grupy, regularnie informując o rozwiązaniach na szczeblu krajowym podejmowanych w kontekście pandemii.

Polska brała również udział w pracach nad rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającym Fundusz Azylu i Migracji (FAM). Obecnie rozporządzenie jest przedmiotem prac w ramach negocjacji międzyinstytucjonalnych. W związku z faktem, że projekt rozporządzenia FAM powiązany był z reformą Wspólnego Europejskiego Systemu Azylowego (WESA), Polska przekazała prezydencji chorwackiej swoje stanowisko w tej sprawie, zgodnie z którym reforma WESA nie powinna opóźnić wejścia w życie nowego Funduszu, co zostało uwzględnione w toku dalszych prac – nowa propozycja zakłada odwoływanie się do obecnego azylowego *acquis*.

2.3.2.2 Zarządzanie granicami zewnętrznymi UE

Program prezydencji chorwackiej zakładał kontynuację działań na rzecz poprawy ochrony granic zewnętrznych UE, co jest jednym z kluczowych warunków niezbędnych do realizacji planu przywrócenia normalnego funkcjonowania strefy Schengen. Ponadto wdrożenie rozszerzonego zakresu odpowiedzialności Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej¹¹ oraz strategii zintegrowanego zarządzania granicami (IBM) na poziomie UE ma kluczowe znaczenie dla bezpieczeństwa strefy Schengen i skutecznego zarządzania migracją.

Szybkie i globalne rozprzestrzenianie się koronawirusa znacznie utrudniło realizację programu. Po pierwsze zmusiło kraje i regiony na całym świecie do wzmocnienia kontroli granicznych i ograniczenia ruchu wewnętrznego. Po drugie, uwaga UE została przekierowana na walkę z kryzysem wywołanym pandemią.

Podczas dyskusji dot. implementacji rozporządzenia w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej (nowy mandat agencji Frontex, współpraca z państwami trzecimi) oraz implementacji koncepcji IBM, Polska wносиła uwagi dot. implementacji rozporządzenia 2019/1896; postulowała, aby zapewnić niezbędny rozwój odpowiedniego systemu szkoleń oraz wyrażała obawy, by jego implementacja nie wpłynęła negatywnie na stan kadrowy służb granicznych państw członkowskich. Polska apelowała o dołożenie wszelkich starań, by zwiększenie mandatu agencji Frontex nie odbiło się negatywnie na działaniach prowadzonych przez państwa członkowskie. Polska podkreślała obawy związane z prawem do otrzymania adekwatnego wsparcia finansowego za oddelegowanych funkcjonariuszy. Niestety, kryzys wywołany pandemią oraz spodziewana decyzja w sprawie koniecznych cięć w Wieloletnich Ramach Finansowych na lata 2021-2027, która zakłada także cięcia w budżecie Agencji, pokazały, iż prawdopodobnie implementacja rozporządzenia 2019/1896 nie nastąpi zgodnie z planem. W powyższym kontekście Polska wielokrotnie sygnalizowała konieczność jak najszybszego zakończenia negocjacji stosownych umów statusowych z państwami Bałkanów Zachodnich i ich implementacji, aby umożliwić rozmieszczenie na ich terytorium stałej służby Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej, co znacznie odciążałoby państwa członkowskie realizujące działania w tym regionie na podstawie umów bilateralnych. Polska podkreślała, iż dużym rozczarowaniem pozostaje brak umowy z Macedonią Północną, która dałaby możliwość wsparcia działań przez Frontex i odciążenia państwa członkowskich. W tym kontekście podkreślenia wymaga fakt, iż podczas posiedzenia COREPER II w dniu 3 czerwca 2020 r. prezydencja chorwacka uwzględniła uwagi Polski do treści Projektu konkluzji Rady w sprawie wzmocnienia współpracy z partnerami z Bałkanów Zachodnich w dziedzinie migracji i bezpieczeństwa¹².

Polska brała także udział w pracach nad rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającym, w ramach Funduszu Zintegrowanego Zarządzania Granicami, instrument wsparcia finansowego na rzecz zarządzania granicami i wiz. Obecnie rozporządzenie jest przedmiotem prac w ramach trilogów; Polska nie zgłaszała dodatkowych uwag.

2.3.3 Ochrona wolności i demokracji

2.3.3.1 Funkcjonowanie strefy Schengen

Obecnie strefa Schengen obejmuje większość państw UE, z wyjątkiem Bułgarii, Chorwacji, Cypru, Irlandii i Rumunii. Bułgaria, Chorwacja i Rumunia są obecnie w trakcie przystępowania do strefy Schengen. Spośród państw spoza UE do strefy Schengen przystąpiły Islandia, Norwegia, Szwajcaria i Liechtenstein.

¹¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1896 z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej oraz uchylecia rozporządzeń (UE) nr 1052/2013 i (UE) 2016/1624

¹² Wersja końcowa konkluzji znajduje się w dokumencie 8622/20. W ww. uwagach PL sygnalizowała, że niezwykle ważne jest, by w odniesieniu do finalizacji umów o statusie wskazać Komisję Europejską jako główny podmiot odpowiedzialny za negocjowanie tych umów.

Rumunia i Bułgaria spełniły kryteria wymagane do przystąpienia do strefy Schengen w 2011 r., jednak decyzja o ich przyjęciu nie została podjęta ze względu na brak jednomyślności wśród państw członkowskich. Sytuacja ta była spowodowana nie tyle brakiem spełnienia formalnych kryteriów, ile wątpliwościami odnośnie do rządów prawa i walki z korupcją.

Natomiast podczas prezydencji chorwackiej kontynuowany był formalny proces ewaluacji Chorwacji. KE przygotowała projekt decyzji zawierającej rekomendacje i przekazała go państwom członkowskim. W ramach tych prac Polska potwierdziła swoje poparcie dla rozszerzenia strefy Schengen. Jednocześnie postulowała, by proces ten był przejrzysty i oparty o obiektywne kryteria stosowane w sposób jednolity wobec wszystkich państw kandydujących, a ciężar decyzji i oceny kryteriów nie może zostać przeniesiony na KE.

Dalsze prace powinny być kontynuowane na poziomie roboczym podczas prezydencji niemieckiej, niezależnie od ich nieznacznego opóźnienia w związku z pandemią COVID-19.

2.3.3.2 Praworządność

Prezydencja chorwacka, w ramach priorytetu „Europa, która chroni”, opowiadała się za budowaniem Unii jako przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, opartej na wspólnych wartościach, demokracji i praworządności. Prezydencja zamierzała propagować *rule of law* jako wartość spajającą UE, skuteczne podejście do jej ochrony oraz promowania, przy jednoczesnym dalszym wzmocnieniu dialogu z państwami członkowskimi. W praktyce, prezydencja chorwacka nie zajmowała jednak wobec tych zagadnień wyrazistego stanowiska.

Postępowanie z art. 7 TUE

W mijającym półroczu nie odbyło się żadne wysłuchanie Polski w ramach procedury z art. 7 TUE. Ostatnie wysłuchanie miało miejsce w grudniu 2018 r. Podobnie jak w całym 2019 r., stan praworządności w Polsce był przedmiotem dyskusji w Radzie jedynie w formule sprawozdania ze stanu sprawy (*state of play*) lub w ramach punktu AOB (*any other business*). Na posiedzeniu Rady ds. Ogólnych 24 marca 2020 r. miały miejsce prezentacje stanu sprawy (*state of play*) ws. praworządności w Polsce i na Węgrzech. Pozostałe kwestie powinny być wyjaśnione w drodze technicznego dialogu z Komisją Europejską. Posiedzenie Rady ds. Ogólnych w dniu 24 kwietnia 2020 r. poświęcone było informacji Komisji Europejskiej na temat środków nadzwyczajnych, wdrażanych przez poszczególne państwa członkowskie w odpowiedzi na zagrożenie epidemiologiczne. Na posiedzeniu Rady ds. Ogólnych w dniu 26 maja 2020 r., punkt dotyczący Polski miał charakter AOB i ograniczał się do związanej informacji na tematy bieżące, takie jak wykonanie przez Polskę ostatnich wyroków i postanowień Trybunału Sprawiedliwości UE.

Rule of law review cycle – przygotowanie do sprawozdania KE o stanie praworządności w państwach członkowskich

Na posiedzeniu Rady ds. Ogólnych w dniu 25 lutego 2020 r., w ramach punktu AOB, Komisja Europejska dokonała prezentacji szczegółowych założeń sprawozdania o praworządności¹³, przewidzianego także w wytycznych politycznych Przewodniczącej KE, Ursuli von der Leyen.

Publikacja pierwszego sprawozdania KE planowana jest na jesień 2020 r. Celem sprawozdania jest monitoring sytuacji we wszystkich państwach członkowskich, czego efektem ma być wczesne wykrywanie i skuteczne zapobieganie stwierdzonym nieprawidłowościom.

W państwach członkowskich zostały wyznaczone punkty kontaktowe, tj. eksperci, którzy odbyli w pierwszym semestrze 2020 r. dwukrotnie spotkania celem omówienia metodologii i zawartości merytorycznej sprawozdania. Przy sporządzaniu sprawozdania KE zamierza korzystać ze standardów

¹³ Sprawozdanie o praworządności przewiduje Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: *Umocnienie praworządności w Unii. Plan działania z 17.07.2019 r. (COM(2019) 343 final)*

wynikających z prawa UE, orzecznictwa TSUE oraz dorobku prawnego Rady Europy. KE będzie opierać się na różnorodnych źródłach, w tym wkładach przekazanych przez tzw. interesariuszy (NGO i przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego). Źródłem wiedzy o praworządności w państwach członkowskich ma być również ich wkład w coroczne zestawienie *Justice Scoreboard* (tablica wyników wymiaru sprawiedliwości państw członkowskich).

Pewne szczegółowe aspekty zasady praworządności (np. kwestie związane *stricte* z wymiarem sprawiedliwości) będą mogły być poddane dyskusji Rady ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych, natomiast impuls polityczny oraz ocena końcowa wyników sprawozdania będzie należeć do Rady ds. Ogólnych.

W zamyśle Komisji, *rule of law review cycle* ma być narzędziem pozwalającym na dokonanie całościowej oceny sytuacji w danym państwie członkowskim, ale nie może dublować ani zastępować innych postępowań w zakresie badania praworządności, w szczególności procedury z art. 7 TUE.

Oceny dotyczące nadzwyczajnych środków podejmowanych przez państwa członkowskie w odpowiedzi na COVID-19, w kontekście ich zgodności z prawami podstawowymi i *rule of law*

Komisja Europejska

W wygłoszonym 31 marca 2020 r. oświadczeniu¹⁴ Przewodnicząca KE stwierdziła, że wszelkie środki nadzwyczajne muszą być ograniczone do tego, co jest konieczne i ściśle proporcjonalne. Nie mogą one trwać w nieskończoność. Ponadto rządy muszą dopilnować, aby takie środki podlegały regularnej kontroli. Zapowiedziała także, że Komisja Europejska będzie ściśle monitorować stosowanie środków nadzwyczajnych we wszystkich państwach członkowskich. Według KE, większość państw członkowskich wprowadziła jakiś rodzaj stanu o charakterze wyjątkowym, niezależnie od jego nazwy.

Komisja LIBE - Komisja Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych PE

Na zlecenie LIBE, w kwietniu powstał raport o wpływie środków nadzwyczajnych na demokrację i prawa podstawowe¹⁵. Obejmuje on m.in. następujące obszary: stan wyjątkowy i uprawnienia nadzwyczajne, funkcjonowanie parlamentów krajowych i sądownictwa, swobodę przemieszczania się, swobodę wyrażania opinii, mediów, wolności zgromadzeń. Przeprowadzony monitoring wykazał, że jest szereg obszarów, które budzą zaniepokojenie UE i Parlamentu Europejskiego, w szczególności w odniesieniu do ochrony wartości europejskich zapisanych w art. 2 TUE oraz art. 7 TUE.

Agencja Praw Podstawowych UE

W marcu 2020 r. Agencja Praw Podstawowych (FRA) podjęła działania mające na celu zbadanie wpływu podejmowanych przez państwa członkowskie działań ograniczających rozwój pandemii COVID-19 na prawa podstawowe. Agencja przygotowała i opublikowała ogólny Raport dotyczący sytuacji w dniu 8 kwietnia 2020 r.¹⁶

2.3.3.3 Ochrona danych osobowych i prywatności

Podczas kolejnej fazy prac na projekcie rozporządzenia ws. ochrony prywatności w sieciach i usługach łączności elektronicznej (rozporządzenia o e-prywatności), Polska podkreślała potrzebę zagwarantowania efektywnej ochrony prywatności użytkowników w ramach sieci i usług łączności elektronicznej, która nie będzie kolidować z potrzebą rozwoju innowacyjnych technologii i usług cyfrowych ani nakładać nadmiernych obowiązków na dostawców usług łączności elektronicznej. Takie stanowisko Polska konsekwentnie prezentuje od rozpoczęcia prac nad projektem w 2017 r. Polska zwracała też uwagę na potrzebę klaryfikacji podstaw przetwarzania danych oraz zasad współpracy krajowych organów w zakresie realizacji obowiązków wynikających z rozporządzenia.

¹⁴ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_20_567

¹⁵ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/651343/IPOL_BRI\(2020\)651343_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/651343/IPOL_BRI(2020)651343_EN.pdf)

¹⁶ Coronavirus COVID-19 outbreak in the EU - Fundamental Rights Implications - April 2020 - Country studies <https://fra.europa.eu/en/country-data/2020/coronavirus-covid-19-outbreak-eu-fundamental-rights-implications-april-2020>;

Polska także po raz kolejny wskazywała na potrzebę przeprowadzenia nowej oceny skutków projektu w świetle pierwszych efektów funkcjonowania rozporządzenia ogólnego o ochronie danych osobowych (RODO). W opinii Polski nowa ocena skutków powinna określić, czy przepisy RODO nie są wystarczające do zapewnienia wysokiego poziomu ochrony prywatności w sieciach łączności elektronicznej w UE. Prace nad projektem będą kontynuowane podczas prezydencji niemieckiej.

2.3.4 Wzmacnianie odporności na zagrożenia hybrydowe, w tym cybernetyczne

2.3.4.1 Zagrożenia hybrydowe

W obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego problematyka zagrożeń hybrydowych była podejmowana jak uzupełnienie głównych tematów omawianych na forum Stałego Komitetu ds. Operacyjnej Współpracy w Obszarze Bezpieczeństwa Wewnętrznego (COSI) oraz Rady ds. WSiSW. W odniesieniu do strategicznego wymiaru bezpieczeństwa zagrożenia hybrydowe zostały uwzględnione w projekcie Strategicznych wytycznych dotyczących planowania legislacyjnego i operacyjnego w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. W dokumencie tym zagrożenia hybrydowe wymieniono obok terroryzmu, korupcji i przestępczości zorganizowanej, uznając że powinny być one przedmiotem refleksji i analiz na poziomie UE.

W czasie prezydencji chorwackiej Polska aktywnie uczestniczyła w pracach nowopowstałej Horyzontalnej Grupy Roboczej Rady UE ds. Wzmacniania Odporności i Przeciwdziałania Zagrożeniom Hybrydowym (*Horizontal Working Party on Enhancing Resilience and Countering Hybrid Threats*, HWP ERCHT) ustanowionej w lipcu 2019 r. Z inicjatywy chorwackiej zorganizowano serię spotkań dot. wyzwań hybrydowych w sąsiedztwie UE (Partnerstwo Wschodnie, Bałkany Zachodnie i kraje Południa). Polska aktywnie uczestniczyła w tych wydarzeniach, zwłaszcza w odniesieniu do Partnerstwa Wschodniego, podkreślając zagrożenie ze strony Rosji oraz polskie zaangażowanie we wsparcie dla krajów tego regionu w zakresie zwiększania świadomości sytuacyjnej, odporności instytucji i systemów państwowych oraz społeczeństwa na zagrożenia hybrydowe takie, jak ataki cybernetyczne; ataki na infrastrukturę krytyczną; budowanie zależności energetycznych i gospodarczych; dezinformację i korupcję elit politycznych.

W okresie pandemii COVID-19 najwięcej uwagi poświęcono wyzwaniu dezinformacji, zwłaszcza ze strony Rosji i Chin. Polska bardzo aktywnie angażowała się w podkreślanie zagrożenia dezinformacji i manipulacji faktami historycznymi ze strony Rosji. Ponadto nasz kraj wraz z Litwą, Łotwą, Estonią i Słowacją opracował w czerwcu br. non-paper nt. przeciwdziałania dezinformacji, a także wraz ze Szwecją prowadzi przygotowania non-paperu nt. *media literacy*.

Z inicjatywy prezydencji chorwackiej zainicjowano prace nad rewizją kwestionariusza zagrożeń hybrydowych (tzw. *Implementation of Action 1*), w które aktywnie zaangażowana była Polska zabiegająca o wypracowanie nowego, bardziej efektywnego dokumentu spójnego z metodologią dot. odporności NATO. Chorwacka prezydencja, wspierana przez Polskę, podjęła także działania zmierzające do zwiększenia współpracy grupy HWP ERCHT z NATO (m.in. organizacja briefingu przedstawicieli NATO dla grup HWP ERCHT i PMG nt. dezinformacji).

Ponadto, w ramach prac nad uruchomieniem nowej misji cywilnej WPBiO w Republice Środkowoafrykańskiej (EUAM RCA), Polska zabiegała o ujęcie w strukturze misji jednostki analitycznej ds. zagrożeń hybrydowych, których źródłem jest m.in. aktywność podmiotów rosyjskich w tym państwie. Zaangażowanie misji w tym zakresie może przynieść cenne doświadczenia, które mogą zostać wykorzystane na potrzeby innych operacji WPBiO, w tym na Ukrainie i w Gruzji.

2.3.4.2 Cyberbezpieczeństwo

W obszarze zwalczania cyberprzestępczości Polska aktywnie włączyła się w dyskusje inicjowaną przez prezydencję chorwacką w różnych gremiach, m.in. w ramach Rady ds. WSiSW oraz Komitetu COSI. Należy podkreślić, że kryzys jaki został wywołany przez pandemię COVID-19, w jeszcze większym

stopniu uwidocznili potrzebę współpracy i wzmacniania zdolności w obszarze zapobiegania i zwalczania przestępczości w cyberprzestrzeni.

Polska wspierała także wysiłki zmierzające do ustanowienia Europejskiego Centrum Kompetencji w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa oraz sieć krajowych ośrodków koordynacji, które pozwoli na powierzenie jednemu podmiotowi wdrożenia i koordynacji różnych programów europejskich (zwłaszcza - Cyfrowa Europa i Horyzont Europa) w obszarze cyberbezpieczeństwa.

Polska dążyła zwłaszcza do wyjaśnienia statusu prawnego Centrum, który pozostaje jednak skomplikowany i precedensowy. Centrum będzie bowiem zarówno szczególnym rodzajem partnerstwa nie wymagającym obligatoryjnego wkładu ze strony państw członkowskich tworzących to partnerstwo, jak również ciałem wdrażającym fundusze unijne. Unikalny charakter prawny stanowić będzie wyzwanie w procesie tworzenia Centrum, ustanawiania zasad jego funkcjonowania oraz dalszej działalności.

Polska podkreślała też potrzebę zapewnienia zgodności działania Centrum z zasadami zarządzania programami UE, takimi jak „Cyfrowa Europa” i „Horyzont 2020”; uniknięcia duplikowania zadań Centrum z zadaniami innych agencji UE; odebrania KE prawa weta w radzie zarządzającej w zakresie odnoszącym się do zarządzania i wdrażania funduszy unijnych.

2.4 Europa, która ma wpływ

2.4.1 UE jako wiodący międzynarodowy podmiot

2.4.1.1 Rola UE w nowym, geopolitycznym porządku światowym, w tym relacje transatlantyckie

Podczas prezydencji chorwackiej utrzymywały się napięcia w relacjach między kluczowymi aktorami globalnymi, w tym pomiędzy Stanami Zjednoczonymi i Chinami, dotyczące wizji ładu globalnego, handlu międzynarodowego oraz bezpieczeństwa. Sytuacja związana z pandemią COVID-19 zaostrzyła też spory dotyczące funkcjonowania wybranych instytucji międzynarodowych, zwłaszcza odpowiedzialnych za kwestie koordynacji przeciwdziałania skutkom pandemii (Światowa Organizacja Zdrowia). Polska aktywnie zabiegała o realizację Strategii Globalnej UE, w tym dalsze wzmacnianie roli Unii Europejskiej jako czołowego aktora opowiadającego się za zachowaniem porządku wielostronnego opartego na prawie międzynarodowym, praworządności oraz prawach człowieka. W tym zakresie wsparła projekt „Team Europe”, stanowiący skoordynowaną odpowiedź UE na pandemię COVID-19 w państwach trzecich. Wspierała działania Wysokiego Przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa J. Borrella dotyczące państw i regionów zapalnych oraz relacji UE z kluczowymi partnerami. Brała aktywny udział w debatach strategicznych ministrów spraw zagranicznych państw członkowskich UE dotyczących relacji z Chinami (maj 2020 r.) oraz relacji transatlantyckich (czerwiec 2020 r., z udziałem Sekretarza Stanu USA M. Pompeo).

Stany Zjednoczone i Kanada

Polska podkreślała potrzebę utrzymania silnych relacji transatlantyckich, a zwłaszcza wagę współpracy transatlantyckiej podczas walki z pandemią COVID-19. Zabiegała o to, by społeczność transatlantycka wykazywała się jednością w obliczu kryzysu i wspólnie stawiała czoła wyzwaniom stwarzanym przez pandemię. Opowiadała się za kontynuacją dialogu liderów UE z przedstawicielami administracji amerykańskiej (rozmowa prezydenta D. Trumpa z Przewodniczącą KE U. von der Leyen, wizyty komisarza ds. handlu P. Hogana w Stanach Zjednoczonych, udział sekretarza stanu M. Pompeo w dyskusji ministrów spraw zagranicznych państw członkowskich UE w formie wideokonferencji).

Polska popierała włączenie się UE w prace nad inicjatywą Sieci Blue Dot (*Blue Dot Network, BDN*), która dotyczy certyfikacji projektów inwestycyjnych, i kształtowanie jej od początku przez państwa członkowskie, dążąc tym samym do budowy pozytywnej agendy współpracy ze Stanami Zjednoczonymi. Polska zwracała uwagę na konieczność przyjęcia reguł uwzględniających regionalną specyfikę rozwoju, zapewniających możliwie szeroki zasięg BDN.

Polska popierała działania podejmowane przez UE w celu usunięcia nieporozumień w agendzie handlowej ze Stanami Zjednoczonymi, w tym inicjatywy komisarza UE ds. handlu. Podkreślała konieczność poszukiwania porozumienia ze Stanami Zjednoczonymi w sprawie reguł wymiany handlowej w celu przywrócenia stabilności rynków i poprawy dynamiki wzrostu gospodarczego, w obliczu narastających, negatywnych konsekwencji gospodarczych pandemii COVID-19.

W odniesieniu do Kanady, Polska dążyła do pogłębiania współpracy w ramach tymczasowo stosowanych Porozumienia o Partnerstwie Strategicznym (*Strategic Partnership Agreement, SPA*) oraz Kompleksowej Umowy Gospodarczo-Handlowej (*EU-Canada Comprehensive Economic and Trade Agreement, CETA*). Polska poparła przyjęcie koncepcji współpracy UE z Kanadą w zakresie rozwoju sztucznej inteligencji. Polska brała udział w przeglądzie stanu współpracy UE z Kanadą, w tym efektów obowiązywania SPA i CETA w ramach trzeciego posiedzenia Wspólnego Komitetu Współpracy (*EU-Canada Joint Cooperation Committee, JCC*) w Ottawie.

Proces Warszawski

W czasie prezydencji chorwackiej Polska wraz ze Stanami Zjednoczonymi oraz innymi partnerami (Rumunia, Bahrajn, Republika Korei, Brazylia, Maroko) kontynuowała działania w ramach Procesu Warszawskiego, który został zapoczątkowany podczas odbywającego się w Warszawie 13-14 lutego 2019 r. spotkania ministerialnego poświęconego budowaniu pokoju i bezpieczeństwa na Bliskim Wschodzie. W pierwszej połowie 2020 r. odbyły się spotkania grup roboczych Procesu Warszawskiego ds. humanitarnych i uchodźców oraz ds. przeciwdziałania terroryzmowi i jego nielegalnemu finansowaniu. Udział w tych spotkaniach wzięła zdecydowana większość państw członkowskich UE oraz szereg partnerów z całego świata.

Polityka sankcyjna UE

W okresie prezydencji chorwackiej toczyły się prace nad utworzeniem horyzontalnego reżimu sankcyjnego dotyczącego łamania praw człowieka, o którego powstaniu Rada do Spraw Zagranicznych zdecydowała 9 grudnia 2019 r. Ponadto, przyjęto pierwsze wpisy na listy sankcji związanych z nielegalnymi odwiertami prowadzonymi przez Turcję we wschodnim regionie Morza Śródziemnego oraz z sytuacją w Nikaragui. Z inicjatywy Polski sankcjami związanymi z podważaniem suwerenności i integralności terytorialnej Ukrainy objęte zostały 3 osoby odpowiedzialne za przeprowadzenie wyborów lokalnych na nielegalnie okupowanym Krymie oraz 4 osoby, które w wyniku tych wyborów objęły stanowiska. Ponadto, Polska, wraz z podobnie myślącymi państwami członkowskimi, zgłosiła inicjatywę objęcia sankcjami osób i podmiotów odpowiedzialnych za konstrukcję połączenia kolejowego pomiędzy Krymem a Rosją. W okresie prezydencji chorwackiej rozpoczęły się również prace nad dokonaniem pierwszych wpisów na listy sankcyjne związane z przeprowadzaniem cyberataków zagrażających Unii Europejskiej lub jej państwom członkowskim.

2.4.1.2 Polityka sąsiedztwa UE

Finansowanie działań zewnętrznych UE

W trakcie prezydencji chorwackiej kontynuowane były negocjacje Rady z PE i KE w ramach trilogu dot. rozporządzenia ustanawiającego Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej (*Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument, NDICI*). Rozpoczęto również dyskusję nt. zmian w rozporządzeniu wynikających z przedstawionego przez KE Europejskiego Instrumentu na rzecz Odbudowy. Polska popierała zaproponowane przez KE zwiększenie finansowania NDICI poprzez zasilenie programu kwotą 10,5 mld EUR (w formie gwarancji). Postulowała jednocześnie potrzebę zachowania równowagi geograficznej na etapie wdrażania środków i podkreślała znaczenie wsparcia UE dla państw Partnerstwa Wschodniego i Bałkanów Zachodnich. W związku z intensyfikacją działań na rzecz przeciwdziałania kryzysowi związanemu z pandemią COVID-19 oraz przeniesieniem dyskusji dot. ostatecznego kształtu NDICI na szczebel horyzontalny WRF, na dalszy plan zeszła dyskusja dot. ew. utrzymania odrębności Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Europejskiego Instrumentu Rozwoju w nowej architekturze finansowej UE.

W trakcie prezydencji chorwackiej wdrażanie działań wobec państw unijnego sąsiedztwa w oparciu o środki finansowe pochodzące z Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa zostało dostosowane do nadzwyczajnych okoliczności wynikających z pandemii COVID-19. W odpowiedzi na kryzys wywołany pandemią, KE przygotowała zestaw środków pomocowych dla państw Partnerstwa Wschodniego oraz południowego sąsiedztwa tj. specjalny pakiet wsparcia oraz udzielenie pomocy makrofinansowej w celu m.in. wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw, zapewnienia płynności finansowej podmiotów gospodarczych w regionie i pomocy dla grup społecznych najbardziej dotkniętych kryzysem. Polska popierała przyjęcie ww. środków, podkreślając ich istotny wkład na rzecz skuteczniejszego radzenia sobie z następstwami pandemii przez państwa regionu.

Partnerstwo Wschodnie

W okresie prezydencji chorwackiej Polska podejmowała szereg działań mających na celu utrzymanie zainteresowania tą polityką wśród państw członkowskich UE i państw partnerskich oraz jej wzmocnienie. Z uwagi na pandemię COVID-19 szczyt UE-Partnerstwo Wschodnie (PW), zaplanowany na 18 czerwca 2020 r., został przeniesiony na marzec 2021 r., natomiast 18 czerwca 2020 r., w pierwotnie planowanym terminie szczytu PW, odbyła się wideokonferencja szefów państw i rządów UE i PW, w której Polskę reprezentował premier M. Morawiecki. Poprzedziło ją spotkanie ministrów spraw zagranicznych 11 czerwca 2020 r.

Podkreślając znaczenie pomocy dla państw PW ze strony UE i państw członkowskich na rzecz bezpośredniej walki z pandemią COVID-19, Polska opowiedziała się za potrzebą pogłębienia relacji tych państw z UE i zwiększenia ich odporności w celu zwalczania społeczno-ekonomicznych skutków kryzysu. Podkreśliła też potrzebę skoncentrowania się na odbudowie gospodarek krajów PW. Polska, Szwecja i podobnie myślące państwa członkowskie wskazywały na potrzebę organizacji, w możliwie jak najszybszym terminie, szczytu PW, który przyjmie deklarację na temat przyszłości partnerstwa. Polska promowała także rolę PW na forum V4 oraz V4+Niemcy.

Południowe Sąsiedztwo

W trakcie prezydencji chorwackiej Polska kontynuowała politykę aktywnego zainteresowania sytuacją bezpieczeństwa na obszarze południowego sąsiedztwa UE. Popieraliśmy działania związane ze wsparciem UE dla państw regionu, prowadzone w odpowiedzi na pandemię COVID-19, w ramach inicjatywy *Team Europe*. 14 maja 2020 r. Polska wzięła udział w zorganizowanej z inicjatywy Hiszpanii wideokonferencji wybranych ministrów spraw zagranicznych państw członkowskich UE, poświęconej możliwościom wsparcia południowych sąsiadów UE w wysiłkach na rzecz walki z pandemią COVID-19.

Afryka

W czasie prezydencji chorwackiej działania przedstawicieli Polski na forach UE skupiały się przede wszystkim na koordynacji działań państw członkowskich związanych z przeciwdziałaniem rozwojowi pandemii COVID-19. Kluczowe było zwłaszcza bieżące informowanie o aktualnej sytuacji w regionie i potrzebach państw afrykańskich. Dodatkowym działaniem Polski była organizacja lotów repatriacyjnych dla obywateli UE przebywających w Afryce (we współpracy z właściwymi Delegaturami UE). Z racji członkostwa w Radzie Praw Człowieka ONZ byliśmy szczególnie wyczuleni na wyzwania związane z sytuacją dot. praw człowieka w kontekście pandemii COVID-19 w Afryce. Istotne znaczenie miało także śledzenie i reagowanie na pojawiające się w przestrzeni publicznej działania dezinformacyjne mające na celu podważanie zasad solidarności europejskiej oraz tworzenie w Afryce niekorzystnego wizerunku UE i jej państw członkowskich. Przedstawiciele Polski uczestniczyli w przygotowaniach do zaplanowanego na koniec października 2020 r. szczytu UE-Unia Afrykańska i pracach nad tekstem *Position paper on the joint communication towards a new EU strategy with Africa* oraz nad konkluzjami Rady nt. Afryki. Byli także zaangażowani w kształtowanie nowych inicjatyw koordynujących unijne i międzynarodowe wsparcie dla regionu Sahelu. W czasie prezydencji chorwackiej zainicjowano również prace nad przeformułowaniem projektu *Support to Integrated border and migration management in Libya – Second phase* w ramach Funduszu Powierniczego UE na

rzecz Afryki (EUTF), który poza kwestią ochrony granic miałby uwzględniać działania związane z przeciwdziałaniem skutkom pandemii COVID-19.

2.4.1.3 Otwarta, oparta na zasadach polityka handlowa UE

Wpływ epidemii COVID-19 na handel

W trakcie prezydencji chorwackiej świat stanął w obliczu bezprecedensowego kryzysu gospodarczego. Miało to skutki dla dyskusji w Radzie dot. unijnej polityki handlowej jako że jedną ze spodziewanych konsekwencji pandemii COVID-19 będzie zmiana w funkcjonowaniu globalnych powiązań gospodarczych. Dotyczy to zarówno wymiany towarowej, świadczenia usług jak i łańcuchów dostaw komponentów dla produkcji finalnej.

Pojęcie i koncepcja bezpieczeństwa ekonomicznego państw jest na wielu rynkach poddawana rewizji pod kątem zwiększonej samowystarczalności produkcji i dywersyfikacji pozyskiwania surowców w obszarach, które przed pandemią nie były postrzegane jako strategiczne. Zmiany dotkną także zachowań konsumenckich.

W sali globalnej obserwowany jest istotny spadek wolumenu handlu międzynarodowego. Także w przypadku Polski, obserwujemy tendencje spadkowe - choć jeszcze nie są one aż tak duże. Konsekwencją skrócenia łańcuchów dostaw, ich regionalizacji i dywersyfikacji, może być spadek udziału krajów azjatyckich, szczególnie Chin w globalnych łańcuchach dostaw. Także w przypadku Polski, gospodarka oraz łańcuchy dostaw będą ulegały przeobrażeniom.

W tym kontekście w trakcie prezydencji chorwackiej Polska brała aktywny udział w dyskusji na forum Rady dot. znaczenia i roli polityki handlowej w odbudowie gospodarki UE opowiadając się z jednej strony za koniecznością utrzymania zasad i przewidywalności warunków w handlu a z drugiej - przeglądem unijnej polityki handlowej. Taki przegląd już ogłoszono w komunikacie KE Decydujący moment dla Europy: naprawa i przygotowanie na następną generację w części dot. tzw. otwartej strategicznej autonomii i silnych łańcuchów wartości. Wśród elementów, które w dyskusji wymienia się jako te, które powinny być ujęte w nowej strategii polityki handlowej wskazuje się na konieczność odbudowy, przynajmniej częściowej, potencjału produkcyjnego w UE zgodnie z koncepcją strategicznej autonomii oraz jednocześnie jako uzupełnienie lub alternatywa - scalenie i wzmocnienie odporności i dywersyfikacja łańcuchów dostaw, głównie poprzez zawarcie nowych umów o wolnym handlu (w tym wdrożenie tych już wynegocjowanych) oraz wzmocnienie (*enforcement*) istniejących umów dwustronnych lub porozumień wielostronnych. Pozostałe wymieniane w dyskusji kwestie to te związane z koniecznością utrzymania zasad w handlu, w tym reformą i negocjacjami WTO, zrównoważonym rozwojem, efektywnymi mechanizmami ochrony przed nieuczciwą konkurencją i wzmocnieniem *level playing field*, lepszą implementacją unijnych umów handlowych czy relacjami ze Stanami Zjednoczonymi. Prace nad przeglądem będą kontynuowane w trakcie niemieckiej prezydencji w Radzie UE.

Światowa Organizacja Handlu (WTO)

W ramach prezydencji chorwackiej na forum WTO kontynuowana była dyskusja nad wypracowaniem formuły, która pozwoli na utrzymanie dotychczasowego znaczenia tej organizacji jako gwaranta zasad międzynarodowych w handlu. W związku z zawieszeniem z dn. 11 grudnia 2019 r. prac organu odwoławczego rozstrzygania sporów WTO (*Appellate Body*) UE opracowała rozwiązanie tymczasowe zastępujące ten organ rozstrzygania sporów w oparciu o klauzulę arbitrażową. W I półroczu 2020 r. udało się odpowiednio uzgodnić zasady jego funkcjonowania a deklarację do przystąpienia do tego mechanizmu zgłosiło szereg krajów, których liczba stale rośnie.

Trwały również prace przygotowawcze do 12. Konferencji Ministerialnej (MC12), która miała się odbyć w czerwcu 2019 r. w Kazachstanie, a w związku z pandemią, została odwołana. Nowa, a kolejna wstępna data tej Konferencji to czerwiec 2021 r.

W odpowiedzi na pandemię WTO opracowało jednocześnie specjalny mechanizm notyfikowania środków handlowych przyjmowanych przez poszczególne kraje w związku z COVID-19. Jednak wiele krajów nie składa tych notyfikacji i baza danych nie odzwierciedla rzeczywistej sytuacji. UE przekazała swoją notyfikację w terminie. Uwzględnia ona również wkład Polski.

W trakcie chorwackiej prezydencji Polska wspierała w szczególności inicjatywę w formacie multilateralnym, szczególnie w odniesieniu do negocjacji porozumienia o handlu elektronicznym i ws. przepisów krajowych w handlu usługami. Wypowiadała się również za ścisłą współpracą z USA w wielu podnoszonych przez Waszyngton kwestiach dotyczących np. określenia nowej definicji krajów rozwijających się.

Na forum UE, w tym przy współudziale Polski, w czerwcu 2020 r. ustalono odpowiednio również nową listę priorytetów unijnych na forum WTO wskazując na następujące sprawy jako najistotniejsze: 1) zapewnienie przejrzystości ograniczeń handlu wprowadzonych w odpowiedzi na kryzys – warunek dalszego efektywnego procesu zarządzania wychodzeniem z kryzysu, 2) negocjacje multilateralne, w tym głównie w zakresie handlu elektronicznego, ułatwień dla inwestycji, przepisów krajowych w handlu usługami, 3) reforma organizacji, w tym w odniesieniu do *level playing field* i rozstrzygania sporów oraz 4) sprawy związane ze zrównoważonym rozwojem, w tym np. subsydia w rybołówstwie.

Na ogólnym poziomie poparcie uzyskała niedawno zaproponowana przez KE koncepcja dot. ew. multilateralnej umowy o handlu towarami zdrowotnymi (*Health initiative*). W dyskusji na ten temat Polska podkreślała konieczność dopracowania szczegółów oraz konieczności spójności tej koncepcji z koncepcją strategicznej autonomii i innymi politykami UE, w tym z polityką przemysłową i nową strategią farmaceutyczną. Prace w Radzie tym zakresie będą kontynuowane w trakcie niemieckiej prezydencji.

Relacje UE-Stany Zjednoczone

Przed rozszerzeniem się pandemii COVID-19 na obszar transatlantycki KE spodziewała się złagodzenia napięć ze Stanami Zjednoczonymi. Perspektywa poprawy relacji widoczna była zarówno w stosunkowo łagodnej rewizji ceł w związku ze sprawą subsydiowania Airbusa oraz konstruktywnych rozmowach w Waszyngtonie w pierwszej dekadzie lutego 2020 r. W trakcie prezydencji Chorwacji w Radzie UE nie udało się jednak m.in. namówić strony amerykańskiej do polubownego rozstrzygnięcia i wypracowania wspólnych zasad dopuszczonego finansowania przemysłu lotniczego zarówno w kontekście sporów dot. koncernów Airbus i Boeing, jak i w wymiarze globalnym. Pomóc miało w tym spodziewane w II kwartale 2020 r. rozstrzygnięcie WTO w sprawie dot. nielegalnych subsydiów amerykańskich dla Boeinga, które jednak odłożone zostało na późniejszy termin.

Co więcej, nowymi drażliwymi kwestiami we wzajemnych relacjach były nowe postępowania w Stanach Zjednoczonych mające na celu ustalenie, czy istnieje zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego wynikające z nadmiernego importu, w tym również z krajów UE oraz zbadanie wpływu na amerykański handel zagranicznych regulacji dot. podatku od usług cyfrowych.

W tym okresie Polska zwracała uwagę, że ważne jest aby w pracach nad odbudową gospodarki mimo wszystko szukać punktów stykowych zarówno w relacjach bilateralnych jak i na poziomie współpracy wielostronnej, opowiadając się za polityką opartą na dialogu, koniecznością ograniczenia napięć i rozwiązywania sporów. Przedstawiciele Polski wyrażali zaniepokojenie nowymi postępowaniami Stanów Zjednoczonych, które mogą prowadzić do spirali środków restrykcyjnych we wzajemnym handlu, podobnie jak spór dot. subsydiów w lotnictwie. Zwracali także uwagę na skutki wynikające dla UE z porozumienia gospodarczo-handlowego (*Phase 1*) Stany Zjednoczone-Chiny, w tym m.in. zobowiązanie Stanów Zjednoczonych do dopuszczenia do rynku chińskich owoców w ciągu 2 miesięcy, podczas gdy unijni przedsiębiorcy starają się o podobne dopuszczenie do rynku przez lata.

Relacje UE-Chiny

W trakcie prezydencji chorwackiej regularnie omawiane były również kwestie współpracy handlowej UE-Chiny, w tym m.in. negocjacje umowy inwestycyjnej UE-Chiny (*Comprehensive Agreement on*

Investment - CAI), wpływ porozumienia gospodarczo-handlowego (Phase 1) Stany Zjednoczone-Chiny ze stycznia 2020 r. na interesy unijnych eksporterów na rynku chińskim. Prowadzono również prace nad dokumentem „*EU-China 2025 Strategic Agenda for Cooperation*”, w tym w kontekście szczytu liderów, który był wcześniej planowany na marzec, a który został przesunięty na 22 czerwca 2020 r.

Odnotowano wprawdzie pewien postęp w pracach nad agendą 2025, ale zaangażowanie Chin w kwestie inne niż negocjacje umowy CAI pozostawało nadal mocno niewystarczające, i to nie tylko z powodów pandemii COVID-19. Pojawiło się również zagrożenie, że implementacja *Phase 1* dodatkowo może zakłócić unijne interesy na rynku chińskim i dodatkowo to będzie wymagało unijnego monitorowania.

W dyskusji na forum Rady Polska jak i wiele innych państw członkowskich podkreślały, że w relacjach z Chinami wiele kwestii w zakresie dostępu do rynku i równych szans (*level playing field*) wciąż pozostaje nierozwiązanych, m.in. niesprzyjające otoczenie regulacyjne, nieuzasadnione pozataryfowe bariery w handlu, nierespektowanie przepisów praw własności intelektualnej, w tym wymuszony transfer technologii, restrykcje dla bezpośrednich inwestycji zagranicznych, dyskryminacja przedsiębiorstw zagranicznych w zamówieniach rządowych, faworyzowanie przedsiębiorstw państwowych (SOEs). W tej dyskusji Polska opowiedziała się za konsekwentnym wywieraniem przez UE nacisku na Chiny w celu zapewnienia równych szans, w tym dla inwestorów zagranicznych, i ich konkretnego zaangażowania w dyskusję nt. nierównowagi w handlu. Wskazała, że UE powinna również konsekwentnie podnosić kwestię barier w dostępie do rynku chińskiego – zarówno tych, które dotyczą podmioty z całej UE, jak i specyficznych dla poszczególnych państw członkowskich. Polska podkreślała również, że należy dążyć do zawarcia umowy inwestycyjnej CAI, która będzie zawierać gwarancje wprowadzenia rzeczywistego *level-playing field* i monitoringu jego implementacji. Porozumienie pozbawione istotnej dla UE treści może jedynie pogłębić dysproporcje w dostępie do rynku chińskiego.

Niezależnie kontynuowane były prace nad podpisaniem i zawarciem Porozumienia w sprawie Oznaczeń Geograficznych (GI) między UE a Chinami, zawierającego oznaczenia niektórych polskich produktów, którego negocjacje zakończone zostały 6 listopada 2019 r.

Negocjacje umów o wolnym handlu z krajami Ameryki Łacińskiej

Chile

W pierwszym półroczu 2020 r. odbyła się jedna runda negocjacyjna dot. modernizacji części handlowej Umowy Stowarzyszeniowej UE-Chile. Polska w tym okresie wskazywała m.in. na brak uzasadnienia dla utrzymywania corocznego, nieograniczonego w czasie, automatycznego wzrostu kontyngentów taryfowych w dostępie do rynku UE, zwłaszcza we wrażliwych sektorach.

Meksyk

W dn. 28 kwietnia 2020 r. UE i Meksyk ustaliły zakres wzajemnego otwarcia rynków zamówień publicznych. Był to ostatni otwarty element części handlowej modernizowanej Umowy o partnerstwie gospodarczym, koordynacji politycznej i współpracy.

W ramach nowego porozumienia niemal cała wymiana handlowa zwolniona będzie z opłat celnych (obowiązują kwoty i okresy dostosowawcze). Umowa dotyczy także energii i surowców, małych i średnich firm czy mechanizmów antykorupcyjnych. Będzie ona sprzyjać zrównoważonemu rozwojowi i przeciwdziałaniu zmian klimatycznych oraz ochronie inwestycji, a także pozwoli na uproszczenie procedur celnych. Porozumienie zawiera również elementy zapewniające skuteczniejszą walkę z korupcją i zjawiskiem prania brudnych pieniędzy.

Obecnie umowa jest w trakcie rewizji prawnej. Po zakończeniu tego procesu zostanie przetłumaczona na wszystkie języki UE. W kolejnym kroku KE wystąpi do Rady i Parlamentu Europejskiego z wnioskiem o podpisanie i zawarcie umowy.

W pierwszym półroczu 2020 r. Polska zabiegała o zapewnienie większej równowagi w ofertach UE i Meksyku w zakresie zamówień publicznych poniżej szczebla centralnego. Postulat ten został spełniony

poprzez rozszerzenie dostępu do rynku meksykańskiego o dodatkowy stan – Durango oraz ograniczenie oferty UE do poziomu regionów (NUTS 1 i 2).

Mercosur

W trakcie pierwszego półrocza 2020 r. KE miała zakończyć proces rewizji prawnej tekstu części handlowej Umowy Stowarzyszeniowej UE-Mercosur. Nadal KE nie udostępniła jednak pełnego porozumienia zawierającego wszystkie szczegóły dotyczące wzajemnie udzielonych koncesji. Według jej oceny projekt decyzji o podpisaniu i zawarciu umowy wraz z wszystkimi wersjami językowymi powinien być przekazany państwom członkowskim UE w IV kwartale 2020 r.

W dyskusji na forum UE znaczna grupa państw członkowskich podkreśla konieczność szybkiego podpisania i wdrożenia ww. umów o wolnym handlu z krajami Ameryki Łacińskiej, w tym Mercosurem. Relacje z tymi krajami to także priorytet nadchodzącej niemieckiej prezydencji w Radzie (zwłaszcza Mercosur jako rynek o największym potencjalnie eksportowym).

Polska w tej dyskusji wskazywała z kolei m.in. na konieczność przekazania pełnych danych na temat wyników negocjacji w zakresie dostępu do rynku towarów jak i udostępnienia przygotowywanej przez KE i oczekiwanej przez państwa członkowskie analizy skutków.

Nowa Zelandia

W trakcie prezydencji chorwackiej kontynuowane były negocjacje umowy o wolnym handlu między UE a Nową Zelandią, które rozpoczęły się w czerwcu 2018 r. W trakcie 7 rundy negocjacji z Nową Zelandią (przełom marca i kwietnia 2020 r.) strony potwierdziły wolę zakończenia negocjacji jeszcze przed wyborami powszechnymi w tym kraju w październiku 2020 r.

W maju 2020 r. KE przekazała do wiadomości państw członkowskich projekt drugiej oferty towarowej UE dla NZ dotyczącej szerokiego otwarcia rynku przede wszystkim dla towarów rolno-spożywczych. Polska złożyła szereg zastrzeżeń do projektu oferty, wskazując na nadmierne otwarcie rynku UE np. produktów mleczarskich, szczególnie w świetle nieprzewidywalności efektów brexitu. W ramach dyskusji, Polska wskazywała także np. na potrzebę większej elastyczności KE w negocjacjach z Nową Zelandią nt. transgranicznego przepływu danych nieosobowych.

Wietnam

W dn. 8 czerwca 2020 r. miała miejsce ratyfikacja przez Zgromadzenie Narodowe Socjalistycznej Republiki Wietnamu umów o wolnym handlu (EVFTA) i umów o ochronie inwestycji (EVIPA) zawartych między UE a Wietnamem.

Przewiduje się, że umowa EVFTA wejdzie w życie 1 sierpnia 2020 r. Odmiennie wygląda sprawa z wejściem w życie umowy EVIPA. Odbędzie się to po uprzednim zakończeniu procesu ratyfikacji również w państwach członkowskich UE.

EPA (Economic Partnership Agreement)

Podczas prezydencji chorwackiej rozpoczęto m.in. negocjacje ws. pogłębiania współpracy z 5 krajami Afryki Wschodniej i Południowej (*Eastern and Southern Africa - ESA*)¹⁷ w ramach tymczasowej umowy o partnerstwie gospodarczym (*Economic Partnership Agreement-EPA*).

W trakcie prezydencji chorwackiej prowadzono także działania mające na celu rozwiązanie sporu UE z RPA odnośnie do nałożonych przez ten kraj środków ochronnych na mrożone kawałki kurczaka z kością (*frozen bone-in chicken cuts*) importowane z obszaru UE, w tym i Polski.).

Trade Enforcement i efektywna implementacja umów o wolnym handlu

W I półroczu 2020 r. kontynuowano w Radzie dyskusję nad możliwościami zwiększenia korzyści dla unijnych interesariuszy wynikających z umów o wolnym handlu (FTA) zawartych przez UE z krajami

¹⁷Mauritius, Madagaskar, Komory, Seszele i Zimbabwe.

trzecimi. Na wniosek prezydencji chorwackiej państwa członkowskie, w tym i Polska, dzieliły się swoimi doświadczeniami w promocji umów o wolnym handlu, działaniami analitycznymi oraz dobrymi praktykami, które mogłyby pomóc w osiągnięciu lepszej synergii i poprawy wspólnych wyników.

W pierwszym półroczu 2020 r. spodziewane było obsadzenie stanowiska *Chief Trade Enforcement Officer* (CTEO). Osoba sprawująca tę funkcję będzie odpowiedzialna za monitorowanie wdrażania umów o wolnym handlu zawartych przez UE z krajami trzecimi. Za ustanowieniem tego stanowiska przemawiał również paraliż organu odwoławczego systemu rozstrzygania sporów WTO (*Appellate Body*) oraz potrzeba dalszego wzmocnienia narzędzi handlowych UE (*trade tool box*) w celu obrony jej interesów.

Polska w tym okresie opowiadała się za powołaniem CTEO dysponującym realnymi możliwościami działania. Inicjatywa ta jest spójna z naszymi postulatami dot. lepszego egzekwowania i monitorowania przestrzegania istniejących umów o wolnym handlu oraz podejmowania działań na rzecz sprawiedliwego handlu w kontekście wewnętrznym, jak i zewnętrznym.

Zamówienia publiczne

Mimo, że w 2019 r. została podjęta przez kraje członkowskie decyzja o powrocie do prac nad projektem rozporządzenia ws. instrumentu dot. dostępu do zamówień publicznych (IPI), z uwagi na pandemię, prace właściwie nie posunęły się do przodu w trakcie prezydencji chorwackiej. Przewiduje się, że kompromis na poziomie Rady jest możliwy dopiero na koniec prezydencji niemieckiej. Należy odnotować bezpośredni związek znaczenia IPI z tematyką regulowaną w opublikowanej przez Komisję Europejską w dniu 17 czerwca 2020 r. tzw. Białą Księgą w sprawie instrumentu dot. subsydiów państw trzecich.

Postępowania ochronne (subsytia i antydumping)

W okresie chorwackiej prezydencji, dzięki ścisłej współpracy z polskimi producentami, Polska podejmowała działania mające na celu przeciwdziałanie nieuczciwym praktykom handlowym ze strony dostawców pozaunijnych, poprzez doprowadzenie do ustanowienia ceł antydumpingowych lub antysubsydyjnych.

Z punktu widzenia interesów polskiego przemysłu, szczególnie istotne są aktualnie obowiązujące cła antydumpingowe lub antysubsydyjne na import następujących towarów: rowerów i części rowerowych z Chin, kół aluminiowych z Chin, zastawy stołowej i kuchennej z porcelany z Chin, rur bez szwu z Chin, stali powlekanej organicznie z Chin, płaskich wyrobów ze stali walcowanych na zimno z Chin, płytek ceramicznych z Chin, saletry amonowej z Rosji, rur spawanych z Rosji, Białorusi i Chin, prętów zbrojeniowych z Białorusi.

Obniżenie unijnych ceł ze względów gospodarczych

W okresie prezydencji chorwackiej Polska, dzięki ścisłej współpracy z polskimi producentami, podejmowała na forum UE działania mające na celu obniżenie kosztów importu zaopatrzeniowego surowców i komponentów (poprzez zawieszenie ceł albo wprowadzenie preferencyjnych kontyngentów taryfowych) z krajów pozaunijnych do dalszego przerobu i produkcji wyrobów gotowych.

W ramach innych działań chroniących polskich producentów istnieje możliwość złożenia sprzeciwu do wniosków innych państw członkowskich UE w zakresie zawieszenia poboru ceł lub ustanowienia preferencyjnego kontyngentu taryfowego w sytuacji, w której istnieje w Polsce produkcja danego towaru. W okresie prezydencji chorwackiej Polska złożyła 6 sprzeciwów do wniosków innych państw członkowskich UE (w ramach rundy od dn. 1 lipca 2020 r.). Oznaczało to, że zakres towarowy proponowanych zawiesznień poboru ceł/kontyngentów taryfowych stanowił zagrożenie dla polskich producentów. Ostatecznie Polska wycofała się z 5 swoich sprzeciwów jednocześnie modyfikując opisy towarów, tak aby wykluczały polską produkcję. W przypadku jednego sprzeciwu, został on uwzględniony przez KE razem ze sprzeciwami z innych krajów członkowskich UE. Jednakże decyzją KE preferencja w ramach kontyngentu taryfowego będzie obowiązywać do końca 2020 r. Pozostałe

wnioski, złożone przez kraje członkowskie UE, nie budziły zastrzeżeń polskich producentów. Oznacza to, że będą mogli oni również korzystać z bezcłowego importu towarów, które zostaną objęte preferencjami celnymi, na równi z innymi producentami unijnymi.

2.4.1.4 UE jako światowy lider w walce ze zmianami klimatu

Rada UE ds. Środowiska w dniu 5 marca 2020 r. przyjęła projekt przedłożenia długookresowej strategii klimatycznej UE do Sekretariatu Ramowej Konwencji NZ w sprawie zmian klimatu. W ww. dokumencie Unia Europejska oficjalnie notyfikowała na forum międzynarodowym zamiar osiągnięcia celu neutralności klimatycznej do 2050 r., zgodnie z konkluzjami Rady Europejskiej z grudnia 2019 r. Ponadto, w ramach Rady UE udało się uzgodnić treść listu Prezydencji i Komisji Europejskiej do Sekretariatu Ramowej Konwencji NZ w sprawie zmian klimatu nt. aktualizacji unijnego celu redukcyjnego w perspektywie do 2030 r. – w liście tym UE i państwa członkowskie poinformowały, że trwające prace nad aktualizacją powinny zostać sfinalizowane do końca 2020 r., bez względu na przełożenie, z powodu pandemii, Konferencji Stron Ramowej Konwencji NZ w sprawie zmian klimatu (COP26 w Glasgow) na listopad 2021 r. Zgodnie z postulatami Polski list unika sformułowania, że UE podniesie swój cel redukcyjny do poziomu 50-55%, gdyż Rada Europejska nie zaakceptowała jeszcze propozycji Komisji Europejskiej w tym zakresie.

Z racji panującej pandemii przełożona została również 52. sesja organów pomocniczych Ramowej Konwencji NZ w sprawie zmian klimatu, planowana na 1-11 czerwca 2020 r. w Bonn. Tym samym prace w zakresie wypracowania stanowiska UE na to spotkanie nie zostały jeszcze zakończone, niemniej Polska brała aktywny udział w posiedzeniach grup roboczych i eksperckich, organizowanych z powodu ograniczeń w podróżowaniu również w formie elektronicznej.

Polska, w ramach przygotowań do 5. sesji Zgromadzenia Środowiskowego Narodów Zjednoczonych (UNEA-5), planowanej na luty 2021 r., zaproponowała dostosowanie zasobów i systemów wodnych do zmian klimatu jako potencjalny temat rezolucji UE i państw członkowskich na ww. spotkanie. Propozycja została pozytywnie przyjęta.

Podczas prezydencji chorwackiej na forum UE zostały zintensyfikowane działania w obszarze dyplomacji klimatycznej. W styczniu 2020 r. zostały przyjęte konkluzje Rady ds. Zagranicznych dotyczące dyplomacji klimatycznej. Dzięki zaangażowaniu Polski w przedmiotowych konkluzjach nie zostały uwzględnione zapisy zobowiązujące do podwyższenia przez UE w 2020 r. ambicji klimatycznych w ramach obecnego wkładu do Porozumienia paryskiego (NDC). Polska była także zaangażowana w prace, podjęte w odpowiedzi na wezwanie skierowane w ww. konkluzjach do Komisji Europejskiej, Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych oraz do państw członkowskich, nad strategicznym podejściem do dyplomacji klimatycznej, w szczególności w ramach *UE Green Diplomacy Network* (platformy współpracy pod patronatem ESDZ).

2.4.1.5 Pomoc rozwojowa

Podczas prezydencji chorwackiej Polska brała aktywny udział w pracach poświęconych współpracy na rzecz rozwoju. Do najważniejszych należało wypracowanie i przyjęcie konkluzji Rady UE w sprawie globalnej reakcji UE na pandemię COVID-19 (tzw. pakiet „Team Europe”). W trakcie negocjacji Polska zabiegała o zachowanie w konkluzjach równowagi geograficznej i uwzględnienie w nich odniesienia do potrzeb m.in. państw Partnerstwa Wschodniego w walce ze skutkami pandemii COVID-19. Polska aktywnie angażowała się również w wypracowanie konkluzji Rady nt. roli młodzieży w działaniach zewnętrznych. W trakcie dyskusji zwracała szczególną uwagę na stosowanie uzgodnionej terminologii, uwzględnionej m.in. w Europejskim Konsensusie na rzecz Rozwoju. W okresie sprawozdawczym wypracowano i przyjęto także konkluzje dot. raportu z realizacji instrumentów finansowania działań zewnętrznych UE, sprawozdania rocznego 2020 dla Rady Europejskiej na temat celów w zakresie pomocy rozwojowej UE oraz ws. sprawozdania specjalnego Europejskiego Trybunału Obrachunkowego nt. jakości danych dot. wsparcia budżetowego.

W pierwszej połowie 2020 r. Polska uczestniczyła w pracach grupy roboczej Rady ds. Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP), która monitorowała toczące się negocjacje nt. przyszłego porozumienia o partnerstwie między UE i jej państwami członkowskimi a grupą państw AKP (tzw. umowa post-Kotonu). Dyskusja dotyczyła treści protokołów regionalnych Umowy post-Kotonu; zakończono prace dotyczące treści dwóch protokołów (UE-Karaiby i UE-Pacyfik); w trzecim protokole, tj. porozumieniu UE-Afryka tekst został scalony w jeden projekt, ale szereg kwestii nadal pozostaje do uzgodnienia. Do najbardziej kontrowersyjnych należą zapisy dot. migracji i readmisji. Przedstawiciel PL podkreślał wielokrotnie konieczność m.in. uwzględnienia w treści umowy post-Kotonu możliwości zagwarantowania przestrzegania kompetencji państw członkowskich w sprawach readmisji czy migracji legalnej oraz ustanowienia odpowiednich mechanizmów monitorowania, ścisłej współpracy w zakresie identyfikacji osób oraz procedury gwarantującej udzielanie odpowiedzi na wnioski readmisyjne. Stronom zależy na jak najszybszym zakończeniu prac, za czym również opowiada się Polska. Kwestie sporne stanowiąc będą przedmiot dalszych prac na szczeblu politycznym, natomiast zakończenie negocjacji nowej umowy post-Kotonu planowane jest na lipiec 2020 r., tj. podczas prezydencji niemieckiej.

Polska aktywnie uczestniczyła w pracach UE w obszarze pomocy humanitarnej między innymi poprzez uczestnictwo w grupie roboczej Rady UE do spraw pomocy humanitarnej i pomocy żywnościowej (COHAFA). Prezydencja chorwacka kontynuowała priorytety i działania trio (Rumunia-Finlandia-Chorwacja), które miały na celu wzmocnienie wspólnej odpowiedzi państw członkowskich UE na kryzysy humanitarne na świecie. Priorytety prezydencji chorwackiej objęły tematy związane z ochroną grup najbardziej wrażliwych (z naciskiem na *youth in emergency*), zmiany klimatyczne oraz ograniczenie ryzyka katastrof (*Disaster Risk Reduction, DRR*), wsparcie psycho-społeczne w działaniach humanitarnych oraz wzmocnienie zdolności państw partnerskich w zakresie odpowiedzi na kryzysy poprzez współpracę i koordynację działań humanitarnych, rozwojowych oraz działań na rzecz budowania pokoju (*triple nexus*). Prezydencja chorwacka prowadziła także dyskusje dotyczące kryzysów długotrwałych w Jemenie, Syrii, Sahelu, Wenezueli i na Ukrainie. W drugiej połowie trwania prezydencji chorwackiej poruszane problemy w zakresie powyższych priorytetów przedstawiane były z uwzględnieniem nowej sytuacji wywołanej przez pandemię COVID-19. Istotnym elementem prac w tym okresie było opracowanie dokumentu *Common messages on avoiding impediments to humanitarian action in the context of COVID-19*.

2.4.1.6 Wartości podstawowe w działaniach zewnętrznych UE

W odniesieniu do wartości podstawowych w działaniach zewnętrznych UE Polska była zaangażowana w prace grupy roboczej Rady ds. praw człowieka (COHOM), zajmującej się stosunkami zewnętrznymi UE w zakresie praw człowieka, w tym koordynującej stanowiska, które państwa członkowskie UE zajmą w odnośnych kwestiach praw człowieka na forach wielostronnych (Zgromadzenie Ogólne ONZ czy Rada Praw Człowieka ONZ).

W okresie prezydencji chorwackiej, oprócz standardowych ww. prac dotyczących formułowania stanowiska UE na forum ONZ w dziedzinie praw człowieka, na szczególną uwagę zasługuje zaangażowanie Polski w wypracowanie Planu Działania UE na rzecz praw człowieka i demokracji na lata 2020-24. Polska sprzeciwiała się proponowanemu przez Komisję Europejską przyjęciu Planu w formie decyzji Rady Europejskiej, a następnie jego operacjonalizacji przez Radę UE, która prowadziłaby do stworzenia możliwości głosowania większością kwalifikowaną w Radzie i otwierałaby drogę do poszerzenia zakresu głosowania większością kwalifikowaną w obszarze Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa. Podobne stanowisko wyraził szereg państw członkowskich, co skłoniło prezydencję do odroczenia decyzji ws. sposobu przyjęcia Planu do czasu zakończenia prac nad jego treścią przez grupę roboczą ds. praw człowieka – COHOM. Ponadto, Polska aktywnie angażowała się w prace na rzecz ustanowienia reżimu sankcyjnego UE w dziedzinie praw człowieka; konsekwentne podnoszenie przez Polskę i dążenie do zdecydowanych działań UE na rzecz ochrony praw człowieka w Rosji; dążenie Polski do horyzontalnego uwzględniania wolności religii lub wyznania w działaniach UE w dziedzinie praw człowieka.

W zakresie problematyki dotyczącej biznesu i praw człowieka Polska pozytywnie odpowiedziała na apel zawarty w konkluzjach RE z czerwca 2016 r. odnoszący się do wdrażania *Wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka* oraz opracowania *National Action Plans* (NAPs). Polska przygotowała „Krajowy Plan Działania na rzecz wdrażania Wytycznych ONZ (...) na lata 2017-2020” i go realizuje (NAPs przyjęło 16 państw UE).

W sposób ciągły Stałe Przedstawicielstwo RP przy ONZ w Genewie współpracuje z Delegaturą UE w zakresie wypracowywania stanowiska w sprawie konsultacji z *Open-ended intergovernmental working group on transnational corporations and other business enterprises (OEIGWG)* na temat projektu *Prawnie wiążącego instrumentu do regulacji w międzynarodowym prawie ochrony praw człowieka działalności korporacji transnarodowych i innych przedsiębiorstw (Legally Binding Instrument to regulate, in international human rights law, the activities of transnational corporations and other business enterprises – LBI)*.

Na forum wymiaru ludzkiego OBWE aktywność Polski w zakresie wartości podstawowych w działaniach zewnętrznych obejmowała głównie kwestie wolnych wyborów i instytucji demokratycznych. Polska jest *chef de file* wystąpień UE na forum OBWE w tym zakresie. Zakres tematyczny przygotowanych przez Polskę wystąpień obejmuje także działalność Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka OBWE (OSCE ODIHR) z siedzibą w Warszawie. Ponadto, Polska uczestniczyła w uzgadnianiu wystąpień UE nt. naruszeń praw człowieka w Rosji.

Z polskiej inicjatywy zostało przygotowane i ogłoszone oświadczenie UE dot. sprawy historyka Memoriału J. Dmitrijewa (1268 posiedzenie Stałej Rady OBWE, 21 maja 2020 r.). Ponadto na forum OBWE – podobnie, jak i innych forach ochrony praw człowieka – Polska dążyła do horyzontalnego uwzględniania w oświadczeniach UE wolności religii i wyznania.

2.4.2 Proces rozszerzenia

Bałkany Zachodnie

Polska wspierała prezydencję chorwacką, dla której rozszerzenie stanowiło jeden z priorytetów. Tym samym, pierwsze półrocze 2020 r. było okresem wzmożonej dynamiki w relacjach z Bałkanami Zachodnim, co pozwoliło przełamać impas w kwestii otwarcia negocjacji akcesyjnych z Albanią i Macedonią Północną. Dążąc do wypracowania konsensusu w sprawie otwarcia rozmów Komisja Europejska opublikowała 5 lutego 2020 r. komunikat „Usprawnienie procesu akcesyjnego – wiarygodna perspektywa członkostwa w UE dla państw regionu Bałkanów Zachodnich”. Dokument ten opiera się na czterech zasadach: 1) więcej wiarygodności; 2) silniejsze ukierunkowanie polityczne; 3) proces bardziej dynamiczny; 4) przewidywalność, pozytywna i negatywna warunkowość. Z kolei 2 marca 2020 r. KE przedstawiła raporty oceniające reformy w Albanii i Macedonii Północnej, w których podtrzymała pozytywne rekomendacje dotyczące otwarcia negocjacji akcesyjnych z tymi państwami.

W dn. 5 marca 2020 r. ministrowie ds. zagranicznych Polski, Litwy i Łotwy oraz wiceminister spraw zagranicznych Estonii na zakończenie wizyty w Macedonii Północnej i Albanii, opublikowali wspólne oświadczenie, wyrażające zdecydowane i jednoznaczne poparcie dla europejskich aspiracji krajów regionu Bałkanów Zachodnich oraz dla pewnej, opartej na merytorycznych przesłankach perspektywy ich pełnego członkostwa w UE.

24 marca 2020 r. podczas wideokonferencji ministrowie ds. europejskich państw członkowskich UE zdecydowali o otwarciu negocjacji akcesyjnych z Albanią i Macedonią Północną, co zostało zatwierdzone przez Radę Europejską 26 marca 2020 r. W myśl konkluzji pierwsze konferencje międzyrządowe z tymi krajami mają się odbyć „jak najszybciej” po przyjęciu ram negocjacyjnych przez Radę.

W dn. 6 maja 2020 r., w miejsce planowanego szczytu UE-Bałkany Zachodnie w Zagrzebiu, odbyła się wideokonferencja z udziałem liderów państw członkowskich UE (Polskę reprezentował premier M. Morawiecki) i Bałkanów Zachodnich, przewodniczącego Rady Europejskiej, przewodniczącej KE, przewodniczącego Parlamentu Europejskiego, przedstawicieli Europejskiego Banku Inwestycyjnego,

Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju, Banku Światowego, Regionalnej Rady Współpracy (RCC) oraz Wysokiego Przedstawiciela do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa. Przyjęta przez liderów deklaracja UE (*Zagreb Declaration*), do której przyłączyły się państwa Bałkanów Zachodnich odnosi się do pomocy UE dla Bałkanów Zachodnich w walce z pandemią COVID-19, wsparcia gospodarczego dla państw tego regionu po pandemii, reform koniecznych z ich strony oraz obszarów współpracy UE. Z inicjatywy Polski do tekstu zostały wprowadzone odniesienia do konieczności zwiększania publicznej widoczności pomocy UE dla regionu podczas pandemii COVID-19, wsparcia młodzieży, bezpieczeństwa energetycznego i dywersyfikacji źródeł dostaw oraz potrzeby regularnych spotkań wysokiego szczebla UE-BZ.

30 czerwca 2020 r. odbyła się konferencja międzyrządowa z Czarnogórą, na której otwarto rozdział 8 „Polityka konkurencji”. Był to ostatni rozdział negocjacyjny pozostający Czarnogórze do otwarcia.

Polska kontynuowała wsparcie polityczne i finansowe dla regionu, zintensyfikowane podczas polskiego przewodnictwa w Procesie Berlińskim w 2019 r. Podczas konferencji darczyńców na rzecz Albanii w Brukseli 17 lutego 2020 r. Polska zadeklarowała 2,7 mln EUR wsparcia na odbudowę Albanii po trzęsieniu ziemi w listopadzie 2019 r.

W ramach wsparcia państw Bałkanów Zachodnich w walce z pandemią COVID-19 26 maja 2020 r. wyruszył transport z polską pomocą humanitarną dla tych państw. Polska podarowała wszystkim krajom Bałkanów Zachodnich łącznie 62 100 litrów płynu do dezynfekcji oraz 600 tys. masek chirurgicznych, które zostały podzielone na sześć równych części.

Polska aktywnie uczestniczyła w wypracowaniu konkluzji w ramach kolejnej edycji dialogu ekonomicznego między UE a państwami Bałkanów Zachodnich i Turcją, prowadzonym od marca do maja na forum Rady ds. Gospodarczych i Finansowych (ECOFIN), Komitetu Ekonomiczno-Finansowego (EFC) i Komitetu Polityki Gospodarczej (EPC). Tegoroczna edycja została zdominowana przez kwestie walki ze skutkami pandemii COVID-19. Z poparciem Polski w konkluzjach podkreślono konieczność utrzymania dialogu w kwestiach polityki gospodarczej w trakcie pandemii COVID-19, mając na względzie potrzebę skoordynowanej reakcji na kryzys. Wytyczne Rady skoncentrowane zostały na zapewnieniu natychmiastowej reakcji państw kandydujących z użyciem narzędzi polityki fiskalnej, gospodarczej i społecznej w kierunku złagodzenia skutków pandemii. Z uwagi na COVID-19 sam proces dialogu miał skrócony charakter z zastosowaniem procedury pisemnej.

Turcja

W pierwszej połowie 2020 r. dalszemu pogorszeniu uległy relacje UE z Turcją, w tym współpraca w obszarze zarządzania skutkami kryzysu migracyjnego. W trakcie prezydencji chorwackiej władze tureckie zrealizowały sformułowane od sierpnia 2019 r. groźby prezydenta Recepta Tayyipa Erdoğan dot. otwarcia migrantom drogi do Europy, w przypadku braku wystarczającego wsparcia finansowego ze strony UE. W związku ze sprowokowanymi przez Turcję próbami przekroczenia granicy przez znaczną liczbę nielegalnych imigrantów doszło w marcu 2020 r. do eskalacji napięć na granicy grecko-tureckiej (w Evros).

W związku z powyższym Europejska Służba Działań Zewnętrznych przekazała Turcji propozycję powołania trzech grup roboczych ds. implementacji/aktualizacji Oświadczenia z 2016 r. Prace tych grup miały dotyczyć migracji, instrumentu UE na rzecz uchodźców w Turcji (*The EU Facility for Refugees in Turkey – FRIT*) i pomocy humanitarnej dla migrantów pozostających w Syrii. W ramach prowadzonych rozmów Turcja przekazała ESDZ swoje oczekiwania dot. modernizacji unii celnej, wprowadzenia ruchu bezwizowego i odmrożenia negocjacji akcesyjnych.

Przeszkodą utrudniającą osiągnięcie postępów w relacjach UE z Turcją jest aktywność Ankary w Wyłącznej Strefie Ekonomicznej (WSE) Cypru. Turcja wydała 15 kwietnia 2020 r. komunikat morski NAVTEX, rezerwując w nim dla statku wiertniczego Yavuz obszar znajdujący się na tureckim szelfie kontynentalnym, będący jednocześnie częścią bloków nr 6 oraz 7 cypryjskiej WSE. 20 kwietnia 2020 r. jednostka ta rozpoczęła prace na wyznaczonym odcinku, które mają się zakończyć 18 lipca 2020 r.

Ministrowie spraw zagranicznych państw członkowskich UE przyjęli 15 maja 2020 r. krytyczne wobec Turcji oświadczenie ws. sytuacji we wschodniej części Morza Śródziemnego.

Kolejnym krokiem, który doprowadził do eskalacji napięć w relacjach UE-Turcja było opublikowanie 30 maja 2020 r. w oficjalnym dzienniku tureckim szeregu wniosków o wydanie zezwolenia na poszukiwanie węglowodorów (złożonych przez państwową turecką korporację naftową TPAO), które dotyczą m.in. obszarów wchodzących w skład greckiego szelfu kontynentalnego we wschodniej części Morza Śródziemnego, na południe i południowy wschód od wyspy Rodos, na południe od wysp Karpathos i Kassos oraz na południowy wschód od wyspy Kreta. Akcja ta stanowi próbę wdrożenia przez Turcję podpisanego w listopadzie 2019 r. *Memorandum of Understanding* (MoU) między Turcją a libijskim Rządem Jedności Narodowej¹⁸ w zakresie delimitacji stref jurysdykcji na Morzu Śródziemnym.

2.4.3 Polityka bezpieczeństwa (aspekty zewnętrzne)

2.4.3.1 Wspólna Polityka Bezpieczeństwa i Obrony, zapobieganie konfliktom międzynarodowym, przemysł obronny

Agenda prezydencji chorwackiej obejmowała kontynuację procesu wdrażania inicjatyw obronnych zgodnie z wytycznymi Rady UE: wdrażano projekty Stałej Współpracy Strukturalnej (*Permanent Structured Cooperation*, PESCO), kontynuowano dyskusję nt. projektu decyzji Rady UE o udziale państw trzecich w projektach PESCO, jak również nt. projektu decyzji Rady UE ustanawiającej Europejski Instrument na rzecz Pokoju (*European Peace Facility*, EPF).

Polska kontynuowała pragmatyczne podejście do rozwoju inicjatyw obronnych UE. Zależało nam na tym, by udział w unijnych projektach w sferze obronnej z jednej strony wzmacniał efektywność rozwoju zdolności UE, z drugiej pozostawał spójny z wymogami NATO.

W trakcie prezydencji chorwackiej Polska przystąpiła do dwóch projektów PESCO: (i) prowadzonego przez Francję projektu rozwoju Wspólnych unijnych zdolności zwalczania zagrożeń (EU *Collaborative Warfare Capabilities*, ECoWAR) oraz (ii) do prowadzonego przez Niemcy projektu Europejskiego dowództwa medycznego (*European Medical Command*).

Polska jest uczestnikiem projektów PESCO od samego początku, tj. od grudnia 2017 r. i stopniowo zwiększa swoje zaangażowanie. Obecnie bierzemy udział w 24 projektach, w tym jesteśmy państwem wiodącym projektu szkoleniowego w zakresie wsparcia medycznego sił specjalnych (SMTC); uczestnikiem 11 oraz obserwatorem 12 projektów.

Kwestią nierozwiązaną pozostaje przyjęcie decyzji Rady ws. udziału państw trzecich w projektach PESCO. Prezydencja chorwacka formalnie nie podjęła tematu, prowadzone były natomiast kularowe, niewiążące rozmowy, m.in. z Polską. Od początku dyskusji Polska opowiada się w nich za utrzymaniem otwartego charakteru współpracy z państwami spoza UE, dającymi rękojmię realizacji projektów PESCO na wysokim poziomie i zwiększającymi szanse państw członkowskich na ich planową realizację (dot. to przede wszystkim poza-unijnych państw NATO, głównie Stanów Zjednoczonych i Norwegii oraz Wielkiej Brytanii). Dyskusja na temat treści decyzji Rady ws. udziału państw trzecich w projektach PESCO będzie kontynuowana w trakcie prezydencji niemieckiej w drugiej połowie 2020 r.

W trakcie prezydencji chorwackiej kontynuowano dyskusję nad projektem decyzji ustanawiającej Europejski Instrument na rzecz Pokoju (*European Peace Facility*, EPF). EPF ma być mechanizmem finansowania: kosztów wspólnych operacji wojskowych WPBiO (obecnie mechanizm Athena), wsparcia operacji prowadzonych przez inne państwa lub organizacje międzynarodowe (obecnie African Peace Facility) oraz wsparcia sił zbrojnych państw trzecich (budowa zdolności wojskowych) obejmującego m.in. szkolenie i dostarczanie sprzętu wojskowego. Dla Polski kwestią kluczową pozostaje, aby zasięg nowego instrumentu nie ograniczał się wyłącznie do krajów afrykańskich. Skoncentrowanie się

¹⁸ Konkluzje RE z 13 grudnia 2019 r. wskazują, że MoU narusza suwerenne prawa państw trzecich, jest niezgodne z prawem morza i nie może wywoływać żadnych skutków prawnych dla państw trzecich.

wyłącznie na Afryce nie uwzględnia realnych zagrożeń ze Wschodu. Jednocześnie uważamy, że środki proponowane na ten pozabudżetowy instrument na lata 2021-2027 są zbyt wysokie (10,5 mld euro) i nie uwzględniają dyskusji prowadzonej w ramach WRF.

Zapobieganie konfliktom międzynarodowym

W czasie prezydencji chorwackiej Polska kontynuowała zaangażowanie w operacjach wojskowych i misjach cywilnych WPBiO. Siły Zbrojne RP brały udział w operacji EUFOR Althea w Bośni i Hercegowinie (26 osób), EUNAVFOR Med/Sophia na Morzu Śródziemnym (samolot rozpoznawczy Bryza z załogą i obsługą na teatrze oraz zespół sił specjalnych w odwodzie w kraju ze względu na zawieszono działania morskie – łącznie do 120 osób), w operacji morskiej EUNAVFOR Atalanta (4 oficerów) oraz w wojskowej misji szkoleniowo-doradczej EUTM CAR w Republice Środkowoafrykańskiej (1 oficer). W ramach misji cywilnej UE Polska utrzymała ponad 100-os. kontyngent policyjny w EULEX Kosovo oraz obserwatorów i doradców w Gruzji (EUMM Georgia, 15 osób), na Ukrainie (EUAM Ukraine, 8 osób) i w Libii (EUBAM Libya, 1 osoba).

W dn. 1 kwietnia 2020 r., po wygaśnięciu mandatu operacji *EUNAVFOR Sophia* (31 marca 2020 r.), Polska przystąpiła do kolejnej morskiej operacji UE *EUNAVFOR Med/Irini*, której głównym zadaniem jest wsparcie wdrażania embargo ONZ na dostawy broni do Libii, wysyłając do operacji kontyngent do 80 osób, w tym samolot Bryza z zespołem rozpoznawczym i wkład do HQ.

Znaczącym osiągnięciem Polski w ramach zaangażowania operacyjnego UE był wybór Ambasadora Marka Szczygła na szefa misji EUMM Gruzja. Misja ta należy do priorytetowych z punktu widzenia polityki zagranicznej RP. Amb. Szczygł objął stanowisko w połowie marca 2020 r.

Ważnym osiągnięciem w kontekście realizacji polskich priorytetów w misjach WPBiO była ostateczna decyzja UE o otwarciu biura terenowego misji doradczej UE na Ukrainie (EUAM Ukraine) w Mariupolu. Biuro zostanie otwarte dzięki staraniom m.in. Polski. Będzie to czwarte biuro terenowe EUAM Ukraine. Pozostałe ulokowane są we Lwowie, Charkowie i Odessie. Działalność biur terenowych skupia się na analizowaniu potrzeb lokalnej policji i prokuratury oraz organizacji szkoleń. Funkcjonowanie biura terenowego EUAM w Mariupolu jest o tyle istotne, że jego działalność obejmuje kontrolowane przez Ukrainę terytoria południowo-wschodnie (graniczące z samozwańczymi Doniecką Republiką Ludową i Ługańską Republiką Ludową). Biuro w Mariupolu rozpocznie funkcjonowanie w trzecim kwartale 2020 r.

Europejski Fundusz Obronny

Prezydencja chorwacka kontynuowała prace związane z finalizacją decyzji Rady ustanawiającej Europejski Fundusz Obronny (*European Defence Fund, EDF*), które koncentrowały się na dyskusji nad Wieloletnimi Ramami Finansowymi 2021-2027. Zaproponowane pierwotnie kwoty na działania badawcze i rozwojowe w dziedzinie obrony mogą ulec obniżeniu w obliczu konieczności wyasygnowania przez Brukselę środków na wsparcie gospodarek państw członkowskich borykających się ze skutkami pandemii COVID-19. Stanowisko Polski w sprawie budżetu EDF jest pochodną szerszych uzgodnień dotyczących WRF i zależy od wysokości środków, jakie zostaną przeznaczone z budżetu UE na polityki, które mają dla Polski charakter priorytetowy.

Podczas prezydencji chorwackiej kontynuowana była realizacja dwóch programów pilotażowych EDF: Działania Przygotowawczego w zakresie badań obronnych (*Preparatory Action on Defence Research, PADR*) oraz Europejskiego Programu Rozwoju Przemysłu Obronnego (*European Defence Industrial Development Programme, EDIDP*). W wyniku rozstrzygnięcia na początku 2020 r. konkursów na realizację projektów w ramach PADR 2019 polskie podmioty znalazły się w 2 zwycięskich konsorcjach. Konkursy dotyczące EDIDP 2019 nie zostały jeszcze rozstrzygnięte. Ze wstępnych informacji KE wynika, że co najmniej kilka podmiotów z Polski znalazło się w konsorcjach ubiegających się o granty z puli przeznaczonej na 2019 r. W marcu 2020 r. ogłoszono w ramach EDIDP Calls for proposals na 2020 r. Podmioty mogą składać oferty do 1.12.2020 r. do godz. 17.00 czasu brukselskiego.

Prezydencja chorwacka podejmowała też działania mające na celu wsparcie prowadzonego od zeszłego roku dialogu technicznego pomiędzy Komisją Europejską a Stanami Zjednoczonymi w odniesieniu do kwestii zasad udziału w EDF podmiotów kontrolowanych przez państwa trzecie (Stany Zjednoczone kwestionują ustalenia poczynione przez UE w tym zakresie). Polska, zarówno w dyskusjach na forum UE, jak i w kontaktach bilateralnych ze Stanami Zjednoczonymi wskazywała, że realizacja EDF powinna służyć wzmocnieniu relacji transatlantyckich.

W czerwcu 2020 r. Komisja Europejska rozpoczęła działania dotyczące powołania grupy roboczej przygotowującej implementację EDF 2021-27, w prace której zaangażowana jest Polska. Polska uczestniczyła również w pracach Europejskiej Agencji Obrony (EDA) w obszarze badań i technologii, w tym przygotowaniu nowych projektów badawczych EDA oraz instrumentów programowania i planowania rozwoju technologii obronnych.

Nierozprzestrzenianie broni jądrowej

W pierwszej połowie 2020 r. Polska kontynuowała swoje zaangażowanie w proces przeglądkowy Układu o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej (*Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons, NPT*), aktywnie działając w związku z planowanym objęciem przez Polskę przewodnictwa II komitetu, odpowiadającego za kwestie nieproliferaacji i sprawy regionalne, podczas X konferencji przeglądkowej NPT (przełożonej na 2021 r. w związku z wybuchem pandemii COVID-19). Polska na bieżąco informowała partnerów unijnych w ramach grup roboczych UE o pracach Biura Konferencji Przeglądowej NPT, a także aktywnie współpracowała przy wypracowywaniu dokumentów UE z zakresu procesu przeglądkowego NPT, a także nieproliferaacji broni masowego rażenia, w tym w regionie Bliskiego Wschodu.

Syria

Polska konsekwentnie wspierała zabiegi na rzecz kontynuowania rozmów pomiędzy przedstawicielami władz w Damaszku a opozycją syryjską, prowadzonych pod auspicjami ONZ. Opowiadaliśmy się za solidarnym wsparciem państw UE dla starań specjalnego wysłannika SG ONZ ds. Syrii Geira Pedersena.

W dn. 28 lutego 2020 r. czterech unijnych członków Rady Bezpieczeństwa ONZ oraz Polska (jako niestały członek RB ONZ w poprzedniej kadencji) wyraziło w oświadczeniu głębokie zaniepokojenie w związku z kolejną eskalacją działań zbrojnych w syryjskiej prowincji Idlib. Kolejną ważną inicjatywą było dołączenie się Polski do wspólnego listu Francji, Niemiec, Włoch, Hiszpanii, Portugalii, Belgii, Holandii, Estonii, Polski, Litwy, Szwecji, Danii, Finlandii i Irlandii w sprawie eskalacji napięcia.

W trakcie chorwackiej prezydencji odbyła się w formie wideokonferencji IV Konferencja Brukselska „*Supporting the Future of Syria and the Region*” (w formie wideokonferencji), podczas której Polska zadeklarowała wsparcie dla regionu w wysokości 11,4 mln zł.

Irak

W trakcie trwania masowych demonstracji w Iraku Polska wzywała władze irackie do ochrony zdrowia i życia protestujących i zapewnienia im swobody wypowiedzi. Aktywnie uczestniczyliśmy w dyskusjach na temat sytuacji w Iraku na forach UE (Rada do Spraw Zagranicznych, Komitet Polityczny i Bezpieczeństwa, grupa robocza ds. Bliskiego Wschodu i Zatoki - MOG), w tym w pracach nad raportem i rekomendacjami nt. sytuacji i zaangażowania UE w Iraku, prowadzonych na forum grupy roboczej MOG. Wielokrotnie potępialiśmy też ataki na bazy Globalnej Koalicji w Iraku i wzywaliśmy władze irackie do ukarania winnych ataków.

Iran/JCPOA

Na początku 2020 r. doszło do eskalacji napięcia w rejonie Zatoki Perskiej w związku z zabiciem irańskiego generała K. Solejmaniego w ataku przeprowadzonym przez Stany Zjednoczone. Polska brała aktywny udział w konsultacjach między państwami członkowskimi UE w zakresie uzgadniania stanowisk i wzywała strony do deeskalacji napięcia. Wsparliśmy propozycję zwołania nadzwyczajnego posiedzenia Rady do Spraw Zagranicznych 10 stycznia 2020 r. w związku z sytuacją na Bliskim

Wschodzie. Z zadowoleniem przyjęliśmy wizytę Wysokiego Przedstawiciela Josepa Borrella w Iranie w dniach 3-4 lutego 2020 r., której celem było omówienie spraw związanych z traktatem JCPOA oraz problemu deeskalacji napięcia w regionie. Poparliśmy decyzję państw E2+1 (DE, FR, UK) o uruchomieniu mechanizmu rozstrzygnięcia sporów w ramach traktatu JCPOA, mającą na celu skłonienie Teheranu do powrotu do pełnego przestrzegania porozumienia. Wraz z innymi państwami członkowskimi UE wielokrotnie wyrażaliśmy krytyczny stosunek w odniesieniu do decyzji Teheranu o odejściu od postanowień porozumienia, jednocześnie podkreślając z zadowoleniem kontynuację współpracy Iranu z Międzynarodową Agencją Energetyki Atomowej.

Proces pokojowy na Bliskim Wschodzie

Podczas prezydencji chorwackiej zasadniczą kwestią w zakresie procesu pokojowego na Bliskim Wschodzie stały się ogłoszenie amerykańskiego planu pokojowego i zapowiedzi Izraela dotyczące aneksji części Zachodniego Brzegu Jordanu. Polska, uznając inicjatywę Stanów Zjednoczonych za impuls, który należy wykorzystać do wyjścia z impasu, wspierała jednocześnie wysiłki UE na rzecz poszanowania prawa międzynarodowego i utrzymania międzynarodowego konsensusu wokół parametrów przyszłego porozumienia pokojowego. Jednocześnie podkreślała swoje przywiązanie do rozwiązania dwupaństwowego, w wyniku którego powstałaby niepodległa Palestyna, współistniejąca w pokoju i bezpieczeństwie z Izraelem. Wyrazem tego było przedstawione 20 maja 2020 r. wspólne oświadczenie czterech unijnych członków Rady Bezpieczeństwa ONZ i Polski (jako jej nieistotnego członka w poprzedniej kadencji), wyrażające zaniepokojenie planami aneksji.

Libia

W ramach naszego zaangażowania w działania UE na rzecz zakończenia libijskiej wojny domowej, Polska utrzymywała obecność w obu operacjach UE na rzecz tego kraju, tj. EUBAM (2 ekspertów oddelegowanych do sztabu misji czasowo działającej z terenu sąsiedniej Tunezji) oraz EUNAVFOR „Sophia”, przekształconą z dniem 31 marca 2020 r. w operację EUNAVFOR „Irinii”, z mandatem poszerzonym o kontrolę przestrzegania embarga na dostawy broni do Libii, nałożonego Rezolucjami Rady Bezpieczeństwa ONZ (Polski Kontyngent Wojskowy IRINI, do 120 żołnierzy oraz morski samolot rozpoznawczy M28B 1R Bryza oddelegowany do dowództwa operacji w bazie wojskowej NATO Sigonella na Sycylii).

Rosja

Wobec braku zmian w obecnej, konfrontacyjnej wobec Zachodu polityce zagranicznej Moskwy w okresie prezydencji chorwackiej, Polska konsekwentnie realizowała na forum UE dotychczasową strategię obliczoną na uszczelnianie unijnych reżimów sankcyjnych nałożonych na Rosję w wyniku jej agresji na Ukrainę oraz osiągnięcie maksymalnego wpływu na kształt relacji na linii Bruksela – Moskwa. W kontekście dążeń niektórych państw członkowskich oraz Wysokiego Przedstawiciela J. Borrella do intensyfikacji dialogu z Rosją, zaangażowaliśmy się w dyskusję na temat przyszłości stosunków UE-Rosja, włączając do niej wątki istotne z punktu widzenia naszych interesów.

W szczególności, w czasie przewodnictwa chorwackiego w Radzie UE została sfinalizowana nasza inicjatywa, zapoczątkowana jeszcze w okresie prezydencji fińskiej, w sprawie objęcia sankcjami UE w ramach polityki nieuznawania rosyjskiej aneksji Krymu osób odpowiedzialnych za organizację przez Rosję we wrześniu 2019 r. wyborów lokalnych na terenie nielegalnie anektowanego i okupowanego półwyspu krymskiego: 28 stycznia 2020 r. UE objęła sankcjami 7 obywateli Federacji Rosyjskiej. Aktywnie uczestnicząc w pracach grupy roboczej ds. Europy Wschodniej i Azji Środkowej (COEST), Polska wspólnie z partnerami zaproponowała ponadto rozszerzenie istniejącego już pakietu sankcyjnego o kolejne podmioty zaangażowane w powstanie i eksploatację infrastruktury kolejowej łączącej bezprawnie zajęty Półwysep Krymski z Rosją.

Podczas prezydencji chorwackiej Polska zainicjowała dyskusję ministrów spraw zagranicznych w formule Gymnich (5 marca 2020 r.) nt. sytuacji przestrzegania praw człowieka w Rosji. W rezultacie

naszej aktywności zmotywowaliśmy UE do działań w obronie więzionego rosyjskiego historyka J. Dmitriewa (UE wydała stosowne oświadczenia na forach OBWE i Rady Europy).

Polska brała udział w dyskusji nad aktualnym stanem i przyszłością relacji między UE i Rosją, które obecnie opierają się na tzw. 5 zasadach wiodących (5 *guiding principles*), uzgodnionych przez ministrów spraw zagranicznych w marcu 2016 r. W kontekście zaproponowanej przez państwa członkowskie oceny ich realizacji Polska, podobnie jak szereg innych państw członkowskich, stoi na stanowisku, iż państwa członkowskie powinny być szeroko zaangażowane w proces ewaluacji, zaś każda z zasad winna być oceniana z taką samą uwagą, bez nadawania priorytetu którejkolwiek z nich.

Ukraina

Priorytetem działań Polski na forum UE podczas prezydencji chorwackiej były działania zorientowane na utrzymanie obowiązujących reżimów sankcyjnych (w tym gospodarczych) stosowanych przez UE wobec Rosji, osób odpowiedzialnych za sprzeniewierzenie ukraińskich środków publicznych oraz osób i podmiotów, których działania podważały integralność terytorialną, suwerenność i integralność terytorialną Ukrainy. Ponadto, Polska zabiegała o utrzymanie w dokumentach UE języka wsparcia politycznego dla Ukrainy w obliczu rosyjskiej agresji, podkreślającego sprawstwo Federacji Rosyjskiej w wojnie w Donbasie.

Ministrowie spraw zagranicznych państw członkowskich UE omówili kwestię współpracy z Ukrainą podczas nieformalnej wideokonferencji 22 kwietnia 2020 r. Polska podkreśliła wówczas potrzebę pomocy dla Ukrainy w walce z pandemią, pozytywnie oceniła pakiet wsparcia przygotowany przez KE, wskazując jednocześnie na potencjalną potrzebę udzielenia Ukrainie dodatkowej pomocy finansowej w perspektywie kilku miesięcy. Polska zaakcentowała zaangażowanie władz Ukrainy w obszarze reform, wskazując na konieczność ich kontynuacji. W odniesieniu do sytuacji w Donbasie, pozytywnie oceniła wymianę więźniów, do której doszło w ramach realizacji wcześniejszych uzgodnień w formacie N4, podkreślając jednocześnie konieczność zwiększenia presji na Rosję w celu osiągnięcia postępów w procesie pokojowym.

Azja Centralna

Relacje UE – kraje Azji Centralnej (AC) podczas prezydencji chorwackiej zostały zdominowane przez tematy związane z pandemią COVID-19. Polska aktywnie uczestniczyła (szczególnie na forum grupy roboczej COEST) w wypracowywaniu rozwiązań na rzecz wsparcia krajów AC w walce z pandemią. W ramach przyjętego przez KE pakietu „Team Europe”, przekazano po 36 mln EUR na rzecz Uzbekistanu i Kirgistanu, a także 48 mln EUR na rzecz Tadżykistanu. Dodatkowo, we współpracy z WHO, podjęto decyzję o przekazaniu 1 mln EUR dla wszystkich państw regionu Azji Centralnej – szczególnie dla Kazachstanu i Turkmenistanu, które nie kwalifikują się do przyznania pomocy ze względów formalnych (zbyt wysoki PKB *per capita*) lub nie wyrażają woli, by skorzystać ze wsparcia UE.

Polska stała na stanowisku, że finansowe i materialne wsparcie UE i jej państw członkowskich to praktyczna realizacja zapisów nowej Strategii UE dla Azji Centralnej z 2019 r. o wzmacnianiu odporności i wspieraniu rozwoju gospodarczego krajów AC, jak również budowania pozytywnego wizerunku i rozpoznawalności (*visibility*) UE w AC w świetle aktualnych oraz przyszłych inicjatyw (w tym pomocy w walce z pandemią COVID-19) podejmowanych przez Rosję i Chiny.

W dn. 22 kwietnia 2020 r. na forum grupy roboczej COEST Polska poddała pod rozważenie dostosowanie Strategii UE do nowych warunków po pandemii COVID-19 – tj. podjęcie dyskusji w gronie UE nt. wizji państw członkowskich w tej kwestii i możliwości UE. W ocenie RP, służyłoby to zademonstrowaniu aktywności UE w AC oraz mogłoby wspomagać rozwój współpracy regionalnej krajów Azji Centralnej, która od 2018 r. nabiera coraz bardziej wymiernego kształtu.

W ciągu ostatniego półrocza kontynuowano negocjacje EPCA z Uzbekistanem.

Wiodącym obszarem zainteresowania UE w stosunkach z krajami AC pozostaje edukacja. Polska oczekuje na propozycję KE ws. możliwości i form kontynuacji Europejskiej Inicjatywy Edukacyjnej dla

AC (CAEP) – jednego z priorytetowych projektów w relacjach UE – AC, w którym Polska wraz z Łotwą pełniła w latach 2015-2019 funkcję państwa-koordynatora. Polska deklaruje chęć aktywnego uczestnictwa w kolejnych projektach edukacyjnych UE – AC.

Afganistan

W pierwszej połowie 2020 r. sytuacja wewnętrzna w Afganistanie, w tym kryzys polityczny po ogłoszeniu wyników wyborów prezydenckich oraz perspektywy rozpoczęcia rozmów pokojowych w świetle porozumienia zawartego przez Stany Zjednoczone i talibów, często były przedmiotem dyskusji i ustaleń podejmowanych na forum grupy roboczej ds. Azji i Oceanii (COASI), Komitetu Politycznego i Bezpieczeństwa i Komitetu Stałych Przedstawicieli. Podczas wideokonferencji w kwietniu 2020 r. temat Afganistanu omawiali ministrowie spraw zagranicznych państw członkowskich UE. W trakcie posiedzeń organów przygotowawczych Rady, które prowadziły prace nad konkluzjami oraz wytycznymi dot. polityki UE oraz wspólnych działań UE z partnerami międzynarodowymi ws. Afganistanu (*Key elements for sustained support by the EU to peace and development in Afghanistan* oraz *Key elements for sustained international support to Peace and Development in Afghanistan*), Polska wspierała zawarcie w dokumentach odniesień do konieczności utrzymania pluralistycznego charakteru afgańskiego procesu pokojowego, uwzględniającego wszystkie liczące się siły polityczne w Afganistanie, jak również podkreślała znaczenie aktywnego udziału afgańskich kobiet w rozmowach pokojowych. Opowiadaliśmy się także za zawarciem w dokumentach odniesień do warunkowego charakteru pomocy politycznej i finansowej UE, uzależnionej od postępów w procesie pokojowym i zachowania dorobku Afganistanu z ostatnich 19 lat w obszarze praw człowieka, praworządności i demokratyzacji. Podczas prac nad konkluzjami Rady, które przyjęte zostały w kwietniu 2020 r., Polska zgłosiła uwagi dot. inkluzywnego charakteru procesu pokojowego, konieczności zapewnienia afgańskim kobietom równego dostępu do edukacji oraz potrzeby podjęcia przez afgański rząd i talibów działań na rzecz niwelowania negatywnych skutków pandemii COVID-19, co zostało uwzględnione w ostatecznej wersji tekstu.

Chiny

Pandemia COVID-19 znacząco zmieniła terminarz kontaktów UE-Chiny. Zaplanowane wcześniej wydarzenia, w tym doroczny szczyt UE-Chiny, zostały przełożone na późniejsze terminy. Temat współpracy chińsko-unijnej był zazwyczaj ujmowany w dyskusjach unijnych w kontekście pandemii COVID-19.

Najważniejszym wydarzeniem w relacjach UE-Chiny podczas prezydencji chorwackiej był doroczny szczyt UE-Chiny, zrealizowany w formule wideokonferencji 22 czerwca. Polska aktywnie włączyła się w konsultacje nowej strategii średnioterminowej UE-Chiny, tzw. Agendy 2025, której ostatecznie nie udało się przyjąć podczas szczytu.

Szczyt formatu Europa Środkowo-Wschodnia – Chiny (tzw. 17+1) nie odbył się w planowanym kwietniowym terminie, a nowa data nie jest jeszcze uzgodniona. Polska aktywnie uczestniczyła w pracach koordynacyjnych, służących zapewnieniu spójności i synergii spodziewanych rezultatów szczytu 17+1 z przekazem wypracowanym podczas szczytu UE-Chiny, występując z postulatem, by szczyt 17+1 odbył się po szczycie UE-Chiny. O celach i zakresie zaangażowania w format 17+1 Polska transparentnie informowała państwa członkowskie UE oraz instytucje unijne.

Ponadto, Polska aktywnie uczestniczyła w unijnych dyskusjach strategicznych na najwyższym szczeblu nt. Chin, w tym 29 maja 2020 r. podczas wideokonferencji ministrów spraw zagranicznych państw członkowskich UE., podkreślając istotne z naszego punktu widzenia kwestie, w tym konieczność reprezentowania potrzeb i interesów wszystkich państw członkowskich w polityce UE (w szczególności w kwestiach gospodarczo-handlowych). Stosunki z Chinami były także jednym z tematów dyskusji ministrów spraw zagranicznych UE z Sekretarzem Stanu USA M. Pompeo 15 czerwca 2020 r.

Indie

Podczas prezydencji chorwackiej toczyły się zaawansowane prace nad przygotowaniem szczytu UE-Indie w Brukseli, który początkowo planowany był na 13 marca 2020 r. Na początku marca 2020 r., w obliczu pandemii COVID-19, zapadła decyzja o przełożeniu wydarzenia na późniejszy termin. Pod koniec pierwszego półrocza strony ustaliły, że odbędzie się on 15 lipca 2020 r. w formule wideokonferencji. Wydarzenie to ma przynieść silny impuls polityczny dla pobudzenia wszechstronnej współpracy z Indiami. W trakcie negocjacji nad dokumentami, które mają zostać przyjęte podczas Szczytu (m.in. Agendą współpracy UE-Indie 2025, Wspólnym oświadczeniem UE-Indie), Polska podkreślała, że UE jest najważniejszym partnerem handlowym Indii, co powinno być w większym stopniu wykorzystane na poziomie kontaktów Bruksela–Nowe Delhi.

Japonia i Półwysep Koreański

Polska brała udział w dyskusji nt. rozwoju relacji UE z Japonią oraz z Republiką Korei – także w kontekście kolejnych spotkań Wspólnych Komitetów (*Joint Committee*) UE-Japonia i UE-Republika Korei. Uczestniczyliśmy w przygotowaniach stanowiska UE na szczyty UE-Japonia, który odbył się w formie wideokonferencji 26 maja 2020 r., i UE-Republika Korei, który odbył się 30 czerwca 2020 r. Polska uczestniczyła także w dyskusji ze Specjalnym Przedstawicielem Republiki Korei ds. Półwyspu Koreańskiego w kontekście sytuacji bezpieczeństwa na półwyspie.

Polska brała aktywny udział w dyskusjach dotyczących Koreańskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej na forum UE, przede wszystkim podczas posiedzeń grupy roboczej ds. Azji i Oceanii (COASI). Podkreślała konieczność dążenia do pełnej denuklearyzacji Półwyspu i utrzymywania presji na reżim w Pjongjangu, jednocześnie podkreślając zasadność utrzymania otwartych kanałów komunikacji. Polska uczestniczyła również w procesie opracowywania unijnego projektu rezolucji Rady Praw Człowieka ONZ dot. sytuacji praw człowieka w KRLD.

W związku z zamknięciem granic przez KRLD począwszy od lutego 2020 r. oraz ograniczeniem możliwości funkcjonowania misji dyplomatycznych obecnych w Pjongjangu MSZ RP oraz Ambasada RP w Pjongjangu były zaangażowane w dialog z władzami miejscowymi celem zniesienia obostrzeń narzuconych na zagranicznych dyplomatów i innych cudzoziemców przebywających w KRLD. Strona polska działała w tej kwestii w ścisłej koordynacji z pozostałymi państwami członkowskimi UE posiadającymi placówki dyplomatyczne w Pjongjangu (Bułgaria, Czechy, Niemcy, Rumunia, Szwecja).

Australia, Nowa Zelandia, Pacyfik

W trakcie prezydencji chorwackiej Polska monitorowała negocjacje umów o wolnym handlu (FTA) z Australią i Nową Zelandią. Brała też udział w dyskusjach na forum grupy roboczej Rady ds. Azji i Oceanii (COASI) nt. sytuacji małych państw wyspiarskich na Pacyfiku, m.in. w kontekście sytuacji w Papui-Nowej Gwinei.

Najważniejsze kwestie w relacjach z państwami ASEAN

W okresie prezydencji chorwackiej Polska ratyfikowała Umowę o partnerstwie i współpracy (PCA) pomiędzy Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a **Republiką Singapuru**, z drugiej strony, sporządzonej w Brukseli dnia 19 października 2018 r. Ustawa o ratyfikacji umowy została przyjęta przez Sejm RP w dniu 14 maja 2020 r., a następnie przez Senat RP w dniu 4 czerwca 2020 r.

Polska aktywnie włączała się w wypracowanie nowej polityki UE wobec **Tajlandii**, opowiadając się jednoznacznie za potrzebą wzmocnionego zaangażowania UE w tym kraju. W szczególności opowiadaliśmy się za podejmowaniem działań na rzecz szybkiego podpisania Umowy o Partnerstwie i Współpracy (PCA) między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Królestwem Tajlandii. Prace nad PCA zostały wznowione w maju 2020 r. Strona polska opowiedziała się także za wznowieniem negocjacji ambitnej i wszechstronnej umowy o wolnym handlu (FTA) z Tajlandią.

Strona polska optowała za możliwie jak najszybszym przyjęciem umowy o wolnym handlu (EVFTA) z **Socjalistyczną Republiką Wietnamu**. Parlament Europejski ratyfikował EVFTA w dniu 12 lutego 2020 r. W dniu 8 czerwca 2020 r. miała miejsce ratyfikacja przez Zgromadzenie Narodowe Socjalistycznej Republiki Wietnamu umów o wolnym handlu (EVFTA) i umów o ochronie inwestycji (EVIPA) zawartych między UE a Wietnamem. Przewiduje się, że umowa EVFTA wejdzie w życie 1 sierpnia 2020 r.

W ramach dyskusji dotyczącej utrzymania lub pozbawienia **Kambodży** uprzywilejowanego dostępu do rynku UE w ramach mechanizmu „*Everything but Arms*” (EBA), który gwarantował bezcłowy dostęp wszystkich pochodzących z Kambodży produktów (z wyjątkiem broni i amunicji), z uwagi na systematyczne i poważne naruszenia praw człowieka, do których dochodzi w Kambodży, Polska wskazywała na konieczność uwzględnienia politycznych oraz społecznych konsekwencji dyskutowanej decyzji i wskazywała na konieczność minimalizacji konsekwencji ograniczeń dla ludności cywilnej. 12 lutego 2020 r. Komisja Europejska opublikowała decyzję częściowo zawieszającą mechanizm EBA w odniesieniu do Kambodży, która wejdzie w życie w sierpniu 2020 r. pod warunkiem braku sprzeciwu ze strony Parlamentu Europejskiego.

Polska aktywnie uczestniczyła w dyskusji mającej na celu wypracowanie stanowiska UE wobec sytuacji w **Mjanmie** w kontekście naruszeń praw człowieka. Poparła przedłużenie o rok sankcji wygasających 30 kwietnia 2020 r. dot. sprzedaży sprzętu wojskowego, używanego przez armię oraz sprzętu podwójnego zastosowania a także ograniczeń dot. kontaktów z Tatmadaw.

Na wniosek Polski, podczas 4. posiedzenia Wspólnego Komitetu UE- **Indonezja** w lutym 2020 r. poruszono kwestię obywatela RP skazanego i osadzonego w więzieniu w Indonezji.

Polska pozytywnie rekomendowała zacieśnienie dialogu politycznego UE z **Republiką Filipin**, również poprzez realizację Wspólnego Komitetu UE-Filipiny, jaki odbył się 28 stycznia 2020 r. w Brukseli.

ASEM

Podczas prezydencji Chorwacji podjęto inicjatywę wydania oświadczenia ministerialnego ASEM dot. współpracy przy przezwyciężaniu skutków pandemii COVID-19 (ostatnie tego typu oświadczenie partnerzy ASEM wydali w 1996 r.). Oświadczenie ministerialne stanowi element przygotowań do 13. szczytu ASEM (planowanego w Kambodży na listopad 2020 r.). W pracach Polska podkreślała znaczenie współpracy w ramach konektywności. Zwracaliśmy również uwagę na konieczność utrzymania otwartego charakteru podejmowanych działań, tak, aby nie wykluczały one państw trzecich. Oświadczenie pierwotnie miało zostać przyjęte podczas prezydencji chorwackiej, jednak ze względu na przeciągające się negocjacje, oświadczenie zostanie prawdopodobnie przyjęte w lipcu 2020 r., podczas prezydencji Niemiec w Radzie UE.

Kraje Ameryki Łacińskiej i Karaibów

Polska uczestniczyła w dyskusjach nt. Ameryki Łacińskiej i Karaibów na forum UE. Była szczególnie aktywna w wypracowaniu stanowiska UE w odniesieniu do sytuacji w Wenezueli i Nikaragui. Priorytetem było utrzymanie dotychczasowej polityki nacisku UE na rząd Wenezueli, w tym rozszerzenia sankcji nałożonych na wysokich urzędników tego kraju. Polska uczestniczyła 26 maja 2020 r. w wirtualnej konferencji darczyńców w ramach solidarności z wenezuelskimi uchodźcami i migrantami w krajach AŁiK w kontekście COVID-19. Brała również udział w dyskusjach ws. pogarszającej się sytuacji w Nikaragui, w tym aktywnie uczestniczyła w procesie uzgadniania mechanizmu sankcyjnego.

Podczas prezydencji chorwackiej kontynuowano prace nad modernizacją Umowy stowarzyszeniowej między UE i Chile z 2003 r. Osiągnięto postęp w części dot. ram instytucjonalnych oraz kwestii technicznych. Najważniejsze kwestie wymagające dalszych negocjacji to m.in. kwestie dot. praw prywatnych, ludów tubylczych oraz zarządzania oceanami. Pierwsze półrocze 2020 r. nie przyniosło natomiast znaczącego postępu w negocjacjach politycznej części Umowy stowarzyszeniowej między UE i Mercosur.

2.4.3.2 Współpraca i komplementarność UE-NATO w zakresie bezpieczeństwa i obrony

Przedstawiony w trakcie prezydencji chorwackiej Piąty Raport nt. postępów we współpracy UE – NATO zawiera ocenę realizacji działań obu organizacji w ramach 7 obszarów współpracy (zwalczanie zagrożeń hybrydowych; współpraca operacyjna; cyberbezpieczeństwo; rozwój zdolności obronnych/defence capabilities; współpraca przemysłów obronnych i wz. badań; ćwiczenia; współpraca w zakresie budowy zdolności/capacity building; dialog polityczny). Tegoroczny raport uwzględnił także tzw. „lessons identified” z działań na rzecz zwalczania zagrożeń związanych z pandemią COVID-19. Należy zwrócić uwagę na postępy współpracy UE z NATO w obszarach szczególnie istotnych dla Polski, tj. mobilności wojskowej oraz zwalczania zagrożeń hybrydowych. Prowadzony Dialog strukturalny w zakresie mobilności wojskowej (*Structured Dialogue on military mobility*), jest istotny dla poprawy efektywności zdolności przetrwania sił przez terytorium UE. Służy on także wypracowaniu konkretnych i obopólnie korzystnych rozwiązań (synchronizacji wymogów wojskowych, regulacji prawnych i finansowych dot. infrastruktury transportowej, optymalizacji współpracy cywilno-wojskowej). W obszarze zwalczania zagrożeń hybrydowych nastąpił postęp w zakresie komunikacji strategicznej (m.in. wzajemne informowanie się o incydentach dezinformacji lub wrogich działaniach w domenie informacyjnej). Należy podkreślić, że współpraca w zakresie zwalczania dezinformacji i propagandy zyskała dodatkowy wymiar wraz z pojawieniem się kontekstu pandemii COVID-19, mającej implikacje także w obszarze bezpieczeństwa.

2.5 Inne kluczowe kwestie podczas prezydencji chorwackiej

2.5.1 Budżet UE

Prace nad budżetem UE w cyklu rocznym podzielone są na powtarzalne bloki tematyczne: 1) prace implementacyjne dotyczące budżetu roku bieżącego (KE przedstawia m.in. transfery i budżety korygujące), 2) procedura przyjmowania budżetu na kolejny rok, 3) praca nad absolutorium z wykonania budżetu za rok n-2.

Ad. 1) Do najważniejszych tematów w pierwszej połowie 2020 r. dotyczących budżetu roku obecnego należały prace nad projektami budżetów korygujących (*Draft Amending Budget – DAB*). Korekty te pozwalają dostosowywać budżet UE do potrzeb pojawiających się w trakcie roku, np. gdy potrzeba środków na pokrycie skutków klęsk żywiołowych w państwach członkowskich lub innych nieprzewidzianych wydatków (COVID-19 w bieżącym roku). Korekta może być także konieczna, by zwiększyć lub zmniejszyć środki budżetowe i w ten sposób uwzględnić fakt, że wykonanie budżetu jest wyższe lub niższe, niż zakładano. Projekty budżetów korygujących przyjmowane są, na wniosek KE, przez Radę UE i Parlament Europejski.

Podczas prezydencji chorwackiej trwały prace nad sześcioma budżetami korygującymi, których uruchomienie było częściowo związane z pandemią COVID-19 oraz koniecznością zapewnienia odpowiedniej reakcji i pomocy Unii Europejskiej na trudną i nagłą sytuację, jaka zaistniała w związku z tym faktem w niektórych państwach członkowskich:

- Budżet korygujący nr 1 – został ogłoszony przez KE w dniu 27 marca. Zaproponowano zwiększenie środków na zobowiązania w wysokości 567,4 mln EUR oraz 77,4 mln EUR w środkach na płatności. Środki zostały przeznaczone na zaspokojenie potrzeb wynikających ze zwiększonej presji migracyjnej w Grecji (350 mln EUR), wzmocnienie, w odpowiedzi na pandemię, unijnego mechanizmu ochrony ludności (UCPM), w wysokości 115 mln EUR oraz wsparcie odbudowy po trzęsieniu ziemi w Albanii (100 mln EUR). Dokument został przyjęty przez Radę UE w procedurze pisemnej w dniu 14 kwietnia oraz przez PE na sesji plenarnej w dniach 16-17 kwietnia 2020 r.
- Budżet korygujący nr 2 – został ogłoszony przez KE w dniu 2 kwietnia i stanowił część pakietu odpowiedzi na pandemię COVID-19 zawierającego propozycje dot. *emergency support instrument* (ESI) oraz wzmocnienie UCPM na łączną kwotę 3 mld EUR w zobowiązaniach oraz 1,55 mld EUR w płatnościach. Propozycja wzmocnienia ESI była nawiązaniem do rozwiązania przyjętego w 2016 roku, kiedy to na 3 lata uruchomiony został podobny instrument wsparcia w odpowiedzi na kryzys

migracyjny. Środki mają być zarządzane przez Komisję, w oparciu o najbardziej zidentyfikowane potrzeby w porozumieniu i w odpowiedzi na wnioski państw członkowskich. Wsparcie zostało przeznaczone m.in. na potrzeby takie jak: transport lotniczy sprzętu medycznego, transport pacjentów, budowa szpitali, zapewnienie zatrudnienia dodatkowych pracowników, etc. Dokument został przyjęty przez Radę UE w procedurze pisemnej w dniu 14 kwietnia oraz przez PE na sesji plenarnej w dniach 16-17 kwietnia 2020 r.

- Budżet korygujący nr 3 – został ogłoszony przez KE w dniu 21 kwietnia. Dotyczył standardowego, corocznego ujęcia w budżecie UE rozliczenia finansowego za rok poprzedni (tzw. surplus). Nadwyżka z wykonania budżetu za rok 2019 wyniosła 2 414 mln EUR po stronie dochodowej oraz 803 mln EUR po stronie wydatkowej. Nadwyżka po stronie dochodowej wynika przede wszystkim z wpłaconych do budżetu UE kar finansowych, natomiast nadwyżka w zakresie wydatków budżetu UE związana jest z niewykonaniem części zaplanowanych wydatków przez KE w zakresie Rezerwy na pomoc nadzwyczajną (*Emergency Aid Reserve*) oraz rezerwy w dziale 3 budżetu UE (Bezpieczeństwo i Obywatelstwo). Dokument został przyjęty przez Radę UE w procedurze pisemnej w dniu 6 maja oraz przez PE na sesji plenarnej 17 czerwca 2020 r.
- Budżet korygujący nr 4 – został ogłoszony w dniu 30 kwietnia. Jego celem jest zapewnienie pomocy w kwocie 279 mln EUR z Funduszu Solidarności Unii Europejskiej (FSUE) państwom członkowskim, które w 2019 r. zostały dotknięte klęskami żywiołowymi, tj. Portugalii, Hiszpanii, Włochom i Austrii. Środki zostały podzielone następująco: Portugalia - 8,2 mln EUR, Hiszpania – 56,7 mln EUR, Włochy – 211,7 mln EUR, Austria – 2,3 mln EUR. Dokument został przyjęty przez Radę UE w procedurze pisemnej w dniu 25 maja oraz przez PE na sesji plenarnej 17 czerwca 2020r.
- Budżet korygujący nr 5 – został ogłoszony w dniu 3 czerwca. Dotyczy on przeznaczenia 585 mln EUR w ramach środków na zobowiązania (CA) oraz 168 mln EUR w ramach środków na płatności (PA) na działania związane ze wsparciem uchodźców w ramach działu 4 budżetu UE. Z powyższej kwoty 100 mln EUR zobowiązań i płatności ma zostać przeznaczone dla uchodźców w Jordanii i Libanie, a 485 mln EUR zobowiązań i 68 mln EUR płatności w Turcji. Dokument nie został dotąd przyjęty ani przez Radę, ani przez PE. Przyjęcie przez Radę UE nastąpiło w procedurze pisemnej 24 czerwca 2020 r.
- Budżet korygujący nr 6 – został ogłoszony w dniu 3 czerwca. Zakłada on zapewnienie 11 mld 540 mln EUR w środkach na zobowiązania i 6 540 mld EUR w środkach na płatności. Środki zwiększają:
 - fundusz gwarancyjny Europejskiego Funduszu Inwestycji Strategicznych w celu wsparcia gwarancji udzielonych w ramach nowego okna wsparcia wypłacalności (Instrumentu Wsparcia Wypłacalności, *Solvency Support Instrument*), aby uruchomić instrument jeszcze w 2020 r.;
 - Europejski Fundusz Zrównoważonego Rozwoju w celu zwiększenia zdolności do udzielenia gwarancji w krajach partnerskich (m.in. rozszerzenie zasięgu geograficznego na Bałkany Zachodnie);
 - środki w ramach inicjatywy React-EU, gdzie państwa członkowskie będą uprawnione do wykorzystania dodatkowych kwot z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) lub Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), aby wesprzeć działania sprzyjające naprawie kryzysu po pandemii COVID-19 w regionach, które ucierpiały najmocniej.

Z uwagi na wyczerpanie wszystkich dostępnych marginesów w obecnych WRF (2014-2020), jak również zasobów instrumentów specjalnych, jedyną możliwością jest zwiększenie pułapów zobowiązań (CA) na 2020 r. w zakresie działów 1a, 1b i 4, poprzez rewizję WRF 2014-2020 (COM 2020 446). Rada UE uznaje ten dokument (w połączeniu z rewizją WRF), jako element pakietu zmian zaproponowanych przez KE w maju, w skład którego wchodzi jeszcze: uaktualnienie propozycji WRF 2021-2027 oraz ustanowienie Europejskiego Planu Odbudowy. Dokument nie został dotąd przyjęty ani przez Radę, ani przez PE.

Ad. 2) W dniu 26 czerwca br. prace nad projektem budżetu UE na rok 2021 rozpocznie rozpoczęła prezydencja niemiecka po publikacji tego dokumentu projektu budżetu UE na 2021 r. w dniu 24 czerwca br.

Całkowita wysokość środków na zobowiązania (*ang. commitment appropriations – CA*), łącznie z instrumentami specjalnymi, wynosi **166 746,2 mln EUR** – spadek w porównaniu do roku 2020 o 17 906,8 mln EUR (tj. o -9,7%), co stanowi 1,19% DNB UE27. Margines wolnych środków wynosi 1 788,1 mln EUR.

Natomiast całkowita wysokość środków na płatności (*ang. payment appropriations – PA*), łącznie z instrumentami specjalnymi, wynosi **163 515,1 mln EUR** – jest to wzrost w porównaniu do roku 2020 o 1 361 mln EUR (tj. o 0,8%), co stanowi 1,17% DNB UE27. Margines wolnych środków w wydatkach na płatności wynosi 4 328,6 mln EUR.

Na forum Komitetu Budżetowego w dniu 2 marca 2020 r. omówiono wstępny projekt budżetu Rady UE/Rady Europejskiej. Zakłada on wydatki na poziomie 605,6 mln EUR, co stanowi ich wzrost o 14, 975 mln EUR, tj. o 2,5% w porównaniu do roku 2020. Budżet Rady Europejskiej i Rady na 2021 r. został oszacowany na podstawie wytycznych KE z grudnia 2019 r., tj. dostosowania wynagrodzeń w wysokości 3,1% i 2,6% (odpowiednio za lata 2020 i 2021), stałego poziomu zatrudnienia oraz ograniczenia wzrostu wydatków pozapłatcowych do maksymalnie 2% w porównaniu do roku poprzedniego. Dokument został przyjęty na posiedzeniu COREPER II w dniu 18 marca 2020 r., w części „A” (punkty bez dyskusji).

Zasadnicze prace nad projektem budżetu ogólnego w Radzie UE rozpoczęły się na forum Komitetu Budżetowego. Następnie stanowisko RUE może zostać przyjęte na posiedzeniu COREPER II jeszcze w lipcu 2020 r. Formalne głosowanie nastąpi najprawdopodobniej na początku września 2020 r. w ramach procedury pisemnej. Powyższy kalendarz będzie możliwy w przypadku przyjęcia przez Radę Europejską na początku lipca projektu WRF 2021-2027. W przypadku przedłużających się negocjacji nad WRF 2021-2027 prezydencja niemiecka zamierza przenieść negocjacje nad stanowiskiem Rady do projektu budżetu UE na rok 2021 na okres po wakacjach.

Tradycyjnie PE zamierza przyjąć swoje stanowisko do projektu budżetu, ustosunkowując się też do poprawek RUE, podczas sesji plenarnej w październiku br. W przypadku różnicy zdań obu instytucji kolejnym krokiem będą rozmowy pojednawcze. W przypadku porozumienia na Komitecie pojednawczym przyjęcie budżetu UE na kolejny rok powinno nastąpić na przełomie listopada i grudnia. W przypadku braku porozumienia, KE będzie musiała przedłożyć nowy projekt budżetu.

2.5.2 Negocjacje ws. Wieloletnich Ram Finansowych 2021-2027

W trakcie prezydencji chorwackiej, w dniach 20-21 lutego 2020 r., odbył się pierwszy szczyt Rady Europejskiej poświęcony negocjacom WRF 2021-2027, na bazie propozycji kompromisowej Przewodniczącego Rady z 14 lutego. Szczyt zakończył się brakiem porozumienia. W związku z pandemią COVID-19 KE dostosowała swoją pierwotną propozycję dot. wieloletnich ram finansowych 2021-2027 z maja 2018 r. prezentując 27 maja 2020 r. nowy pakiet, który składa się z propozycji powołania tymczasowego i przeznaczonego na sytuację nadzwyczajną Europejskiego Instrumentu na rzecz Odbudowy (EIO, European Union Recovery Instrument, „Next Generation EU”) oraz zaktualizowanej propozycji dot. WRF w wysokości 1 100 mld EUR w cenach stałych z 2018 r.

Polska jeszcze w grudniu 2019 r. przedstawiła swoje postulaty odnośnie do korekty pierwotnej propozycji KE z 2018 r. Propozycja kompromisowa Przewodniczącego Rady Europejskiej zakładała modyfikacje korzystne dla Polski: 1) wykorzystanie aktualnych danych statystycznych i modyfikacja cappingu w metodzie alokacji polityki spójności 2) wprowadzenie instrumentu na rzecz wsparcia transformacji klimatycznej 3) propozycja utworzenia instrumentu dla strefy non-euro 4) zwiększenie alokacji Wspólnej Polityki Rolnej. W toku dalszych dyskusji o kształcie WRF Polska wyraźnie podkreślała sprzeciw wobec niesprawiedliwego podziału finansowaniem budżetu poprzez próby wprowadzenie regresywnych zasobów własnych (ETS, plastik) oraz utrzymanie rabatów, konieczność zapewnienie

odpowiedniego finansowania dla polityk traktatowych (polityka spójności i Wspólna Polityka Rolna), modyfikacji warunkowości w instrumencie wsparcia transformacji klimatycznej oraz modyfikacji w kierunku zapewnienia pewności prawnej i obiektywności nowego instrumentu wiążącego wydatkowanie z budżetu unijnego z przestrzeganiem zasad praworządności.

Mając na uwadze konieczność zapewnienia odpowiednio ambitnej reakcji na symetryczny kryzys gospodarczy, Polska zaprezentowała swoje postulaty dot. kształtu budżetu w kolejnych latach, w tym specjalnego instrumentu na rzecz odbudowy, w non-paper 8 maja 2020 r. Zaprezentowana przez KE 27 maja 2020 r. konstrukcja spełnia w dużej mierze postulaty Polski, tj. jest ambitna (750 mld EUR na 4 lata wobec 1100 mld EUR bazowego WRF na 7 lat), tymczasowa, finansowana ze zdolności pożyczkowych UE, skoncentrowana na grantach (udział 2/3), dodatkowa wobec bazowego WRF, jednak nie ograniczającego jego instrumentów, funkcjonująca w ramach WRF (wydatkowanie poprzez instrumenty budżetowe), zatem nie tworząca ryzyka równoległych struktur finansowych oraz uwzględniająca w kryteriach alokacji poziom zamożności. Do końca prezydencji chorwackiej przeprowadzono dyskusje na poziomie technicznym, stałych przedstawicieli, ministrów ds. europejskich oraz pierwszą debatę orientacyjną na poziomie liderów w formie wideokonferencji.

III. Pozostałe obszary funkcjonowania UE

3.1 Polityka rybołówstwa

Podczas prezydencji chorwackiej Polska aktywnie uczestniczyła w pracach nad projektem rozporządzenia o Europejskim Funduszu Morskim i Rybackim (EFMR) na lata 2021-2027 zgłaszając propozycje istotnych dla polskiego rybactwa zmian przepisów, m.in. w zakresie zwiększenia elastyczności funduszu i szerszego uwzględnienia podejścia regionalnego. Zwiększenie ukierunkowania nowego funduszu na potrzeby państw basenu Morza Bałtyckiego jest dla Polski kwestią fundamentalną, wobec drastycznego pogorszenia sytuacji w sektorze rybołówstwa morskiego w związku z wejściem w życie rozporządzenia Rady 2019/1838 z dnia 30 października 2019 r. ustalającego uprawnienia do połowów na rok 2020 w odniesieniu do niektórych stad ryb i grup stad ryb w Morzu Bałtyckim oraz zmieniającego rozporządzenie 2019/124 w odniesieniu do uprawnień do połowów w innych wodach, które spowodowało dla większości polskich armatorów utratę możliwości prowadzenia działalności zarobkowej opartej na komercyjnych połowach dorsza.

Po uzgodnieniu mandatu z państwami członkowskimi w zakresie rozporządzenia o nowym EFMR, prezydencja chorwacka kontynuowała negocjacje polityczne z PE. Niestety, z uwagi na wystąpienie pandemii COVID-19, intensywność prac nad projektem rozporządzenia uległa zmniejszeniu, co skutkowało koniecznością zintensyfikowania tych prac w kolejnych miesiącach.

W reakcji na wystąpienie pandemii COVID-19, w trakcie prezydencji chorwackiej trwały zintensyfikowane prace nad pakietem zmian legislacyjnych wprowadzających środki szczególne mające na celu zniwelowanie negatywnych skutków gospodarczych w sektorze rybołówstwa i akwakultury. W dniu 13 marca 2020 r. KE opublikowała projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie nr 1303/2013, rozporządzenie nr 1301/2013 oraz rozporządzenie (UE) nr 508/2014 w odniesieniu do szczególnych środków w celu uruchomienia inwestycji w systemach ochrony zdrowia państw członkowskich i innych sektorach ich gospodarek w odpowiedzi na wystąpienie epidemii COVID-19, co zapoczątkowało prace nad zmianą przepisów w zakresie EFMR. Zaproponowane zmiany zostały ocenione jako nieadekwatne, z uwagi na fakt, że dotyczyły tylko dwóch środków EFMR (Funduszu wspólnego inwestowania i Ubezpieczeń zasobów akwakultury), które nie były dotychczas uruchomione w ramach PO RYBY 2014-2020.

W związku z powyższym, Polska w ramach współpracy z ekspertami z innych państw członkowskich, podjęła prace nad przygotowaniem propozycji kolejnej zmiany rozporządzenia o EFMR, odpowiadającej na potrzeby sektora rybackiego. Propozycje te znalazły swoje odzwierciedlenie w opublikowanym przez KE w dniu 2 kwietnia 2020 r. projekcie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającym rozporządzenie (UE) nr 1379/2013 i rozporządzenie (UE) nr 508/2014 w odniesieniu do środków szczegółowych mających na celu złagodzenie skutków pandemii COVID-19 dla sektora rybołówstwa i akwakultury.

Dzięki ścisłej współpracy państw członkowskich, KE i PE, udało się sprawnie i efektywnie zakończyć prace nad oboma powyższymi wnioskami, czego skutkiem było ich przyjęcie w marcu oraz kwietniu 2020 r.

3.2 Polityka transportowa

Skutki pandemii COVID-19 w obszarze transportu

Podczas prezydencji chorwackiej przyjęto szereg aktów prawnych mających na celu walkę ze skutkami pandemii COVID-19 w sektorze transportu, jednakże w opinii Polski konieczne jest podjęcie dalszych, aktywnych działań na rzecz wsparcia, w tym również finansowego. Przy poparciu Polski prezydencja chorwacka zorganizowała w dn. 18 marca, 29 kwietnia oraz 4 czerwca 2020 r. wideokonferencje ministrów ds. transportu i komisarzy ds. transportu poświęcone debacie nt. wsparcia UE dla sektora transportu w walce ze skutkami pandemii koronawirusa, a także cyfrowych i ekologicznych rozwiązań dla odbudowy oraz zrównoważonego rozwoju sektora. Z inicjatywy Polski, państwa regionu (Bułgaria,

Litwa, Rumunia i Węgry) aktywnie zaangażowały się w dyskusję w ramach spotkania ministrów ds. transportu państw UE i następnie przekazały Komisji Europejskiej kompleksową listę postulatów wsparcia gospodarczego i finansowego na poziomie UE dla podmiotów branży transportowej w związku z pandemią COVID-19.

W obszarze transportu lotniczego, na podstawie inicjatywy Polski oraz wielu innych państw członkowskich, przyjęte zostały zmiany w rozporządzeniu zmieniającym rozporządzenie nr 95/93 w sprawie wspólnych zasad przydzielania czasu na start lub lądowanie w portach lotniczych Wspólnoty. Poprzez czasowe zawieszenie stosowania zasady określającej minimalny poziom wykorzystania przez linie lotnicze czasów na start i lądowanie (zasada historyczności - wykorzystaj albo strać) możliwe jest zmniejszenie negatywnego wpływu pandemii COVID-19 na przewoźników lotniczych. Przy poparciu Polski przyjęty został również projekt rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie nr 1008/2008 w sprawie wspólnych zasad wykonywania przewozów lotniczych na terenie Wspólnoty. Celem aktu prawnego jest złagodzenie negatywnego wpływu pandemii COVID-19 na sektor lotnictwa w UE.. Ponadto Polska, wraz z szeroką grupą innych państw członkowskich, postulowała zmiany do rozporządzenia 261/2004 ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów. Celem proponowanych zmian było zachowanie płynności finansowej linii lotniczych. Choć KE odrzuciła możliwość wprowadzenia zmian, Polska z zadowoleniem przyjęła wytyczne interpretacyjne KE dot. stosowania rozporządzenia 261/2004, które zmniejszają obciążenia finansowe dla lotniczych przewoźników unijnych wynikające z reżimu ochrony praw pasażerów.

W obszarze transportu kolejowego przy poparciu Polski przyjęta została dyrektywa wydłużająca termin wdrożenia dyrektyw 2016/797 i 2016/798. tworzących tzw. filar techniczny IV pakietu kolejowego do końca października 2020 r. Zmiana ta zmniejsza ryzyko zahamowania procesu inwestycji kolejowych. Pod koniec prezydencji chorwackiej KE opublikowała także projekt rozporządzenia ustanawiającego środki na rzecz zrównoważonego rynku kolejowego w kontekście pandemii COVID-19. Celem projektu jest odbudowa transportu kolejowego; prace rozpoczęły się w trakcie prezydencji niemieckiej.

W obszarze transportu morskiego Polska aktywnie prezentowała stanowisko wobec projektu rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie 2017/352 w celu umożliwienia podmiotom zarządzającym lub właściwym organom wprowadzenia elastyczności w zakresie pobierania opłat za korzystanie z infrastruktury portowej w kontekście epidemii COVID-19. W opinii Polski zaproponowane przez KE zmiany w zasadach naliczania opłat portowych mogą przyczynić się do pogorszenia sytuacji finansowej i biznesowej podmiotów zarządzających portami. Dlatego Polska wraz z Belgią, Holandią i Portugalią, głosowała przeciwko przyjęciu projektu, który ostatecznie wszedł w życie z dniem 28 maja 2020 r.

W ramach walki ze skutkami pandemii COVID-19 w okresie prezydencji chorwackiej przyjęto, przy poparciu Polski, rozporządzenie ustanawiające szczególne i tymczasowe środki w związku z pandemią COVID-19 oraz dotyczące odnawiania lub przedłużania ważności niektórych certyfikatów i świadectw, licencji i zezwoleń oraz przesunięcia niektórych okresowych kontroli i okresowych szkoleń w niektórych obszarach prawodawstwa dotyczącego transportu (tzw. rozporządzenie Omnibus).

Transport drogowy

Polska, razem z innymi państwami *like-minded* (Bułgaria, Litwa, Łotwa, Rumunia, Węgry, Cypr, Estonia i Malta), wykazywała dużą aktywność w trakcie prac nad wnioskami legislacyjnymi części rynkowej i socjalnej Pakietu Mobilności I, które toczyły się podczas prezydencji chorwackiej. Działania Polski dążyła do zmiany niekorzystnych rozwiązań, przyjętych w drugiej połowie 2019 r.

Ministrowie ds. transportu państw *like-minded* spotykali się z przedstawicielami najważniejszych instytucji UE zaangażowanych w proces legislacyjny UE. Kształt przepisów zawartych w Pakiecie Mobilności I był głównym przedmiotem rozmów, w dniu 18 lutego 2020 r., ministrów ds. transportu

państw grupy *like-minded* z Adiną Vălean, komisarz ds. transportu Komisji Europejskiej oraz Fransem Timmermansem, wiceprzewodniczącym KE odpowiedzialnym za unijną strategię klimatyczną - Europejski Zielony Ład.

KE, także w wyniku nacisków Polski, zapowiedziała przygotowanie oceny skutków wpływu pandemii COVID-19 na sektor transportu drogowego. W zależności od jej wyników KE może przedstawić wniosek rewidujący niektóre z uzgodnionych rozwiązań. Polska i państwa *like-minded* apelowały, by Komisja rozszerzyła przygotowywaną ocenę skutków wpływu proponowanych przepisów (w odniesieniu do obowiązkowego powrotu pojazdu do państwa członkowskiego siedziby co 8 tygodni oraz ograniczeń nałożonych na działalność w zakresie transportu kombinowanego).

Po wybuchu pandemii COVID-19, w dniu 30 marca 2020 r., z inicjatywy Polski, ministrowie ds. transportu państw *like-minded* wysłali pismo (podpisali się pod nim ministrowie Polski, Bułgarii, Cypru, Litwy, Łotwy, Malty, Rumunii, Węgier), do przewodniczącego Parlamentu Europejskiego, przewodniczącej Komisji Europejskiej i prezydencji chorwackiej w Radzie UE, do wiadomości komisarz ds. transportu i innych ministrów ds. transportu państw członkowskich UE, wzywając do wstrzymania prac nad Pakietem Mobilności I do czasu zakończenia pandemii i dokonania ponownej oceny sytuacji w sektorze transportu drogowego w odniesieniu do możliwości wdrożenia jego przepisów w zmienionej sytuacji społeczno-gospodarczej.

Jednakże w dniu 7 kwietnia 2020 r., przy sprzeciwie 9 państw *like-minded*, w tym Polski, i wstrzymaniu się od głosu Belgii w odniesieniu do rozporządzenia ws. dostępu do zawodu i do rynku, zostało przyjęte stanowisko Rady w I czytaniu. Oznacza to, że o finalnym kształcie przepisów dot. Pakietu Mobilności zdecyduje Parlament Europejski. KE w wydanym oświadczeniu wskazała, że Pakiet Mobilności I zawiera elementy, które nie są zgodne z ambicjami Europejskiego Zielonego Ładu oraz z celem osiągnięcia do 2050 r. UE neutralnej dla klimatu, zaliczając do nich: obowiązkowy powrót pojazdu do państwa członkowskiego siedziby co 8 tygodni oraz ograniczenia nałożone na działalność w zakresie transportu kombinowanego. Oświadczenie KE jest zgodne ze stanowiskiem Polski, która w toku prac przedstawiła analizy wskazujące na negatywny wpływ przepisów na politykę klimatyczną UE.

W dniu 8 czerwca 2020 r. postowie z Komisji TRAN PE przyjęli bez poprawek wynegocjowane w trilogach i przyjęte przez Radę w I czytaniu teksty projektów aktów prawnych części rynkowej i socjalnej Pakietu Mobilności I. Wnioski legislacyjne Pakietu Mobilności I będą ostatecznie rozpatrywane przez Parlament Europejski, podczas sesji plenarnej, najprawdopodobniej w dniach 8-10 lipca 2020 r.

Polska poparła przyjęcie mandatu do rozpoczęcia negocjacji z Parlamentem Europejskim wobec projektu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego dyrektywę 1999/62/WE z dnia 17 czerwca 1999 r. w sprawie pobierania opłat za użytkowanie niektórych typów infrastruktury przez pojazdy ciężarowe (tzw. Eurowinieta). Wypracowany przez prezydencję chorwacką kompromis uwzględnił postulaty Polski. Z inicjatywy m.in. Polski w projekcie usunięto przepisy zakazujące dalszego różnicowania opłaty infrastrukturalnej ze względu na klasy emisji EURO. Będzie zatem możliwe wewnętrzne różnicowanie (w ramach pierwszej klasy emisji CO₂) wysokości stawek opłaty infrastrukturalnej w taki sposób, aby pojazdom wyprodukowanym przed 2019 r., spełniającym najwyższe klasy emisji EURO (V i VI) przysługiwała niższa stawka opłaty drogowej niż pobierana od pozostałych pojazdów ciężarowych.

Ponadto, w projekcie dyrektywy doszło do zasadniczych zmian redakcyjnych dotyczących uregulowania opłaty z tytułu kosztów zewnętrznych, co było zbieżne ze stanowiskiem Polski, wnioskującej o większą przejrzystość przedmiotowej regulacji. Został dodany także przepis umożliwiający odzyskanie tylko części kosztów zewnętrznych związanych z emisją CO₂ przez państwa członkowskie, co Polska ocenia pozytywnie. Nie udało się natomiast uzyskać rozbudowania punktu, określającego warunki stosowania wyższych stawek opłaty z tytułu kosztów zewnętrznych związanych z emisją CO₂ niż wyznaczone przez wartości referencyjne. W zakresie stanowiska dot. reklasyfikacji pojazdów, Polska wnioskowała o brak dokonywania reklasyfikacji, jednak w wyniku kompromisu pomiędzy państwami, które odpowiadały się za różnymi okresami jej dokonywania, do projektu

wpisano okres 6-letni. Komisja Europejska nie zgodziła się także, aby wydłużyć okres implementacji, gdyż uznała, że dalsze opóźnienia wdrożeniowe wpłyną na nieosiągnięcie celu reducyjnego – osiągnięcia przez UE neutralności emisyjnej CO₂ do 2030 r.

Wskutek sprzeciwu innych państw członkowskich (Niemiec, Węgier, Włoch, Słowacji, Niderlandów, Grecji, Danii, Czech, Cypru, Hiszpanii i przy wstrzymaniu się od głosu Belgii i Luksemburga) nie doszło jednak do przyjęcia mandatu. Państwa te postulują przyjęcia podejścia ogólnego na podstawie dyskusji ministrów podczas posiedzenia Rady TTE. Sprawujące prezydencję w drugiej połowie 2020 r. Niemcy podejmą kolejną próbę osiągnięcia politycznego konsensusu i przejścia z pracami nad projektem do etapu trilogu.

W okresie prezydencji chorwackiej przy poparciu Polski udało się zakończyć prace nad decyzjami Parlamentu Europejskiego i Rady upoważniającymi Włochy oraz Niemcy do zmiany obowiązujących porozumień dwustronnych w sprawie transportu drogowego ze Szwajcarią w celu dopuszczenia do przewozów kabotażowych w regionach przygranicznych w ramach międzynarodowych usług przewozu drogowego osób autokarem i autobusem między tymi państwami.

Transport kolejowy

Polska wspierała prezydencję chorwacką w jej negocjacjach z Parlamentem Europejskim projektu rozporządzenia dotyczącego praw i obowiązków pasażerów w ruchu kolejowym. W trakcie negocjacji celem Polski jest utrzymanie w jak najszerszym zakresie rozwiązań przyjętych w podejściu ogólnym Rady, które było zgodne ze stanowiskiem Polski, w takich kwestiach jak: brzmienie definicji, doprecyzowanie przepisu dot. niedyskryminacyjnych warunków przewozu, zliberalizowanie wymagań wobec przewozu rowerów, wyważone uregulowanie kwestii pomocy osobom z niepełnosprawnością oraz osobom o ograniczonej możliwości poruszania się, zrównoważenie przepisów dotyczących dostępności biletów i biletów bezpośrednich, wprowadzenie klauzuli dotyczącej siły wyższej, podejście do odszkodowań i zwrotu kosztów, doprecyzowanie procedur rozpatrywania skarg. Negocjacje projektu rozporządzenia będą kontynuowane przez prezydencję niemiecką.

3.3 Ochrona konsumentów

W trakcie prezydencji chorwackiej, przy poparciu Polski, zawarte zostało porozumienie międzyinstytucjonalne do projektu dyrektywy w sprawie powództw przedstawicielskich w celu ochrony zbiorowych interesów konsumentów i uchylająca dyrektywę 2009/22/WE w sprawie nakazów zaprzestania szkodliwych praktyk. Celem projektu jest modernizacja i zastąpienie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/22/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie nakazów zaprzestania szkodliwych praktyk w celu ochrony interesów konsumentów.

W trakcie negocjacji międzyinstytucjonalnych Polska opowiadała się za utrzymaniem w jak najszerszym stopniu rozwiązań zawartych w podejściu ogólnym Rady, których osiągnięcie nie było łatwe z uwagi na złożoność materii uregulowanej w projekcie, przy jednoczesnej konieczności uwzględnienia specyfiki proceduralnej państw członkowskich. Szczególny nacisk Polska kładła na utrzymanie dorobku Rady w zakresie: 1) umożliwienia funkcjonowania dwóch oddzielnych mechanizmów zapewniających ochronę zbiorowych interesów konsumentów (publicznoprawnego i prywatnoprawnego); 2) pozostawienia konsumentom prawa do wycofania się z postępowania w przypadku niezadowolenia z jego przebiegu; 3) pozostawienia możliwości uznania ostatecznej decyzji sądu lub organu administracji stwierdzających naruszenie jako dowodu naruszenia w innych postępowaniach dotyczących tego samego naruszenia i tego samego przedsiębiorcy (tzw. prejudykat). Wynegocjowane przez prezydencję chorwacką porozumienie z PE uwzględniła kluczowe postulaty Polski.

3.4 Ochrona środowiska

W dniu 23 czerwca 2020 r., w trakcie nieformalnej wideokonferencji ministrów ds. środowiska, Polska zwracała uwagę na znaczenie ochrony bioróżnorodności, obok zmian klimatu, dla odbudowy Europy po pandemii COVID-19 oraz w planowaniu zielonej transformacji UE.

W trakcie prezydencji chorwackiej zakończono także prace nad rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie minimalnych wymogów dotyczących ponownego wykorzystania wody. Głównym celem rozporządzenia jest rozwiązanie problemu deficytu wody w krajach Unii Europejskiej. Nowe przepisy, aby zapobiegać tym niedoborom, po raz pierwszy definiują minimalne wymagania na poziomie europejskim, pozwalające na wykorzystywanie wody odzyskiwanej ze ścieków komunalnych do celów rolniczych w sposób bezpieczny dla ludzi i środowiska. Ustanowienie jednolitych minimalnych wymogów dotyczących jakości odzyskanej wody i monitorowania, w połączeniu ze zharmonizowanymi zadaniami w zakresie zarządzania ryzykiem, ma na celu zapewnić równe warunki działania podmiotom zajmującym się ponownym wykorzystaniem wody i zapobiec ewentualnym przeszkodom utrudniającym swobodny przepływ produktów rolnych nawadnianych wodą odzyskaną.

W trakcie negocjacji rozporządzenia, m.in. dzięki aktywnej postawie Polski, do tekstu wprowadzono szereg elastycznych rozwiązań, uwzględniających krajowe uwarunkowania i interesy strony polskiej. W szczególności dotyczy to pozostawienia w rękach państw członkowskich decyzji, czy będą ponownie wykorzystywać wodę, jak również dużej swobody w zakresie kształtowania przepisów krajowych w zakresie dostosowania istniejących i często specyficznych systemów instytucjonalnych poszczególnych państw członkowskich, w szczególności dotyczących zarządzania ryzykiem, monitoringu, sprawozdawczości i informowania społeczeństwa. Ostatecznie okres na wdrożenie przepisów rozporządzenia i stworzenie odpowiedniego systemu instytucjonalnego został wydłużony do 3 lat od jego wejścia w życie – do 26 czerwca 2023 r.

3.5 Sport

Przed wybuchem pandemii COVID-19 prezydencja chorwacka zamierzała skoncentrować swoje prace w obszarze sportu na temacie kwalifikacji i kompetencji sportowych trenerów. Projekt konkluzji Rady i przedstawiciele rządów państw członkowskich zebranych w Radzie pt. „*Wzmacnianie pozycji trenerów dzięki zwiększaniu możliwości nabywania umiejętności i kompetencji*” został uzgodniony w ramach grupy roboczej ds. sportu 22 maja 2020 r. po sześciu rundach nieformalnych konsultacji pisemnych, zorganizowanych przez prezydencję. Na etapie prac w ramach grupy roboczej Polska postulowała m.in. podkreślenie w projekcie istotnej roli kompetencji oraz uczenia się przez całe życie w zapewnieniu bezpieczeństwa uczestnikom sportu, zwracając uwagę na potrzebę jak najszerzego włączenia kwalifikacji trenerskich do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (na poziomie krajowym i międzynarodowym). Propozycje Polski zostały w całości uwzględnione przez prezydencję na wczesnym etapie prac nad dokumentem. Konkluzje zostały ostatecznie przyjęte przez państwa członkowskie w ramach procedury pisemnej 4 czerwca 2020 r.

W związku z rozprzestrzenianiem się pandemii COVID-19 Polska w marcu 2020 r. wezwała prezydencję do przeprowadzenia pilnych konsultacji w gronie ministrów sportu 27 państw członkowskich UE w formie wideokonferencji na temat COVID-19 i jego wpływu na sektor sportu. 21 kwietnia 2020 r. prezydencja chorwacka zrealizowała nieformalną wideokonferencję ministrów sportu Unii Europejskiej, w całości poświęconą tematowi wpływu pandemii COVID-19 na sektor sportu. W toku debaty Polska podkreśliła, że na kolejnych etapach odbudowy sektora konieczna będzie nie tylko bliska współpraca z partnerami w Europie i na świecie, wymiana informacji i daleko idąca koordynacja działań, ale przede wszystkim współdziałanie z ruchem sportowym i wsłuchiwanie się w jego głos i jego postulaty.

Posiedzenie Rady ds. edukacji, młodzieży, kultury i sportu w formacie ministrów sportu, zaplanowane na 19 maja 2020 r., nie mogło się odbyć, ze względu na nieprzewidziane wydarzenia związane z

pandemią COVID-19. Z uwagi na powyższe prezydencja chorwacka zaproponowała drugą nieformalną wideokonferencję z udziałem szefów resortów sportu UE-27.

Tematem spotkania były ponownie skutki trwającego kryzysu i jego wpływ na sektor sportu. Ponadto wideokonferencja była okazją do wymiany informacji na temat wdrażanych przez państwa członkowskie strategii wyjścia z kryzysu. W dyskusji wzięła udział p. Mariya Gabriel, komisarz do innowacji, badań naukowych, kultury, edukacji i młodzieży spraw innowacji i młodzieży Komisji Europejskiej oraz przedstawiciele ruchu sportowego. Polska zaprezentowała poszczególne etapy „odmrażania” polskiego sportu. Ponadto pokreśliła potrzebę daleko idącej koordynacji wysiłków i działań państw członkowskich UE w celu zapewnienia równych warunków rywalizacji i zasad uczciwej konkurencji w zawodach międzynarodowych. Jednocześnie wezwała do przeprowadzenia badań dotyczących skutków kryzysu, opracowania kompleksowej strategii dotyczącej zarządzania kryzysowego w sporcie oraz do dalszej wymiany informacji oraz najlepszych praktyk. Polska podkreśliła także potrzebę przeznaczenia w perspektywie długoterminowej dodatkowych funduszy UE na sektor sportowy.

Ponadto, prezydencja opracowała projekt konkluzji w sprawie wpływu pandemii COVID-19 i poprawy sytuacji sektora sportu i w maju 2020 r. poddała go nieformalnym konsultacjom pisemnym. W toku prac nad dokumentem Polska postulowała ujęcie w projekcie zapisów wzywających do zapewnienia sektorowi sportu dostępu do finansowania w ramach dostępnych i przyszłych środków i instrumentów finansowych. Propozycja Polski została uwzględniona. Konkluzje zostały przyjęte w drodze procedury pisemnej w dn. 22 czerwca 2020 r.

Ministerstwo Sportu za pośrednictwem Ministerstwa Edukacji Narodowej, będącym instytucją wiodącą w zakresie negocjacji programu Erasmus+, uczestniczyło w procesie negocjacji programu Erasmus+ 2021-2027. Stanowisko Polski zostało przedstawione na posiedzeniach Komitetu ds. Edukacji w I połowie 2020 r. Polska poparła propozycję nowej akcji w obszarze sportu realizowanej w zakresie mobilności edukacyjnej w sporcie, której celem jest wpieranie kadr sportowych oraz kontynuację realizacji projektów współpracy partnerskiej i organizacji niekomercyjnych imprez sportowych.

3.6 Kwestie instytucjonalne UE i przyszłość UE

Kwestie instytucjonalne

W związku z wybuchem pandemii COVID-19 prace nad inicjatywami legislacyjnymi dotyczącymi aspektów instytucjonalnych funkcjonowania UE (np. statut Ombudsmana europejskiego, rejestr przejrzystości, komitologia) w praktyce nie były prowadzone.

Wśród inicjatyw legislacyjnych związanych bezpośrednio ze skutkami pandemii znalazł się jeden projekt dotyczący kwestii instytucjonalnych. Komisja Europejska przedstawiła projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego środki tymczasowe dotyczące terminów dla etapów zbierania, weryfikacji i badania przewidzianych w rozporządzeniu (UE) 2019/788 w sprawie europejskiej inicjatywy obywatelskiej w związku z pandemią COVID 19 (COM (2020) 221). Celem tej propozycji jest przede wszystkim automatyczne wydłużenie o sześć miesięcy okresu zbierania deklaracji poparcia zarówno w przypadku europejskich inicjatyw obywatelskich rozpoczętych przed 11 marca 2020 r., jak i pomiędzy 11 marca a 11 września 2020 r. Wydłużeniu uległyby także inne terminy, takie jak okresy weryfikacji i certyfikacji deklaracji poparcia, przechowywania danych osobowych, wystuchania publicznego lub spotkania z organizatorami, publikacji komunikatów przedstawiających wnioski prawne i polityczne wynikające z danej inicjatywy. Prace nad projektem rozpoczęły się w maju.

Organizacja prac Rady UE i Parlamentu Europejskiego w związku z pandemią COVID-19

W związku z rosnącą liczbą zachorowań na COVID-19 w UE i z zastosowanymi przez państwa członkowskie nadzwyczajnymi środkami, takimi jak kwarantanna i ograniczenia w podróżowaniu, organizacja posiedzeń Rady UE w dotychczasowej formie stała się utrudniona bądź niemożliwa. W efekcie prezydencja chorwacka opracowała propozycję wytycznych dla funkcjonowania oraz

podtrzymania jej roli w procesie decyzyjnym UE. Decyzja Rady ws. tymczasowego odstępstwa od regulaminu wewnętrznego Rady w związku z utrudnieniami w podróżowaniu spowodowanymi przez pandemię COVID-19 w Unii została przyjęta 23 marca 2020 r. w drodze procedury pisemnej. Zgodnie z tą decyzją dokumenty legislacyjne i nielegislacyjne, przyjmowane są w drodze procedury pisemnej, o której zastosowaniu decyzję podejmuje COREPER. W okresie stosowania ww. decyzji – i wyłącznie w tym okresie – decyzja o zastosowaniu zwykłej procedury pisemnej podejmowana przez COREPER powinna być podejmowana zgodnie z zasadą głosowania mającą zastosowanie do przyjęcia danego aktu Rady. Okres obowiązywania ww. przepisów decyzji przewidziany pierwotnie na 1 miesiąc był przedłużany z uwagi na wciąż obowiązujące w państwach członkowskich obostrzenia dot. podróżowania, a w rezultacie konieczność podtrzymania zdalnej formy funkcjonowania Rady.

Ponadto, w okresie pandemii, tj. od marca 2020 r., przyjęto zdalną formę posiedzeń grup roboczych i formacji Rady UE. Zgodnie z przyjętymi przez COREPER 23 marca 2020 r. wytycznymi dot. posiedzeń Rady, spotkania na poziomie roboczym i ministerialnym, odbywają się w formie wideokonferencji, w ustalonym dla danego posiedzenia formacie i mają charakter nieformalnej wymiany poglądów (formalne decyzje podejmowane są w drodze procedury pisemnej).

W pierwszej połowie 2020 r. odbyło się sześć posiedzeń plenarnych Parlamentu Europejskiego (13-16 stycznia, 10-13 lutego, 9-10 marca, 16-17 kwietnia, 13-15 maja i 17-19 czerwca). Ze względu na wybuch pandemii COVID-19, zgodnie z decyzją Przewodniczącego PE D.M. Sassoli'ego od marca sesje plenarne odbywały się w skróconej formule, tylko w Brukseli, z fizycznym udziałem wyłącznie tych europosłów, którzy mogli i chcieli przyjechać. Głosowania odbywały się drogą elektroniczną nawet dla tych europosłów, którzy fizycznie byli na miejscu. Decyzje te wynikały z potrzeby ochrony podstawowych działań legislacyjnych PE i podnoszenia kwestii, ważnych dla obywateli i instytucji UE.

Od marca PE zajmował się wyłącznie najważniejszymi kwestiami z bieżącej agendy prac UE (np. Wieloletnie Ramy Finansowe, przyszłe relacje UE z Wielką Brytanią, polityka rozszerzenia UE) oraz kwestiami związanymi z pandemią COVID-19: najpierw środkami zwalczania pandemii (nadzwyczajne środki wsparcia dla sektora opieki zdrowotnej, program gromadzenia sprzętu medycznego, etc.), a następnie środkami łagodzenia skutków koronawirusa (także wsparcie rozwoju szczepionek i terapii przeciw COVID-19, reakcja UE na niedobory leków) oraz odbudową gospodarki po pandemii.

Konferencja ws. przyszłości Europy

Zgodnie z pierwotnymi założeniami Konferencja ws. przyszłości Europy miała rozpocząć się 9 maja 2020 r. i trwać do połowy 2022 r. Ten harmonogram nie został jednak dotrzymany ze względu na wybuch pandemii COVID-19, a nowy nie został jeszcze ustalony.

Podstawą rozpoczęcia Konferencji ma być wspólna deklaracja Rady, Parlamentu Europejskiego i Komisji Europejskiej, która nie została jeszcze uzgodniona. Stanowisko Komisji zawarte zostało w komunikacie z dnia 22 stycznia 2020 r., natomiast stanowisko Parlamentu Europejskiego przedstawiono w rezolucji z dnia 15 stycznia 2020 r., a następnie potwierdzone w rezolucji Parlamentu, opublikowanej 18 czerwca 2020 r. Kwestia Konferencji została omówiona przez ministrów podczas posiedzenia Rady ds. Ogólnych 17 lutego 2020 r. Sprawa powróciła na poziom tej Rady w maju 2020 r. (obrazy nieformalne w związku z pandemią). W toku dyskusji państwa członkowskie zgodziły się, iż Rada powinna powrócić do kwestii Konferencji, zwłaszcza w kontekście dostosowania jej do aktualnych wyzwań związanych z pandemią COVID-19. 19 czerwca 2020 r. prezydencja chorwacka opublikowała propozycję zmian do projektu stanowiska Rady omawianego przez państwa członkowskie w lutym 2020 r. Zmiany skupiały się przede wszystkim wokół uwzględnienia w procesach związanych z Konferencją nowych wyzwań wynikających z pandemii COVID-19. 24 czerwca 2020 r. stanowisko Rady UE zostało uzgodnione na poziomie Komitetu Stałych Przedstawicieli.

Stanowisko Polski wobec Konferencji w sprawie przyszłości Europy zostało przyjęte 28 lutego 2020 r. Polska pozytywnie odnosi się do inicjatywy organizacji Konferencji. Stoimy na stanowisku, iż konieczne jest zapewnienie, by zarówno proces wypracowywania założeń Konferencji, jak i ich implementacja, miały charakter inkluzywny. W tym kontekście kluczowe jest włączenie wszystkich instytucji UE z

poszanowaniem ich traktatowych kompetencji oraz w równym stopniu państw członkowskich. Szczególnie podkreślamy konieczność pełnego włączenia parlamentów krajowych, co wzmocni legitymację demokratyczną Konferencji. W odniesieniu do zakresu tematycznego i meritum Konferencji, należy unikać założenia, że efektem Konferencji będą apele o ściślejszą integrację. Podejmiemy z otwartością do rozważań nad zmianami w traktatach, jednak tylko w wypadku, gdy w wyniku Konferencji za właściwe uzna to Rada Europejska. Kluczowy powinien być także brak automatyzmu we wdrażaniu konkluzji Konferencji. W kontekście dyskusji politycznej Polska jest zdania, iż zakres zagadnień powinien być odpowiednio szeroki, by umożliwić przejrzystość i różnorodność opinii, w tym również krytycznych. Polska popiera również oparcie dyskusji na obszarach ujętych w Agendzie Strategicznej na lata 2019-2024. Niemniej jednak Konferencja nie powinna wstrzymywać jej implementacji, ani zmieniać ustaleń w niej przyjętych. W odniesieniu do wątku instytucjonalnego, Polska krytycznie odnosi się do ograniczenia go wyłącznie do kwestii list transnarodowych w wyborach do PE i systemu czołowych kandydatów. Dla obywateli kwestie te nie są priorytetem. W ramach debat instytucjonalnych potrzebna jest dyskusja na temat podziału kompetencji między UE a szczeblem krajowym, lepszego stosowania zasady subsydiarności, czy też zachwianej równowagi siły głosów państw członkowskich w Radzie w konsekwencji wyjścia Wielkiej Brytanii z UE.

IV. Lista załączników

1. Rozliczenia finansowe pomiędzy RP a UE w okresie styczeń – maj 2020 r.
2. Informacja o wykorzystaniu środków z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności oraz funduszy pozaunijnych
3. Plan prac nad projektami ustaw wykonujących prawo Unii Europejskiej (przygotowany na podstawie ust. 1a art. 125a Regulaminu Sejmu)
4. Wykaz stanowisk do aktów prawnych UE, przygotowanych przez Rząd zgodnie z ustawą z 8 października 2010 r. o współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem w sprawach związanych z członkostwem RP w UE, przekazanych do Sejmu i Senatu RP w I poł. 2020 r.
5. Wykaz stanowisk do dokumentów pozalegisacyjnych UE, przygotowanych przez Rząd zgodnie z ustawą z 8 października 2010 r. o współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem w sprawach związanych z członkostwem RP w UE, przekazanych do Sejmu i Senatu RP w I poł. 2020 r.

ROZLICZENIA FINANSOWE POMIĘDZY POLSKĄ A UNIĄ EUROPEJSKĄ W OKRESIE STYCZEŃ – CZERWIEC 2020 R.

1. Saldo

W ciągu 6 miesięcy prezydencji chorwackiej odnotowano pozytywne saldo rozliczeń pomiędzy Unią Europejską a Rzeczpospolitą Polską, która osiągnęła pozycję beneficjenta netto w wysokości **+ 7,6 mld EUR**.

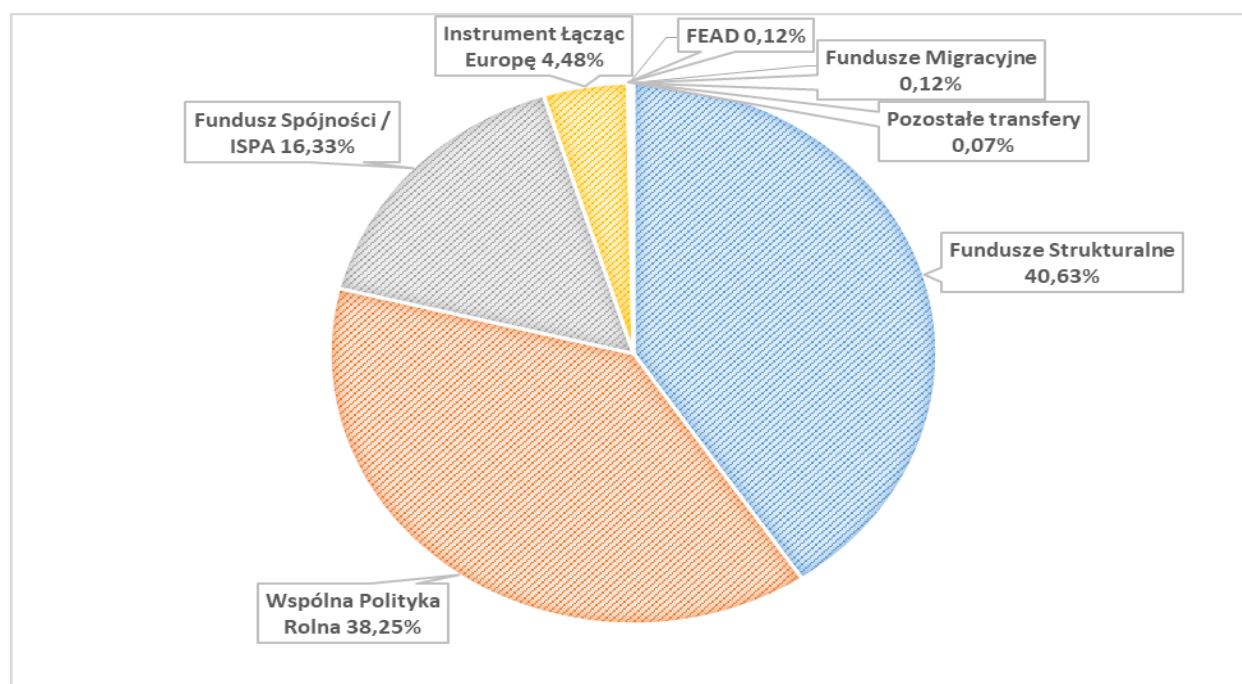
Tabela 1. Transfery finansowe Rzeczpospolita Polska – budżet Unii Europejskiej w okresie 1 I – 30 VI 2020 (w EUR).

Wspólna Polityka Rolna (WPR)	4 092 953 205
Fundusze Strukturalne	4 348 251 547
Fundusz Spójności / ISPA	1 747 594 435
Instrument Łącząc Europę (CEF)	479 566 378
Instrument FEAD	12 709 610
Fundusze Migracyjne	12 626 510
Pozostałe transfery*	7 617 144
Transfery razem	10 701 318 828
Składka członkowska	3 115 380 880
Zwrot środków do budżetu UE	603 036
Saldo	7 585 334 912

* W pozycji „Pozostałe transfery” dane na koniec maja 2020 r.

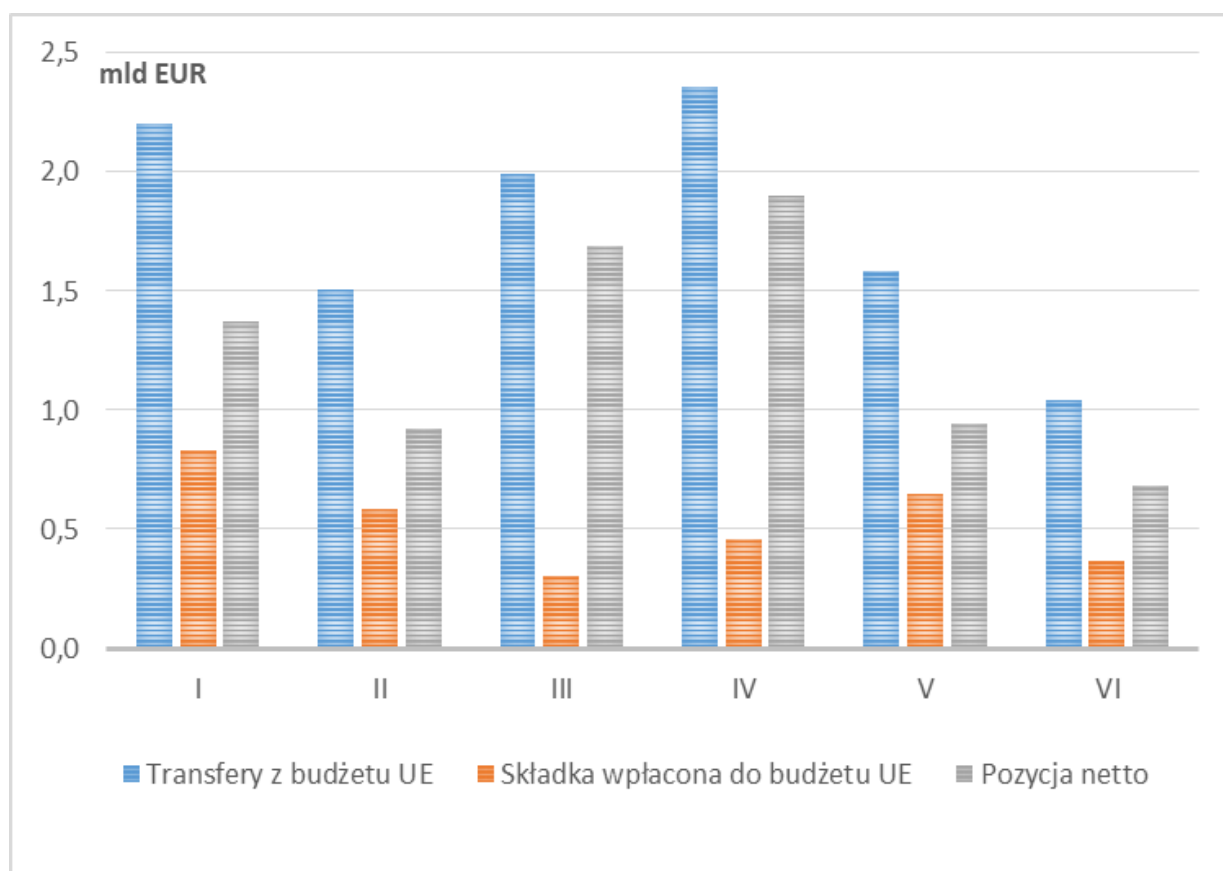
2. Transfery do Polski

Wykres 1. Struktura transferów finansowych z budżetu Unii Europejskiej w okresie 1 I – 31 VI 2020.

W okresie 1 stycznia – 30 czerwca 2020 r. Rzeczpospolita Polska otrzymała z budżetu ogólnego Unii Europejskiej **10,7 mld EUR**. Najważniejsze pozycje wśród przepływów finansowych stanowiły transfery przeznaczone na Wspólną Politykę Rolną (**4,1 mld EUR**), na finansowanie projektów realizowanych w ramach funduszy strukturalnych (**4,35 mld EUR**), na Fundusz Spójności/ISPA (**1,75 mln EUR**) oraz na rzecz instrumentu „Łącząc Europę” (**479,6 mln EUR**). Transfery z budżetu UE obejmowały także środki z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym FEAD (**12,7 mln EUR**) i z tytułu Funduszy Migracyjnych (**12,6 mln EUR**). Do Rzeczypospolitej Polskiej wpływają także środki klasyfikowane jako „Pozostałe transfery”. W omawianym okresie łączna kwota tych środków osiągnęła **7,6 mln EUR**.

Wykres 2. *Transfery, składka członkowska oraz saldo rozliczeń finansowych Polska – budżet Unii Europejskiej w okresie 1 I – 30 VI 2020 (w mln EUR).*

3. Składka do budżetu UE

W okresie 1 stycznia – 30 czerwca 2020 r. Rzeczpospolita Polska wpłaciła do budżetu ogólnego UE składkę w wysokości **3,115 mld EUR**, w tym:

- z tytułu zasobu własnego opartego o DNB: 1,96 mld EUR,
- z tytułu zasobu własnego opartego o VAT: 571 mln EUR,
- z tytułu tradycyjnych zasobów własnych: 397 mln EUR,
- z tytułu mechanizmów korekcyjnych (rabatu brytyjskiego oraz korekt przyznanych Szwecji i Królestwu Niderlandów): 186 mln EUR.

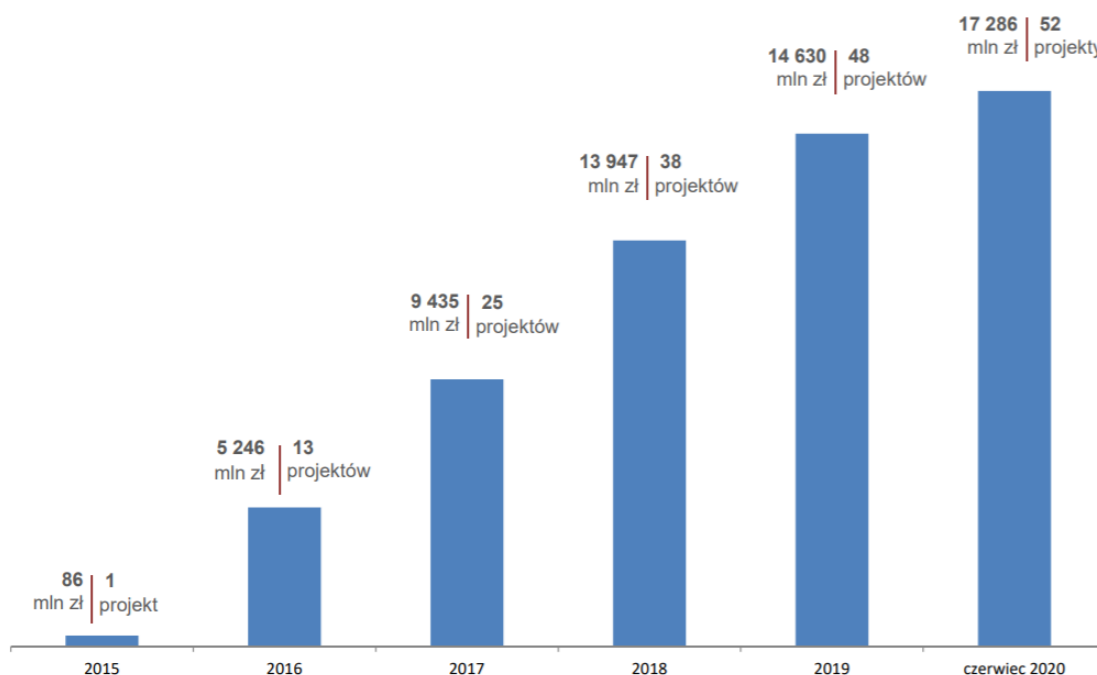
INFORMACJA O WYKORZYSTANIU ŚRODKÓW Z FUNDUSZY STRUKTURALNYCH, FUNDUSZU SPÓJNOŚCI ORAZ FUNDUSZY POZAUNIJNYCH

Ogólne informacje nt. Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS) i statystyka wykorzystania

Według danych Komisji Europejskiej z maja 2020 r. dot. wartości zatwierdzonego wsparcia z EFIS, Polska zajmuje **5. pozycję w UE**. Przed Polską znajdują się następujące państwa (od miejsca 4.: Niemcy, Hiszpania, Włochy, Francja). **Wśród krajów Grupy V4+4 Polska jest zdecydowanym liderem**. W przypadku zajmujących w tej grupie 2. pozycję Czech kwota pozyskanego finansowania EFIS jest ponad pięciokrotnie niższa (4,53 mld EUR vs. 895 mln EUR).

Zgodnie z danymi EBI, **w oknie „Infrastruktura i Innowacje”** bank **zatwierdził** łącznie 52 duże projekty z Polski. Ta liczba plasuje Polskę na **5. pozycji w UE**.

Wartość wsparcia EFIS w projektach zatwierdzonych przez EBI w oknie infrastruktura i innowacje

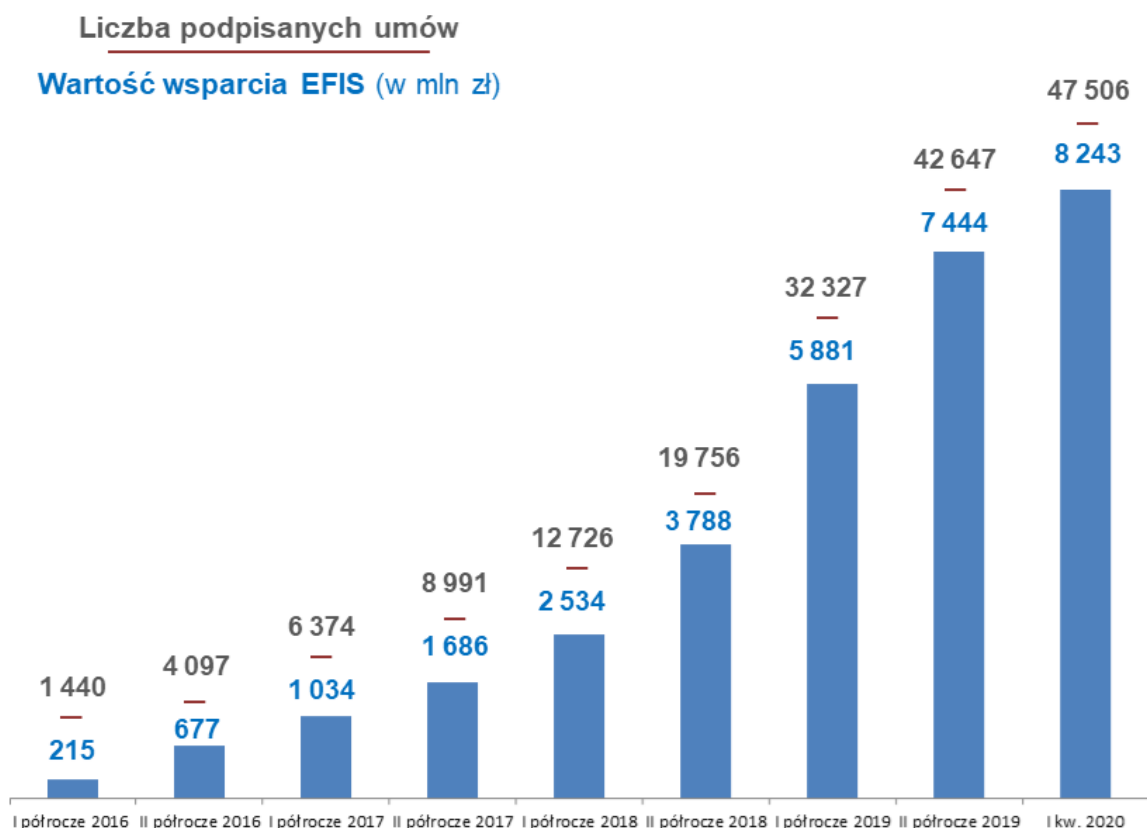

Pod względem **wartości inwestycji wygenerowanych dzięki EFIS** oraz pod względem wartości przyznanego wsparcia EFIS Polska zajmuje również **5. pozycję w tym oknie**.

Szacunkowa wartość 52 zatwierdzonych projektów wynosi ponad 55,3 mld zł, w tym udział EFIS ponad 17,3 mld zł. W grupie tej znajdują się zarówno projekty inwestycyjne sektora prywatnego (30), sektora samorządowego (12) oraz rządowego (10).

Dobrze oceniamy także realizację EFIS w Polsce **w ramach okna „MŚP i spółek średniej kapitalizacji”**. Dane dotyczące wykorzystania wsparcia z EFIS na koniec I kw. 2020 r. wykazały przyrost (11,4% względem wartości z IV kw. 2019 r.) udzielonego wsparcia dla polskich przedsiębiorców. Do końca marca 2020 r. zawarto **47 506 umów** z przedsiębiorcami o łącznej wartości **ok. 8,2 mld zł**. Według

bieżących danych w tym oknie Polska zajmuje także **5. pozycję w UE** z prognozowaną wartością inwestycji na poziomie 5,7 mld EUR.

Prowadzona przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej **lista projektów rządowych ubiegających się o wsparcie z EFIS zawiera obecnie 17 przedsięwzięć o wartości ponad 17,3 mld zł.** Najwięcej z projektów, które obecnie znajdują się na liście pochodzi **z sektora energetyki – 7 inwestycji** o wartości ponad 10 mld zł. Drugi jest **sektor transportu – 6 projektów** o wartości ponad 3,78 mld zł.

8 projektów z tej listy ma podpisaną **umowę kredytową z EBI**, zaś 4 projekty o wartości ok 1,05 mld zł znajdują się obecnie formalnie w ocenie EBI, jednak realnie szacujemy, iż 3 z nich zostaną zatwierdzone do końca 2020 r.

Na liście znajduje się również:

- 1 zatwierdzony projekt, oczekujący na podpisanie umowy
- 2 projekty planowane do złożenia do oceny EBI jeszcze w tym roku.

Poza projektami rządowymi MFiPR otrzymał roboczą informację z EBI o 15 projektach samorządowych i prywatnych znajdujących się obecnie w ocenie Banku. Ich łączna wartość wynosi ok 2,2 mld EUR, a wsparcie z EFIS niespełna 600 mln EUR.

Aby zmaksymalizować efektywne wykorzystanie w EFIS dla polskiej gospodarki, resort prowadził stały monitoring wdrożenia EFIS w Polsce. W tym obszarze był w regularnym kontakcie z promotorami projektów, Biurem EBI w Warszawie oraz innymi ministerstwami.

Ponadto realizowano działania o informacyjne, których celem było promowanie EFIS jako atrakcyjnego źródła finansowania zamierzeń inwestycyjnych. Działania te skierowane były zarówno do spółek Skarbu Państwa, sektora prywatnego, jak również do jednostek samorządu terytorialnego.

W dniu 29 maja br. KE zaproponowała pakiet rozwiązań mających na celu wsparcie gospodarki UE w związku ze spowolnieniem gospodarczym wywołanym pandemią COVID-19 pn. Recovery Plan for Europe. Nazwa polska to **Mechanizm Odbudowy i Odporności**.

W ramach działań w 2. Filarze Mechanizmu Odbudowy i Odporności KE proponuje utworzenie **Instrumentu Wsparcia Wypłatności**, który ma stanowić 3. okno w ramach EFIS. Ma on służyć zwalczaniu skutków pandemii COVID-19. Zakłada się jego szybkie uruchomienie (najpóźniej do października 2020 r.).

Instrument ten ma pomóc w przywróceniu rentowności przedsiębiorstw, jednocześnie przyczyniając się do realizacji priorytetów Unii, takich jak: transformacja ekologiczna i cyfrowa, wsparcie działalności transgranicznej, a także wzmocnienie wymiaru społecznego.

Obecnie na forum UE toczą się prace legislacyjnej nad szczegółowymi zasadami wykorzystania Instrumentu Wsparcia Wypłatności.

Perspektywa finansowa 2014 - 2020

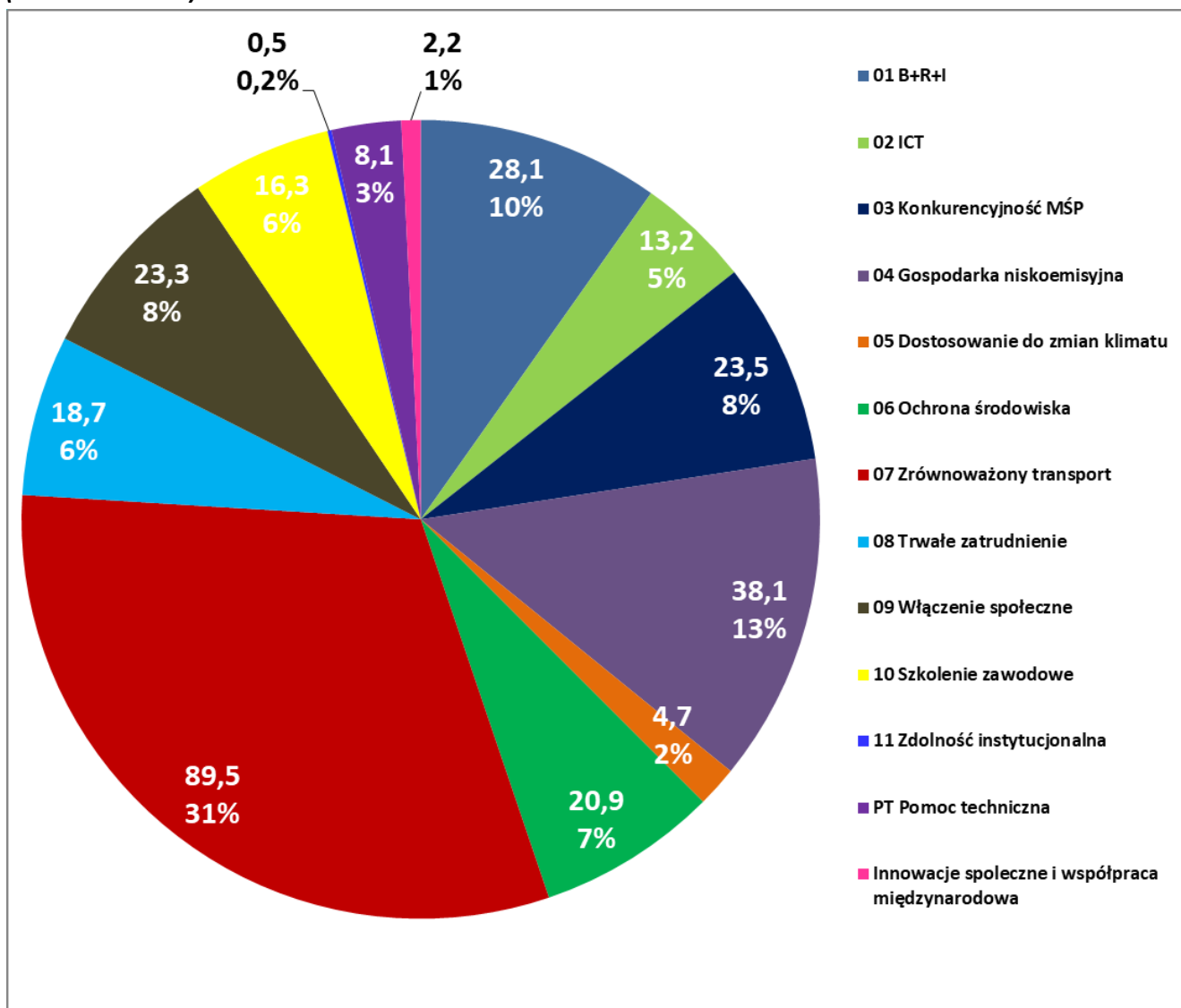
Według danych wygenerowanych z systemu informatycznego SL2014, do 29 czerwca 2020 r. złożono 142 616 wniosków o dofinansowanie projektów na całkowitą kwotę 771,9 mld zł. Wartość dofinansowania UE we wnioskach o dofinansowanie wyniosła 477,1 mld zł, co stanowi 143%¹ alokacji. W ramach krajowych programów operacyjnych beneficjenci złożyli 51 772 wnioski o dofinansowanie projektów o wartości wkładu UE 295,9 mld zł (149% alokacji), natomiast dla regionalnych programów operacyjnych złożono 90 844 wnioski o dofinansowanie o wartości wkładu UE 181,2 mld zł (133% alokacji).

Od uruchomienia programów do 29 czerwca 2020 r. podpisano z beneficjentami 63 714 umów o dofinansowanie na całkowitą kwotę 471,1 mld zł. Kwota dofinansowania UE, na jaką opiewają podpisane umowy, wynosi 287,1 mld zł, co stanowi 86% alokacji. W ramach programów krajowych podpisano łącznie 18 255 umów o dofinansowanie, angażujących środki UE o wartości 173,8 mld zł (87% alokacji), natomiast w ramach programów regionalnych wsparciem objęto 45 459 projektów o wartości dofinansowania UE 113,3 mld zł (tj. 83% alokacji).

Najwięcej środków UE (89,5 mld zł, czyli 31% wartości podpisanych umów) przeznaczono na wsparcie zrównoważonego transportu. Znacząca pula środków zaangażowana została również w projekty z zakresu promowania gospodarki niskoemisyjnej (38,1 mld zł, czyli 13% wartości podpisanych umów), wsparcia w zakresie B+R+I (28,1 mld zł, tj. 10% wartości podpisanych umów) oraz wsparcia działalności MŚP (23,5 mld zł, czyli 8% wartości podpisanych umów).

¹ Do wyliczenia wartości alokacji środków UE zastosowano kurs 1 EUR = 4,3558 PLN.

Wykres. Wartość dofinansowania UE w umowach o dofinansowanie w rozbiciu na cele tematyczne (dane w mld PLN)

Wartość środków UE rozliczonych na poziomie beneficjentów wyniosła 214,2 mld zł, w tym dofinansowanie UE – 142,9 mld zł (co stanowi 43% alokacji). W ramach krajowych programów operacyjnych rozliczono wydatki w części wkładu UE o wartości 83,0 mld zł (tj. 42% alokacji), natomiast w regionalnych programach operacyjnych – 59,9 mld zł (tj. 44% alokacji).

Poniżej przedstawiono szczegółowe dane finansowe w zakresie stanu wdrażania poszczególnych programów operacyjnych na lata 2014-2020.

PROGRAM OPERACYJNY	wnioski o dofinansowanie				umowy o dofinansowanie				Środki rozliczone z beneficjentami	
	liczba	wartość dofinansowania UE (mln PLN)	% wykorzystania alokacji	liczba	wartość dofinansowania UE (mln PLN)	% wykorzystania alokacji	wartość dofinansowania UE (mln PLN)	% wykorzystania alokacji	wartość dofinansowania UE (mln PLN)	% wykorzystania alokacji
PO Inteligentny Rozwój	29 228	108 921	290%	7 054	31 637	84%	11 030	29%		
PO Infrastruktura i Środowisko	3 856	123 718	104%	2 527	105 203	88%	54 626	46%		
PO Polska Cyfrowa	1 687	20 853	220%	558	9 475	100%	2 407	25%		
PO Pomoc Techniczna	329	2 841	93%	325	2 672	87%	1 791	58%		
PO Polska Wschodnia	3 927	13 529	155%	1 328	7 221	83%	4 581	53%		
PO Wiedza Edukacja Rozwój	12 745	26 066	127%	6 463	17 565	86%	8 592	42%		
Krajowe programy operacyjne	51 772	295 929	149%	18 255	173 774	87%	83 027	42%		
RPO Woj. Dolnośląskiego	6 370	11 913	121%	3 546	7 946	81%	4 923	50%		
RPO Woj. Kujawsko-Pomorskiego	3 671	8 737	105%	2 331	6 653	80%	2 671	32%		
RPO Woj. Lubuskiego	1 726	4 723	120%	1 013	3 171	80%	1 646	42%		
RPO Woj. Łódzkiego	6 568	12 608	128%	3 143	7 919	81%	3 848	39%		
RPO Woj. Lubelskiego	6 757	13 004	134%	3 805	8 084	83%	4 736	49%		
RPO Woj. Mazowieckiego	7 604	12 467	137%	3 346	7 506	82%	4 236	47%		
RPO Woj. Małopolskiego	6 884	18 170	145%	3 601	10 691	85%	5 285	42%		
RPO Woj. Opolskiego	2 344	4 896	119%	1 335	3 580	87%	2 283	55%		
RPO Woj. Podlaskiego	5 260	7 562	143%	2 234	4 271	81%	2 317	44%		
RPO Woj. Podkarpackiego	6 248	13 238	144%	3 019	7 811	85%	4 834	52%		
RPO Woj. Pomorskiego	3 860	10 436	128%	1 803	7 329	90%	3 802	47%		
RPO Woj. Śląskiego	10 016	20 595	136%	4 712	12 406	82%	5 790	38%		
RPO Woj. Świętokrzyskiego	6 109	9 399	158%	2 307	4 987	84%	2 383	40%		
RPO Woj. Warmińsko-Mazurskiego	6 860	9 860	131%	4 099	6 119	81%	3 152	42%		
RPO Woj. Wielkopolskiego	7 222	15 775	148%	3 183	9 299	87%	4 981	47%		
RPO Woj. Zachodniopomorskiego	3 345	7 770	111%	1 982	5 526	79%	3 023	43%		
Regionalne programy operacyjne	90 844	181 153	133%	45 459	113 296	83%	59 908	44%		
RAZEM	142 616	477 081	142%	63 714	287 070	86%	142 935	43%		
Programy EWT (w EUR)	506	621 070 018	187%	248	334 818 092	101%	158 866 4721	48%		

PLAN PRAC NAD PROJEKTAMI USTAW WYKONUJĄCYCH PRAWO UNII EUROPEJSKIEJ (PRZYGOTOWANY NA PODSTAWIE UST. 1A ART. 125A REGULAMINU SEJMU).**PROJEKTY USTAW PRZYJĘTE PRZEZ RADĘ MINISTRÓW W OKRESIE STYCZEŃ – CZERWIEC 2020 R.**

W okresie styczeń – czerwiec 2020 r. Rada Ministrów przyjęła 7 projektów ustaw, które mają na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej, tj.:

- projekt ustawy o zmianie ustawy o delegowaniu pracowników w ramach świadczenia usług oraz niektórych innych ustaw,
- projekt ustawy o systemach homologacji typu UE i nadzoru rynku silników spalinowych przeznaczonych do maszyn mobilnych nieporuszających się po drogach,
- projekt ustawy o zmianie ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach oraz niektórych innych ustaw,
- projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawy o podatku od towarów i usług, ustawy o wymianie informacji podatkowych z innymi państwami oraz niektórych innych ustaw,
- projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo energetyczne,
- projekt ustawy o zmianie ustawy o nawozach i nawożeniu oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa,
- projekt ustawy o zmianie ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych oraz ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej,
- projekt ustawy o zmianie ustawy o transporcie kolejowym oraz niektórych innych ustaw.

WYKAZ PROJEKTÓW USTAW WYKONUJĄCYCH PRAWO UNII EUROPEJSKIEJ, KTÓRE POWINNY ZOSTAĆ SKIEROWANE PRZEZ RADĘ MINISTRÓW DO SEJMU RP DO KOŃCA II POŁOWY 2020 R.

	Zmieniany/nowy akt prawny	Zakres zmian	Termin implementacji
1.	Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (UC31)	Transpozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/800 w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym.	11.06.2019
2.	Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (UC30)	Uzupełnienie transpozycji: <ul style="list-style-type: none"> • dyrektywy Rady 2003/8/WE w celu usprawnienia dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sporach transgranicznych poprzez ustanowienie minimalnych wspólnych zasad odnoszących się do pomocy prawnej w sporach o tym charakterze, • dyrektywy 97/67/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wspólnych zasad rozwoju rynku wewnętrznego usług pocztowych Wspólnoty oraz poprawy jakości usług, • dyrektywy Rady 93/13/EWG w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, • dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE w sprawie umów o kredyt konsumencki. 	30.11.2004 30.05.2006 14.02.1999 31.12.1994 11.06.2010
3.	Projekt ustawy o zmianie ustawy - o Krajowym Rejestrze Zadłużonych oraz niektórych innych ustaw (UC29)	Wykonanie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2015/848 w sprawie postępowania upadłościowego	25.06.2015
4.	Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo bankowe i niektórych innych ustaw (UC28)	<ul style="list-style-type: none"> • Transpozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/878 zmieniającej dyrektywę 2013/36/UE w odniesieniu do podmiotów zwolnionych, finansowych spółek holdingowych, finansowych spółek holdingowych o działalności mieszanej wynagrodzeń, środków i uprawnień nadzorczych oraz środków ochrony kapitału. • Wykonanie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/876 zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wskaźnika dźwigni, wskaźnika stabilnego finansowania netto, wymogów w zakresie funduszy własnych i zobowiązań kwalifikowalnych, ryzyka kredytowego kontrahenta, ryzyka rynkowego, ekspozycji wobec kontrahentów centralnych, ekspozycji wobec przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania, dużych ekspozycji, wymogów dotyczących sprawozdawczości i ujawniania informacji. 	28.12.2020
5.	Projekt ustawy o zmianie ustawy –	Uzupełnienie transpozycji dyrektywy	16.11.2025

	Kodeks postępowania karnego (UC27)	Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE ustanawiającej normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw.	
6.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o transporcie kolejowym (UC26)	Transpozycja częściowa dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/797 w sprawie interoperacyjności systemu kolei w Unii Europejskiej.	31.10.2020
7.	Projekt ustawy o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (UC25)	Wykonanie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1012 w sprawie zootechnicznych i genealogicznych warunków dotyczących hodowli zwierząt hodowlanych czystorasowych i mieszańców świni, handlu nimi i wprowadzania ich na terytorium Unii oraz handlu ich materiałem biologicznym wykorzystywanym do rozrodu i jego wprowadzania na terytorium Unii oraz zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 652/2014, dyrektywy Rady 89/608/EWG i 90/425/EWG i uchylającego niektóre akty w dziedzinie hodowli zwierząt.	19.07.2016 01.11.2018
8.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu oraz niektórych innych ustaw (UC24)	Transpozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/843 zmieniającej dyrektywę (UE) 2015/849 w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu.	10.01.2020
9.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji oraz niektórych innych ustaw (UC23)	Transpozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/879 zmieniającej dyrektywę 2014/59/UE w odniesieniu do zdolności do pokrycia strat i dokapitalizowania instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz dyrektywę 98/26/WE.	28.12.2020
10.	Projekt ustawy o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego na lata 2021-2027 (UC22)	Wykonanie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 508/2014 w sprawie Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego.	01.01.2014 31.08.2018
11.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym (UC21)	Transpozycja: <ul style="list-style-type: none"> • dyrektywy wykonawczej Komisji (UE) 2019/68 ustanawiającej specyfikacje techniczne dotyczące oznakowania broni palnej i jej istotnych komponentów zgodnie z dyrektywą Rady 91/477/EWG w sprawie kontroli nabywania i posiadania broni, • dyrektywy wykonawczej Komisji (UE) 2019/69 ustanawiającej specyfikacje techniczne dotyczące broni alarmowej i sygnałowej zgodnie z dyrektywą Rady 91/477/EWG w sprawie kontroli nabywania i posiadania broni. 	17.01.2020 17.01.2020
12.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (UC20)	Transpozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/958 w sprawie analizy proporcjonalności przed przyjęciem nowych regulacji dotyczących zawodów	30.07.2020
13.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o transporcie drogowym oraz niektórych	Transpozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/645 zmieniającej	23.05.2020 23.05.2021

	innych ustaw (UC18)	dyrektywę 2003/59/WE w sprawie wstępnej kwalifikacji i okresowego szkolenia kierowców niektórych pojazdów drogowych do przewozu rzeczy lub osób oraz dyrektywę 2006/126/WE w sprawie praw jazdy.	
14.	Projekt ustawy o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (UC17)	Transpozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniającej dyrektywę 2012/27/UE.	31.12.2020
15.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (UC15)	Wykonanie rozporządzenia 2017/2394 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie współpracy między organami krajowymi odpowiedzialnymi za egzekwowanie przepisów prawa w zakresie ochrony konsumentów.	16.01.2018 17.01.2020
16.	Projekt ustawy o odpowiedzialności za naruszenie przepisów rozporządzenia w sprawie wzajemnego uznawania towarów zgodnie z prawem wprowadzonych do obrotu w innym państwie członkowskim oraz wskazaniu organu prowadzącego punkt kontaktowy do spraw produktów (UC12)	Wykonanie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/515 w sprawie wzajemnego uznawania towarów zgodnie z prawem wprowadzonych do obrotu w innym państwie członkowskim oraz uchylającego rozporządzenie (WE) nr 764/2008 oraz wskazaniu organu prowadzącego Punkt Kontaktowy do spraw Produktów.	18.04.2019 19.04.2020 20.05.2025
17.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o drogach publicznych oraz niektórych innych ustaw (UC8)	Uzupełnienie transpozycji dyrektywy Rady 96/53/WE ustanawiającej dla niektórych pojazdów drogowych poruszających się na terytorium Wspólnoty maksymalne dopuszczalne wymiary w ruchu krajowym i międzynarodowym oraz maksymalne dopuszczalne obciążenia w ruchu międzynarodowym.	16.09.1997
18.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o cudzoziemcach oraz niektórych innych ustaw (UC7)	Wykonanie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1155 zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 810/2009 ustanawiającego Wspólnotowy Kodeks Wizowy (kodeks wizowy).	01.08.2019 02.02.2020
19.	Projekt ustawy o gatunkach obcych (UC1)	<ul style="list-style-type: none"> • Transpozycja dyrektywy Komisji (UE) 2018/350 zmieniającej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/18/WE w odniesieniu do oceny ryzyka organizmów zmodyfikowanych genetycznie dla środowiska naturalnego. • Uzupełnienie wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1143/2014 w sprawie działań zapobiegawczych i zaradczych w odniesieniu do wprowadzania i rozprzestrzeniania inwazyjnych gatunków obcych. 	29.09.2019
20.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz niektórych innych ustaw (UD50)	Uzupełnienie transpozycji dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko.	17.02.2012
21.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o	Uzupełnienie transpozycji:	

	ochronie przyrody i niektórych innych ustaw (UD46)	<ul style="list-style-type: none"> • dyrektywy Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, • dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE w sprawie ochrony dzikiego ptactwa. 	<p>10.06.1994</p> <p>15.02.2010</p>
22.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw (UD35)	Transpozycja dyrektywy Rady (UE) 2019/475 zmieniającej dyrektywy 2006/112/WE i 2008/118/WE w odniesieniu do włączenia włoskiej gminy Campione d'Italia oraz włoskich wód jeziora Lugano do obszaru celnego Unii i do terytorialnego zakresu stosowania dyrektywy 2008/118/WE.	31.12.2019

WYKAZ STANOWISK DO AKTÓW PRAWNYCH UE, PRZYGOTOWANYCH PRZEZ RZĄD ZGODNIE Z USTAWĄ Z 8 PAŹDZIERNIKA 2010 R. O WSPÓŁPRACY RADY MINISTRÓW Z SEJMEM I SENATEM W SPRAWACH ZWIĄZANYCH Z CZŁONKOSTWEM RP W UE, PRZEKAZANYCH DO SEJMU I SENATU RP W I POŁ. 2020 R.

Lp.	Sygnatura COM	Tytuł dokumentu	Data przekazania Polsce dokumentu przez instytucje UE	Instytucja wiodąca	Data przyjęcia stanowiska przez KSE	Data przyjęcia przez KSE stanowiska przygotowanego na wniosek Sejmu lub Senatu RP
1	COM(2020) 22	Wniosek: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające Fundusz na rzecz Sprawliwej Transformacji	2020-01-17	MFIPR	2020-01-31	-
2	COM(2020) 23	Zmieniony wniosek: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu i Migracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu na rzecz Zarządzania Granicami i Wiz	2020-01-17	MFIPR	2020-01-31	-
3	COM(2020) 24	Wniosek Decyzja Rady upoważniająca państwa członkowskie do ratyfikowania, w interesie Unii Europejskiej, konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy w sprawie eliminacji przemocy i molestowania z 2019 r. (nr 190)	2020-02-26	MRPIPS	-	2020-03-11

Załącznik 4

4	COM(2020) 35	Zalecenie: Decyzja Rady upoważniająca do rozpoczęcia negocjacji dotyczących nowego partnerstwa ze Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej	2020-02-26	MSZ	-	2020-03-11
5	COM(2020) 48	Wniosek Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie kontroli nabywania i posiadania broni (tekst jednolity)	2020-02-19	MSWiA	2020-03-04	-
6	COM(2020) 49	Wniosek Dyrektywa Rady w sprawie współpracy administracyjnej w dziedzinie opodatkowania (tekst jednolity)	2020-02-12	MF	2020-02-26	-
7	COM(2020) 78	Wniosek Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Roku Kolei (2021)	2020-03-09	MI	2020-03-23	-
8	COM(2020) 80	Wniosek rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające ramy na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej i zmieniające rozporządzenie (UE) 2018/1999 (Europejskie prawo o klimacie)	2020-03-06	MK	2020-03-27	-
9	COM(2020) 111	Wniosek: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie Rady (EWG) nr 95/93 w sprawie wspólnych zasad przydzielania czasu na start lub lądowanie w portach lotniczych Wspólnoty	2020-03-20	MI	2020-03-20	-
10	COM(2020) 113	Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1303/2013, rozporządzenie (UE) nr 1301/2013 oraz rozporządzenie (UE) nr 508/2014 w odniesieniu do szczególnych środków w celu uruchomienia inwestycji w systemach ochrony zdrowia państw członkowskich i innych sektorach ich gospodarek w odpowiedzi na wystąpienie epidemii COVID-19 (Inicjatywa inwestycyjna w odpowiedzi na koronawirusa)	2020-03-17	MFIPR	2020-03-26	-

Załącznik 4

11	COM(2020) 114	Wniosek: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie Rady (WE) nr 2012/2002 w celu zapewnienia pomocy finansowej państwom członkowskim i państwom prowadzącym negocjacje w sprawie przystąpienia do Unii, które odczuły znaczące skutki poważnego stanu zagrożenia zdrowia publicznego	2020-03-20	MSWiA	2020-03-24	-
12	COM(2020) 135	Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie Rady (WE) nr 1215/2009 wprowadzające nadzwyczajne środki handlowe dla krajów i terytoriów uczestniczących lub powiązanych z procesem stabilizacji i stowarzyszenia Unii Europejskiej	2020-04-03	MR	2020-04-17	-
13	COM(2020) 137	Wniosek Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniająca decyzję Rady 2003/17/WE w odniesieniu do równoważności przeprowadzanych na Ukrainie inspekcji polowych upraw nasiennych zbożowych roślin uprawnych i w sprawie równoważności materiału siewnego roślin zbożowych wyprodukowanego na Ukrainie	2020-04-07	MIRiRW	2020-04-17	-
14	COM(2020) 138	Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1303/2013 i rozporządzenie (UE) nr 1301/2013 w odniesieniu do szczególnych środków w celu zapewnienia wyjątkowej elastyczności na potrzeby wykorzystania europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w odpowiedzi na pandemię COVID-19.	2020-04-06	MFIPiR	2020-04-15	-
15	COM(2020) 139	Wniosek Rozporządzenie Rady w sprawie ustanowienia europejskiego instrumentu tymczasowego wsparcia w celu zmniejszenia ryzyka bezrobocia w związku z sytuacją nadzwyczajną (SURE) spowodowaną pandemią COVID-19	2020-04-29	MF	-	2020-05-08

Załącznik 4

16	COM(2020) 141	Wniosek: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie (UE) nr 223/2014 w odniesieniu do wprowadzenia szczególnych środków reagowania na kryzys spowodowany przez COVID-19	2020-04-02	MIRPIPS	2020-04-10	-
17	COM(2020) 142	Wniosek: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 1379/2013 i rozporządzenie (UE) nr 508/2014 w odniesieniu do środków szczegółowych mających na celu złagodzenie skutków pandemii COVID-19 dla sektora rybołówstwa i akwakultury.	2020-04-02	MIGMIŻ	2020-04-10	-
18	COM(2020) 144	Wniosek: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie (UE) 2017/745 w sprawie wyrobów medycznych w odniesieniu do dat rozpoczęcia stosowania niektórych jego przepisów	2020-04-03	MZ	2020-04-10	-
19	COM(2020) 163	Proposal for a Decision of the European Parliament and of the Council on providing Macro-Financial Assistance to enlargement and neighbourhood partners in the context of the COVID-19 pandemic crisis	2020-04-22	MF	2020-04-30	-
20	COM(2020) 174	Wniosek: Rozporządzenie Rady zmieniającego rozporządzenie (UE, Euratom) nr 1311/2013 określającego wieloletnie ramy finansowe na lata 2014-2020.	2020-04-02	KPRM	2020-04-10	-
21	COM(2020) 176	Wniosek: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające szczególne i tymczasowe środki w związku z pandemią COVID-19 oraz dotyczące ważności niektórych certyfikatów i świadectw, licencji i zezwoleń oraz przesunięcia niektórych okresowych kontroli i szkoleń w niektórych obszarach prawodawstwa dotyczącego transportu	2020-04-29	MI	2020-05-12	-

Załącznik 4

22	COM(2020) 177	Wniosek: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie (UE) 2017/352 w celu umożliwienia podmiotom zarządzającym lub właściwym organom wprowadzenia elastyczności w zakresie pobierania opłat za korzystanie z infrastruktury portowej w kontekście pandemii COVID-19	2020-04-29	MGMiż	2020-05-12	-
23	COM(2020) 178	Wniosek: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające - w związku z pandemią COVID-19 - rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1008/2008 w sprawie wspólnych zasad wykonywania przewozów lotniczych na terenie Wspólnoty	2020-04-29	MI	2020-05-08	-
24	COM(2020) 179	Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive (EU) 2016/797 and Directive (EU) 2016/798, as regards the extension of their transposition period	2020-04-29	MI	2020-05-08	-
25	COM(2020) 183	Wniosek: Rozporządzenie Rady w sprawie tymczasowych środków dotyczących walnych zgromadzeń spółek europejskich (SE) i spółdzielni europejskich (SCE)	2020-04-29	MS	2020-05-13	-
26	COM(2020) 186	Wniosek: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1305/2013 w odniesieniu do szczególnych działań mających zapewnić nadzwyczajne tymczasowe wsparcie w ramach EFRROW w odpowiedzi na epidemię COVID-19	2020-05-04	MRIRW	2020-05-18	-
27	COM(2020) 197	Wniosek: Dyrektywa Rady zmieniająca dyrektywę 2011/16/UE w celu zaspokojenia pilnej potrzeby odroczenia niektórych terminów przekazywania i wymiany informacji w dziedzinie opodatkowania ze względu na pandemię COVID-19	2020-05-08	MF	2020-05-22	-

Załącznik 4

28	COM(2020) 198	Wniosek Decyzja Rady zmieniająca dyrektywę (UE) 2017/2455 i (UE) 2019/1995 w odniesieniu do terminu transpozycji i daty rozpoczęcia stosowania ze względu na kryzys związany z COVID-19	2020-05-08	MF	2020-05-22	-
29	COM(2020) 201	Wniosek: Rozporządzenie Rady zmieniające rozporządzenie (UE) 2017/2454 w odniesieniu do dat rozpoczęcia stosowania ze względu na kryzys związany z COVID-19	2020-05-08	MF	2020-05-22	-
30	COM(2020) 206	Wniosek: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1303/2013 w odniesieniu do zasobów przeznaczonych na szczególną alokację na inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	2020-05-25	MFIPR	2020-06-08	-
31	COM(2020) 215	Wniosek: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/833 z dnia 20 maja 2019 r. ustanawiające środki ochrony i egzekwowania mające zastosowanie na obszarze podlegającym regulacji Organizacji Rybołówstwa Północno-Zachodniego Atlantyku	2020-05-29	MGMiŻS	2020-06-08	-
32	COM(2020) 220	Wniosek: Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniająca decyzję nr 1313/2013/UE w sprawie Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności	2020-06-02	MSWiA	2020-06-15	-
33	COM(2020) 221	Wniosek: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające środki tymczasowe dotyczące terminów w odniesieniu do etapów zbierania, weryfikacji i badania przewidzianych w rozporządzeniu (UE) 2019/788 w sprawie europejskiej inicjatywy obywatelskiej w związku z wystąpieniem pandemii COVID-19	2020-06-09	MC	2020-06-23	-
34	COM(2020) 223	Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie (UE) nr 223/2014 w odniesieniu	2020-05-28	MRPIPS	2020-06-10	-

Załącznik 4

			do wprowadzenia szczególnych środków reagowania na kryzys związany z COVID-19					
35	COM(2020) 225		Wniosek: Rozporządzenie Rady zmieniające rozporządzenie (WE) nr 168/2007 ustanawiające Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej	2020-06-05	KPRM	2020-06-19	-	
36	COM(2020) 233		Wniosek: rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie (UE) 2016/1628 w odniesieniu do jego przepisów przejściowych w celu uwzględnienia wpływu kryzysu związanego z COVID-19	2020-06-04	MI	2020-06-15	-	
37	COM(2020) 310		Wniosek: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenia (UE) nr 575/2013 i (UE) 2019/876 w odniesieniu do dostosowań w odpowiedzi na pandemię COVID-19	2020-04-28	MF	2020-05-12	-	
38	COM(2020) 403		Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające Program InvestEU	2020-05-29	MFIPR	2020-06-10	-	
39	COM(2020) 404		Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie (UE) 2015/1017 w odniesieniu do utworzenia instrumentu wsparcia wypłacalności	2020-05-29	MFIPR	2020-06-10	-	
40	COM(2020) 405		Wniosek: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustanowienia Programu działań Unii w dziedzinie zdrowia na lata 2021–2027 oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 282/2014 („Program UE dla zdrowia”)	2020-06-02	MZ	2020-06-22	-	
41	COM(2020) 407		Wniosek: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie (UE) 2017/1601 w sprawie ustanowienia Europejskiego Funduszu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (EFZR), gwarancji EFZR i funduszu gwarancyjnego EFZR	2020-06-02	MSZ	2020-06-12	-	

Załącznik 4

42	COM(2020) 408	Wniosek: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności	2020-06-02	MR	2020-06-24	-
43	COM(2020) 409	Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające Instrument Wspierania Technicznego	2020-05-28	MR	2020-06-10	-
44	COM(2020) 443	Zmieniony wniosek: Rozporządzenie Rady określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2021–2027	2020-05-28	KPRM	2020-06-16	-
45	COM(2020) 445	Zmieniony wniosek: Decyzja Rady w sprawie systemu zasobów własnych Unii Europejskiej	2020-05-28	MF	2020-06-10	-
46	COM(2020) 446	Wniosek: rozporządzenie Rady zmieniające rozporządzenie Rady (UE, EURATOM) nr 1311/2013 określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2014–2020	2020-06-02	KPRM	2020-06-16	-
47	COM(2020) 447	Zmieniony wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+)	2020-05-28	MFIPR	2020-06-10	-
48	COM(2020) 450	Zmieniony wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu i Migracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu na rzecz Zarządzania Granicami i Wiz	2020-05-28	MFIPR	2020-06-10	-
49	COM(2020) 451	Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1303/2013 w odniesieniu do nadzwyczajnych zasobów dodatkowych	2020-05-28	MFIPR	2020-06-10	-

Załącznik 4

					i przepisów wykonawczych w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”, aby zapewnić pomoc na wspieranie kryzysowych działań naprawczych w kontekście pandemii COVID-19 i przygotowania do ekologicznej i cyfrowej odbudowy gospodarki zwiększającej jej odporność (REACT-EU)			
50	COM(2020) 452	Zmieniony wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności	2020-05-28	MFiPR	2020-06-10	-		
51	COM(2020) 459	Zmieniony wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie, Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiająca program szczegółowy służący realizacji programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa”, Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej, Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające przepisy dotyczące wsparcia na podstawie planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (ERROW) oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 i rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013	2020-05-29	MINiSW	2020-06-10	-		

Załącznik 4

52	COM(2020) 461	Wniosek: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie Rady (WE) nr 1257/96 z dnia 20 czerwca 1996 r. dotyczące pomocy humanitarnej	2020-05-29	MSZ	2020-06-12	-
----	---------------	---	------------	-----	------------	---

WYKAZ STANOWISK DO DOKUMENTÓW POZALEGISLACYJNYCH UE, PRZYGOTOWANYCH PRZEZ RZĄD ZGODNIE Z USTAWĄ Z 8 PAŹDZIERNIKA 2010 R. O WSPÓŁPRACY RADY MINISTRÓW Z SEJMEM I SENATEM W SPRAWACH ZWIĄZANYCH Z CZŁONKOSTWEM RP W UE, PRZEKAZANYCH DO SEJMU I SENATU RP W I POŁ. 2020 R.

Lp.	Sygnatura COM	Tytuł dokumentu	Data wystąpienia Parlamentu z wnioskiem o przekazanie stanowiska	Instytucja wiodąca	Data przyjęcia stanowiska przez KSE
1	COM(2019) 604	Sprawozdanie Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady: Sprawozdanie roczne z 2019 r. w sprawie wdrażania instrumentów Unii Europejskiej na rzecz finansowania działań zewnętrznych w 2018 r. COM(2019) 604 wersja ostateczna	2019-12-13	MSZ	2020-01-17
2	COM(2019) 640	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Europejski Zielony Ład	2020-01-13	MK	2020-02-28
3	COM(2019) 650	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiego Komitetu Regionów i Europejskiego Banku Inwestycyjnego. Roczna strategia zrównoważonego wzrostu gospodarczego na 2020 r.	2020-01-13	IMR	2020-02-14
4	COM(2020) 14	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów. Silna Europa socjalna na rzecz sprawiedliwej transformacji.	2020-02-07	MRPIPS	2020-03-16
5	COM(2020) 21	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów. Plan inwestycyjny na rzecz zrównoważonej Europy. Plan inwestycyjny na rzecz Europejskiego Zielonego Ładu	2020-02-26	MIFIPR	2020-04-16
6	COM(2020) 27	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady: Formuła konferencji w sprawie przyszłości Europy	2020-01-27	MSZ	2020-02-14
7	COM(2020) 37	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu	2020-02-07	MSZ	2020-02-18

Załącznik 5

		Regionów: Program prac Komisji na 2020 r. Unia, która mierzy wyżej.				
8	COM(2020) 39	Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wydatków EFRG: System wczesnego ostrzegania nr 11-12/2019	2020-03-02	MRIRW	2020-04-01	
9	COM(2020) 50	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów. Bezpieczne wprowadzanie sieci 5G w UE - wdrażanie unijnego zestawu narzędzi.	2020-02-26	MC	2020-04-21	
10	COM(2020) 55	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Przegląd zarządzania gospodarczego. Sprawozdanie dotyczące stosowania rozporządzeń (UE) nr 1173/2011, 1174/2011, 1175/2011, 1176/2011, 1177/2011, 472/2013 i 473/2013 oraz przydatności dyrektywy Rady 2011/85/UE	2020-03-02	MF	2020-04-01	
11	COM(2020) 57	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Usprawnienie procesu akcesyjnego - wiarygodna perspektywa członkostwa w UE dla państw regionu Bałkanów Zachodnich	2020-03-02	MSZ	2020-04-03	
12	COM(2020) 65	Biała Księga w sprawie sztucznej inteligencji: Europejskie podejście do doskonałości i zaufania.	2020-03-13	MC	2020-04-27	
13	COM(2020) 66	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Europejska strategia w zakresie danych	2020-03-13	MC	2020-05-12	
14	COM(2020) 67	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Kształtowanie cyfrowej przyszłości Europy	2020-04-21	MC	2020-06-18	
15	COM(2020) 93	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu	2020-04-21	MR	2020-05-28	

Załącznik 5

		Regionów w sprawie określenia i usuwania barier na jednolitym rynku				
16	COM(2020) 102	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Nowa strategia przemysłowa dla Europy	2020-04-21	MR		2020-06-09
17	COM(2020) 103	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Strategia MŚP na rzecz zrównoważonej i cyfrowej Europy	2020-04-21	MR		2020-05-29
18	COM(2020) 112	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiego Banku Inwestycyjnego i Eurogrupy: Skoordynowana reakcja gospodarcza na epidemię COVID-19	2020-04-14	MR		2020-05-21
19	COM(2020) 150	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Banku Centralnego i Eurogrupy - Europejski Semestr 2020: ocena postępów w zakresie reform strukturalnych, zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania oraz wyniki szczegółowych ocen sytuacji na mocy rozporządzenia (UE) nr 1176/2011	2020-04-15	MR		2020-05-19
20	COM(2020) 152	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Unia równości: strategia na rzecz równouprawnienia płci na lata 2020-2025	2020-04-15	MRPIPS		2020-05-25
21	JOIN(2020) 7	Wspólny komunikat do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Polityka Partnerstwa Wschodniego po 2020 r. Wzmacnianie odporności – Partnerstwo Wschodnie, które służy wszystkim	2020-04-15	MSZ		2020-05-20

Tłoczono z polecenia Marszałka Senatu
